

gemeente harderwijk

Begroting 2025 - 2028

Inhoudsopgave

1.	Algemeen	- 3 -
1.1.	Voorwoord.....	- 4 -
1.2.	Financiële positie	- 5 -
1.3.	Leeswijzer	- 8 -
2.	Programmaplan.....	- 10 -
2.0	Programma 0 Bestuur en Ondersteuning	- 11 -
2.1	Programma 1 Veiligheid.....	- 27 -
2.2	Programma 2 Verkeer, vervoer en waterstaat	- 36 -
2.3	Programma 3 Economie	- 44 -
2.4	Programma 4 Onderwijs	- 51 -
2.5	Programma 5 Sport, cultuur en recreatie	- 59 -
2.6	Programma 6 Sociaal domein.....	- 70 -
2.7	Programma 7 Volksgezondheid en milieu	- 86 -
2.8	Programma 8 Ruimte en wonen	- 95 -
3	Paragrafen.....	- 102 -
3.1	Paragraaf Lokale heffingen.....	- 103 -
3.2	Paragraaf Weerstandsvermogen en risicobeheersing.....	- 111 -
3.3	Paragraaf Onderhoud kapitaalgoederen.....	- 119 -
3.4	Paragraaf Financiering.....	- 122 -
3.5	Paragraaf Bedrijfsvoering	- 127 -
3.6	Paragraaf Wet Open Overheid (WOO)	- 130 -
3.7	Paragraaf Verbonden partijen.....	- 132 -
3.8	Paragraaf Grondbeleid.....	- 145 -
4	Financiële begroting	- 150 -
4.1	Resultaatbepaling en –bestemming.....	- 151 -
4.2	Totaaloverzicht baten, lasten en resultaatbestemming.....	- 153 -
4.3	Toelichting baten en lasten	- 156 -
4.4	Toelichting op reserves en voorzieningen	- 157 -
5	Bijlagen.....	- 159 -
5.1	Meerjareninvesteringsplan.....	- 160 -
5.2	Overzicht baten en lasten per taakveld naar indeling Iv3	- 163 -
5.3	Kerngegevens.....	- 165 -
5.4	Totaaloverzicht voorgesteld nieuw beleid	- 166 -
5.5	Afkortingenlijst.....	- 171 -
5.6	Toelichting exploitatieherziening De Sypel	- 176 -

1. Algemeen

1.1. Voorwoord

Voorwoord

Deze begroting markeert een belangrijke stap op weg naar een gezonde en toekomstbestendige financiële situatie voor onze gemeente. We staan de komende jaren voor grote financiële uitdagingen om onze uitgaven in balans te brengen met onze inkomsten, en de ombuigingen spelen hierbij een cruciale rol. Na de vaststelling van deze begroting geven we ook direct het startschot om de ombuigingen daadwerkelijk te realiseren.

Gebalanceerd pakket

Het is het belangrijk om te benadrukken dat dit ombuigingsproces niet zonder slag of stoot zal verlopen. De ombuigingen zullen voor iedereen in onze gemeente voelbaar zijn. We hebben echter een gebalanceerd pakket weten op te leveren, waarbij geen enkele groep van de samenleving onevenredig hard wordt getroffen. Daarbij wil ik benadrukken dat we speciale aandacht hebben voor de kwetsbaren in onze samenleving. Wanneer er signalen komen dat inwoners mogelijk buiten de boot dreigen te vallen kunnen we, indien nodig, bijspringen en ondersteuning bieden. Naast dit alles kunnen we ons voorzieningenniveau op peil houden. Wij staan voor een eerlijke en zorgvuldige uitvoering van de voorgenomen ombuigingen en zullen daarbij alle partijen zoveel mogelijk betrekken.

De basis versterken

Harderwijk is een gemeente die zich kenmerkt door daadkracht, samenwerking en innovatie. We zijn in staat om, ondanks beperkte middelen, veel te bereiken. Dit zien we terug in de vele initiatieven die hier tot stand komen, in de betrokkenheid van onze inwoners, en in de veerkracht die wij tonen in uitdagende tijden. Ik heb er alle vertrouwen in dat we ook deze financiële uitdaging met succes zullen aangaan. Soms moet je één stap terug doen om daarna twee stappen vooruit te zetten. Deze begroting geeft ons die mogelijkheid: een stap terug om onze basis te versterken, met als doel een toekomstbestendige en bloeiende gemeente.

Blijvend investeren in de toekomst

Naast de ombuigingen blijven we ook investeren in de toekomst van Harderwijk en Hierden. Onze gemeente groeit en ontwikkelt zich, en we blijven daarom investeren in projecten die bijdragen aan een duurzame en leefbare omgeving. Zo zetten we vol in op klimaatadaptatie om onze gemeente weerbaarder te maken tegen de gevolgen van klimaatverandering. Daarnaast investeren we in schoolgebouwen, woningbouw, infrastructuur en armoedebestrijding. Deze investeringen zijn van groot belang om onze gemeente aantrekkelijk en leefbaar te houden, en te zorgen voor een toekomst waarin het fijn is om hier te wonen, te werken en te recreëren.

Uitdagingen samen aanpakken

Tot slot willen we als college benadrukken dat we deze uitdagingen alleen samen kunnen aanpakken. Samen met u, de gemeenteraad, onze inwoners, ondernemers en maatschappelijke organisaties zullen we deze periode van financiële herstructurering doorstaan. Het is een gedeelde verantwoordelijkheid, en ik ben ervan overtuigd dat we, door samen te werken en begrip te tonen voor de soms moeilijke keuzes, sterk en financieel gezond vanuit deze situatie verder kunnen bouwen.

Namens het college van
burgemeester en wethouders,

Wilco Mazier
Wethouder Financiën

**“De toekomst hangt af
van wat je vandaag aan het doen bent.”**

1.2. Financiële positie

Actualisatie

Het vertrekpunt in de actualisatie van ons meerjarenperspectief wordt bepaald door de lopende begroting 2024-2027, aangevuld met de uitkomsten van de meicirculaire 2024 en de Kadernota 2025-2028.

Ontwikkeling begrotingssaldo

(bedragen x € 1.000,-)

Jaarschijf	2025	2026	2027	2028
Saldo jaarschijf 2025 Begroting 2024-2027 (incl. besluitvorming)	560	-6.710	-6.517	-6.004
a. Meerjarige effecten overige begrotingswijzigingen 2024	193	88	54	153
Startpunt Subtotaal Begrotingssaldo 2025	753	-6.622	-6.463	-5.851
b. Kadernota 2025-2028 aanmeldingen	-2.807	-2.892	-3.510	-2.953
c. Ombuigingen categorie A*	5.201	5.961	6.082	6.360
d. Dekking vanuit algemene reserve	1.604	1.106	612	55
Incidentele uitname gemeentefonds 2025 (dekking algemene reserve)	1.645			
e. Effecten meicirculaire Gemeentefonds 2024	-3.554	-1.930	-1.858	-1.477
f. Zorgkosten sociaal domein/rijksbijdrage BUIG	-2.140	-2.160	-2.153	-2.146
g. Verbonden partijen	-1.484	-1.147	-1.123	-1.206
h. OZB opbrengsten en overige belastingen (excl. ombuigingen)	315	339	431	461
i. Indexatie budgetten	-712	-727	-752	-635
j. Salarisbegroting gemeente Harderwijk en stelpost CAO 2025	-679	-1.012	-881	-867
k. Inzet stelpost loon- en prijsontwikkeling vanuit meicirculaire 2024	3.985	3.629	3.613	3.594
l. Kapitaallasten	27	-67	-6	172
m. Exploitatieherziening De Sypel	-253	-239	-228	-159
n. Bijstelling verwachte renteopbrengsten en lasten	4	-277	-141	308
o. Diversen	-190	-158	-415	-381
Begrotingssaldo Begroting 2025-2028	1.715	-6.196	-6.792	-4.725
	Voordeel	Nadeel	Nadeel	Nadeel

* Over het effectueren Ombuigingen categorie B wordt in het college- en raadsvoorstel geadviseerd bij deze begroting.

Begrotingsresultaat 2025-2028

De opbouw van het begrotingsresultaat 2025-2028 is als volgt te verklaren:

Nr.	Toelichting
a.	<i>Meerjarige effecten begrotingswijzigingen</i> Het effect vanuit begrotingswijzigingen bestaat voornamelijk uit de meerjarige effecten van de tweede tussentijdse rapportage 2023. Daarnaast zijn er nog enkele raadsbesluiten geweest die een relatief klein budgettair effect hebben.
b.	<i>Kadernota 2025-2028</i> De structurele en incidentele aanmeldingen van de vastgestelde Kadernota 2025 zijn verwerkt in de begroting. De dekking voor de incidentele aanmeldingen vanuit de algemene reserve en de incidentele onttrekking uit de algemene reserve voor de uitname uit het gemeentefonds zitten hierin verwerkt. Een totaaloverzicht van nieuw beleid wordt weergegeven in bijlage 5.4. En
c.	<i>Ombuigingen</i> In de Kadernota zijn de ombuigingen categorie A vastgesteld. Deze effecten worden hier weergegeven. Een totaaloverzicht van de ombuigingen wordt weergegeven in bijlage 5.4.
d.	<i>Dekking vanuit algemene reserve</i> Bij de kadernota 2025-2028 is voorgesteld de incidentele aanmeldingen te dekken uit de algemene reserve (€ 3.216.000,-), de eenmalige uitname uit het gemeentefonds te dekken uit de algemene reserve (€ 1.645.000,-), en vanuit de ombuigingen cat. A is besloten de stelpost onvoorzien een incidenteel karakter te geven en te dekken uit de algemene reserve (€ 161.000,-).

e.	Effecten meicirculaire 2024 Conform advisering is het effect van de meicirculaire gemeentefonds 2024 verwerkt in de begroting. In de advisering van de meicirculaire is een stelpost opgenomen voor loon- en prijsontwikkeling. Deze wordt nu ingezet onder j. Hierin is ook de opschalingskorting meegenomen.
f.	Zorgkosten sociaal domein/rijksbijdrage BUIG De hogere lasten voor de programmagelden zijn o.a. het gevolg van loon-, prijs- en volumeontwikkelingen. In programma 6 wordt een uitgebreide toelichting gegeven.
g.	Verbonden partijen De hogere kosten van de begrotingen van de diverse verbonden partijen zijn voornamelijk het gevolg van de cao ontwikkelingen. De individuele begrotingen van de verbonden partijen en de ontwikkelingen daarin zijn separaat in advisering gebracht aan de raad waarna de raad een zienswijze in heeft kunnen dienen.
h.	OZB opbrengsten De opbrengsten van de OZB stijgen met het trendpercentage van 2,3%. De boventrendmatige verhoging van de OZB vanuit de ombuigingen wordt verantwoord onder c. ombuigingen.
i.	Indexatie budgetten De algemene budgetten, inclusief de overdrachten aan gesubsidieerde instellingen, zijn conform het indexatiepercentage in de meicirculaire 2024 geïndexeerd.
j.	Salarisbegroting en stelpost CAO 2025 De salarisbegroting gemeente Harderwijk is geactualiseerd incl. de effecten van de CAO 2024. Tevens is er een stelpost CAO 2025 opgenomen conform het indexpercentage zoals bepaald in de Kadernota. Het benodigde bedrag valt in 2025 lager uit dan bij de Kadernota gepresenteerd omdat er maar rekening gehouden hoeft te worden met 9 maanden. De CAO 2024 loopt namelijk tot en met 31 maart 2025.
k.	Inzet stelpost loon- en prijsontwikkeling Voor het opvangen van indexeringen en CAO 2024 effecten wordt de stelpost loon en prijsindexatie ingezet.
l.	Kapitaallasten Bij het doorrekenen van de kapitaallasten zijn geen grote verschillen ontstaan. Met uitzondering van jaarschijf 2028 welke een voordeel presenteert van € 172.000,- dit komt voornamelijk door het wegvallen van kapitaallasten op begraafplaatsen.
m.	Exploitatievoorziening De Sytel De uitkomsten van de exploitatieherziening zijn verwerkt in de primitieve meerjarenbegroting 2025-2028. In bijlage 5.6 wordt nader ingegaan op deze herziening.
n.	Bijstelling verwachte renteopbrengsten en rentelasten Op basis van de liquiditeitsprognose zijn de beoogde rentelasten en renteopbrengsten ingeschat. Tevens zijn we verplicht een nieuwe toerekenmethodiek op basis van de nieuwe notitie rente van de BBV toe te passen. In de paragraaf financiering wordt ingegaan op de uitkomsten van de liquiditeitsprognose en de gehanteerde rentepercentages.
o.	Diversen Dit betreffen verschillende bijstellingen en correcties van de begroting. Onder de programma's zijn de verschillen t.o.v. 2024 meer in detail toegelicht in een financiële analyse.

Weerstandscapaciteit

In onderstaande tabel is de geprognosticeerde weerstandscapaciteit weergegeven. In deze stand is rekening gehouden met de besluitvorming over de Jaarrekening 2023, de inzet bij de kadernota 2025-2028 (incl. ombuigingen) en de claims op de algemene reserve.

(bedragen x €1.000)

Berekening weerstandsvermogen	Prognose stand na verwerking resultaat/claims/KN2025	Geïdentificeerde risico's n.a.v. actualisatie eind 2023	Overschot	Ratio weerstandsvermogen
Berekening weerstandsvermogen	18.900	-/-16.168	2.732	1,17

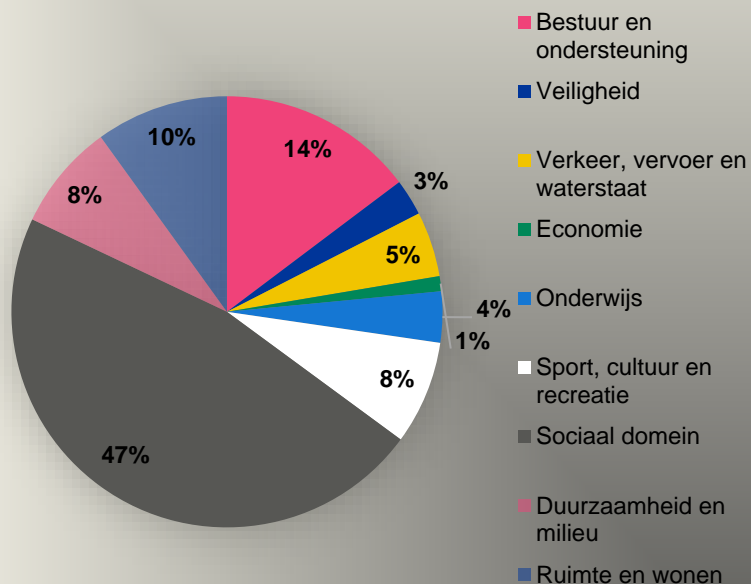
Het vrij besteedbare bedrag binnen de algemene reserve was bij de jaarrekening 2023 € 7,7 miljoen. Bij de kadernota 2025-2028 is voorgesteld de incidentele aanmeldingen te dekken uit de algemene reserve (€ 3.216.000,-), de eenmalige uitname uit het gemeentefonds voor zover dat mag te dekken uit de algemene reserve (€ 1.645.000,-) en vanuit de ombuigingen cat. A is besloten de stelpost onvoorzien een incidenteel karakter te geven en te dekken uit de algemene reserve (€ 161.000,-). Daarmee komt het surplus op € 2.732.000,- voor de Begroting 2025-2028 en de weerstandsratio op 1,17.

Lokale lastendruk

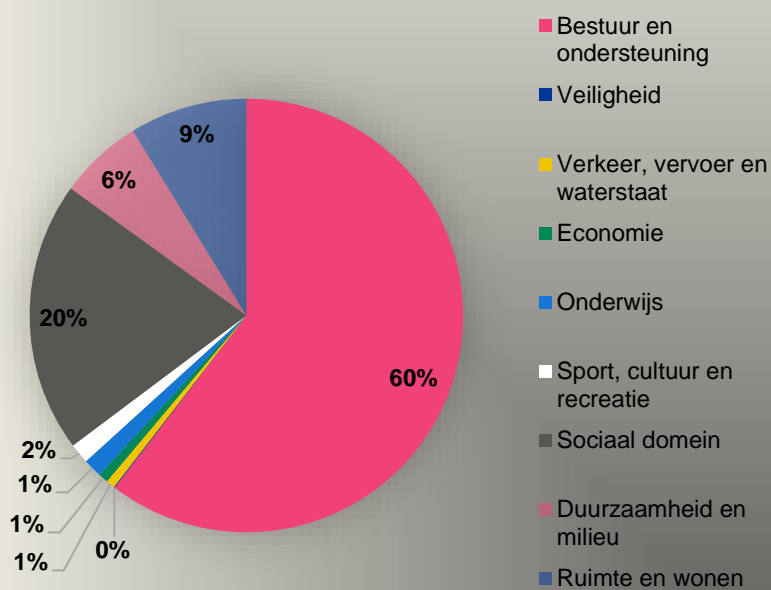
De gemeentelijke woonlasten worden gevormd door het gemiddelde bedrag, dat een huishouden betaalt aan onroerende zaakbelasting, reinigingsheffing en rioolrechten. In de volgende tabel geven wij de ontwikkeling weer van de belangrijkste heffingen voor een huishouding met een gemiddelde woningwaarde van € 374.500,-. De belastingcapaciteit in gemeente Harderwijk is in 2025 86% (zie paragraaf weerstandsvermogen en risicobeheersing).

Woonlasten woning met gemiddelde WOZ-waarde	Begroting 2024	Begroting 2025	% stijging
WOZ – waarde	366.500	374.500	
Rekentarief OZB	0,09173	0,09960	
OZB	336,20	373,00	10,95%
Afvalstoffenheffing (bruto)	281,00	288,00	2,49%
Riool- en waterzorgheffing	155,50	177,00	13,83%
Totaal	772,69	838,00	8,45%

Begrote lasten 2025

Begrote baten 2025

1.3. Leeswijzer

De begroting is conform het Besluit Begroting en Verantwoording (BBV) opgebouwd uit de volgende onderdelen:

Algemeen

Een algemeen deel waarin het voorwoord is opgenomen en de financiële positie van de gemeente.

Programmaplan

Een programma plan met daarin de negen begrotingsprogramma's.

We hanteren de volgende uitgangspunten voor vorm en inhoud van het programmaplan:

- Al ons werk brengen we in beeld, dus zowel de 'going concern' als de projectmatige activiteiten.
- We gaan pragmatisch om met indicatoren. In nieuwe, en te actualiseren beleidsnota's, zullen indicatoren en streefwaarden worden opgenomen. In deze begroting zijn, naast de verplichte indicatoren, bij een aantal programma's een aantal facultatieve indicatoren opgenomen, dit laatste in overleg met de auditcommissie.
- We geven inzicht in alles waar de gemeente geld aan uitgeeft door budgetten aan prestaties te koppelen.
- Per begrotingsprogramma verwijzen we duidelijk naar financiële informatie in de bijlagen en geven we een samenvatting van die informatie in het programma.

De opbouw per programma is als volgt:

- A Algemeen deel
 - Inhoud programma
 - Ontwikkelingen
 - Verbonden Partijen: aangegeven wordt per programma welke verbonden partij bijdraagt aan het behalen van de doelstellingen van de gemeente. Uitgebreide informatie over de verbonden partijen is opgenomen in de afzonderlijke paragraaf hierover.
 - Beleidskaders.
- B Taakvelden
 - Bij de programma's geven we antwoord op de twee W-vragen, dit doen we per taakveld,:
Wat willen we bereiken?
Wat gaan we daarvoor doen?
 - o Regulier (jaarlijks terugkerend)
 - o Specifiek (speciale aandacht eerste begrotingsjaar)
 - o Nieuw beleid (hoofdzakelijk onderwerpen uit kadernota)
 - Indicatoren per taakveld: per indicator worden realisatiewaarden vermeld over de laatste vier jaar (wanneer voorhanden). In de toekomst willen we hier ook realistische streefwaarden aan koppelen. Ook is de bron vermeld. Naast de verplichte indicatoren worden hier de door de gemeenteraad gekozen (facultatieve) indicatoren opgenomen.
- C Totaaloverzicht
 - Financieel overzicht per programma
 - Analyse huidige begroting ten opzichte van vorige begroting

Paragrafen

Programma overstijgende informatie over bijvoorbeeld verbonden partijen, lokale heffingen en het weerstandsvermogen zijn in separate paragrafen samengebracht.

Financiële begroting

In de financiële begroting is voornamelijk, zoals de naam al doet vermoeden, het cijfermatige onderdeel van de begroting opgenomen. U kunt hier o.a. de balans vinden met de toelichtingen.

Bijlagen

Er zijn diverse bijlagen, waaronder een overzicht van het meerjarig investeringsplan, een taakveldenoverzicht IV3, een overzicht van de kerngegevens een totaal overzicht van het voorgestelde nieuwe beleid incl. ombuigingen en een toelichting op de herziening van exploitatie De Sypel.

Vergelijkende cijfers

Als vergelijkende cijfers zijn de rekening 2023 en de begroting 2024 (de primitieve begroting, aangevuld met de begrotingswijzigingen tot en met aug 2024) opgenomen. Ook zijn de uitkomsten van de

meicirculaire 2024 verwerkt in de voorliggende begroting om een zo actueel mogelijk overzicht van de begroting saldi te krijgen. Door afronding kunnen in de financiële tabellen geringe verschillen ontstaan.

Iv3-wijziging taakvelden Sociaal Domein (programma 6)

Het Rijk heeft besloten om met ingang van de begroting 2025 de indeling van de IV3-taakvelden binnen het sociaal domein te wijzigen. Deze wijzigingen zijn gedaan om onduidelijkheden uit de IV3-verfijning 2023 weg te nemen, zoveel mogelijk aan te sluiten bij andere informatie uitvragen in het sociaal domein en de Hervormingsagenda Jeugd van de juiste informatie te voorzien.

De maatwerkvoorzieningen op het gebied van zorg in natura, zowel ambulante als met verblijf, zijn opgedeeld naar lokaal ingekocht, regionaal ingekocht en landelijk ingekocht. Voor PGB's, zowel voor jeugd als Wmo, zijn nieuwe taakvelden gekomen. En ook lasten op het terrein van beleid en administratie rondom jeugd en Wmo moeten worden verantwoord op een nieuw taakveld. Hierdoor is de vergelijking tussen de begroting 2024 en 2025 op taakvelden niet te maken.

In bijlage 5.2 is een totaaloverzicht opgenomen van de baten en lasten per taakveld.

Overhead

In december 2023 is de notitie Overhead 2023 van de commissie BBV (Besluit Begroting en Verantwoording) verschenen. Wat onder overhead wordt verstaan is aangescherpt. De commissie BBV werkt met stellige uitspraken en adviezen. Stellige uitspraken dienen verplicht te worden opgevolgd. Deze zijn in deze begroting verwerkt. Concreet hebben deze aanvullingen geen effect op begrotingssaldo, wel op interne doorberekeningen.

2. **Programmplan**

2.0 Programma 0 Bestuur en Ondersteuning

A ALGEMEEN

Doelstelling

De gemeente Harderwijk heeft een open cultuur. Het kwaliteitsniveau van onze dienstverlening aan klanten is excellent. De klant staat centraal in alles wat wij doen. De ambtelijke ondersteuning is professioneel en werkt op basis van de uitgangspunten: "Open, Ontspannen en Ondernemend".

Om doelen te bereiken werken wij vaak samen in (tijdelijke) netwerken op basis van het principe: 'coalition of the willing'. Oftewel partners die dezelfde resultaten willen bereiken. Deze partners zijn inwoners, het maatschappelijk middenveld, ondernemers, onderwijs en overheden. Er wordt samengewerkt in wisselende samenstellingen, passend bij de opgave.

Doelstelling Bestuurskracht en Samenwerking

- Het versterken van onze positie en het partnerschap.
- Het verbeteren van de samenwerking met onze partners.
- Het verbeteren van de samenwerking met het maatschappelijk middenveld.

Doelstelling Dienstverlening

Een professionalisering van de dienstverlening aan inwoners en bedrijven. Dit doen we door, in gezamenlijkheid met Ermelo, Zeewolde en Meerinzicht, de ingang voor inwoners en bedrijven te professionaliseren. En door een nadrukkelijker samenwerking met de vakspecialisten te organiseren.

Doelstelling Samenwerking in Meerinzicht

- Meerinzicht voert voor gemeente Harderwijk de Bedrijfsvoeringstaken en het Sociaal Domein uit.

Doelstelling Bestuur & organisatie

- De gemeenteraad stelt kaders en controleert.
- Het college van burgemeester en wethouders geeft dagelijks sturing aan de gemeente.

Inhoud

Het programma omvat alle taken van raad en college op het terrein van het openbaar bestuur en de ondersteuning en dienstverlening hierbij door de gemeentelijke organisatie. Tot dit programma behoren ook de algemene dekkingsmiddelen (inkomsten die de gemeente min of meer vrij kan besteden), de gemeentelijke basisadministratie en de interne en externe dienstverlening.

Ontwikkelingen

Bestuurskracht en Samenwerking

- Perspectief op EHZ-samenwerking: Dit betreft een nog te starten proces over de mogelijkheden van intensivering van de (ambtelijke) samenwerking.
- Samenwerking gemeenten Ermelo, Harderwijk en Zeewolde: Deze samenwerking speelt langs twee sporen:
 1. De gemeenschappelijke regeling Meerinzicht. Meerinzicht voert de bedrijfsvoeringstaken en de sociaal domein-taken uit.
 2. De strategische en beleidsmatige samenwerking. Dit vindt in 2025 onder andere plaats aan de hand van de volgende inhoudelijke thema's:
 - Dienstverlening: Er is een programma Dienstverlening opgestart voor de drie gemeenten en Meerinzicht. Dit programma heeft tot doel om de dienstverlening te verbeteren in de vier organisaties, waarbij harmonisatie en standaardisatie uitgangspunten zijn;
 - Regioarrangement EHPZ: Door de inhoudelijke raakvlakken tussen de Gebiedsagenda EHZ en het Regioarrangement EHPZ, zoals bijvoorbeeld de ruimtelijke puzzel, vindt de uitvoering geïntegreerd plaats. Acht overheden werken samen aan de drie landelijke opgaven:
 - Perspectief natuur en landbouw;
 - Ordenende netwerken: mobiliteit, energie en (circulaire) economie;
 - Leefbare steden en regio's.
- RS4: In 2023 hebben de samenwerkende gemeenten Doetinchem, Harderwijk, Tiel en Zutphen besloten waar RS4 zich de komende jaren op focust. Het gaat om drie projecten: een aantrekkelijke en toekomstbestendige binnenstad, vernieuwende culturele voorzieningen en erfgoed als visitekaartje.

Verbonden partijen

- Meerinzicht (MIZ)
- Alliander
- Bank Nederlandse Gemeente (BNG)
- Veiligheidsregio Noord en Oost Gelderland (VNOG)

Beleidskaders

- Harderwijk zijn wij samen; visie op burgerschap.

B TAAKVELDEN

0.1	Taakveld Bestuur
-----	------------------

Portefeuillehouder(s):	J. Joon
Domein:	Mens en Maatschappij

Wat willen we bereiken?

Op basis van artikel 6 van de gemeentewet is het voor een gemeente verplicht om een gemeenteraad, een college en een burgemeester te hebben. Daarnaast verplicht de gemeentewet iedere gemeente om een rekenkamer of een rekenkamerfunctie vorm te geven (artikel 81a t/m 81k en artikel 182 t/m 185). Verder is het in de gemeentewet de verplichting een griffie te hebben (artikel 107 t/m 107e gemeentewet).

In dit taakveld zijn de lasten opgenomen die direct verband houden met de gemeentelijke bestuursorganen en de directe ondersteuning daarvan:

- Het college van burgemeester en wethouders;
- De gemeenteraad en de raadscommissies;
- De ondersteuning en advisering van de raad in de vorm van een griffie;
- De lokale rekenkamer;
- Landelijke- en regionale bestuurlijke samenwerkingsverbanden

Gestreefd naar een open en constructieve bestuurscultuur, waarbij er ruimte is om elkaar aan te spreken op houding en gedrag. Bestuurders en gekozen volksvertegenwoordigers van een gemeente dienen het algemeen belang en zijn er voor alle inwoners van de stad. Bestuurlijke integriteit houdt in dat de verantwoordelijkheid die met de functie samenhangt wordt aanvaard en dat de bereidheid er is daarover verantwoording af te leggen.

Wat doen we daarvoor?

Regulier

Perspectief op EHZ-samenwerking

Samen met Ermelo en Zeewolde werken we aan de gebiedsagenda EHZ en het regioarrangement EHPZ. We starten een proces over de mogelijkheden van versterking van de (ambtelijke) samenwerking.

Samenwerking gemeenten Ermelo, Harderwijk en Zeewolde

Gemeenschappelijke regeling Meerinzicht

De bedrijfsvoeringstaken zijn in Meerinzicht ondergebracht. Binnen domein bedrijfsvoering wordt een groot deel van de middelen ingezet voor reguliere taken ter ondersteuning van de bedrijfsvoering van de vier organisaties. Bijvoorbeeld op het terrein van personeel, juridische dienstverlening, inkoop en communicatie. De dienstverlening blijft zich wel ontwikkelen.

Een groot deel van de bedrijfsvoeringsmiddelen domein sociaal wordt ingezet voor financiering van reguliere dienstverlening. Meerinzicht domein sociaal heeft diverse taken uit te voeren op basis van de gemeenschappelijke regeling Meerinzicht, de bijbehorende uitvoeringsovereenkomst en aanvullende regionale dienstverleningsovereenkomsten.

In de paragraaf verbonden partijen - verbonden partij Meerinzicht - staat meer informatie en een aantal voorbeelden van de ontwikkelingen binnen domein Bedrijfsvoering en binnen domein Sociaal.

Op 21 april 2022 heeft de gemeenteraad de aanbevelingen uit het "Rekenkameronderzoek naar Meerinzicht" overgenomen. De kernboodschap is om tot meer sturingsinformatie en gestructureerde informatievoorziening te komen. Via een twee sporen aanpak (beleid sociaal domein en bedrijfsvoering Meerinzicht) krijgt de inrichting van dashboards, het opstellen van informatieprotocollen en het formuleren van kritische prestatie indicatoren vorm. Voor de begeleiding van het gezamenlijke traject met de raden van

Ermelo en Zeewolde is een externe adviseur aangetrokken. In 2024 wordt dit traject afgerond, waarna de implementatie door Meerinzicht in 2025 plaatsvindt.

Strategische en beleidsmatige samenwerking

Dienstverlening

Binnen gemeente Harderwijk worden veel activiteiten ontplooid om de dienstverlening te verbeteren. Mede ingegeven door de coronacrisis zijn er bijvoorbeeld meerdere processen gedigitaliseerd (o.a. doorgeven verhuizing). Dit inrichten van e-diensten maakt onderdeel uit van het programma Dienstverlening, wat met Ermelo, Zeewolde en Meerinzicht gezamenlijk wordt opgepakt. Doelstelling overall van het programma Dienstverlening is te komen tot één functioneel Klant Expertise Centrum (KEC) voor de primaire dienstverlening aan de inwoners van EHZ, waarbij op elke locatie een fysieke ingang blijft. Hiermee beogen we de volgende doelstellingen na te streven:

- dienstverlening die begrijpelijk en toegankelijk is (verder) te ontwikkelen;
- de online dienstverlening verder te verbeteren;
- onze dienstverlening kwalitatief te verbeteren;
- onze dienstverlening efficiënter in te richten, met gebruikmaking van landelijke standaarden en oplossingen.

We streven ernaar om de inwoner vaker te consulteren bij het inrichten van de dienstverleningsprocessen, zodat we vaker voldoen aan de verwachtingen van de inwoners van Harderwijk en Hierden.

Regioarrangement EHPZ

De Gebiedsagenda EHZ (vastgesteld in 2022) wordt inmiddels uitgewerkt in het Regioarrangement EHPZ. We werken hierin samen met de gemeenten Ermelo, Putten en Zeewolde, de provincies Gelderland en Flevoland en de waterschappen Vallei en Veluwe en Zuiderzeeland. Het regioarrangement EHPZ 2023 markeert de start van een proces om gezamenlijke opgaven van het EHPZ gebied vorm te geven voor de komende 20 tot 30 jaar. Het regioarrangement is een dynamisch document dat minimaal eens in de twee jaar zal worden bijgesteld.

Het regioarrangement agendeert de landelijke opgaven (Perspectief natuur en landbouw, Ordenende netwerken: mobiliteit; energie en (circulaire) economie en Leefbare steden en regio's) die de deelnemende overheden (Rijk, provincies, gemeenten en waterschappen) samen met inwoners en partners (bedrijven en instellingen) met elkaar

te doen hebben. Vier activiteiten zijn geprioriteerd: het opstellen van een profiel voor de regio EHPZ (gestart in 2024), Gebiedsopgave 2 (Dynamisch Landschap), onderzoek haalbaarheid oeververbinding Ermelo (Horst) - Zeewolde en het opstellen van een Ruimtelijke strategische visie EHPZ.

RS4

In 2023 hebben de samenwerkende gemeenten Doetinchem, Harderwijk, Tiel en Zutphen besloten waar RS4 zich de komende jaren op focust. Het gaat om drie projecten: een aantrekkelijke en toekomstbestendige binnenstad, vernieuwende culturele voorzieningen en erfgoed als visitekaartje. Op deze projecten kunnen we van elkaar leren en samen optrekken naar de provincie. Er is reeds een samenwerking op gang gekomen binnen het thema vernieuwende culturele voorzieningen: de RS4 gemeenten maken in gezamenlijkheid gebruik van de provinciale uitvoeringsorganisatie OostNL. In de komende jaren wordt de samenwerking op de andere thema's uitgewerkt.

Nieuw beleid

Uitbreiding formatie raadsadviseur participatie

De gemeenteraad heeft de wens om de inwoners van Harderwijk en Hierden meer te betrekken bij en te laten participeren in het bestuur van de gemeente. Hiervoor is de formatie van de raadsgriffie uitgebreid met 1 FTE. Deze FTE zal ingezet worden voor:

1. Laagdrempelige informatie t.b.v. de beeldvorming van en kennis over de raad bij inwoners
2. Verbeteren van proces kaderstellen / participatie
3. Onderzoek naar het inzetten van loting bij participatie
4. Advisering over de inzet en begeleiding van een raadsklankbordgroep van inwoners
5. Versterking van de strategische adviesfunctie van de raadsgriffie

Uitvoeringskosten regioarrangement EHPZ

In het collegeprogramma is het doel uitgesproken om beter samen te werken in de (EHZ-)regio. In de gemeenteraadsvergadering van 15 februari 2024 heeft de gemeenteraad kennis genomen van het Regioarrangement EHPZ 2023. Onze partners (gemeenten Ermelo, Putten en Zeewolde, de provincies Flevoland en

Gelderland en de waterschappen Zuiderzeeland en Vallei en Veluwe) hebben dezelfde besluiten genomen. Dit betekent dat in 2025 met de uitvoering van het regioarrangement kan worden gestart.

We hebben de volgende vier speerpunten:

1. Beschrijven profiel EHPZ
2. Uitvoeren gebiedsopgave 2: "Dynamisch landschap Ermelo – Putten"
3. Verkenning vaste oeververbinding Ermelo – Zeewolde
4. Opstellen Ruimtelijke Strategische Visie EHPZ

0.2

Taakveld Burgerzaken

Portefeuillehouder(s):	J. Joon
Domein:	Mens en Maatschappij

Wat willen we bereiken?

De inwoners van gemeente Harderwijk ervaren de gemeente als een klantgerichte en professionele organisatie, waarmee je veilig en betrouwbaar zaken kunt doen en die van toegevoegde waarde is voor de samenleving van gemeente Harderwijk.

Het Klant Contact Centrum (KCC) is de poortwachter voor de publieke dienstverlening: het eerste aanspreekpunt voor inwoners, bezoekers en ondernemers. Zowel aan de receptie, telefoon, online en aan de balie voor burgerzaken vragen. Een waardevolle en gastvrije rol in de gemeentelijke dienstverlening wordt vervuld door op een klantgerichte en vriendelijke manier de taken uit te voeren.

Wat doen we daarvoor?

Regulier

- Verstrekken van diverse documenten (zoals reisdocumenten en rijbewijzen) en uittreksels en het innen van leges hiervan;
- Het registreren en muteren van persoonsgegevens in de basisregistratie personen (BRP);
- Persoonsinformatiemanagement: vaststellen identiteit en registratie van persoonsgegevens;
- Tegengaan identiteits- en adres gerelateerde fraude;
- Het opmaken van akten op gebied van geboorte, overlijden en huwelijk;
- Voltrekken van huwelijken en partnerschapsregistraties en het innen van leges hiervoor;
- Uitvoeren Naturalisatie ceremonie bij verkrijging van het Nederlanderschap en het innen van naturalisatieleges;
- Het organiseren van verkiezingen en referenda;
- Het op grond van specifieke privacywetgeving verstrekken van informatie uit de BRP en de registers van de Burgerlijke Stand;
- Het gastvrij en correct doorverwijzen (zowel fysiek als telefonisch) van burgers naar de juiste plek binnen de organisatie;
- Werken op afspraak waardoor er minder wachttijden aan de balies ontstaan;
- Het uitreiken van reisdocumenten en rijbewijzen;
- Het opnemen en doorzenden van binnengekomen meldingen openbare ruimte (Snel Herstel);
- Beheren van gevonden en verloren voorwerpen;

Basistaken

De gemeente (team KCC en team Vergunningverlening, Informatievoorziening en Beheer (VIB) taakveld Burgerzaken) is verantwoordelijk voor het verlenen van diensten, zoals de aanvraag en uitgifte van rijbewijzen en reisdocumenten, aanvragen Nederlanderschap, voltrekken van huwelijken en partnerschapsregistraties. Op basis van artikel 229 van de Gemeentewet heeft de gemeente de bevoegdheid om kosten hiervoor in rekening te brengen als tegenprestatie voor deze door de gemeente geleverde diensten, de zogeheten leges. De beïnvloedbaarheid van de lasten en baten binnen dit taakveld is vrij beperkt, aangezien het de uitvoering van wettelijke taken betreft en een aantal legesopbrengsten worden gemaximeerd door wettelijke bepalingen.

Burgerlijke stand

Op basis van de regelgeving omtrent de Burgerlijke Stand (voornamelijk het Burgerlijk Wetboek) en de 'Wet op de lijkbezorging' houden aangewezen ambtenaren van de burgerlijke stand namens de gemeente diverse registers bij en worden daarnaast werkzaamheden verricht op het gebied van huwelijken, geboortes, overlijden, erkenningen en dergelijke.

Basisregistraties

De Basisregistraties Personen (BRP) is de verplicht te voeren basisregistratie op het gebied van persoonsgegevens. Overheidsinstanties en –instellingen zijn verplicht de gegevens in de BRP te gebruiken

voor het uitvoeren van hun taak. Team VIB- taakveld Burgerzaken beheert de BRP en is verantwoordelijk voor het op orde zijn van deze basisregistratie.

Verkiezingen

Op basis van de Kieswet zijn gemeenten verantwoordelijk voor het organiseren van verkiezingen voor de gemeenteraad, de provinciale staten en het waterschap, de Tweede Kamer en het Europees Parlement.

Nieuw beleid

Het gaat hier voornamelijk om continuering van bestaand beleid. In 2025:

Eerstvolgende verkiezing gemeenteraad 2026, voorbereiding start in 2025.

Door de uitvoering van verplichte en praktische werkzaamheden van de jaarlijkse terugkerende verkiezingen ontstaan achterstanden (en overuren) in het reguliere werk, omdat aan de verkiezingen meer prioriteit wordt gegeven. Er is incidenteel geld beschikbaar gesteld voor formatie ter ondersteuning van het reguliere werk en verkiezingen waardoor achterstanden en overuren in mindere mate gaan oplopen.

Voortzetting StembureauApp verkiezingen

Sinds een aantal verkiezingen wordt gebruik gemaakt van de StembureauApp op een iPad. Hiervoor is structureel geld beschikbaar gesteld.

Applicatiebeheer Burgerzaken

Voortzetting van de huidige formatie applicatiebeheer. Door het uitvoeren van de programma Dienstverlening worden veel zaken digitaal aangevraagd en afgehandeld. Het gevolg hiervan is dat de druk zich in deze processen verplaatst van de mondelinge aanvragen aan de balie naar de digitale aanvragen via de e-diensten. Dit vraagt proces- en technische ondersteuning en structureel beheer van de applicatiebeheerder, waardoor deze formatie noodzakelijk is.

0.3

Taakveld Beheer overige gebouwen en gronden

Portefeuillehouder(s):	W. Mazier
Domein:	Stad en Omgeving

Wat willen we bereiken?

Het in bezit hebben van (bouw)gronden is ingegeven vanuit strategisch oogpunt of omdat ontwikkeling pas op de langere termijn is voorzien.

- Bouwgrond: teneinde zorg te dragen voor voldoende bouwlocaties t.b.v. woningen en gebouwen voor openbare en maatschappelijke doelen afgestemd op behoeften en verkoopbaarheid;
- Industrie- en bedrijventerrein: waardoor bedrijven met een lokale en regionale binding kunnen uitbreiden en/of er nieuwe bedrijven gevestigd kunnen worden ter handhaving en uitbreiding van de werkgelegenheid;

Het gemeentelijk vastgoed van de gemeente Harderwijk beheren voor de functie waar het voor bedoeld is, waarbij wordt gestreefd naar een evenwicht tussen de opbrengsten uit verhuur en verpachting enerzijds en de daaraan gekoppelde beheerlasten anderzijds. Door middel van het in 2024 vastgesteld vastgoed- en accommodatiebeleid hebben we kaders voor onze vastgoedportefeuille en kunnen we strategischer en doelmatiger met ons vastgoed omgaan.

Wat doen we daarvoor?

Regulier

- Adviseren en ondersteunen van diverse afdelingen bij de aan- en verkoop van gronden en het begeleiden van nieuwbouw, verbouw en onderhoud van gebouwen;
- Opstellen en uitvoering geven aan meerjarenonderhoudsplannen en jaarlijkse werkplannen, waaronder ook de verduurzaming van ons gemeentelijk vastgoed (DMJOP);
- Uitvoeren van het vastgoed en accommodatiebeleid;
- Beheren dagelijks en contractonderhoud.

Portefeuillehouder(s):	W. Mazier
Domein:	Mens en Maatschappij

Wat willen we bereiken?

Inzichtelijk maken van de niet rechtstreeks toe te rekenen overheadlasten.

Wat doen we daarvoor?

De kosten voor overhead of ook wel Bedrijfsvoeringskosten van de gemeente zijn die kosten die niet direct zijn toe te rekenen aan de overige taakvelden binnen de gemeentebegroting. Het gaat hierbij om alle kosten die samenhangen met de sturing en ondersteuning van het primaire proces en medewerkers.

De sturing van het primaire proces vindt plaats binnen de gemeente zelf (directie en teamleiders). Het doel is om de ondersteuning te kunnen bieden tegen een zo hoog mogelijke kwaliteit en tegen zo laag mogelijke kosten waarbij voortdurend wordt gestreefd naar verbetering van de werkprocessen en routines, met daarin het belang van de inwoners als uitgangspunt.

Regulier

Taken op het gebied van:

- managementondersteuning binnen het primair proces (directie, teamleiders).
- financiën, administratie, beheer, toezicht en controle gericht op de eigen organisatie;
- personeel en organisatie;
- inkoop (incl. aanbesteding en contractmanagement);
- juridische zaken
- concerncontrol
- bestuurszaken en bestuursondersteuning;
- informatievoorziening en automatisering (I&A);
- facilitaire zaken en huisvesting;
- documentaire informatievoorziening (DIV);

Advisering communicatie

De complexiteit van de (uitvoerende) taken van gemeenten neemt toe. Burgers zijn mondig en steeds vaker is gemeentelijk beleid in (sociale) media onderwerp van een publiek debat. De vraag naar meer hoogwaardige professionele ondersteuning door communicatieprofessionals vanuit de EHZM organisaties neemt daarom toe. De omvang van de formatie van het team Communicatie is echter nooit meegegroeid met deze behoefte.

In de kadernota van 2022 heeft team Communicatie MiZ om extra inzet gevraagd voor de jaren 2023 en 2024. Deze aanvraag is toegekend. De formatie was bedoeld om team Communicatie tijdelijk te ondersteunen / te versterken in de periode waarin het team in opbouw was en veel verloop kende. Deze tijdelijke formatie loopt eind 2024 uit de formatie van team Communicatie. Voor de gemeente Harderwijk betekent deze formatiekrimp (conform de verdeelsleutel) een reductie van de voor gemeente Harderwijk (vanuit MiZ) beschikbare capaciteit aan projectcommunicatieadvies. Gezien de omwenselijkheid hiervan is besloten om (een deel) van de wegvallende formatie op te vangen vanuit het budget van de gemeente Harderwijk. Dit omdat, gezien de werklast van de (project) communicatieadviseurs, vermindering van formatie niet wenselijk/ haalbaar is.

Coördinator Social Return on Investment

De gemeenten Harderwijk, Ermelo en Zeewolde hechten waarde aan maatschappelijk verantwoord ondernemen en vinden het van belang dat iedereen mee kan doen in de samenleving. In dat kader is Social Return On Investment (hierna te noemen; SROI) sinds 2022 onderdeel van het duurzame inkoopbeleid (ISNV) en wordt een SROI verplichting van meestal 5% aan opdrachtnemers opgelegd bij aanbestedingen vanaf een opdrachtwaarde € 221.000,-.

Wij passen SROI toe bij inkoop- en aanbestedingen met als doel om werkzoekenden te betrekken bij de uitvoering van een opdracht voor de gemeente. Door inzet van SROI worden (extra) banen, stages of opleidingsplekken gecreëerd. Ook wordt door middel van het stimuleren van sociale inkoop en maatschappelijk/sociale activiteiten en initiatieven die sociale impact maken bijgedragen aan doelstellingen op het gebied van werk, inkomen, armoedebestrijding, zorg en gezondheid.

De colleges van Ermelo, Harderwijk en Zeewolde hebben op basis van het college-advies Social Return (maart 2022) besloten in te stemmen met het aanstellen van een coördinator SROI. Deze functionaris fungeert als eerste aanspreekpunt en trekker voor SROI projecten in de gemeenten Ermelo, Harderwijk en Zeewolde. Daarnaast draagt diegene bij aan de inbedding van SROI bij deze gemeenten. Tot slot heeft de

SROI coördinator een verbindende rol bij inkooptrajecten en is onderdeel van het Expertisepunt Social Return binnen het Werkcentrum VeluweStedendriehoek.

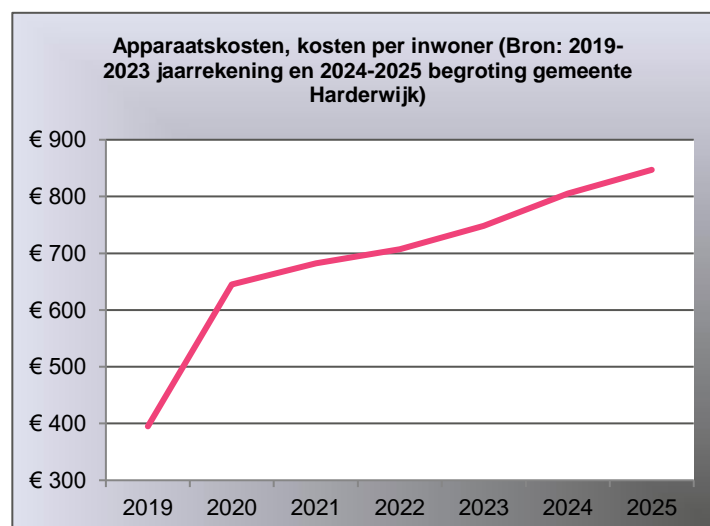
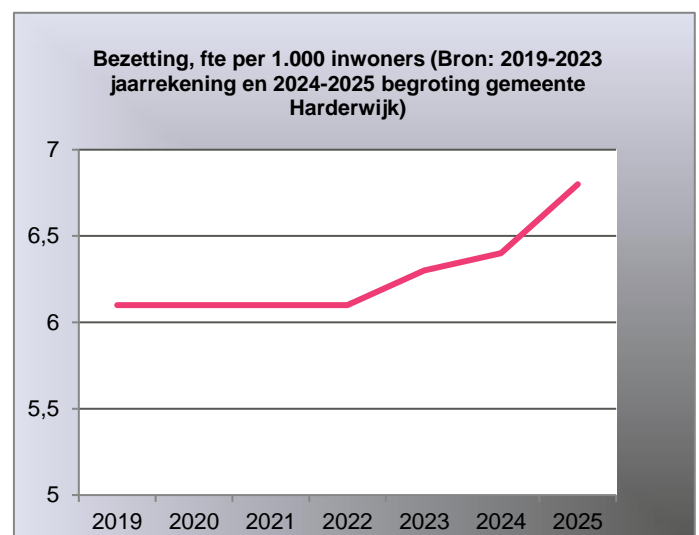
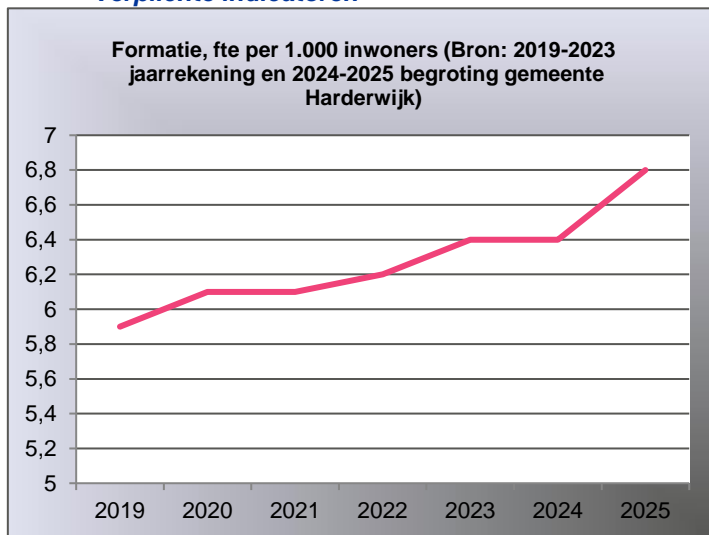
Nieuw beleid

Extra Fte's afhandeling aanvragen minimaregelingen

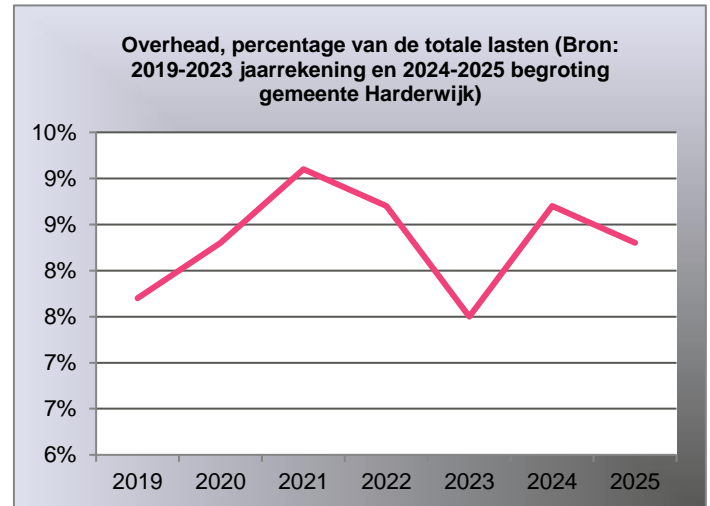
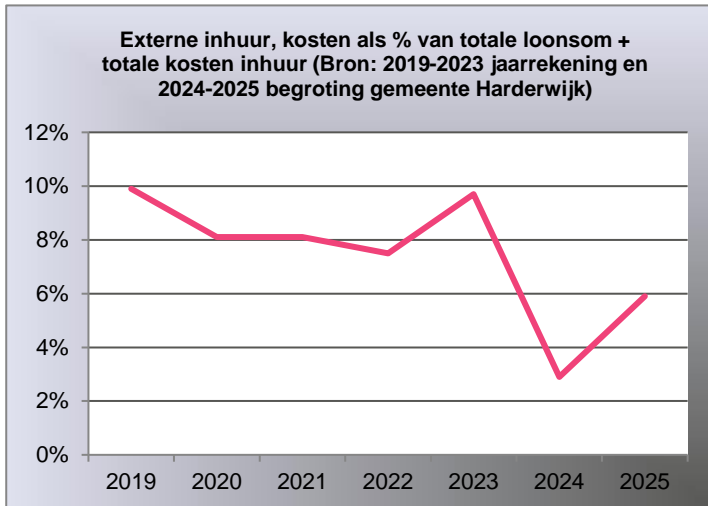
Het aantal aanvragen voor minimaregelingen neemt toe. Van 5.200 in 2021 tot 7.300 in 2023 (excl. Aanvragen energietoeslag). Organisaties in het voorveld, zoals het financieel trefpunt en Zorgdat, geven aan dat er door de energietoeslag een nieuwe doelgroep zich laat zien die nog niet eerder geweest is. In deze groep zijn er bijvoorbeeld inwoners die ook gebruik kunnen maken van de regeling chronisch zieken of de aanvullende ziektekostenverzekering. Ook wordt de regeling Chronisch zieken tegenwoordig voor alle drie de gemeenten uitgevoerd. Mogelijk is ook de vereenvoudiging van het aanvragen een oorzaak van toename aan aanvragen. Hierdoor worden meer inwoners die leven op de armoedegrens bereikt. Deze aanvragen worden grotendeels (60%) in het eerste kwartaal van het jaar ingediend door inwoners (of hun bewindvoerder). Om deze piek op te vangen wordt er structureel 1 FTE extra ingezet en wordt 1 FTE flexibel ingezet.

Beleidsindicatoren

Verplichte indicatoren

*Apparaatskosten zijn vanaf 2023 herrekend, hierin zitten nu ook de PIOFACH taken (Personeel, Informatievoorziening, Organisatie, Financiën, Automatisering, Communicatie en Huisvesting) die ondergebracht zijn bij Meerinzicht

*Bij het opstellen van de begroting 2024 waren de inhuurkosten van het klimaatakkoord nog niet bekend (in 2025 is dit wel opgenomen).

0.5 Taakveld Treasury

Portefeuillehouder(s):	W. Mazier
Domein:	Mens en Maatschappij

Wat willen we bereiken?

Binnen de kaders van de Wet fido en het Treasurystatuut wordt de Treasuryfunctie uitgevoerd. De risico's moeten hierbij, zoals omschreven in het Treasurystatuut, aanvaardbaar en beheersbaar zijn. Het doel van de Treasuryfunctie is:

- Het verzekeren van duurzame toegang tot financiële markten tegen acceptabele condities;
- Het beschermen van gemeentelijke vermogens- en (rente-)resultaten tegen ongewenste financiële risico's zoals renterisico's, koersrisico's, kredietrisico's en liquiditeitsrisico's;
- Het minimaliseren van de interne verwerkingskosten en externe kosten bij het beheren van de geldstromen en financiële posities;
- Het optimaliseren van de renteresultaten binnen de kaders van de Wet fido respectievelijk de limieten en richtlijnen van het Treasurystatuut.

Wat doen we daarvoor?

Regulier

- Periodieke controle van de liquiditeitsbehoefte met mogelijk het aantrekken van leningen of uitzetten van gelden tot gevolg;
- Het onderhouden van contacten met geldverstrekkers (banken) t.b.v. het aantrekken van leningen en het uitzetten van lang- en kortlopende gelden;
- Tijdig informeren van het bestuur bij het aantrekken van langlopende leningen.
- Binnen dit taakveld worden ook de dividendopbrengsten verantwoord.

Specifiek

De renteontwikkeling is momenteel een actueel onderwerp in de maatschappij. Ook in de gemeente houden we de ontwikkeling van de rente goed in de gaten, maar zijn gebonden aan wettelijke spelregels waardoor de ruimte beperkt is. In de paragraaf Financiering leest u meer over het onderwerp Treasury.

0.61
0.62

Taakveld OZB-woningen en niet-woningen

Portefeuillehouder(s):	W. Mazier
Domein:	Mens en Maatschappij

Wat willen we bereiken?

De gemeente draagt zorg voor het leveren van WOZ-waarden van goede kwaliteit, waarbij alle onderdelen van het WOZ-werkproces voldoen aan de door de Waarderingskamer gestelde kwaliteitseisen. Over de vastgestelde WOZ-waarden wordt overeenkomstig de verordening OZB-belasting geheven.

Wat doen we daarvoor?

Regulier

In taakveld 0.61 zijn de lasten opgenomen die horen bij de uitvoering van de Wet WOZ. De uitvoering hiervan is overgedragen aan Meerinzicht. Het gaat hierbij om zaken als de waardering, de heffing en het uitvoering geven aan bezwaar en beroep. De Waarderingskamer controleert en beoordeelt gemeenten op de uitvoering en het Kadaster beheert het landelijke register van de door gemeenten vastgestelde WOZ-waarden, als onderdeel van de Basisregistratie Waardering Onroerende Zaken.

In taakveld 0.61 zijn tevens de baten opgenomen vanuit de onroerendezaakbelasting (ozb) op woningen. In paragraaf 3.1 Lokale heffingen wordt uitgebreid ingegaan op de ozb.

0.63

Taakveld Parkeerbelasting

Portefeuillehouder(s):	W. Mazier
Domein:	Stad en Omgeving

Wat willen we bereiken?

Een marktconform parkeertarief

Wat doen we daarvoor?

Regulier

- In dit taakveld zijn de baten met betrekking tot de parkeerbelasting opgenomen. Naast de opbrengst uit de verkoop van parkeertijd in de garages, terreinen en het straat parkeren biedt de gemeente ook abonnementen en vergunningen aan. Daarnaast worden opbrengsten gerealiseerd vanuit opgelegde boetes (naheffingsaanslagen) op de locaties waar vooraf betaald parkeren van toepassing is.
- Jaarlijks ter besluitvorming aanbieden van de verordening parkeerbelastingen.

Nieuw beleid

De parkeertarieven van alle parkeerproducten worden eens in de 3 jaar met 5% verhoogd. Dit zou per 1 januari 2025 opnieuw het geval zijn. In het kader van de bezuinigingsopgave wordt als onderdeel van de kadernota behandeling door de raad, nu door het college voorgesteld deze tariefsverhoging eens in de 2 jaar door te voeren. De eerstvolgende verhoging is dan op 1 januari 2026. Voorgenoemde is dus onder voorbehoud van besluitvorming door de raad.

0.64

Taakveld Belastingen overig

Portefeuillehouder(s):	W. Mazier
Domein:	Mens en Maatschappij

Wat willen we bereiken?

Naast de belastingen die in de taakvelden hierboven worden genoemd biedt de Gemeentewet de ruimte om een drietal overige belastingen te heffen. Deze belastingen zijn: hondenbelasting, reclamebelasting en precariobelasting (artikel 228).

De inkomsten voor toeristenbelasting, afvalstoffenheffing en rioolrechten worden verantwoord onder respectievelijk de taakvelden economische promotie, afval en riool.

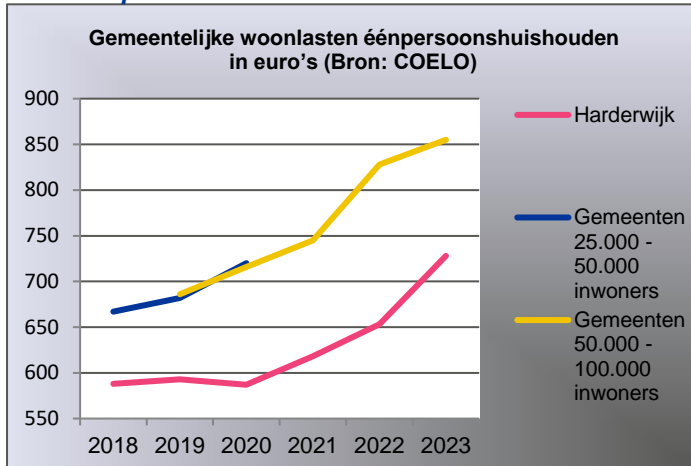
Wat doen we daarvoor?

Regulier

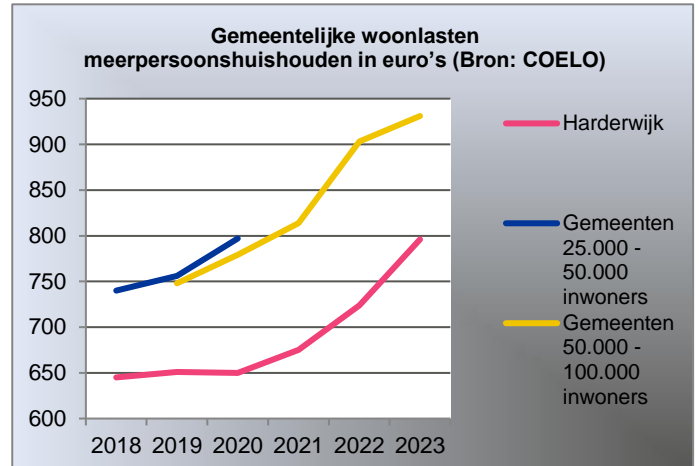
Binnen de wettelijke kaders zorgdragen voor een tijdige heffing en inning van de gemeentelijke belastingen. Heffing en inning van de gemeentelijke belastingen wordt uitgevoerd door Meerinzicht.

Beleidsindicatoren

Verplichte beleidsindicatoren

*Voor de jaren 2021, 2022 en 2024 hebben we bij het segment Gemeenten 25.000 - 50.000 geen data beschikbaar. Voor 2023 zijn de lasten € 867,-

**Voor de jaren 2021, 2022 en 2024 hebben we bij het segment Gemeenten. 25.000 - 50.000 geen data beschikbaar. Voor 2023 zijn de lasten € 949,-

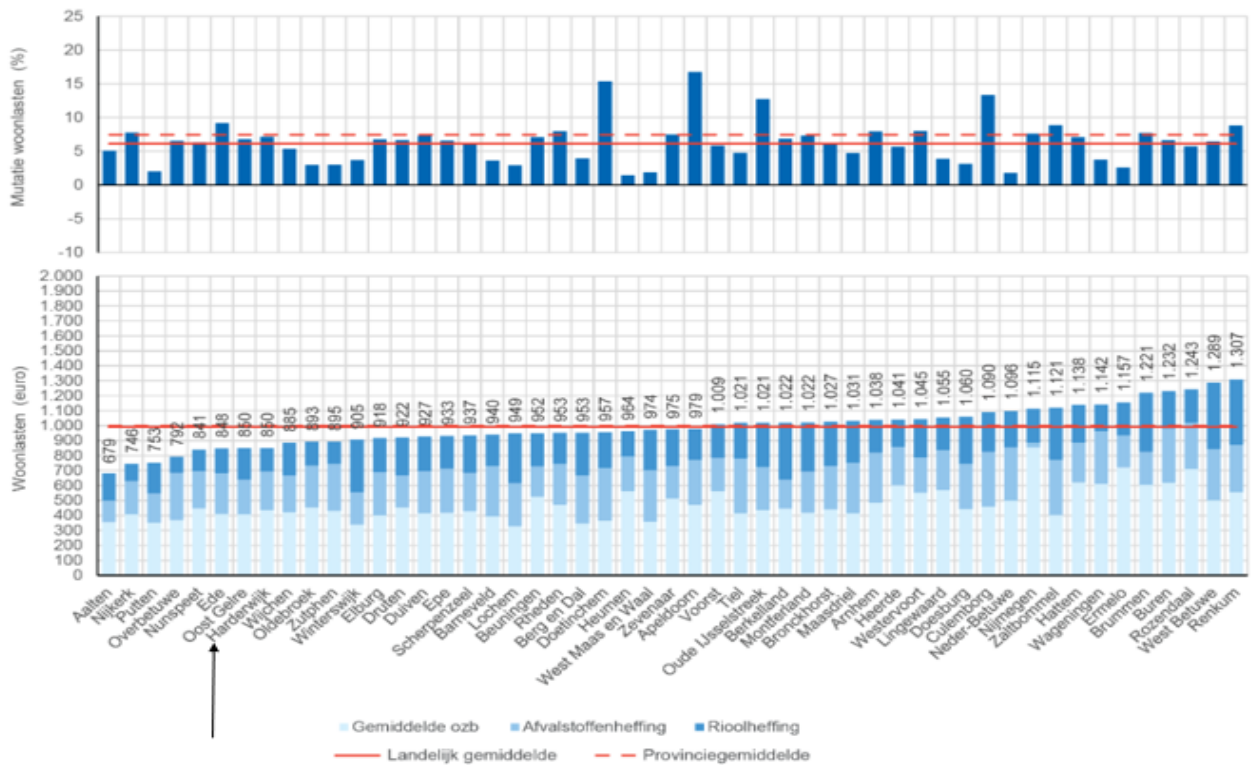
Facultatieve beleidsindicatoren

Lokale woonlasten (Bron: Begrotingen gemeente Harderwijk)

Onderwerp	2021	2022	2023	2024	2025
WOZ-waarde	268.000	296.000	331.000	366.500	374.500
Rekentarief OZB	0,10870	0,10050	0,09181	0,09173	0,09960
OZB	291,31	297,48	303,89	336,20	373,00
Afvalstoffenheffing	212,00	230,00	277,00	281,00	288,00
Riool- en waterzorg heffing	144,75	144,75	147,25	155,50	177,00
TOTAAL	648,06	672,23	728,14	772,70	838,00
-/- Korting door demp	-	-	-12,00		
TOTAAL	648,06	672,23	716,14	772,70	838,00

Overzicht Coelo lokale lastendruk 2024 provincie Gelderland:

Benchmark woonlasten Gelderland 2024

0.7 Taakveld Algemene uitkering en overige uitkeringen gemeentefonds

Portefeuillehouder(s):	W. Mazier
Domein:	Mens en Maatschappij

Wat willen we bereiken?
 De algemene uitkering vormt de belangrijkste inkomstenbron voor de gemeente. Het gaat om vrij besteedbare middelen die het Rijk aan de gemeenten beschikbaar stelt. Jaarlijks worden binnen de algemene uitkering ook middelen ontvangen voor de uitvoering van specifieke taakmutaties. In lijn met het huidige beleid worden deze middelen in afwachting van nadere advisering voor een periode van maximaal 1 jaar geparkeerd op de 'stelpost taakmutaties Gemeentefonds'.

Wat doen we daarvoor?

Regulier

- Analyseren van de circulaire op financiële gevolgen en verwerken in de begroting en de jaarrekening;
- Uitkeringsspecificaties (maandelijks) controleren en mutaties verwerken in de administratie;
- Vaststellingsbesluiten (jaarlijks) controleren en de gevolgen verwerken in de jaarrekening.

Specifiek

- In 2025 zal er specifiek aandacht zijn voor het verder uitwerken van de nieuwe financieringssysteem die in meicirculaire 2024 (plotseling) is ingevoerd. De volumetranches die naar de gemeenten komen vragen om nadere afspraken en spelregels tussen raad en college.

De taakvelden vanaf taakveld 0.8 zijn met name financieel technische onderwerpen. Op deze taakvelden beantwoorden wij niet de W-vragen maar geven wij aan wat de inhoud is van dit taakveld.

0.8**Taakveld Overige baten en lasten**

Portefeuillehouder(s):	W. Mazier
Domein:	Mens en Maatschappij

Inhoud

Dit taakveld heeft een technisch karakter en bevat alle baten en lasten die niet toe te rekenen zijn aan de overige specifieke taakvelden in de gemeentebegroting.

Stelposten zijn reserveringen die in een later stadium worden doorvertaald naar de overige taakvelden, in afwachting van nadere informatie. Taakstellingen zijn nog te concretiseren bezuinigingen, die niet rechtstreeks te koppelen zijn aan één of meerdere taakvelden en om die reden centraal worden geadministreerd.

Onvoorzien

Voor het opvangen van onvoorziene, onvermijdbare en onuitstelbare lasten, die ten tijde van het opstellen van de begroting nog niet waren voorzien is er een budget beschikbaar, de stelpost onvoorzien. Deze dekking kan alleen worden ingezet op basis van een collegebesluit. Voorheen was dit een structurele stelpost. Met de ombuigingen uit de Kadernota 2025 is deze stelpost van een incidenteel karakter voorzien.

0.9**Taakveld Vennootschapsbelasting**

Portefeuillehouder(s):	W. Mazier
Domein:	Mens en Maatschappij

Inhoud

Sinds 1 januari 2016 zijn gemeenten belastingplichtig voor de heffing van vennootschapsbelasting (VPB). Gemeente Harderwijk is voor een deel van haar activiteiten VPB-plichtig. Volgens de Belastingdienst is gemeente Harderwijk belastingplichtig voor de inkomsten uit reclame en de winst welke voortvloeit uit de verwerking van papier, kleding, glas en wit- en bruingoed. De winst uit de verwerking van afval wordt berekend conform een landelijke, vastgestelde forfaitaire methode. Naar onze mening is gemeente Harderwijk niet belastingplichtig voor de inkomsten uit reclame. In de aangiften vennootschapsbelasting zijn de inkomsten opgenomen conform het standpunt van de Belastingdienst. Na het opleggen van de aanslagen vennootschapsbelasting is tegen het aanmerken van de inkomsten uit reclame als belastingplichtige activiteit bezwaar gemaakt. Indien de bezwaren gehonoreerd worden, volgt er een belastingteruggave aangezien de vennootschapsbelasting reeds voldaan is conform het standpunt van de Belastingdienst. In verband met elders in het land lopende procedures bij de rechtbank en het gerechtshof zijn deze bezwaren aangehouden door de Belastingdienst. Tot op heden heeft gemeente Harderwijk geen VPB-plichtige grondexploitatie omdat er geen sprake is van fiscale winst. De verschuldigde vennootschapsbelasting bedraagt op dit moment ongeveer € 3.000,- per jaar.

* Omdat de lasten en baten van dit taakveld in alle jaren < € 1.000 is, is deze tabel niet opgenomen in het boekwerk

0.10**Taakveld Mutaties reserves**

Portefeuillehouder(s):	W. Mazier
Domein:	Mens en Maatschappij

Inhoud

Op dit taakveld worden toevoegingen en onttrekkingen aan de reserves begroot- en vervolgens geboekt, op basis van genomen raadsbesluiten. Het betreft hier de technische verwerking van de reservemutaties binnen alle andere taakvelden, met uitzondering van taakveld '0.11 Resultaat van de rekening van baten en lasten'.

* Omdat de lasten en baten van dit taakveld in alle jaren < € 1.000 is, is deze tabel niet opgenomen in het boekwerk

0.11

Taakveld Resultaat van de rekening van baten en lasten

Portefeuillehouder(s):	W. Mazier
Domein:	Mens en Maatschappij

Inhoud

Op dit taakveld wordt het begrotingsaldo van alle andere taakvelden begroot- en geboekt, inclusief de toevoegingen en onttrekkingen aan reserves. Het betreft hier de technische verwerking van het begrote resultaat over de gehele gemeentebegroting.

C TOTAALOVERZICHT PROGRAMMA 0

		Rekening 2023	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028
PROG0 Bestuur en ondersteuning							
Lasten	TV01 - Bestuur	3.355	3.326	3.409	3.379	3.302	3.278
	TV02 - Burgerzaken	2.621	2.808	2.765	2.758	2.797	2.800
	TV03 - Beheer overige gebouwen en gronden	1.991	2.073	2.191	2.174	2.131	2.131
	TV04 - Overhead	18.716	19.789	19.594	19.095	18.272	18.111
	TV05 - Treasury	1.159	1.468	1.500	1.653	1.580	1.372
	TV064 - Belastingen overig	723	792	792	792	792	792
	TV07 - Alg. uitk. en ov. uitk. gemeentefonds	0	804	159	489	2.016	3.826
	TV08 - Overige baten en lasten	-1	-82	970	861	1.077	1.206
	TV09 - Vennootschasbelastingen (VpB)	3	0	0	0	0	0
	Lasten - Totaal		28.567	30.978	31.380	31.202	31.966
Baten	TV01 - Bestuur	-618	-493	-375	-375	-340	-340
	TV02 - Burgerzaken	-721	-845	-884	-884	-884	-884
	TV03 - Beheer overige gebouwen en gronden	-1.052	-1.653	-944	-944	-944	-944
	TV04 - Overhead	-870	-766	-1.158	-1.130	-1.102	-1.074
	TV05 - Treasury	-1.802	-2.194	-2.318	-2.093	-2.094	-2.289
	TV061 - OZB woningen	-7.479	-7.747	-8.820	-8.930	-9.114	-9.231
	TV062 - OZB niet-woningen	-5.097	-5.627	-6.255	-6.255	-6.255	-6.255
	TV063 - Parkeerbelasting	-2.406	-2.338	-2.855	-2.955	-2.955	-3.059
	TV064 - Belastingen overig	-574	-630	-678	-678	-678	-678
TV07 - Alg. uitk. en ov. uitk. gemeentefonds	-98.866	-104.837	-108.183	-102.350	-103.216	-104.432	
TV08 - Overige baten en lasten	1	0	0	0	0	0	
Baten - Totaal		-119.484	-127.131	-132.470	-126.594	-127.583	-129.186
Saldo voor bestemming - Totaal			-90.917	-96.152	-101.090	-95.392	-95.670
Dotaties aan reserves	TV02 - Burgerzaken	210	0	0	0	0	0
	TV03 - Beheer overige gebouwen en gronden	0	728	0	0	0	0
	TV08 - Overige baten en lasten	6.587	2.366	362	12	12	12
Dotaties aan reserves - Totaal		6.797	3.094	362	12	12	12
Onttrekkingen uit reserves	TV01 - Bestuur	-14	-14	-14	-14	-14	0
	TV02 - Burgerzaken	-107	-31	0	0	0	0
	TV03 - Beheer overige gebouwen en gronden	-20	-20	-20	-20	-20	-20
	TV04 - Overhead	-273	-277	0	0	0	0
	TV08 - Overige baten en lasten	-28.403	-6.597	-4.665	-1.728	-642	-130
Onttrekkingen uit reserves - Totaal		-28.818	-6.939	-4.699	-1.762	-676	-150
Resultaat	TV011 - Resultaat van de rek. baten en lasten	2.939	1.253	1.715	-6.196	-6.791	-4.725
Resultaat - Totaal		2.939	1.253	1.715	-6.196	-6.791	-4.725
Saldo na bestemming - Totaal			-19.082	-2.592	-2.623	-7.946	-4.863
PROG0 Bestuur en ondersteuning - Totaal			-109.999	-98.744	-103.713	-103.339	-100.534

Financiële analyse begroting 2025 ten opzichte van begroting 2024:

Ontwikkeling saldo programma	Bedrag
Begroting 2024	- 98.744.000
Begroting 2025	- 103.713.000
Verschil	- 4.969.000

TV	Onderwerp	Bedrag afwijking	Verwijzing toelichting
	Nieuw beleid	137.695	1
	Ombuigingen	- 3.448.600	2
	Onderhanden werken	188.000	3
	Kapitaallasten	30.000	4
	Doorberekende salariskosten	- 216.000	5
	Overige doorberekeningen	116.000	6
0.3	MIZ Bedrijfsvoering	430.000	7
0.3	Woonpark Molenweg	- 290.000	8
0.4	Begroting VNG	40.000	9
0.4	Overhead regioarrangement	79.000	10
0.4	Bestemmingsreserve Organisatie ontwikkeling MIZ	277.000	11
0.5	Reëel ramen dividenden	- 59.000	12
0.5	Reëel ramen rente	- 148.000	13
0.6	OZB woningen en niet-woningen (excl. effect ombuigingen).	- 345.000	14
0.7	Algemene uitkering, taakmutaties en circulaire	- 2.650.000	15
0.8	Stelpost energiebudgetten	1.000.000	16
0.8	Mutaties reserves	- 546.000	17
0.11	Resultaat van baten en lasten	462.000	18
	Diversen	- 26.095	19
	Totaal	- 4.969.000	

Toelichting op de financiële analyse:

1. Totaaloverzicht Nieuw Beleid

Als nieuw beleid zijn de volgende posten opgenomen:

Taakveld	Naam Aanmelding	2025	2026	2027	2028
0.1 Bestuur	Aanschaf vervangend subsidiepakket voor het Subsidiebureau	43.000	20.000	20.000	20.000
0.1 Bestuur	Aanschaf vervangend subsidiepakket voor het Subsidiebureau	-12.500	-12.500	-12.500	-12.500
0.1 Bestuur	Uitvoeringskosten regioarrangement EHPZ	35.195	37.115		
0.1 Bestuur	Uitvoeringskosten regioarrangement EHPZ	82.100	82.100		
0.1 Bestuur	Doorontwikkeling EHZ-samenwerking			10.000	10.000
0.1 Bestuur	Raadsadviseur participatie	109.900	109.900	109.900	109.900
0.2 Burgerzaken	Voortzetting StembureauApp verkiezingen			25.000	25.000
0.2 Burgerzaken	Organisatie van verkiezingen			87.450	87.450
0.2 Burgerzaken	Organisatie van verkiezingen			67.800	67.800
0.2 Burgerzaken	Applicatiebeheer Burgerzaken			69.250	69.250
0.2 Burgerzaken	Applicatiebeheer Burgerzaken			77.850	77.850
0.7 Algemene Uitkering	Dekking Voortzetting Jongerensportcoach VO en Inschools jongerenwerk *	-120.000	-120.000	-120.000	
Totaal		137.695	116.615	334.750	454.750

2. Totaaloverzicht Ombuigingen

Als ombuigingen zijn de volgende posten opgenomen:

Programma 0	2025	2026	2027	2028
P0-05 Advies audit en interne controle	- 34.400	- 34.400	- 34.400	- 34.400
P0-09 Sluiten gebouw woensdagavond	- 8.000	- 8.000	- 8.000	- 8.000
P0-10 Rente inkomsten voorschot Meerinzicht opnemen in begroting	- 414.000	- 386.000	- 358.000	- 330.000
P0-12B Stelpost BTW-compensatiefonds (BCF) maximaal verhogen (plus)	- 900.000	- 1.100.000	- 1.100.000	- 1.100.000
P0-13 Stelpost onvoorzien wordt incidenteel	0	- 161.000	- 161.000	- 161.000
P0-18 Beëindigen kindercollege	0	- 10.000	- 10.000	- 10.000
P0-20 Opheffen budget Straatnaamgeving	- 3.600	- 3.600	- 3.600	- 3.600

Programma 0	2025	2026	2027	2028
P0-21 Tarief 5 jaar rijbewijs	- 14.000	- 14.000	- 14.000	- 14.000
P0-22 Verhoging tarief eenvoudig huwelijk	- 11.200	- 11.200	- 11.200	- 11.200
P0-28 Taakstelling bedrijfsvoering Harderwijk (basis)	- 99.000	- 534.000	- 534.000	- 534.000
P0-30a OZB woningen verhogen met 10% m.i.v. 2025 (basis)	- 794.000	- 794.000	- 805.000	- 805.000
P0-31a OZB niet-woningen en eigendom gebruikers verhogen met 10% m.i.v. 2025 (basis)	- 562.500	- 562.500	- 562.500	- 562.500
P0-32 Precariobelasting verhogen met 10%	- 17.900	- 17.900	- 17.900	- 17.900
P0-33 Reclamebelasting verhogen met 10%	- 15.000	- 15.000	- 15.000	- 15.000
P0-36a Taakstelling parkeren (basis)	- 500.000	- 500.000	- 500.000	- 500.000
P0-07 AZC overschot middelen faciliteitenbesluit*	- 75.000	- 75.000	- 75.000	- 75.000
Totaal	- 3.448.600	- 4.226.600	- 4.209.600	- 4.181.600

3. **Onderhanden werken:** Vanuit de jaarrekening 2023 zijn budgetten meegenomen naar 2024. Dit zijn incidentele budgetten voor 2024. In 2025 komen deze budgetten niet meer voor en leidt dit tot een voordeel.
4. **Kapitaallasten:** Jaarlijks worden de kapitaallasten bepaald op basis van de aanwezige activa en de nieuwe investeringen. Deze kapitaallasten worden toegerekend aan de betreffende taakvelden / programma's.
5. **Doorberekende salariskosten:** De hogere lasten binnen de salarisbegroting, voornamelijk als gevolg van de cao ontwikkelingen en de jaarlijks herziene toerekening van deze salariskosten naar de diverse programma's leidt tot een nadeel.
6. **Overige doorberekeningen:** Dit betreft het gevolg van het actualiseren van overige doorberekeningen.
7. **MIZ Bedrijfsvoering:** In de begroting 2025 is ten opzichte van de begroting 2024 de taakveldenverdeling van de bijdrage aan Meerinzicht geactualiseerd. Hierdoor heeft er een technische verschuiving plaatsgevonden tussen taakveld 0.3 Gebouwenbeheer en Gronden en taakveld 0.4 Overhead. Per saldo ontstaat dit effect door de hogere bijdrage aan Meerinzicht ten opzichte van de begroting 2024.
8. **Woonpark Molenweg:** Vanuit het raadsbesluit op 15 februari 2024 omtrent het woonpark Molenweg 34-36 zijn incidentele middelen beschikbaar gesteld in 2024. Aangezien deze middelen incidenteel zijn in 2024 zorgt dit voor een voordeel ten opzichte van de primitieve begroting 2025. Het gaat op dit taakveld om de middelen voor onderhoud en gas/energie.
9. **Begroting VNG:** Op de bijdrage aan de VNG zit een nadeel van € 40.000,- Dit is het gevolg van een structurele toename van het GGU fonds vanaf 2024 (10%/5,8 mln structureel). Daarnaast zat in de begroting een discrepantie in de indexering. Binnen de gemeentelijke begroting steeg de bijdrage van de VNG mee met het materiële indexpercentage terwijl de begroting van de VNG (reguliere gedeelte + GGU fonds) meestijgt met een gecombineerde index (combinatie van loon- en prijsbijstelling). Daarbovenop stijgen de bijdrage van de gemeenten jaarlijks 1% extra de gecombineerde indexering om de begroting van de VNG in evenwicht te brengen (cfr. afspraken uit 2018).
10. **Overhead regioarrangement:** Met de Kadernota 2025-2028 is een ophoging aangevraagd van het budget voor de uitvoering van het regioarrangement. Deze aanmelding is oorspronkelijk opgenomen geweest onder programma 0. Echter heeft de technische uitwerking van deze aanmelding plaatsgevonden binnen programma 0 en programma 8. De uitwerking binnen programma 0 levert een nadeel op in 2025 van € 79.000,- ten opzichte van de begroting 2024, terwijl binnen programma 8 de uitwerking van het regioarrangement een voordeel oplevert in 2025 van € 79.000,- ten opzichte van de begroting 2024. Per saldo is dit budgettair neutraal.
11. **Bestemmingsreserve Organisatie ontwikkeling MIZ:** In de begroting 2024 was een onttrekking begroot uit de bestemmingsreserve organisatieontwikkeling MIZ voor € 277.000,-. De bijdrage in de organisatieontwikkeling was voor drie jaar en is met ingang van 1-1-2025 ten einde gekomen. In de begroting 2025 levert dit ten opzichte van de begroting 2024 een nadeel op van € 277.000,-.
12. **Reëel ramen dividenden:** De te ontvangen dividenden van de BNG en Alliander is in het kader van reëel ramen naar boven bijgesteld op basis van resultaten uit het verleden.

13. **Reëel ramen rente:** Zie ook de paragraaf financiering. De te ontvangen rente op de liquide middelen is ingeschat o.b.v. de rentevisie. Nu we weer rente ontvangen op de schatkist en op de bank, is het ook reëel om op basis van de liquiditeitsprognose deze inkomsten te ramen. Echter blijft hier een onzekerheid in zitten en zal dit gemonitord worden.
14. **OZB woningen en niet-woningen (excl. effect ombuigingen):** De OZB wordt met de trendmatige verhoging naar boven bijgesteld. Dit is 2,3%. De verhoging door de ombuiging cat. A is opgenomen in het totaal van de post OZB.
15. **Algemene uitkering, taakmutaties en circulaire:** De ontwikkelingen op taakveld 0.7 algemene uitkeringen hebben vooral te maken met de circulaires die zijn uitgekomen. In de separate advisering over de meicirculaire 2024 wordt uiteengezet waar de accresontwikkelingen en taakmutaties uit bestaan. Dit betreft voornamelijk de middelen vanuit de Hervormingsagenda Jeugd en de loon- en prijsbijstellingen.
16. **Stelpost energiebudgetten:** Dit is de stelpost voor energiebudgetten die vanaf 2025 in de begroting zit. Ten opzichte van de begroting 2024 is dit een verschil van € 1.000.000,-. In 2024 wordt dit nog opgevangen vanuit de bestemmingsreserve gemeentelijke energielasten.
17. **Mutaties reserves:** Dit is het resultaat van de incidentele toevoegingen en onttrekkingen binnen de reserves. Deze vinden voornamelijk plaats in 2024 waardoor er verschillen ontstaan ten opzichte van de begroting 2025 waarin deze toevoegingen en onttrekkingen nog vrijwel niet plaats vinden. Een groot gedeelte hiervan betreft de incidentele middelen 2024 gedekt uit de algemene reserve. Daarnaast worden de incidentele kadernota aanmeldingen gedekt uit reserves en zijn er een aantal ombuigingen die voor reservemutaties zorgen.
18. **Resultaat van baten en lasten:** Op het resultaat van baten en lasten zit een nadeel t.o.v. 2024 omdat alle begrotingswijzigingen en het begrotingsresultaat via deze rekening lopen. Omdat deze wijzigingen in 2025 nog niet zijn geweest is dat op dit taakveld een technisch voordeel. Het begrotingssaldo zelf zit hier ook bij in.
19. **Diversen:** Bestaat uit diverse budget wijzigingen. Per saldo een voordelig resultaat van € 26.095,-.

2.1 Programma 1 Veiligheid

A ALGEMEEN

Doelstelling

Samen met inwoners, ondernemers en onze partners zetten we in op veiligheid, participatie én veerkracht. Onze aanpak is preventief en repressief op maat van complexe vraagstukken. We bestrijden (ondermijnende) criminaliteit, dragen zorg voor de openbare orde, zetten ons in voor een veilig AZC, aanpak jeugdoverlast, veilige evenementen, veilig uitgaan en voorkomen escalatie bij zogenaamde multi-problem casuïstiek. Zo houden we Harderwijk en Hierden veilig en leefbaar.

Inhoud

Het belangrijkste beleidsstuk binnen dit programma is het Integraal Veiligheidsplan (IVP). Het IVP is opgesteld in goede samenwerking met de politie, het Openbaar Ministerie en de gemeenten Putten en Ermelo. In 2023 heeft de raad ingestemd met het verlengen van de looptijd van het huidige IVP tot en met 2026. Het plan is veelomvattend en is gericht op het waarborgen van de openbare orde en veiligheid. Hierbij gaat het onder andere om het voorkomen en bestrijden van ordeverstoringen, crises en rampen, het bestrijden van criminaliteit en overlast, voorkomen van slachtofferschap en het aanpakken van daders.

Ontwikkelingen

We zien de laatste jaren steeds meer de effecten van ondermijning en drugscriminaliteit. Het rapport van de Rekenkamercommissie over ondermijning in gemeente Harderwijk bevestigt dat beeld. Verder krijgen burgemeesters steeds meer bevoegdheden, wordt er een groter beroep gedaan op boa's en stijgt de complexe casuïstiek van mensen met verslavingsproblematiek, psychische aandoeningen, criminaliteit en andere achtergronden. Ook is de digitale criminaliteit in de afgelopen jaren enorm gestegen, vandaar dat we al een plan van aanpak Cybercrime hebben vastgesteld.

Verder blijkt uit een peiling in 2024 dat Nederlanders zich de meeste zorgen maken over spanningen tussen bevolkingsgroepen, cyberdreigingen en terrorisme. Daarnaast blijkt uit de Trendanalyse Nationale Veiligheid dat de dreigingen toenemen door snelle veranderingen op het gebied van klimaat, internationale samenwerking, technologische ontwikkelingen en economische mogelijkheden. Ook in gemeente Harderwijk en in onze regio zien we dat maatschappelijke vraagstukken een grotere rol gaan spelen met gevolgen voor de polarisatie in de samenleving en het vertrouwen in de overheid. Vooral rond migratie en klimaatverandering is het risico op maatschappelijke en politieke polarisatie aanwezig.

Verbonden partijen

Het werkveld Openbare orde en veiligheid heeft veel samenwerking met name inwoners en ondernemers en daarnaast met ketenpartners zoals de politie, het OM, de Veiligheidsregio, het Zorg- en Veiligheidshuis, het RIEC, de Omgevingsdienst, de Belastingdienst, diverse zorg- en hulpverleningsinstanties, welzijnsinstellingen, onderwijs en woningcorporaties.

Beleidskaders

De onderstaande beleidsstukken vormen het kader voor het programma Veiligheid:

- Integraal veiligheidsplan (IVP)
- Plan van aanpak Ondermijning, PvA Mensenhandel en PvA Cybercrime
- Algemeen plaatselijke verordening (APV)
- Damoclesbeleid en Bibob-beleid
- Nota Integraal Toezicht en Handhaving en Uitvoeringsprogramma Integraal Toezicht
- Regionaal Beleidsplan, Regionaal Risicoprofiel (VNOG)
- Meerjarenbeleidsplan Politie (MJBPP)

B TAAKVELDEN

1.1

Taak veld Crisisbeheersing en brandweer

Portefeuillehouder(s):	J. Joon
Domein:	Mens en Maatschappij

Wat willen we bereiken?

Dit product bevat de gehele basisbrandweezorg en alle activiteiten gericht op het bestrijden van (grootschalige) calamiteiten en rampen onder andere vanuit de brandweerkazernes van Harderwijk en Hierden en de gemeentelijke activiteiten op dit gebied.

Het product Brandweer en Rampenbestrijding is op basis van de Wet op de Veiligheidsregio's grotendeels belegd bij de Veiligheidsregio Noord- en Oost-Gelderland (VNOG). De gemeente Harderwijk en de VNOG werken, vanuit een gemeenschappelijke regeling, samen aan een veilige en beschermde leefomgeving in Harderwijk en Hierden. VNOG blijft altijd antwoord geven op de beide vragen die de samenleving aan haar stelt: hulp bieden bij nood en (helpen bij) voorkomen van gevaar. Daarvoor voert VNOG haar wettelijke taken uit:

- Brandweezorg;
- Rampenbestrijding;
- Risico- en crisisbeheersing;
- Bevolkingszorg;
- Geneeskundige hulpverlening;
- Meldkamer Oost-Nederland.

De gemeente zelf voert ook diverse activiteiten uit op het gebied van crisisbeheersing en heeft hierin een belangrijke rol. Er wordt ingezet op een goed geprepareerde crisisorganisatie met bekwame functionarissen. Dit voor een effectieve uitvoering van de zogenaamde bevolkingszorgtaken, maar ook het vervullen van de gemeentelijke rol en bestuurlijke bevoegdheden bij (grootschalige) verstoring van de openbare orde en veiligheid. Dit wordt lokaal en in intensieve samenwerking met andere gemeenten, VNOG en andere partners georganiseerd.

Wat doen we daarvoor?

Regulier

In dit taakveld zijn de lasten en baten opgenomen die verband houden met de wettelijke taken op het gebied van brandweezorg, rampenbestrijding, crisisbeheersing en geneeskundige hulpverlening. De uitvoering hiervan is deels belegd bij de Veiligheidsregio Noord en Oost-Gelderland (VNOG), die jaarlijks een bijdrage van de deelnemende gemeenten ontvangt.

Bij het uitvoeren van de taken en het inrichten van de organisatie hanteert de VNOG een aantal Opgaven, die in het kader van de toekomstvisie en het regionaal beleidsplan zijn geformuleerd:

- Opgave 0. Het voorkomen, beperken en bestrijden van incidenten, rampen en (langdurige) crises
- Opgave 1. Zelfredzaam & risicobewust
- Opgave 2. Vakbekwaam & deskundig
- Opgave 3. Sterke informatiepositie
- Opgave 4. Een gezonde financiële basis en betrokken medewerkers

Binnen de gemeentelijke organisatie prepareren wij ons op een effectieve bestrijding van rampen en crisis door:

- Het opleiden en trainen van gemeentelijke medewerkers en bestuurders voor een rol in de bevolkingszorg en/of crisisbeheersing.
- Het in standhouden van diverse faciliteiten zoals het crisiscentrum, noodcommunicatie en middelen voor inzet in het veld.
- Het leveren van input op het regionaal risicoprofiel, beleidsplan en crisisplan en het actueel houden van diverse lokale plannen en protocollen.
- Dit alles in intensieve samenwerking met gemeenten, VNOG en diverse andere partners onder regie van de Adviseur Crisisbeheersing.

Specifiek

Besparingsmogelijkheden

Het VNOG-bestuur heeft in 2023 besloten om bovenop de besparingen per 2024 nog meer besparingsmogelijkheden per 2025 te onderzoeken. Een deel van het verwachte overschot 2023 komt doordat de VNOG behoedzaam begroot, mede als gevolg van geleerde lessen uit het verleden. In het licht van de huidige omstandigheden (Ravijnjaar 2026) is deze werkwijze tegen het licht gehouden. Het AB heeft

in december 2023 op dit onderwerp aanvullende besparingsmogelijkheden gekozen. Voor 2025 wordt aanvullend structureel circa € 800.000 bespaard.

[Regionaal Beleidsplan 2025-2028](#)

In 2024 wordt er, na consultatie van de gemeenteraad, een nieuw Regionaal Beleidsplan, Regionaal Risicoprofiel en een Regionaal Dekkingsplan voor de periode 2025-2028 vastgesteld door de VNOG. Het beleidsplan borduurt voort op de Toekomstvisie die in 2020 is vastgesteld door de VNOG. Er zijn een zestal speerpunten geformuleerd in het beleidsplan:

- Speerpunt 1. Crisisbeheersing
- Speerpunt 2. Grensoverstijgende samenwerking
- Speerpunt 3. Informatievoorziening
- Speerpunt 4. Arbeidsmarkt
- Speerpunt 5. Natuurbrandbeheersing
- Speerpunt 6. Risicobewustzijn en Veilig Gedrag

Daarnaast zijn in het beleidsplan een aantal trends en ontwikkelingen geformuleerd die spelen voor de periode 2025-2028:

- Het regionaal risicoprofiel verandert komende jaren door klimaatverandering, de energietransitie, demografie, sociale verhoudingen, data en technologieën en langdurige crises. Nieuwe risico's en typen crises vragen om een andere inzet van VNOG als brandweer, GHOR en crisisorganisatie, samen met partners.
- Er wordt steeds meer naar de veiligheidsregio's gekeken o.a. bij langdurige crises. De regio's moeten zich hierop voorbereiden met getrainde medewerkers, bredere functies en flexibele organisatievormen, sterke informatiepositie en goede informatie-verbinding op (inter)regionaal en landelijk niveau.
- Landelijke en wereldwijde omstandigheden hebben invloed op de uitvoering van taken, zoals gestegen prijzen door schaarste (en daardoor meerkosten), het onderzoek naar de toekomst van de inrichting van het vrijwillige brandweerbestel en crisisbeheersing in de zorg die in beweging is.
- Er is sprake van maatschappelijke ontwikkelingen die aandacht voor (brand)veiligheid zeer noodzakelijk maken. In combinatie met een terugtrekkende overheid, aandacht voor prestatieverbetering van de overheid en behoefte aan nieuwe risicogerichte (advies)vaardigheden van de veiligheidsregio's.
- Het versterken van de democratische legitimatie voor het optreden van veiligheidsregio's is belangrijk, zeker nu in algemene zin het vertrouwen van de burger in de overheid onder druk staat. Gemeenten en andere belanghebbenden vragen om goede informatie en verantwoording en willen betrokken worden. De verhouding tussen het Rijk en de veiligheidsregio's wordt mede bij de komende update van de Wet veiligheidsregio's (naar aanleiding van de wetsevaluatie) herijkt.
- Samenwerking is en blijft belangrijk: met de gemeenten en ketenpartners, GGD, bovenregionaal (Oost-5), nationaal (NIPV, Nederlands Instituut Publieke Veiligheid) en internationaal (Duitsland). Crisis beperken zich immers niet tot bestuurlijke grenzen; langdurige crises al helemaal niet.
- Technologische ontwikkelingen en technologische innovaties bieden kansen, zoals gebruik van business intelligence en AI. De afhankelijkheid van technologie is echter evenzeer een risico (storing of crimineel gebruik). De governance op I(C)T moet (bovenregionaal) versterkt worden, zeker als de veiligheidsregio's op termijn tot de 'vitale infrastructuur' gerekend gaan worden.
- De arbeidsmarkt is krap, in het bijzonder voor professionals in de (informatie)technologie. Specifieke uitdagingen zijn het verloop onder vrijwillig personeel, het bekwaam houden van personeel en het borgen van kennis.
- Veiligheidsregio's ontwikkelen expertise op eigen (passende) thema's (bijv. vanwege haar risicoprofiel) en delen hun opgedane kennis en ervaring landelijk.
- Innovatie in brede zin is een belangrijk thema. Overal in VNOG wordt geïnnoveerd zoals rondom scenario denken, informatie, samenwerkingen (bijv. met startups), inzet van gedragswetenschap, nieuw materieel en inzettechnieken (bijv. drones). Deze lijn zet de VNOG voort en wordt versterkt.
- Duurzaamheid: we staan voor een grote opgave voor de leefbaarheid op onze planeet. VNOG volgt de landelijke eisen en zet, binnen (financiële) kaders, een stap verder. Denk aan een andere manier van (realistisch) oefenen voor de brandweer: minder gebruik van (vervuilende) materialen, waar mogelijk meer virtueel oefenen.

- Wetgeving is in verandering, zoals de Wet veiligheidsregio's, Omgevingswet, Energiewet, Wet publieke gezondheid, Nieuwe inrichting vrijwillig brandweerbestel, veranderende financiële wetgeving, Verzamelwet gegevensbescherming, etc. Mogelijk gevolg is dat voor de implementatie en uitvoering van de Omgevingswet in combinatie met de dienstverlening vanuit de VNOG extra middelen nodig zijn.

Voor het vergroten van de veiligheid en te komen tot een nog effectievere bestrijding van incidenten zetten we ons in samenwerking met de VNOG in op onder andere de volgende projecten:

- Project natuurbrandbestrijding;
- Project waterongevallen en duiken;
- Project kwaliteitscriteria en expertteams bevolkingszorg;
- Project demarcatie.

Nieuw beleid

n.v.t.

1.2

Taakveld Openbare orde en veiligheid

Portefeuillehouder(s):	J. Joon
Domein:	Mens en Maatschappij

Wat willen we bereiken?

- Een leefbare en veilige gemeente.
- Handhaving van de openbare orde en veiligheid.
- Beperken van criminaliteit en overlast.
- Een effectieve aanpak op de lokale integrale veiligheid.

Wat doen we daarvoor?

Regulier

Het taakveld openbare orde en veiligheid is veelomvattend:

- Beleid, advisering en uitvoering rond diverse veiligheidsoverleggen met politie, Openbaar ministerie, Veiligheidsregio, regiogemeenten en vele andere partners om te komen tot een effectieve aanpak van openbare orde en veiligheid.
- Aanpak van (ondermijnende) criminaliteit.
- Opstellen en uitvoeren van het Integraal Veiligheidsplan.
- Adviseren en regie op ad-hoc casuïstiek en incidenten van diverse aard, nazorg ex-gedetineerden en aanpak veelplegers.
- Inzet van en ondersteuning bij de inzet van diverse bevoegdheden ter bescherming van de openbare orde en veiligheid, zoals gebiedsverboden, sluiten van drugspannen, huisverboden en de crisismaatregel.
- Het aanpakken en voeren van regie bij vormen van excessieve overlast.
- Inzet op veilige winkelgebieden, uitgaansgebieden en bedrijventerreinen.

Specifiek

Jeugd en veiligheid

In 2025 gaan we verder met de groepsaanpak op de problematische jeugdgroepen en de Persoonsgerichte aanpak op 18-minners. En in 2025 gaan we verder met de uitvoering van de afspraken van het convenant School en veiligheid. De burgemeester van gemeente Harderwijk heeft hierin een trekkende rol voor de regio. Scholen, gemeenten, politie en het OM gaan intensiever samenwerken om de veiligheid op en rond de school te vergroten. Zorgwekkend gedrag willen we op tijd signaleren en overlast en criminaliteit waar mogelijk voorkomen. De zorg voor jeugd houdt niet op bij school. Overlast van jeugd kan stevige impact hebben op de woonomgeving. Jongeren zijn kwetsbaar om in aanraking te komen met criminele netwerken. Kwetsbaarheid kan ook ontstaan door thuissituaties, omstandigheden op school en risico's rond alcohol en drugs. Het thema jeugd en veiligheid is complex. We willen meer aan de voorkant komen.

Ondermijning en georganiseerde criminaliteit

Onder- en bovenwereld zijn fors met elkaar verweven. Criminelen maken voor illegale activiteiten gebruik van legale bedrijven en diensten. Organisaties en inwoners kunnen hiervan slachtoffer worden. Het gaat hierbij onder andere om de aanpak van drugscriminaliteit. De gemeente vervult een belangrijke regierol in de aanpak van ondermijning. Hierbij gaat het zowel om de repressieve aanpak als om preventie en zorg

voor eventuele slachtoffers. Vanuit het Plan van aanpak Ondernijning hebben we een aantal speerpunten vastgesteld. Specifiek gaat het om:

- De basis op orde: Weerbaar door lokale regelgeving en beleid, bewustzijn binnen de organisatie, toegerust zijn in de aanpak en voorkomen dat we onbewust ondermijnende criminaliteit faciliteren.
- Veilig buitengebied: Het buitengebied is kwetsbaar voor ondermijnende criminaliteit. We sluiten aan bij het Project Veilig Buitengebied om de weerbaarheid te vergroten.
- Casuïstiek: Casuïstiek die zich aandient moet worden geanalyseerd, verrijkt en op het juiste moment worden aangepakt en van opvolging voorzien. Als gemeente voeren we regie en werken we samen met onze partners.

In 2023/ 2024 heeft de rekenkamercommissie onderzoek gedaan naar de gemeentelijke aanpak van ondernijning. Vanaf 2024 en ook in 2025 gaan we aan de slag met de uitkomsten en aanbevelingen van dit onderzoek. Meer focus op de aanpak van ondernijning en criminaliteit heeft gevolgen voor de druk op de opvolging hiervan. Wanneer meer casussen zich aandienen vraagt dit meer van ons in de regie, advisering en het nemen van maatregelen. Met het onderzoek van de rekenkamercommissie hopen we de juiste handvatten te krijgen om dit effectief aan te pakken.

Mensenhandel

Mensenhandel draait om uitbuiting. Daders gebruiken slachtoffers voor persoonlijk gewin. Dit is een ernstige schending van mensenrechten en van de menselijke waardigheid. Mensenhandel wordt vaak gepleegd in criminele samenwerkingsverbanden, die misbruik maken van de legale wereld. Gemeenten hebben bij de aanpak van mensenhandel een rol op het gebied van preventie, signalering, handhaving en hulpverlening en dragen bij aan het opwerpen van barrières tegen mensenhandel. In 2025 worden de acties uit het Plan van aanpak Mensenhandel verder uitgevoerd. Doel hierbij is het om zoveel mogelijk slachtoffers uit hun situatie te halen, zorgen dat minder mensen slachtoffer worden en onze gemeente onaantrekkelijk maken voor daders door deze aan te pakken. De gemeentelijke aandachtsfunctionaris Mensenhandel voert regie op de uitvoering van het plan van aanpak.

Zorg en veiligheid/ kwetsbare personen

In het collegeprogramma en het Integraal veiligheidsplan is de verbinding tussen zorg en veiligheid een speerpunt. De afgelopen twee jaar hebben we een mooie basis gelegd: de aanpak van casuïstiek staat, er zijn twee procesregisseurs voor de persoonsgerichte aanpak (PGA) aangesteld Dit is een aanpak die specifiek is gericht op de persoon en zijn (gezins)systeem waarbij we inzetten op een mix aan interventies. Ook zijn de eerste stappen gezet om te komen tot een model om escalaties te voorkomen (aanpak voorkomen escalatie). In 2025 zetten we in op:

- het verder versterken van de basis
- meer zicht te krijgen op de aard en omvang van problematiek en eventuele leemtes
- lokale, bovenlokale en regionale samenwerking.

Cybercrime/ gedigitaliseerde criminaliteit

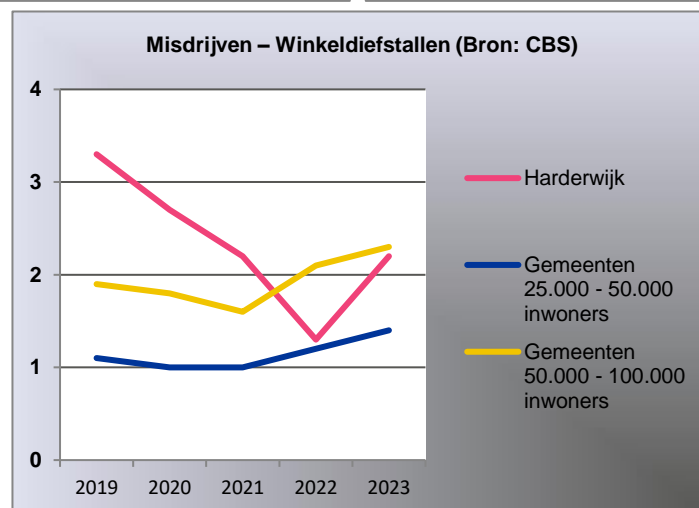
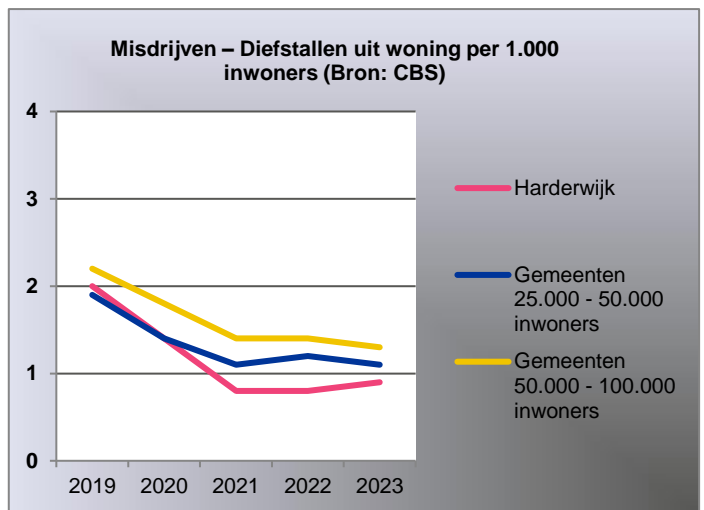
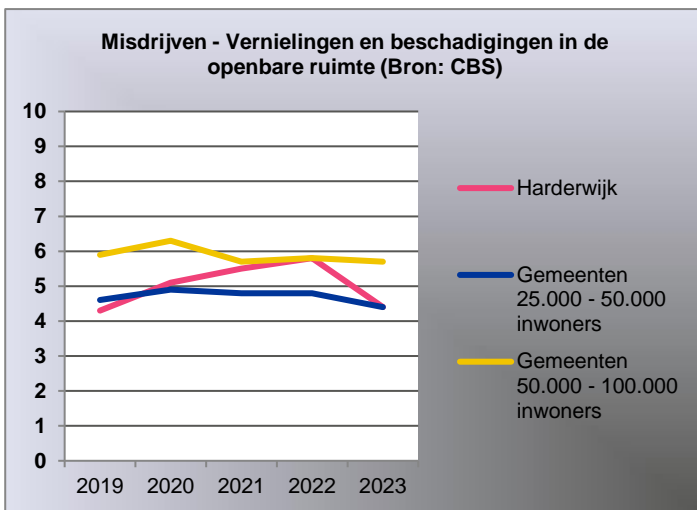
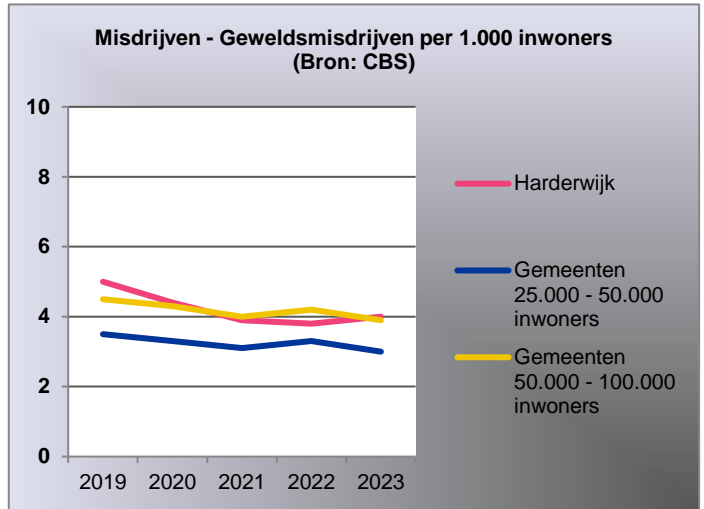
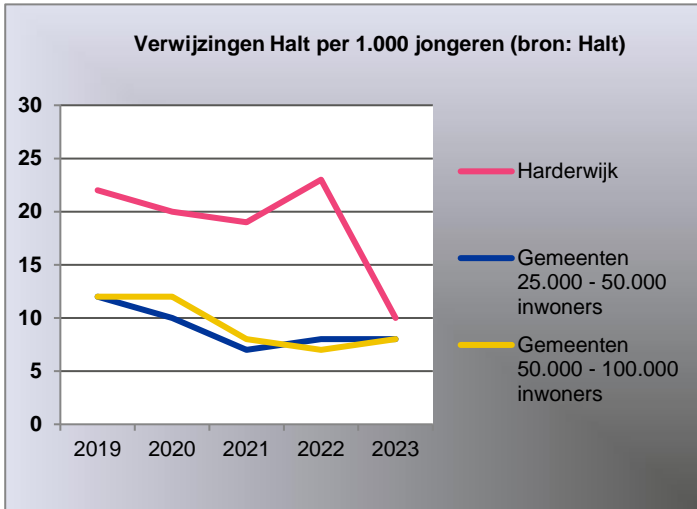
Het thema cybercrime en gedigitaliseerde criminaliteit is in ontwikkeling en vraagt steeds meer aandacht. Hoewel de precieze omvang van gedigitaliseerde criminaliteit niet bekend is, onder meer door geringe meld- en aangiftebereidheid, staat wel vast dat het fenomeen zich verspreidt, versnelt, innoveert en steeds meer slachtoffers maakt. Nodig is prioritaire aandacht en intensivering van de aanpak. Op basis van het plan van aanpak gaan we ook dit jaar door met de integrale aanpak op dit thema.

Nieuw beleid

In 2024 is het gebiedsonderzoek rond de coffeeshop bestuurlijk behandeld. Conclusie was dat een locatie in de binnenstad de beste plek is. Het zoekgebied Binnenstad en daarbinnen het voorkeursgebied uit het Coffeeshopbeleid, blijft nog altijd het meest geschikt voor de vestiging van een coffeeshop. Andere geschiktere gebieden zijn niet naar voren gekomen. Het Openbaar Ministerie, de politie en het team Stadstoezicht scharen zich achter deze conclusie. Verder moet er in 2025 worden gekeken naar de bestaande gedoogverklaring voor de coffeeshop en gaan we indien nodig het Coffeeshopbeleid uit 2017 actualiseren.

Beleidsindicatoren

Verplichte beleidsindicatoren

Facultatieve beleidsindicatoren

Aangiften woninginbraak (Bron: Politieteam Veluwe West)

Gemiddeld 2012-2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	Gemiddel de 2019- 2023
144,5	79	42	91	70	43	40	44	58

Opgelegde tijdelijke huisverboden (Bron: Gemeente Harderwijk)

2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
5	3	8	6	3	7	3

Diverse indicatoren in relatie tot veiligheid (Bron: Politieteam Veluwe West)

Feiten	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Totaal misdrijven	1944	1576	1425	1861	2022	1781	1777	1916
Geweld	165	167	177	175	178	157	157	166
Diefstal uit/vanaf motorvoertuigen	166	165	80	72	79	65	50	77
Diefstal brom-, snor-, fietsen	277	129	90	182	111	142	171	216
Vernieling c.q. zaakbeschadiging	189	141	94	159	176	162	184	148
Totaal registraties overlast	1108	1101	863	1007	1139	1384	1237	1329
Jeugdoverlast	352	335	165	215	405	538	380	396
Drugsoverlast	85	81	108	116	118	118	120	159
Verkeersongevallen	511	432	419	464	327	315	335	NB

C TOTAALOVERZICHT PROGRAMMA 1

		Rekening 2023	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028
PROG1 Veiligheid							
Lasten	TV11 - Crisisbeheersing en brandweer	3.930	3.417	3.980	3.970	4.132	4.216
	TV12 - Openbare orde en veiligheid	1.728	2.224	2.228	2.194	2.044	1.822
Lasten - Totaal		5.658	5.642	6.208	6.165	6.177	6.039
Baten	TV11 - Crisisbeheersing en brandweer	-772	-144	-144	-144	-144	-144
	TV12 - Openbare orde en veiligheid	-28	-25	-26	-26	-26	-26
Baten - Totaal		-800	-169	-170	-170	-170	-170
Saldo voor bestemming - Totaal		4.859	5.472	6.038	5.995	6.007	5.869
PROG1 Veiligheid - Totaal		4.859	5.472	6.038	5.995	6.007	5.869

Financiële analyse begroting 2025 ten opzichte van begroting 2024:

Ontwikkeling saldo programma	Bedrag
Begroting 2024	5.472.000
Begroting 2025	6.038.000
Verschiil	566.000

TV	Onderwerp	Bedrag afwijking	Verwijzing toelichting
	Nieuw beleid	147.200	1
	Ombuigingen	- 2.500	2
	Onderhanden werken	10.000	3
	Kapitaallasten	500	4
	Doorberekende salariskosten	-175.302	5
	Overige doorberekeningen	13.000	6
1.1	Begroting VNOG 2025-2028	484.000	7
1.1	Brandweerkazerne Harderwijk/Hierden	75.000	8
	Diversen	14.102	9
	Totaal	566.000	

Toelichting op de financiële analyse:

1. Totaaloverzicht Nieuw Beleid

Als nieuw beleid zijn de volgende posten opgenomen:

Taakveld	Naam Aanmelding	2025	2026	2027	2028
1.2 Openbare orde en veiligheid	Voortzetten integrale aanpak op Zorg en veiligheid		109.900	109.900	
1.2 Openbare orde en veiligheid	Voortzetten intergemeentelijke aanpak Ondernijning	96.900	96.900	96.900	
1.2 Openbare orde en veiligheid	Voortzetten intergemeentelijke aanpak Ondernijning	-64.600	-64.600	-64.600	
1.2 Openbare orde en veiligheid	Procesregisseur persoonsgerichte aanpak			73.500	73.500
1.2 Openbare orde en veiligheid	Aanstellen beleidsadviseur Ondernijning	109.900	109.900	109.900	
1.2 Openbare orde en veiligheid	Aanstellen beleidsadviseur Ondernijning	5.000	5.000	5.000	5.000
Totaal		147.200	257.100	330.600	78.500

2. Totaaloverzicht Ombuigingen

Als ombuigingen zijn de volgende posten opgenomen:

Programma 1	2025	2026	2027	2028
P1-02 Verlagen budget dierenwelzijn	-2.500	-2.500	-2.500	-2.500
Totaal	- 2.500	- 2.500	- 2.500	- 2.500

- Onderhanden werken:** Vanuit de jaarrekening 2023 zijn budgetten meegenomen naar 2024. Dit zijn incidentele budgetten voor 2024. In 2025 komen deze budgetten niet meer voor en leidt dit tot een voordeel.
- Kapitaallasten:** Jaarlijks worden de kapitaallasten bepaald op basis van de aanwezige activa en de nieuwe investeringen. Deze kapitaallasten worden toegerekend aan de betreffende taakvelden /

programma's.

5. **Doorberekende salariskosten:** De hogere lasten binnen de salarisbegroting, voornamelijk als gevolg van de cao ontwikkelingen en de jaarlijks herziene toerekening van deze salariskosten naar de diverse programma's leidt tot een nadeel.
6. **Overige doorberekeningen:** Dit nadeel van afgerond € 484.000,- wordt verklaard door de programmabegroting 2025 van de VNOG ten opzichte van de primitieve begroting 2024. De raad heeft op 10 juni 2024 ingestemd met de concept meerjarenbegroting VNOG 2025-2028 en besloten de gevraagde bijdrage voor 2025 op te nemen in de gemeentelijke begroting. De stijging van de bijdrage is het gevolg van loon- en prijsbijstelling en de aanpassing van de verdeelsleutel. Voor dit laatste was in de begroting 2025 al reeds rekening mee gehouden in de advisering van de begroting 2024-2027 van de VNOG.
7. **Begroting VNOG 2025-2028:** Op 22 december 2023 heeft de terugname plaatsgevonden van de brandweerkazerne Harderwijk en Hierden. Gemeente Harderwijk maakte eerder altijd een extra bijdrage (€ 508.000,- per jaar) over aan de VNOG waar de VNOG alle lasten van de kazerne (exploitatie, rente, afschrijving, etc.) van betaalde. Jaarlijks rekende de VNOG de daadwerkelijke kosten van de kazerne met de gemeente af. Nu is die bijdrage niet meer nodig en moet gemeente Harderwijk zelf de lasten rechtstreeks betalen (m.u.v. de demarcatieregeling). Met het opnieuw doorrekenen van de exploitatie bleek de huidige begroting ontoereikend en is deze in lijn gebracht met de jaarlijkse uitgaven. Voorheen zaten er kosten in de jaarlijkse afrekening die niet (volledig) waren begroot. We betaalden dit bedrag toen jaarlijks achteraf aan de VNOG en hebben dit nu structureel verwerkt in de begroting. De effecten voor 2024 zullen betrokken worden bij de tussentijdse rapportage 2024. Per saldo leidt dit tot een structureel nadeel van € 75.000,-.
8. **Brandweerkazerne Harderwijk/Hierden:** Bestaat uit diverse budget wijzigingen. Per saldo een voordeel van € 14.000,- ten opzichte van de begroting 2024.
9. **Diversen:** Bestaat uit diverse budget wijzigingen. Per saldo een nadelig resultaat van € 14.102,-.

2.2 Programma 2 Verkeer, vervoer en waterstaat

A ALGEMEEN

Doelstelling

Gemeente Harderwijk is een bereikbare stad. Wij werken aan het verbeteren van de bereikbaarheid van de gemeente Harderwijk vanaf de A28/N302 en de eigen gemeentelijke infrastructuur (waaronder de ontsluiting van bedrijventerrein Lorentz). Er staan twee principes voorop. Ten eerste richten we onze wegen zoveel mogelijk Duurzaam Veilig in. Naast een bereikbare stad is gemeente Harderwijk namelijk ook een verkeersveilige stad. Op basis van meerdere jaren is sprake van een afname van het aantal ongevallen in de gemeente Harderwijk. Deze trend willen wij doorzetten door aanpak van de verkeersonveilige situaties. Ten tweede is het STOMP-principe leidend. Dat wil zeggen dat de gemeente het wandel- en fietsgebruik promoot en wandel- en fietsvoorzieningen daar waar mogelijk verbetert. De gemeente Harderwijk stimuleert het gebruik van openbaar vervoer. Hierbij is het uitgangspunt om het huidige niveau minimaal in stand te houden en waar mogelijk met maatwerk verbeteringen door te voeren.

Inhoud

Het programma omvat activiteiten gericht op het beheer en onderhoud van (water-) wegen, straten, bermen, pleinen, bruggen, openbare verlichting en gladheidsbestrijding. Daarnaast het opstellen/ vernieuwen van beleid en het treffen van verkeersmaatregelen ten behoeve van de verkeersafwikkeling, de verkeerscirculatie en de verkeersveiligheid.

Ontwikkelingen

De groei van de landelijke en regionale economie heeft effect op de groei van de mobiliteit. De verwachting is dat de verkeersintensiteit op de A28 de komende jaren verder toeneemt. Voor het blijvend bereikbaar houden van gemeente Harderwijk wordt in regionaal verband uitvoering gegeven aan strategisch thema Bereikbaarheid/A28. Ook nemen de intensiteiten op de provinciale weg toe (N302 en N303). Dat heeft deels te maken met de (autonome) groei maar ook door grootschalige ontwikkelingen zoals op en rond het bedrijventerrein Lorentz en woningbouwontwikkelingen. Hiervoor zijn we in 2024 gestart met een onderzoek naar de mogelijkheden voor een verbeterde doorstroming en verkeersveiligheid in relatie tot het bedrijventerrein en de omliggende ontwikkelingen die zich de komende jaren voordoen.

Naast de voorbereiding van infrastructurele maatregelen wordt regionaal ook volop ingezet op minder woon-werk verkeer met de auto, verkeersveiligheid, werkgeversbenadering, fietscampagnes, aanleg snelle fietsroutes, sneller en frequenter openbaar vervoer naar omliggende steden als Amersfoort, Lelystad en Zwolle. Via de OV- en Spoortafel Oost is de ambitie voor een verbeterd spoorproduct voor gemeente Harderwijk op de landelijke agenda gezet, resulterend in de opname van gemeente Harderwijk in het Toekomstbeeld OV 2040.

Het huidige Gemeentelijk Verkeer- en Vervoerplan (GVVP) stamt uit 2010. De achterliggende jaren zijn specifieke onderdelen uit het GVVP uitgediept en al geüpdatet, zoals het Integraal Fietsbeleid (2019) en het Verkeersveiligheidsplan (2016 en 2021). In 2022, 2023 en 2024 zijn de resterende onderdelen in het GVVP geüpdatet (zoals wegenstructuur, wegencategorisering, parkeren, openbaar vervoer en bereikbaarheid). Een belangrijk onderdeel hiervan is het onderzoek naar de centrumroute.

Er wordt gewerkt aan een nieuwe visie op parkeren als programma-onderdeel van de omgevingsvisie. Hierin staat beschreven hoe we de komende jaren met parkeren willen omgaan. Gelet op alle nieuwe mobiliteitsontwikkelingen, de steeds toenemende woningbehoefte en de sterke relatie hiervan op het parkeervraagstuk willen we hiermee sturing houden en faciliteren waar dat kan. Daarnaast volgt in lijn met de onderdelen uit deze visie in 2025 een herziening van de parkeernormennota en de beleidsregels als onderdeel van de Verordening Fysieke Leefomgeving. Het GVVP is met de inwerkingtreding van de omgevingswet komen te vervallen.

Een ontwikkeling binnen de mobiliteit is de transitie van de fossiele brandstof voor voertuigen naar duurzame energie. De vraag naar elektrische laadpunten op parkeerplaatsen en in woonstraten neemt de komende jaren toe. De ambitie van gemeente Harderwijk op het gebied van laadinfrastructuur voor de komende jaren is uitgewerkt in 2019. Gelet op alle ontwikkelingen en de grote vlucht van de elektrificatie wordt in 2024 ook gewerkt aan een update van de laadvisie en ter besluitvorming aan het college voorgelegd. Verder wordt in het kader van duurzaamheid samen met ondernemers uit de binnenstad uitvoering gegeven aan een verdere verkenning van duurzame stadslogistiek in het kernwinkelgebied.

De nieuwe havens zijn een succes, gasten weten de havens steeds beter te vinden. De veranderingen in het havengebied hebben ook gevolgen voor de havenverordening. In 2022-2023 is gewerkt aan de actualisatie van de verordening zodat die weer aansluit op het nieuwe havengebied. De nieuwe havenverordening is het, op hoofdlijnen, hoofdstuk openbaar water en waterstaatswerken in de Verordening fysieke leefomgeving. In de Regeling openbaar water en waterstaatswerken, ook wel Havenregeling genoemd, zijn de kaders opgenomen voor het dagelijks 'reilen en zeilen'. De vaststelling van de regeling volgt eind 2024/begin 2025 na verwerking van de zienswijzen die zijn ingediend over de Havenregeling.

Ook de vraag naar locatie voor watersportactiviteiten neemt toe. In de plannen is m.u.v. de hervestiging van de kleine watersport geen rekening gehouden met vestigingsmogelijkheden voor watersportbedrijven en -verenigingen. Het locatieonderzoek krijgt in 2026 een vervolg met een haalbaarheidsonderzoek waaruit moet blijken of en welke locatie(s) ontwikkeld kunnen worden.

Verbonden partijen

n.v.t.

Beleidskaders

- Parkeerverordening (1998)
- Integraal Fietsbeleid (2019).
- Verkeersveiligheidsplan (2016) met update uitvoeringsprogramma (2021).
- Gemeentelijk Verkeer- en Vervoerplan (2010).
- Parkeernota (2016).
- Parkeernormennota (2013) met annex.
- Programma Noord-Veluwe Bereikbaar 2023

B TAAKVELDEN

2.1	Taakveld Verkeer en vervoer
-----	-----------------------------

Portefeuillehouder(s):	W. Mazier
Domein:	Stad en Omgeving

Wat willen we bereiken?

Het stimuleren van educatie en bewustwording op verkeersveiligheidsgebied en het nemen van maatregelen ter bevordering van de verkeersveiligheid. Het goed bereikbaar houden van de gemeente Harderwijk en daar waar het kan verbeteren.

Het belangrijkste doel is het verbeteren van de verkeersveiligheid in algemene zin, zowel subjectief als objectief, en het terugdringen van het aantal ongevallen. Binnen het taakveld verkeer en vervoer staan twee principes voorop. Ten eerste richten we onze wegen zoveel mogelijk Duurzaam Veilig in. Ten tweede is het STOMP-principe leidend. Dat wil zeggen dat de gemeente het wandel- en fietsgebruik promoot en wandel- en fietsvoorzieningen daar waar mogelijk verbetert. De gemeente Harderwijk stimuleert het gebruik van openbaar vervoer. Uitgangspunt is het huidige niveau minimaal in stand te houden en met maatwerk verbeteringen doorvoeren. Zoals een verbeterde, snellere en frequentere treinverbinding met de Randstad en de realisatie van een noodzakelijke keervoorziening op de middellange termijn. Maar ook vervult het fiets-/voetveer tussen Strand Horst en Zeewolde een erg belangrijke functie voor vele duizenden scholieren. De gemeente Harderwijk wil ook deze voorziening in stand houden en waar mogelijk verbeteren.

Tot dit taakveld worden ook de baten en lasten van de volgende onderwerpen opgenomen:

- Weginfrastructuur verhardingen (inspectie, dagelijks en groot onderhoud van wegen)
- Civiele kunstwerken wegen (inspectie en beheer van bruggen, tunnels, keermuren langs rijbanen en paden)
- Openbare verlichting (inspectie, onderhoud en vervanging, elektriciteit, lichtmastreclames)
- Reiniging wegen (machinaal en handmatig reinigen van zwerfvuil en onkruid)
- Gladheidbestrijding (preventief/ curatief strooien, machinaal- en handmatig sneeuwschuiven)
- Verkeerstekens en wegmeubilair (onderhouden van verkeersregelininstallaties, verkeersborden, verkeerstekens en markeringen op het wegdek, bewegwijzering, straatnaamborden, fietsenrekken, zitbanken en dergelijke)
- Advies en onderzoek verkeer (verkeersplannen en -besluiten, tellingen, afhandeling bewonersreacties en dergelijke)

Wat doen we daarvoor?

Regulier

- Uitvoering geven aan het verkeersveiligheidsplan waaronder: aanpak en analyse van verkeersonveilige situaties op basis van prioritering;
 - Aanleg van verkeersveiligheid bevorderende maatregelen;
- Het bevorderen, stimuleren en ondersteunen van activiteiten van Veilig Verkeer Nederland, waaronder gedragsbeïnvloeding, voorlichting, educatie en communicatie;
- Het verbeteren van de regionale samenwerking op het gebied van verkeersveiligheid met omliggende gemeenten, provincie Gelderland, politie, VVN, etc.;
- Het bevorderen van langzaam verkeer, het verwijderen van onnodige obstakels;
- Het verlenen van subsidie voor instandhouding van de veerpont Horst – Zeewolde.
- Er is sprake van planmatig jaarlijks onderhoud, meerjarig onderhoud (vervanging van op basis van technische en economische levensduur), curatief onderhoud (herstellen van schade) en van meer projectmatige werkzaamheden (grootschalige vervanging, renovatie en reconstructie);
- Wegverhardingen onderhouden, die zijn opgenomen in de planning die in het rationeel wegbeheerprogramma GISIB zijn gegenereerd en weergegeven in de meerjarenplanningtekening. Daarnaast 1/3 deel van het wegverhardingen areaal inspecteren conform de CROW normen;
- Vervangen van uitgevallen lampen door gericht gemelde storingen op te lossen en door 4 keer per jaar controle te rijden en het remplaceren en schoonmaken van 1/3 van de armaturen voor de openbare verlichting;
- Civiele kunstwerken worden preventief en correctief onderhouden en zijn opgenomen in de planning die we generen uit het kunstwerken beheersysteem iASSET. Ook inspecteren we 1/3 van het areaal om onderhoudsstatus te monitoren.

Specifiek

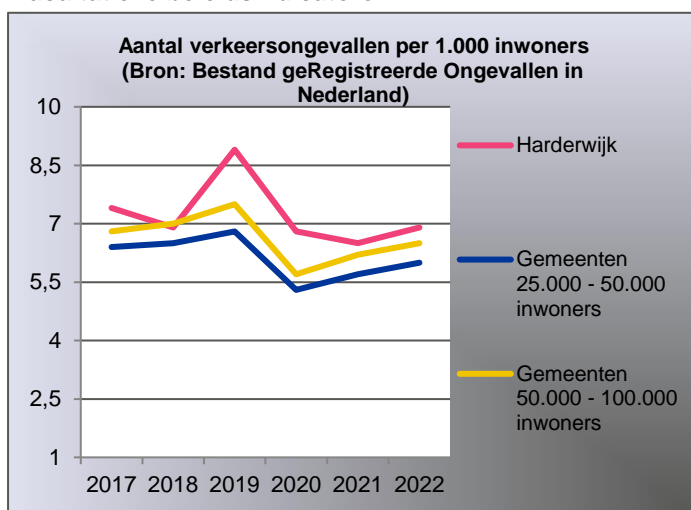
In 2025 gaan we door met het uitvoeren van het verkeersveiligheidsplan. Noemenswaardige projecten zijn o.a. de realisatie van een veilige oversteekplaats op de Burgemeester De Meesterstraat bij DOK19 en de aanpassing van de rotonde Newtonweg/Langekamp die zijn doorgeschoven vanuit 2024. We gaan aan de slag met de Ceintuurbaan en werken samen met de provincie aan de Leuvenumseweg (N302). Ook voeren we diverse onderzoeken uit. Bijvoorbeeld naar de toekomstbestendigheid van het hoofdwegennet en welke kansen er liggen om ons fietsnetwerk te verbeteren.

Nieuw beleid

n.v.t.

Beleidsindicatoren

Facultatieve beleidsindicatoren

Portefeuillehouder(s):	W. Mazier
Domein:	Stad en Omgeving

Wat willen we bereiken?

Zorgdragen voor adequate verdeling van de beschikbare parkeercapaciteit en het bepalen van de parkeerbehoefte (normen) bij ruimtelijke ontwikkelingen.

Het versterken van de stad door de bereikbaarheid/leefbaarheid te vergroten/waarborgen op het onderdeel parkeren door:

- Het in stand houden en realiseren van voldoende (fiets)parkeercapaciteit;
- Effectieve verdeling van de beschikbare parkeercapaciteit onder de verschillende doelgroepen;
- Het monitoren van de parkeerontwikkelingen;
- Tenminste een marktconform parkeerbeleid/- beheer;
- Inzet op handhaving van de parkeer regulerende maatregelen;
- Inzet op verkeersgeleiding/ -informatie van verkeersstromen van en naar de parkeerlocaties (PRIS);
- Het borgen van voldoende parkeercapaciteit bij ruimtelijke ontwikkelingen (nieuwbouw of functiewijziging).
- Duurzame initiatieven worden ondersteund waaronder bijvoorbeeld deelauto's en auto's op alternatieve brandstof (elektrisch of gas);
- I.s.m. programma Duurzaamheid en Economie onderzoeken we de mogelijkheden voor duurzame stadslogistiek in de Binnenstad van de gemeente van Harderwijk.
- Het bevorderen van de toegankelijkheid door voldoende speciaal gereserveerde en afgestemde parkeerplaatsen voor de doelgroep gehandicapten.

Wat doen we daarvoor?

Regulier

- Uitvoering geven aan vastgesteld beleid zoals opgenomen in de Omgevingswet en de Verordening Fysieke Leefomgeving zoals de uitgifte van ontheffingen en vergunningen voor het parkeerreguleringsgebied.
- Uitvoering geven aan vastgesteld beleid m.b.t. parkeren grote voertuigen en parkeren elektrische auto's;
- De uitgifte van alle parkeerproducten verder digitaliseren.
- Invulling geven aan parkeren binnen ruimtelijke plannen waaronder Waterfront, Nieuw Weiburg, Harderweide en Kranenburg;
- Het uitvoeren van gericht toezicht en handhaving.

Specifiek

We werken aan het programma onderdeel Parkeren als onderdeel van de Omgevingsvisie. Besluitvorming is gepland in december 2024. In dit document is een concept-uitvoeringsagenda opgenomen die na besluitvorming verder uitgewerkt wordt en waar de komende jaren verder uitvoering aan wordt gegeven.

Voor 2025 geven we uitvoering aan:

- een herziening van de parkeernormen
- een herziening van de criteria/spelregels rondom vergunning uitgifte als onderdeel van de Vflo.
- een verdere uitwerking van het herverdelingsvraagstuk. Welke doelgroep(en) faciliteren we op welke locatie en wat zijn daarvan de gevolgen voor de parkeercapaciteit op die locaties.
- een locatie-onderzoek voor motor parkeren.

Nieuw beleid

n.v.t.

Portefeuillehouder(s):	M. Pijnenburg
Domein:	Stad en Omgeving

Wat willen we bereiken?

Het bevorderen van watertoerisme, wat bijdraagt aan de verbetering van de aantrekkelijkheid van de stad.

Nederlandse en buitenlandse toeristen en watersporters komen graag naar de gemeente Harderwijk en verblijven één of meerdere nachten in de haven. De havens versterken het toeristisch en recreatieve aanbod van de historische binnenstad van de gemeente van Harderwijk, de Veluwe en de regio. De havens van gemeente Harderwijk hebben behalve een toeristisch-recreatieve waarde ook een economische waarde. Ze voegen meer aanbod aan het product gemeente Harderwijk toe en verhogen de beleving voor inwoners en recreanten.

Wat doen we daarvoor?

Regulier

- Gastheer voor recreatieschepen in nieuwe havens;
- Planmatig jaarlijks onderhoud;
- Meerjarig onderhoud (vervanging van op basis van technische en economische levensduur);
- Curatief onderhoud (herstellen van schade);
- Handhaven van orde en veiligheid in en rondom de haven;
- Beheer van schepenbestand en innen havengelden.

Specifiek

Locatiestudie watersportactiviteiten

Na de ingebruikname van de nieuwe havens is de vraag naar locaties voor watersportactiviteiten toegenomen. Specifieke locaties voor commerciële watersportactiviteiten zijn geen onderdeel van de plannen van Waterfront (m.u.v. de kleine watersport). Vanwege de vraag zijn wij gestart met een locatie studie met als doel aanwijzen van geschikte locaties in Waterfront en daarbuiten voor (commerciële) watersportbedrijven. De eerste stap is een inmiddels uitgevoerde quick-scan die een beeld geeft van de mogelijkheden van een aantal locaties voor de ontwikkeling en vestiging van watersportactiviteiten. Een haalbaarheidsonderzoek is voor de verdere ontwikkeling van de locaties die op basis van de quick-scan geschikt lijken de vervolgstap. Voor het haalbaarheidsonderzoek is een aanmelding Kadernota ingediend.

Actualisatie havenverordening

In 2023 is de havenverordening geactualiseerd. In de Verordening fysieke leefomgeving is daarvoor het hoofdstuk Openbaar water en waterstaatswerken opgenomen. Dit hoofdstuk vervangt de verordening uit 1994. De basis voor de actualisatie is de modelverordening van de VNG met kaders op hoofdlijnen. In het hoofdstuk Openbaar water en waterstaatswerken is een artikel opgenomen dat het college de bevoegdheid geeft om nadere regels vast te stellen voor het dagelijks reilen en zeilen. Dit is in lijn met het collegeprogramma. Het ontwerp van de Havenregeling heeft ter inzage gelegen waarop 15 zienswijzen zijn ingediend. Nadat de zienswijzen zijn verwerkt, is de verwachting dat de nadere regels eind 2024/begin 2025 in werking kunnen treden.

Actualisatie paragraaf historische schepen in de Vflo

De advisering van het college van B&W over aanvragen voor een ligplaatsvergunning voor historische schepen zoals vastgelegd in de Verordening fysieke leefomgeving Harderwijk is niet onafhankelijk ingericht. Daarmee is de advisering van het bestuur in strijd met de Algemene wet bestuursrecht waarin is vastgelegd dat het bestuur zijn taak vervult zonder vooringenomenheid. De procedure om Verordening fysieke leefomgeving Harderwijk op dit onderdeel in overeenstemming te brengen met de Algemene wet bestuursrecht is inmiddels gestart. De vaststelling verwachten wij in het vierde kwartaal van 2024. Aanvullend stellen wij nog een procedure- en procesbeschrijving op voor het verlenen van de ligplaatsvergunningen. Daarna gaan we in 2025 beginnen met het toewijzen van ligplaatsen.

Nieuw beleid

n.v.t.

2.4

Taakveld economische havens en waterwegen

Portefeuillehouder(s):	M. Pijnenburg
Domein:	Stad en Omgeving

Wat willen we bereiken?

Het beheren van de havens in gemeente Harderwijk voor recreatie en industrie. Met de havens in het havengebied noord, de Lorentzhaven en de Pasteurhaven, richten wij ons primair op de beroepsvaart: op- en overslag van goederen en containers), reparatie, productie en winterstalling van (recreatie)vaartuigen.

De Lorentzhaven faciliteert het lokale en regionale bedrijfsleven op het gebied van (duurzaam) vervoer over water. Hiervoor is de haven voorzien van een openbare kade, voldoende bedrijven die werkzaam zijn in de

sector op- en overslag en een containerterminal met deels een openbaar karakter. Dit alles ter ondersteuning van de lokale en regionale economie. Voor bedrijven en bezoekende schepen heeft de Lorentzhaven toegevoegde waarde.

De Pasteurhaven huisvest primair bedrijven die gerelateerd zijn aan watersport en visserij en biedt daarvoor goede faciliteiten. De Pasteurhaven is goed bevaarbaar met voldoende kadelengete en een brede diversiteit van watersportbedrijven die de watersporter op alle vlakken faciliteert.

Wat doen we daarvoor?

Regulier

- Planmatig jaarlijks onderhoud;
- Meerjarig onderhoud (vervanging van op basis van technische en economische levensduur);
- Curatief onderhoud (herstellen van schade);
- Handhaven van orde en veiligheid in en rondom de haven;
- Beheer van schepenbestand en innen havengelden.

Specifiek

Actualisatie havenverordening

De actualisatie van de havenverordening is ook van toepassing op het taakveld Economische havens en waterwegen, zie taakveld Recreatieve havens.

Nieuw beleid

n.v.t.

2.5

Taakveld Openbaar vervoer

Portefeuillehouder(s):	W. Mazier
Domein:	Stad en Omgeving

Wat willen we bereiken?

De gemeente Harderwijk stimuleert het gebruik van het openbaar vervoer. Uitgangspunt is het huidige niveau minimaal in stand te houden en waar mogelijk met maatwerk verbeteringen in de bus en treinverbindingen door te voeren. Bij maatwerk kan o.a. gedacht worden aan een verbeterde, snellere en frequentere treinverbinding met de Randstad en Zwolle. Bezuinigingen in het openbaar busvervoer zijn echter, versterkt door COVID-19, zeer actueel. We maken ons sterk voor behoud van belangrijke buslijnen en onderzoeken samen met de provincie Gelderland waar mogelijk nieuwe vormen van openbaar vervoer, zoals de haltetaxi, die sinds mei 2022 rijdt op vraagafhankelijke basis.

Sinds december 2022 verzorgt EBS het stads- en streekvervoer op de Veluwe en in onze stad en sinds december 2023 heeft EBS ook de concessie IJsselmond overgenomen van Connexxion, wat inhoudt dat EBS al het regionale vervoer verzorgt. Eén vervoerder in onze grote regio dus. De naam RRReis blijft gehandhaafd. Samen met EBS en de provincies Gelderland en Flevoland zetten we in op een verbetering van de bestaande stadlijn en van de streeklijnen op de Veluwe maar ook op snelle en frequente verbindingen van en naar de steden (Lelystad-Harderwijk-Apeldoorn) en dorpen in Flevoland.

De fiets-/voetveer tussen Strand Horst en Zeewolde vervult een zeer belangrijke functie voor met name scholieren en recreatief fietsverkeer. We hechten er waarde aan deze voorziening te behouden en waar mogelijk nog te verbeteren, net als andere verbindingen tussen Flevoland en Gelderland via gemeente Harderwijk.

Wat doen we daarvoor?

Regulier

Samen met partners, zoals NS, provincie Gelderland en omliggende gemeenten, werken we samen aan een goed netwerk van openbaar vervoer van en naar de gemeente Harderwijk.

Specifiek

- Onder de paraplu van Noord-Veluwe Bereikbaar werken we samen met alle gemeenten langs de A28-corridor tussen Amersfoort en Zwolle aan een betere doorstroming op de A28 door in te zetten op sneller en frequenter openbaar vervoer en goede fietsvoorzieningen op deze corridor.
- Lobby voor een betere treinverbinding en ook een toekomstbestendige aanpak van de N302 (Knardijk en Leuvenumseweg).
- Verbetering van de oeververbinding tussen de gemeenten Zeewolde en Harderwijk/Ermelo in het kader van de EHZP-agenda. Hiervoor wordt een pre-verkenning uitgevoerd en uitgewerkt

Nieuw beleid

n.v.t.

C TOTAALOVERZICHT PROGRAMMA 2

		Rekening 2023	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028
PROG2 Verkeer, vervoer en waterstaat							
Lasten	TV21 - Verkeer en vervoer	6.444	6.426	7.014	7.260	7.280	7.057
	TV22 - Parkeren	2.261	2.088	2.388	2.652	2.509	2.481
	TV23 - Recreatieve havens	0	6	6	6	6	6
	TV24 - Economische havens en waterwegen	1.121	1.500	1.100	1.049	1.378	1.172
	TV25 - Openbaar vervoer	61	98	66	66	67	64
Lasten - Totaal		9.888	10.118	10.574	11.033	11.239	10.779
Baten	TV21 - Verkeer en vervoer	-1.560	-140	-178	-178	-178	-178
	TV22 - Parkeren	-125	-43	-17	-17	-17	-17
	TV24 - Economische havens en waterwegen	-625	-1.041	-729	-691	-1.010	-793
Baten - Totaal		-2.309	-1.223	-924	-886	-1.205	-988
Saldo voor bestemming - Totaal		7.579	8.895	9.649	10.147	10.034	9.791
Dotaties aan reserves	TV21 - Verkeer en vervoer	1.231	1.162	375	0	0	0
	TV22 - Parkeren	500	5.127	0	0	0	0
	TV24 - Economische havens en waterwegen	0	127	142	142	142	142
Dotaties aan reserves - Totaal		1.731	6.417	517	142	142	142
Onttrekkingen uit reserves	TV21 - Verkeer en vervoer	-160	-166	-295	-333	-333	-333
	TV22 - Parkeren	-500	-5.127	-244	-243	-242	-241
	TV24 - Economische havens en waterwegen	-31	-151	-40	-40	-40	-40
Onttrekkingen uit reserves - Totaal		-691	-5.445	-579	-617	-616	-615
Saldo na bestemming - Totaal		1.040	972	-62	-475	-474	-473
PROG2 Verkeer, vervoer en waterstaat - Totaal		8.619	9.867	9.587	9.672	9.561	9.318

Financiële analyse begroting 2025 ten opzichte van begroting 2024:

Ontwikkeling saldo programma	Bedrag
Begroting 2024	9.867.000
Begroting 2025	9.587.000
Vershil	- 280.000

TV	Onderwerp	Bedrag afwijking	Verwijzing toelichting
	Nieuw beleid	557.100	1
	Ombuigingen	- 221.104	2
	Onderhanden werken	- 63.000	3
	Kapitaallasten	156.000	4
	Doorberekende salariskosten	325.000	5
	Overige doorberekeningen	2.000	6
2.2	Woonpark Molenweg	- 50.000	7
2.1	Verkeer en vervoer	-1.079.500	8
2.4	Dotatie reserve krediet Havendam	35.500	9
2.4	Structurele dotatie BR Havenwerken	90.500	10
2.4	Opbrengsten havengelden	22.500	11
	Diversen	- 54.996	12
	Totaal	- 280.000	

Toelichting op de financiële analyse:

1. Totaaloverzicht Nieuw Beleid

Als nieuw beleid zijn de volgende posten opgenomen:

Taakveld	Naam Aanmelding	2025	2026	2027	2028
2.1 Verkeer en vervoer	Aanmelding werkgroep toegankelijkheid	50.000	50.000	50.000	
2.1 Verkeer en vervoer	Regionaal Mobiliteitsfonds	100.000	50.000	50.000	50.000
2.1 Verkeer en vervoer	Verkeersveiligheidsplan	50.000			
2.1 Verkeer en vervoer	Verkeersveiligheidsplan			10.500	21.000
2.1 Verkeer en vervoer	Onderzoek taxistandplaats binnenstad	30.000			
2.1 Verkeer en vervoer	Infrastructuur Sfeerverlichting binnenstad		14.175	14.175	14.175
2.1 Verkeer en vervoer	Hek fietspad Ooster Mheenpad	18.000			
2.1 Verkeer en vervoer	Vervangen beweegbare afsl. binnenstad		44.100	44.100	44.100
2.1 Verkeer en vervoer	Vervangen beweegbare afsl. binnenstad		8.172	8.172	8.172
2.1 Verkeer en vervoer	Vervangen beweegbare afsl Drielanden		25.200	25.200	25.200
2.1 Verkeer en vervoer	Vervangen beweegbare afsl Drielanden		4.644	4.644	4.644
2.2 Parkeren	Straatparkeren ophogen onderhoudsbudget	50.000	50.000	50.000	50.000

Taakveld	Naam Aanmelding	2025	2026	2027	2028
2.2 Parkeren	Slagboomparkeren ophogen onderhoudsbudget	56.000	56.000	56.000	56.000
2.2 Parkeren	Houtwal ophogen onderhoudsbudget	65.000	65.000	65.000	65.000
2.2 Parkeren	Uitvoering vergunning/ontheffing parkeren	138.100	138.100		
Totaal		557.100	505.391	377.791	338.291

2. Totaaloverzicht Ombuigingen

Als ombuigingen zijn de volgende posten opgenomen:

Programma 2	2025	2026	2027	2028
P2-20 Stoppen met verkeerstellingen	- 4.639	- 4.639	- 4.639	- 4.639
P2-22 UPV vergoeding prullenbakken legen	- 35.000	- 35.000	- 35.000	- 35.000
P2-27 Inzet Fietsstewards halveren	- 10.465	- 10.465	- 10.465	- 10.465
P2-29 Verminderen inzet Gele brigade	- 9.000	- 9.000	- 9.000	- 9.000
P2-30a Minder baggeren havens	- 93.000	- 93.000	- 93.600	- 93.600
P2-30b Correctie tarief havens bij voorstel minder baggeren	-31.000	- 31.000	- 31.000	- 31.000
P2-33a Taakstelling ombuiging beheer en onderhoud grijs (basis)	- 100.000	- 100.000	- 100.000	- 297.000
Totaal	- 221.104	- 221.104	- 221.704	- 418.704

- Onderhanden werken:** Vanuit de jaarrekening 2023 zijn budgetten meegenomen naar 2024. Dit zijn incidentele budgetten voor 2024. In 2025 komen deze budgetten niet meer voor en leidt dit tot een voordeel.
- Kapitaallasten:** Jaarlijks worden de kapitaallasten bepaald op basis van de aanwezige activa en de nieuwe investeringen. Deze kapitaallasten worden toegerekend aan de betreffende taakvelden / programma's.
- Doorberekende salariskosten:** De hogere lasten binnen de salarisbegroting, voornamelijk als gevolg van de cao ontwikkelingen en de jaarlijks herziene toerekening van deze salariskosten naar de diverse programma's leidt tot een nadeel.
- Overige doorberekeningen:** Dit betreft het gevolg van het actualiseren van overige doorberekeningen.
- Woonpark Molenweg:** Voor de realisatie van de parkeerplaats t.b.v. Woonpark Molenweg 34-36 is in 2024 incidenteel € 50.000,- beschikbaar gesteld. Dit leidt voor de begroting 2025 tot een voordeel.
- Verkeer en vervoer:** Dit betreft voornamelijk diverse incidentele middelen uit 2024 die niet voorkomen in de primitieve begroting 2025. Onder andere de incidentele storting in de bestemmingsreserve kapitaallasten Woonpark Hierden en incidentele budgetten rondom verkeersbeleid.
- Dotatie reserve krediet Havendam:** Dit betreft de eenmalige bijstorting in de bestemmingsreserve kapitaallasten Havenwerken ter dekking van het krediet van de Havendam uit de voorziening groot onderhoud en voor een klein gedeelte indexering. Ten opzichte van de begroting 2024 is dit een nadeel van € 36.000,-.
- Structurele dotatie BR Havenwerken:** Vanuit het havenbeheerplan 2021-2024 is de structurele dotatie aan de bestemmingsreserve Havenwerken vanaf 2025 € 91.000,- hoger ten opzichte van de begroting 2024.
- Opbrengsten havengelden:** In 2024 is de kostentoerekening van de havens geactualiseerd welke in de begroting 2025-2028 verwerkt is. Naast de bijstelling op de opbrengsten als gevolg van de ombuigingsvoorstellen (door het verminderen baggeren en inzet gele brigade zijn er ook minder kosten toe te rekenen aan de havengelden) zijn de opbrengsten in 2025 ten opzichte van 2024 € 23.000,- lager.
- Diversen:** Bestaat uit diverse budget wijzigingen. Per saldo een voordelig resultaat van € 54.996,-.

2.3 Programma 3 Economie

A ALGEMEEN

Doelstelling

Wij werken aan een samenleving waarin mensen en organisaties gestimuleerd worden en de ruimte krijgen om te ondernemen. Onder de noemer 'ondernemend' vallen alle beleidsterreinen die tot doel hebben de totale economische activiteit in stad en regio te vergroten. Hoewel deze beleidsterreinen elk een eigen dynamiek kennen, hebben ze een gezamenlijk doel: het versterken van de economische kracht van gemeente Harderwijk, haar ondernemers en haar inwoners. De economische kracht van de gemeente Harderwijk uit zich in de mate waarin ondernemers en bedrijven in staat worden gesteld te ondernemen en zich te ontwikkelen, en de mate waarin de inwoners in staat zijn passend werk te vinden. Economie heeft een belangrijke rol in het leefbaar en levendig houden van Harderwijk en Hierden.

Wij geven ruimte om te ondernemen en werken aan het versterken van de economie in gemeente Harderwijk door het verbeteren van de voorwaarden voor economische ontwikkeling. We hebben oog voor onze ondernemers. Wij blijven werken aan het verbeteren van ons vestigingsklimaat, zorgen voor goede dienstverlening en geven concrete invulling aan stads promotie. Vanwege de economische verwevenheid in de regio zoekt gemeente Harderwijk bij het versterken van de economische kracht, afhankelijk van het thema, de samenwerking met onder andere de regiogemeenten, de RS4 gemeenten (Tiel, Doetinchem, Zutphen en Harderwijk), Hanzesteden en de samenwerking op de Veluwe (Veluwe op 1).

Het verbeteren van de voorwaarden voor economische ontwikkeling

- Het stimuleren van de circulaire (duurzame) economische ontwikkeling op werklocaties, in de binnenstad en de wijkwinkelcentra.
- Uitvoeren van de detailhandels- en kantorenvisie (Omgevingsvisie) en het regionaal programma bedrijventerreinen (RPW)
- Uitvoeren Verordening fysieke leefomgeving onderdeel winkeltijden
- Uitvoeren Verordening fysieke leefomgeving onderdeel warenmarkt
- Werken aan een toekomstbestendige binnenstad door uitvoering te geven aan de nieuwe binnenstadsvisie inclusief bijbehorend uitvoeringsprogramma
- Ondersteunen van de samenwerking tussen de winkel- en horecaondernemers, het culturele aanbod (SAP), de evenementenorganisaties, Heerlijk Harderwijk en gemeente met als resultaat een professionele samenwerking in de binnenstad.

Economische promotie van Harderwijk door het continueren van de promotie en positionering van Harderwijk als een toeristische bestemming in binnen- en buitenland

- De merkidentiteit van gemeente Harderwijk blijven versterken om meer aandacht van ondernemers en investeerders te trekken, en de economische activiteit in de gemeente te vergroten.
- Samen met de evenementenorganisatoren de gemeente Harderwijker evenementen verduurzamen, faciliteren en professionaliseren.
- Het versterken van het thema Hanze in gemeente Harderwijk door de samenwerking met de Hanzesteden en de activiteiten die ontstaan zijn in het Hanzejaar te continueren
- De balans brengen in natuur en recreatie in het buitengebied van gemeente Harderwijk / op de Veluwe en in de binnenstad door spreiding en bezoekersmanagement.

Wij werken aan het verbeteren van het vestigingsklimaat en aan de kwaliteit van bedrijventerreinen

- Uitvoeren en monitoren van het Regionaal Programma Werklocaties.
- Dienstverlening richting ondernemers door actief accountmanagement
- Uitgifte van bedrijfskavels
- Samenwerking met ondernemers om het vestigingsklimaat te verbeteren, o.a. op het gebied van energietransitie, biodiversiteit en netcongestie.

Inhoud

Het programma omvat activiteiten die gericht zijn op behoud, ondersteuning, en uitbouw van het bestaande economisch potentieel. Hieronder vallen o.a. bedrijventerreinen, binnenstad, winkelcentra, toerisme, werkgelegenheid, warenmarkten, exploitatie van gemeentelijke eigendommen, maar ook evenementen.

Ontwikkelingen

Het gaat goed met de economie van gemeente Harderwijks. Gemeente Harderwijk heeft een aantrekkelijk vestigingsklimaat, onder andere door de ligging. Het aantal bedrijven en het aantal arbeidsplaatsen in gemeente Harderwijk is ook het afgelopen jaar gegroeid en we hebben een grote werkzame beroepsbevolking. Ondanks deze positieve signalen zijn er ook zorgen. Er zijn nog diverse ondernemers die door de gestegen kosten en schulden als gevolg van de corona crisis in financiële problemen zitten. Daarnaast is ook het vinden van personeel een grote uitdaging. Dit heeft gevolgen voor de ondernemers van gemeente Harderwijk. Winkels en horeca bedrijven die minder dagen open zijn of bedrijven die failliet gaan of bedrijfsbeëindiging overwegen. Op de bedrijventerreinen speelt daarnaast het probleem van netcongestie. Bedrijven die willen starten of bedrijven die willen uitbreiden kunnen op korte termijn geen (grotere/verzwaarde) aansluiting krijgen.

Het blijven versterken en faciliteren van de economie van gemeente Harderwijk is daarom van belang. De economische uitvoeringsagenda als onderdeel van het Programma Economie is in ontwikkeling en naar verwachting in 2025 gereed voor uitvoering. Belangrijke aandachtspunten zijn de werklocaties, de vrijetijdseconomie en de binnenstad. Gezamenlijk met ondernemers, regio, provincie en landelijke overheid, onderzoeken wij waar lokale en regionale maatregelen getroffen kunnen worden zodat wij een concrete bijdrage kunnen leveren aan de economie. Samen met de regiogemeenten werken we aan een het Regionaal Programma Werklocaties.

In 2025 gaan we onder andere: uitvoering geven aan de economische uitvoeringsagenda, samen met de binnenstadspartners uitvoering geven aan de binnenstadvisie, en gaan we samen met belanghebbenden een nieuwe toeristische visie en evenementenbeleid opstellen. Daarnaast blijven we de stadspromotie versterken.

Verbonden partijen

Er zijn geen verbonden partijen gelieerd aan dit programma (waarbij de gemeente een financieel of bestuurlijk belang heeft). Wel hebben we veel samenwerkingspartners die bijdragen aan de doelen uit dit programma. Zoals bijvoorbeeld Heerlijk Harderwijk.

Beleidskaders

- Omgevingsvisie Harderwijk
 - Economie
 - Detailhandel
 - Binnenstad
 - Werklocaties (RPW)
 - Toerisme & Recreatie

B TAAKVELDEN

3.1

Taakveld Economische ontwikkeling

Portefeuillehouder(s):	W. Mazier / M. Pijnenburg
Domein:	Stad en Omgeving

Wat willen we bereiken?

Ontwikkelen van beleid ter versterking van de (sociaal) economische bedrijvigheid. Stimuleren van projecten en initiatieven tussen overheid, bedrijfsleven en maatschappelijke organisaties. Versterken van lokale, regionale en nationale samenwerkingsverbanden en structuren. Stimuleren van innovatieve en duurzame ontwikkelingen. Verstevenigen van de dienstverlening aan ondernemers.

Wat doen we daarvoor?

Regulier

- Samenwerken met de regio op het gebied van diverse economische thema's o.a. Regionaal Programma Werklocaties (RPW), toerisme en recreatie, regioarrangement.
- Contact onderhouden met ondernemers en ondernemers onderling verbinden. Dit doen we samen met de diverse ondernemerscollectieven in Harderwijk en Hierden. Specifiek de Bedrijvenkring Harderwijk, binnenstad, wijkwinkelcentra, en warenmarkt(en).
- Versterken samenwerking in de binnenstad i.s.m. de BOH, Heerlijk Harderwijk en invulling geven aan accountmanagement voor ondernemers in de binnenstad.
- Uitvoering geven aan de binnenstadvisie op basis van het uitvoeringsprogramma en jaarlijkse evaluatie van het jaarplan en opstellen nieuw jaarplan.
- Opstellen en uitvoeren van het programma Bouw en Infrastructuur, onderdeel Economie (voorheen Economische Visie) en de daarbij behorende uitvoeringsagenda.
- Onderzoek intensivering Lorentz I (samen met de provincie Gelderland).

Gebiedsagenda Veluwe

De Veluweagenda 2030 is de basis voor de samenwerking op de Veluwe. De komende jaren werken we gezamenlijk verder aan de ambitie "Beleef de Beste Veluwe". Vanuit onze netwerksamenwerking in de VeluweAlliantie versterken we de Veluwe en bereiken we een betere balans tussen natuur en recreatie. De thema's zijn: Behoud en herstel van ecologische diversiteit; Een bredere benadering van het begrip recreatie en toerisme, waarbij het niet meer in de eerste plaats gaat om het aantrekken van meer bezoekers, maar om meer kwaliteit. Toerisme is een middel om de Veluwe natuur, economie en samenleving te versterken; Meer aandacht voor de wensen, belangen en betrokkenheid van bewoners bij ontwikkelingen op de Veluwe.

Specifiek

- Uitvoering van het jaarplan binnenstadsvisie o.a. de gebiedsvisie Donkerstraat-Kloosterplein, autoluwe Bruggestraat en Boulevard.

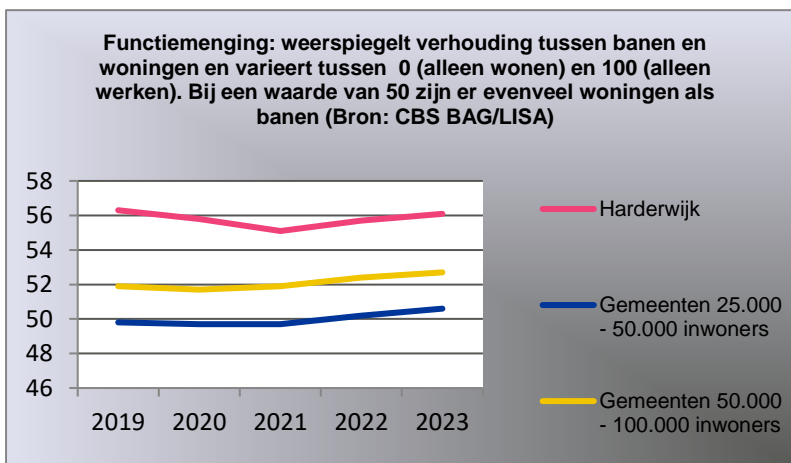
Gebiedsagenda Veluwe

Er is een actualisatie van de VeluweAgenda nodig en het proces loopt momenteel. Het doel is om te komen tot meer focus in de aantallen thema's en projecten. Dit samen heeft geleid tot herijking van de 3 bovengenoemde pijlers met de volgende 4 programmadoelen:

1. Een duurzame, toekomstbestendige recreatiesector met een bredere kijk op recreatie en toerisme.
2. Oog voor het belang van bewoners.
3. Behoud en herstel van ecologische diversiteit en robuustheid en erfgoed
4. Leren en door ontwikkelen

Beleidsindicatoren

Verplichte beleidsindicatoren

3.2

Taakveld Fysieke bedrijfsinfrastructuur

Portefeuillehouder(s):	E. Enklaar
Domein:	Stad en Omgeving

Wat willen we bereiken?

Dit taakveld heeft betrekking op grondexploitaties bedrijventerreinen daar waar taakveld 8.2 betrekking heeft op grondexploitatie van niet-bedrijventerreinen (woningbouw). Door het tijdig beschikbaar hebben of krijgen van bouwrijpe grond willen we een bijdrage leveren aan de verdere economische ontwikkeling van gemeente Harderwijk en het creëren van voldoende werkgelegenheid.

Wat doen we daarvoor?

Regulier

- Verwerving, productie en levering van bouwrijpe grond;
- Het opstellen en jaarlijks actualiseren van exploitatieopzetten;
- Aankopen, (tijdelijk) beheren, slopen, saneren, bouw- en woonrijp maken;
- Het uitgeven van bouwrijpe kavels voor bedrijfsvestiging;

- Het opstellen van verkoopovereenkomsten;
- Het onderzoeken van de financiële haalbaarheid van stedenbouwkundige plannen.

Specifiek

- Specifieke aandacht heeft de netcongestie in het bijzonder voor grootverbruiksaansluitingen. Deze zijn schaars en vaak niet beschikbaar. Dit zet de verkoop van kavels onder druk. Op landelijk, provinciaal, regionaal én lokaal niveau is gemeente Harderwijk ambtelijk en bestuurlijk in gesprek en hebben wij een trekkersrol in het hoofd bieden van netcongestie. Er is onder andere een coördinator netcongestie aangesteld en wethouder Pijnenburg vertegenwoordigt de gemeente Harderwijk in de Energy Board.

Lorentz III

- Woonrijp maken openbaar gebied in de direct omgeving van (recent) uitgegeven bedrijfskavels;
- Uitgifte bedrijfskavels.

Lorentzhaven

- Start uitgifte bedrijfskavels, planning vanaf 2026.

Overig

- Uitgifte van bedrijfskavels binnen de bedrijventerreinen Tonsel en Sypel

Nieuw beleid

n.v.t.

3.3

Taakveld Bedrijvenloket en bedrijfsregelingen

Portefeuillehouder(s):	M. Pijnenburg / W. Mazier
Domein:	Stad en Omgeving

Wat willen we bereiken?

De op bedrijven en ondernemers gerichte ondersteuning en dienstverlening vanuit de gemeente is geen wettelijke taak, maar draagt bij aan de ontwikkeling van de stad. Dit taakveld heeft een overlap met het volgende taakveld '3.4 Economische promotie', en met '3.1 Economische ontwikkeling'. Dit taakveld betreft de facilitering van de markt en centrummanagement en/of bedrijfsinvesteringszones en het ondersteunen van initiatieven vanuit de markt.

Wat doen we daarvoor?

Regulier

- Contacten onderhouden met ondernemers en de diverse ondernemerscollectieven in Harderwijk en Hierden. Specifiek de Bedrijvenkring Harderwijk, binnenstad, wijkwinkelcentra, en warenmarkt(en)
- Stimuleren en ondersteunen van de samenwerking in de binnenstad
- Uitvoering van werkzaamheden voor het houden van een weekmarkt(en).
- Inzet bedrijfscontactfunctionarissen als centraal aanspreekpunt voor initiatieven en vragen van ondernemers
- Samenwerking Meerinzicht en externe partijen onder andere t.b.v. stimuleren arbeidsmarktparticipatie.

Specifiek

- Organiseren bijeenkomst voor (nieuwe) ondernemers
- Organiseren bijeenkomsten voor ondernemers met als thema: impactvol ondernemen
- Organiseren van de Bedrijvenontmoetingsdag 2025.

Nieuw beleid

n.v.t.

3.4

Taakveld Economische promotie

Portefeuillehouder(s):	W. Mazier
Domein:	Stad en Omgeving

Wat willen we bereiken?

Activiteiten die gericht zijn op het 'op de kaart zetten' van de gemeente zijn geen wettelijke taak, maar dragen wel bij aan de (verdere) ontwikkeling van de stad. Dit taakveld heeft een overlap met het vorige

taakveld '3.2 Bedrijvenloket en bedrijfsregelingen' en bevat de activiteiten die gericht zijn op promotie en acquisitie.

Wat doen we daarvoor?

Regulier

- Versterken evenementen door verstrekken van evenementensubsidie en faciliteren van samenwerking
- Uitvoeren evenementenbeleid
- Versterken en positioneren van het toeristisch recreatieve profiel van gemeente Harderwijk
- Uitbouwen van het thema Hanze
- Ondernemers betrekken bij marketingactiviteiten
- Versterken van de stadsmarketing/stichting Heerlijk Harderwijk en het Toeristisch Informatie Punt
- Continuëren van de samenwerking met Hanzesteden Marketing en Visit Veluwe en versterken van het waterprofiel van gemeente Harderwijk door invulling te geven aan belevingsgebied Veluwe Kust
- De Veluwe Agenda 2030 is de basis voor de samenwerking op de Veluwe. Wij werken gezamenlijk aan de ambitie "Beleef de Beste Veluwe". Vanuit onze netwerksamenwerking in de VeluweAlliantie versterken we de Veluwe en bereiken we een betere balans tussen natuur en recreatie.

Specifiek

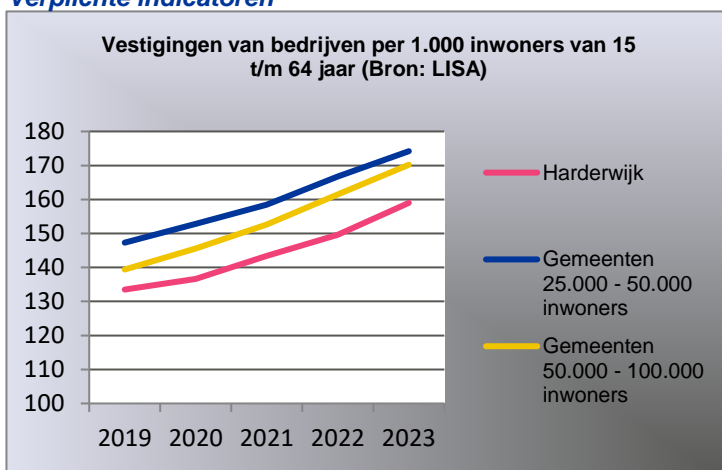
- Ontvangstlocatie Boekhorstlaan – bevordert het bestemmingsmanagement en de balans tussen natuur en recreatie op de Veluwe.
- Uitvoeren maatregelen Recreatiezoningsplan
- Uitvoering van bestemmingsmanagement op de Veluwe door deelnemen aan de Regiodeal Veluwe 2de tranche.

Nieuw beleid

- Beheer en onderhoud aantrekkelijke routenetwerken: we laten het beheer en onderhoud van de netwerken op een professionele manier door Routebureau Veluwe uitvoeren.
- Professionaliseren van Heerlijk Harderwijk
- Opstellen nieuw evenementenbeleid: gemeente Harderwijk is een populaire bestemming in de regio op gebied van evenementen en er worden steeds meer evenementen georganiseerd. Om deze ontwikkeling in goede banen te leiden zijn nieuwe kaders nodig. Om de balans op gebied van evenementen te behouden gaan we nieuw beleid opstellen.
- Aanpassen van de subsidieverordening evenementen o.b.v. het nieuwe beleid
- Opstellen nieuwe toeristische visie: Om de juiste koers en perspectief te bepalen, stellen we een toeristische visie/ uitwerking Omgevingsvisie op. Bij het opstellen van de visie betrekken we behalve professionals ook bewoners.

Beleidsindicatoren

Verplichte indicatoren

C TOTAALOVERZICHT PROGRAMMA 3

			Rekening 2023	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028	
PROG3 Economie									
	Lasten	TV31 - Economische ontwikkeling	194	543	406	406	206	206	
		TV32 - Fysieke bedrijfsinfrastructuur (GREX)	4.733	1.315	918	1.298	1.027	1.006	
		TV33 - Bedrijvenloket en bedrijfsregelingen	500	398	354	345	397	386	
		TV34 - Economische promotie	804	726	687	614	702	698	
	Lasten - Totaal		6.231	2.983	2.364	2.663	2.332	2.296	
	Baten	TV31 - Economische ontwikkeling	-111	-96	-98	-98	-98	-98	
		TV32 - Fysieke bedrijfsinfrastructuur (GREX)	-8.630	-1.315	-917	-1.298	-1.027	-1.006	
		TV33 - Bedrijvenloket en bedrijfsregelingen	-218	-42	-43	-43	-43	-43	
		TV34 - Economische promotie	-361	-484	-405	-405	-405	-405	
	Baten - Totaal		-9.321	-1.937	-1.463	-1.844	-1.573	-1.552	
Saldo voor bestemming - Totaal			-3.090	1.046	901	819	759	744	
	Dotaties aan reserves	TV31 - Economische ontwikkeling	200	200	200	0	0	0	
		Dotaties aan reserves - Totaal	200	200	200	0	0	0	
	Onttrekkingen uit reserves		TV31 - Economische ontwikkeling	0	-200	-200	-200	0	0
	Onttrekkingen uit reserves - Totaal		0	-200	-200	-200	0	0	
Saldo na bestemming - Totaal			200	0	0	-200	0	0	
PROG3 Economie - Totaal			-2.890	1.046	901	619	759	744	

Financiële analyse begroting 2025 ten opzichte van begroting 2024:

Ontwikkeling saldo programma	Bedrag
Begroting 2024	1.046.000
Begroting 2025	901.000
Verschil	- 145.000

TV	Onderwerp	Bedrag afwijking	Verwijzing toelichting
	Nieuw beleid	155.000	1
	Ombuigingen	- 73.625	2
	Onderhanden werken	- 22.800	3
	Doorberekende salariskosten	- 66.400	4
3.1	Incidentele budgetten economische ontwikkeling	- 135.000	5
	Diversen	- 2.175	6
	Totaal	- 145.000	

Toelichting op de financiële analyse:

1. Totaaloverzicht Nieuw Beleid

Als nieuw beleid zijn de volgende posten opgenomen:

Taakveld	Naam Aanmelding	2025	2026	2027	2028
3.3 Bedrijvenloket	Uitbreiding formatie accountmanager bedrijven			61.000	61.000
3.4 Economische promotie	Beheer en onderhoud aantrekkelijke routenetwerken			17.000	17.000
3.4 Economische promotie	Opstellen nieuw evenementenbeleid	35.000			
3.4 Economische promotie	Passend budget voor Heerlijk Harderwijk	85.000	235.000	235.000	235.000
3.4 Economische promotie	Opstellen toeristische visie	35.000			
Totaal		155.000	235.000	313.000	313.000

2. Totaaloverzicht Ombuigingen

Als ombuigingen zijn de volgende posten opgenomen:

Programma 3	2025	2026	2027	2028
P3-01 Budget relatie bedrijven (oa bedrijvenontmoetingsdag)	- 5.500	- 5.500	- 5.500	- 5.500
P3-07 Verlagen Hanzebudget	- 5.000	- 5.000	- 5.000	- 5.000
P3-12a Verhogen toeristenbelasting 25% (basis)	- 63.125	- 63.125	- 63.125	- 63.125
Totaal	- 73.625	- 73.625	- 73.625	- 73.625

3. **Onderhanden werken:** Vanuit de jaarrekening 2023 zijn budgetten meegenomen naar 2024. Dit zijn incidentele budgetten voor 2024. In 2025 komen deze budgetten niet meer voor en leidt dit tot een voordeel.

4. **Doorberekende salariskosten:** De hogere lasten binnen de salarisbegroting, voornamelijk als gevolg van de cao ontwikkelingen en de jaarlijks herziene toerekening van deze salariskosten naar de diverse programma's leidt tot een nadeel.
5. **Incidentele budgetten economische ontwikkeling:** Dit voordelig resultaat komt door incidentele budgetten die in de begroting 2024 beschikbaar zijn, echter niet meer voorkomen in 2025. Het gaat om incidentele budgetten voor detailhandelsvisie, integrale economische visie en het Regionaal Programma Werklocaties.
6. **Diversen:** Bestaat uit diverse budget wijzigingen. Per saldo een voordelig resultaat van € 2.175,-.

2.4 Programma 4 Onderwijs

A ALGEMEEN

Doelstelling

Voor elk kind een ononderbroken ontwikkelingstraject in het (passend) onderwijs en een startkwalificatie, een leer-werktraject naar de arbeidsmarkt of zinvolle dagbesteding voor alle jongeren. Wij hebben de wettelijke plicht om voor adequate onderwijshuisvesting te zorgen. Volwassenen kunnen hun basisvaardigheden ontwikkelen.

Onderwijs vormt. Het biedt alle Harderwijkers en Hierdenaren kansen om hun talenten zo goed mogelijk te ontwikkelen en te benutten. We richten ons samen met onze partners vooral op inwoners die meer aandacht nodig hebben om zich goed te kunnen ontwikkelen. We streven voor iedereen naar een passende deelname aan de maatschappij.

Gelijke kansen voor ieder kind vinden we belangrijk. Samen met onderwijs en ketenpartners zetten we daarom in op het wegwerken van onderwijs (taal)achterstanden, naschools aanbod in de wijken, het tegengaan van verzuim, thuiszitten en voortijdig schoolverlaten.

Ons streven is dat volwassenen in gemeente Harderwijk hun basisvaardigheden zoals taal- en rekenvaardigheden kunnen blijven ontwikkelen. Ook richten we ons op bewustwording van het belang van toegankelijke informatie voor iedereen, zodat ook minder hoogopgeleide inwoners alle informatie tot hun beschikking hebben.

We vinden het belangrijk dat het onderwijs beschikt over voldoende en adequate huisvesting.

We hebben aandacht voor versterking van de regionale functie van het beroepsgerichte onderwijs in gemeente Harderwijk, dat goed aansluit op de lokale- en regionale arbeidsmarkt.

Inhoud

Dit programma bevat de activiteiten op het gebied van onderwijs en volwasseneneducatie. In Harderwijk en Hierden werken gemeente en onderwijs nauw samen met alle partners op onder andere de beleidsterreinen jeugd, welzijn, veiligheid, gezondheid en sport om ontwikkelingen op elkaar aan te sluiten en de jeugd en volwassenen optimaal te ondersteunen. Een goed en breed aanbod van onderwijs vormt een belangrijke randvoorwaarde voor de kwaliteit en aantrekkelijkheid van de stad als woon- en werkgemeente.

Ontwikkelingen

Rijke schooldag

Een veilige en ontwikkelrijke omgeving is belangrijk voor kinderen. Het vraagt meer dan alleen het onderwijs kan bieden om burgers van de toekomst op te leiden. Het leren van taal, rekenen e.d. moet gecombineerd worden met een aanbod gericht op techniek, natuur, sport, cultuur en gezondheid. Al jarenlang worden hier stappen in gezet met als doel gelijke ontwikkelkansen. Vanuit het rijk groeit de aandacht voor het organiseren van een rijke schooldag: een lokaal programma met activiteiten buiten de normale onderwijstijd. Hierbij is samenwerking in een lokale coalitie essentieel: school, gemeente en (maatschappelijke) organisaties. In gemeente Harderwijk is al jaren aandacht voor een rijke schooldag met het naschools aanbod binnen het brede schoolbeleid. Sinds 2023 is er in heel gemeente Harderwijk een brede school aanbod.

Kinderopvang als basisvoorziening

In het hoofdlijnenakkoord schrijft het nieuwe kabinet dat stelselherziening kinderopvang, bijna gratis voor werkende ouders en overheveling naar instellingen, wordt doorgezet. Door deze wijziging is de verwachting dat er vanaf 2026 binnen gemeente Harderwijk meer kinderopvangplaatsen nodig zijn. Om de verwachte groei te kunnen opvangen gaan we in 2025 in gesprek met de ouders om kinderopvang als basisvoorziening te kunnen blijven continueren.

Door de herziening van het stelsel is er wegens de daardoor verwachte groei in de toekomst ook meer toezicht en handhaving in de kinderopvang noodzakelijk. In het kader van gelijke kansen voor alle kinderen, is de verwachting dat er een groter beroep gedaan zal gaan worden op de subsidieregeling peuteropvang.

Toezicht kinderopvang

In 2025 is het toezicht bij gastouders van 5% naar 50% volledig doorgevoerd. Het flexibel toezicht krijgt steeds beter vorm in het toezicht. Door het flexibel toezicht krijgt de gemeente ook meer mogelijkheden om mee te denken in wat wij als gemeente in het toezicht belangrijk vinden.

Samen met de toezichhouders worden speerpunten vastgesteld en na een positieve proef in 2024 worden de speerpunten ook in 2025 met de houders besproken. Bij de gekozen speerpunten krijgt de houder de tijd om het beleid en de afspraken extra onder de aandacht te brengen en krijgt de toezichthouder meer tijd om de speerpunten uitgebreider in het toezicht mee te nemen.

Onderwijshuisvesting

- Integraal Huisvestingsplan

De raad heeft in april 2020 de Onderwijsvisie vastgesteld. In een plan van aanpak wordt aangegeven hoe en wanneer de verschillende uitgangspunten geclusterd worden opgepakt. Vervolgens is in april 2023 het Integraal Huisvestingsplan vastgesteld. Deze bevat een uitvoeringsagenda voor nieuw te bouwen of te verbouwen schoolgebouwen vanaf 2024. Voor de eerste projecten in het IHP zijn de middelen beschikbaar gesteld. De nieuwbouw van de Harderwijkse Montessorischool Het Koraal in Drielanden is gestart en bevindt zich nu in de ontwerpfase. De overige projecten die zouden starten in 2023 en 2024 bevinden zich in de eerste verkenningsfase. Voordat we verdergaan moet er een update plaatsvinden van het IHP. Hierover vinden gesprekken plaats met de schoolbesturen.

- Evaluatie doordecentralisatie

De doordecentralisatie is in 2021 geëvalueerd. Het voorstel voor een extra bijdrage vanuit de gemeente voor eventuele (ver)nieuwbouw van de V(S)O-scholen, in verband met achterblijvende bekostiging vanuit het Rijk, is in november 2022 afgewezen.

- Juridische regeling

In plaats daarvan zijn extra middelen beschikbaar gesteld voor de nieuwbouw van het Morgen College en is in 2023 een regeling voorbereid waarvan alle doorgedecentraliseerde schoolbesturen gebruik kunnen maken in vergelijkbare situaties. Landstede heeft in 2023 aangegeven geen gebruik meer te hoeven maken van deze regeling vanwege een verticale fusie van VMBO-MBO en daarmee is deze regeling niet meer van toepassing voor hen. De regeling staat nog wel open voor de andere schoolbesturen. Met de schoolbesturen vinden nog wel gesprekken plaats over de wijze van indexering. Een eventuele aanpassing hiervan zal ter besluitvorming worden voorgelegd aan de raad.

Leerplicht en Voortijdig School Verlaten

Het is van belang dat de aanpak schoolverzuim snel een vervolg krijgt. Dat kan (zwaardere) problemen en uitval voorkomen. Leerlingzaken werkt daarom intensief samen met onderwijs, sociaal domein en diverse ketenpartners. Leerlingzaken draagt daarnaast bij aan doelen van flankerend beleid (zoals sociaal domein en veiligheid). Als een leerling voortijdig uitvalt, ondersteunt Leerlingzaken hen bij het maken van een vervolgstap. Dit geldt ook voor jongeren die (nog) geen startkwalificatie kunnen halen. Het beleid voor Leerlingzaken wordt in 2024 regionaal geactualiseerd.

Doorstroompunt (RMC)

Het Regionaal Meld- en Coördinatiepunt heet sinds 1 mei 2023: Doorstroompunt. Deze naamsverandering is op advies van jongeren doorgevoerd. De eindleeftijd waarop het Doorstroompunt zich richt, gaat op 1 augustus 2025 van 23 jaar naar 27 jaar. Het lopende VSV programma is tot die datum verlengd. Aan het nieuwe VSV programma worden doelen gekoppeld die de jeugdwerkloosheid tegengaan. Daarvoor zal het Doorstroompunt nog meer gaan samenwerken met het domein arbeid.

Basisvaardigheden en volwasseneducatie

Het Regioplan Laaggeletterdheid 2020-2024 is geactualiseerd voor de periode 2024-2027. De aanleiding tot het ontwikkelen van dit herijkte regioplan was het aflopen van de aanbestedingsperiode. De aanbesteding is wederom aan Toptaal toegekend.

Het landelijke programma "Tel mee met Taal" loopt na 2024 af. Er is de afgelopen jaren een verkenning gedaan naar de effectiviteit van het programma. De uitkomst is nog niet officieel, maar de uitkomsten zijn positief. Het ministerie van OCW, SZW en BZK ambiëren allemaal een doorzetting van een basisinfrastructuur en regionale aanpak. In welke vorm en hoeveel middelen daarbij horen is afhankelijk van het nieuwe kabinet. In het najaar 2024 verwachten we een brief van het kabinet hierover.

Het nieuwe uitvoeringsprogramma Basisvaardigheden Harderwijk 2025-2028 zal vanaf 2025 worden geïmplementeerd. Hiermee wordt er rekening gehouden met de nieuwe beschikbare budgetten vanuit het Rijk en lokaal.

Verbonden partijen

n.v.t.

Beleidskaders

- Wet op het primair onderwijs, Wet op het voortgezet onderwijs 2020,
- Wet educatie en beroepsonderwijs, Wet op de expertisecentra
- Wet Kinderopvang
- Leerplichtwet, ambtsinstructie
- Beleidsplan Leerlingzaken 2016-2020
- Beleids- en afsprakenkader RMC 2017-2020
- VSV programma 2021-2024
- Notitie OAB beleid 2019 - 2022
- Brede schoolbeleid Harderwijk 2022
- Regioplan Laaggeletterdheid 2020 – 2024
- Uitvoeringsprogramma laaggeletterdheid Harderwijk 2021-2024
- Verordening bekostiging leerlingenvervoer gemeente Harderwijk 2022

B TAAKVELDEN

4.1 Taakveld Openbaar basisonderwijs

Portefeuillehouder(s):	M. Companjen
Domein:	Mens en Maatschappij

Wat willen we bereiken?

Waarborgen van de continuïteit van het openbaar primair en openbaar voortgezet onderwijs in gemeente Harderwijk.

Wat doen we daarvoor?

Regulier

- Beoordeling op de begroting, jaarrekening, accountantsverklaring en het jaarverslag.
- Toezicht houden op het openbare karakter van het door stichting Proo te verzorgen onderwijs.
- Benoeming van leden van de Raad van Toezicht.
- Instemmen met voorstellen tot wijziging van de statuten.

In regionaal verband wordt er toezicht uitgeoefend op de stichtingen die het openbaar onderwijs verzorgen: stichting Proo en stichting RSG Slingerbos | Levant. Hiervoor vindt 2x per jaar in regionaal verband overleg plaats met de onderwijsbesturen, dit wordt het Coördinatiepunt genoemd.

Specifiek

n.v.t.

Nieuw beleid

n.v.t.

4.2 Taakveld Onderwijshuisvesting

Portefeuillehouder(s):	M. Companjen
Domein:	Mens en Maatschappij

Wat willen we bereiken?

Zorgdragen voor adequate huisvesting van het openbaar en bijzonder onderwijs, waarbij de komende jaren de uitvoering van de projecten uit het IHP plaatsvindt. Hierbij is extra aandacht voor de verduurzaming omdat dit volgt uit het Klimaatakkoord, routekaart duurzaamheid.

Wat doen we daarvoor?

Regulier

- Tweejaarlijks leerling-prognoses verwerken;
- Jaarlijks ruimteverdeling maken met toestemmingen verhuur;
- Beoordelen jaarlijkse aanvragen huisvestingsprogramma;
- Periodiek schouwen van de gebouwen;
- Doordecentralisatie voortgezet (speciaal)onderwijs: beoordelen verantwoordingen en meerjareninvesteringsplannen en vijfjaarlijks evalueren;
- Kennis nemen van bouwplannen in relatie tot adequate huisvesting / kwaliteitsverbetering;

- In samenwerking met Domein Ruimte uitvoering geven aan routekaart Duurzaamheid

Specifiek

Voortgezet (speciaal) onderwijs: De doordecentralisatiegelden worden sinds 2023 jaarlijks met 1,75% verhoogd in plaats van 1% op basis van de bepalingen in de doordecentralisatieovereenkomst.

Nieuw beleid

Met de vaststelling van het IHP is de uitvoeringsagenda vast komen te staan. De eerste middelen zijn beschikbaar gesteld en jaarlijks wordt een nieuw project gestart. Naast deze start van de voorbereidingen voor nieuwbouw van enkele scholen wordt ook uitvoering gegeven aan een subsidieregeling voor het binnenklimaat voor de wat oudere gebouwen. Op dit moment vinden gesprekken plaats over het vastgestelde IHP en de recente ontwikkelingen inzake een aantal scholen. Deze ontwikkelingen leiden ertoe dat er hoogstwaarschijnlijk een aantal wijzigingen zullen moeten worden aangebracht in het IHP. Net als bij de eerdere vaststelling hechten alle schoolbesturen en de gemeente aan een breed gedragen IHP. Het IHP wordt vervolgens aan de Raad voorgelegd.

De nog vast te stellen regeling voor aanvullende financiering voor doorgedecentraliseerde schoolbesturen heeft op de korte termijn nog geen financiële gevolgen. Eventuele aanvragen in 2024 leiden tot een begrotingsafweging die gevolgen kan hebben vanaf 2025.

4.3

Taakveld Onderwijsbeleid en leerlingzaken

Portefeuillehouder(s):	M. Companjen
Domein:	Mens en Maatschappij

Wat willen we bereiken?

Binnen dit taakveld zijn de lasten en baten opgenomen die samenhangen met het lokale onderwijsbeleid en leerlingzaken. Het gaat hier onder andere om: voor- en vroegschoolse educatie, peuteropvang, leerlingenvervoer, handhaven leer- en kwalificatieplicht, tegengaan voortijdig schoolverlaten en volwasseneneducatie.

Op de diverse onderwerpen willen we het volgende bereiken.

1. Ervoor zorgen dat kinderen een zo normaal mogelijke ontwikkeling doormaken die past bij hun intellectuele capaciteiten en dat eventuele achterstanden in (taal)onderwijs zo snel mogelijk worden weggewerkt.
2. Zoveel mogelijk leerlingen verlaten het onderwijs met tenminste een startkwalificatie (einddiploma MBO minimaal niveau 2, HAVO, VWO of vervolgonderwijs).
3. Zoveel mogelijk voortijdig uitgevallen jongeren keren terug naar onderwijs of gaan werken
4. Jongeren in een kwetsbare positie worden doorgeleid naar zorg, arbeidsmarkt of dagbesteding
Het bevorderen van een zo hoog mogelijke deelname van peuters aan het peuterspeelwerk ter voorbereiding op de basisschool.
5. Het terugdringen van laaggeletterdheid bij volwassenen. Bevorderen bewustwording van laaggeletterdheid en het belang van toegankelijke, beschikbare informatie voor iedereen.

Wat doen we daarvoor?

Regulier

1. Gemeentelijk onderwijsachterstandenbeleid

- Het zo vroeg mogelijk laten stellen van juiste indicaties (dreigende) taalachterstanden;
- Het geven van voorlichting over (dreigende) taalachterstanden, de gevolgen daarvan en de mogelijke interventies aan ouders van betrokken kinderen;
- Groepen taalstimulering voor ouder en kind, voor kinderen in de leeftijd van 6 maanden - 2 jaar.
- Zorgen voor voldoende aanbod voorschoolse educatie aan peuters tussen 2 en 4 jaar;
- Het laten geven van vroegschoolse educatie aan leerlingen in groepen 1 en 2 van het basisonderwijs;
- Uit laten voeren van de VoorleesExpress.
- Het laten geven van extra (taal)onderwijs aan leerlingen van het basisonderwijs in zgn. schakelklassen;
- Het op verschillende manieren stimuleren van ouders om betrokken te raken en te blijven bij de (school)ontwikkeling van hun kinderen, om samen met de kinderen ook thuis te lezen en te zingen en met taal bezig te zijn en om naar ouderavonden en dergelijke te komen.

2. *Leerplicht en Doorstroompunt (RMC)*

- Het controleren en handhaven van de leerplicht (van 5 tot en met 15 jaar) en de kwalificatieplicht (16- en 17 jarigen) door Meerinzicht Sociaal;
- Het voorkomen en tegengaan van voortijdig schoolverlaten door middel van diverse activiteiten gericht op groepen jongeren en op individuele (potentieel) voortijdig schoolverlaters door Meerinzicht Sociaal en welzijn- en sportorganisaties;
- Het registreren, monitoren, doorgeleiden en activeren van jongeren zonder startkwalificatie en jongeren afkomstig van het Praktijk-, Voortgezet speciaal- en Entree onderwijs tot 23 jaar richting onderwijs, arbeidsmarkt en/of gemeentelijke voorzieningen, trajecten (sluitend vangnet) bij Meerinzicht Sociaal;
- Het uitvoeren van taken als gastheergemeente leerplicht/Doorstroompunt (RMC), Doorstroompunt (RMC) contactgemeente en het regionaal VSV programma, deels uitgevoerd door Meerinzicht Sociaal;
- Stimuleren van vroeg signalering en samenwerking in het kader van passend onderwijs ten behoeve van o.a. onderwijs-jeugdzorg arrangementen;
- Uitvoeren van verordening Leerlingenvervoer, onder andere ter ondersteuning passend onderwijs.

3. *Kinderopvang en peuterspeelwerk*

- Uitvoeren en monitoren Subsidieregeling Peuteropvang en voorschoolse educatie
- Inspecteren en handhaven van de Wet Kinderopvang;
- Actueel houden van het Landelijk Register Kinderopvang;

4. *Volwasseneneducatie*

- Ondersteuning bieden op het gebied van taalontwikkeling en basisvaardigheden o.a. gefinancierd vanuit de Wet educatie beroepsonderwijs.
- Dit door het inzetten van taaltrajecten bij taalschool Toptaal. En het uitvoeren van laagdrempelige projecten o.a. door het Taalhuis, vaak in samenwerking met onderwijsinstellingen en welzijnsorganisaties.

5. *Overig*

- Brede school: In zes wijken is er een brede school: een combinatie van bewegingsonderwijs door een vakleerkracht en het bieden van naschools aanbod voor alle kinderen in gemeente Harderwijk. De brede school is gericht op ontwikkelingskansen voor elk kind tussen 4 en 12 jaar.
- Stimuleren van de samenwerking tussen verschillende kind voorzieningen ter ondersteuning van een goede doorgaande ontwikkellijn;
- Streven naar versterking van het onderwijs en een doorlopende leerlijn onderwijs-arbeidsmarkt.

Specifiek

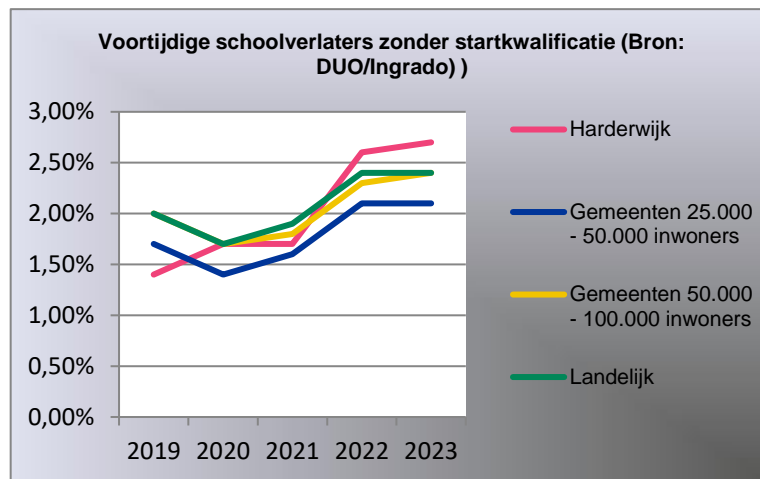
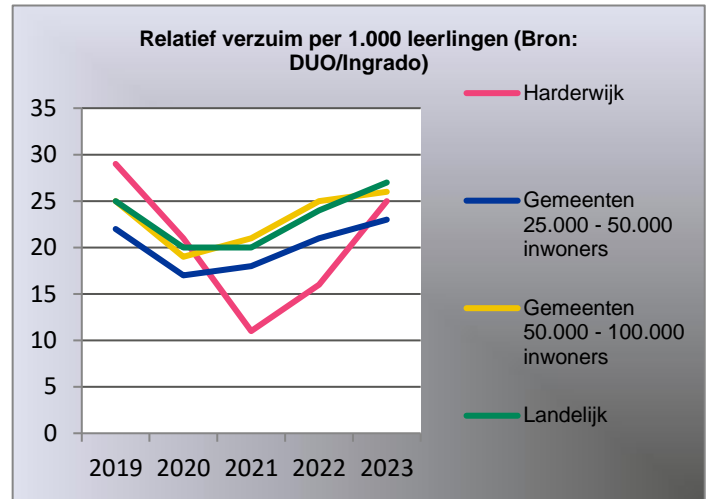
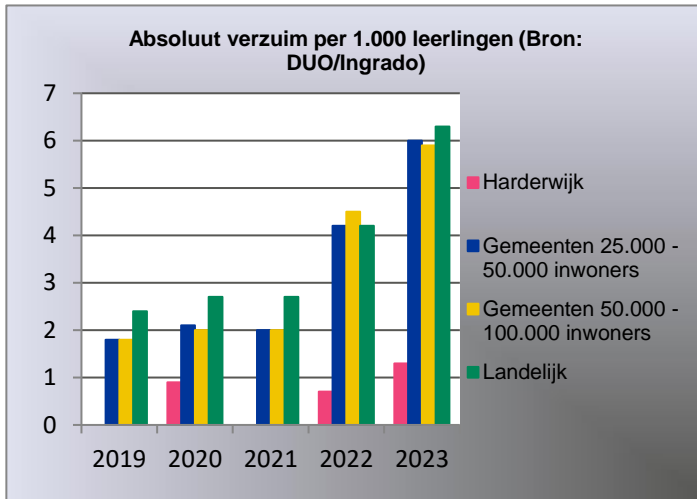
- Implementatie van het uitvoeringsprogramma laaggeletterdheid gemeente Harderwijk 2025-2028.
- Implementeren van de gezinsaanpak laaggeletterdheid binnen de gemeente en externe organisaties binnen de ketenaanpak.
- Actualiseren onderwijsachterstandenbeleid en subsidieregelingen
- Actualiseren regionaal beleidsplan Leerlingzaken
- Invoeren nieuwe werkwijze vrijstellingen leerplicht (psychische/medische gronden)

Nieuw beleid

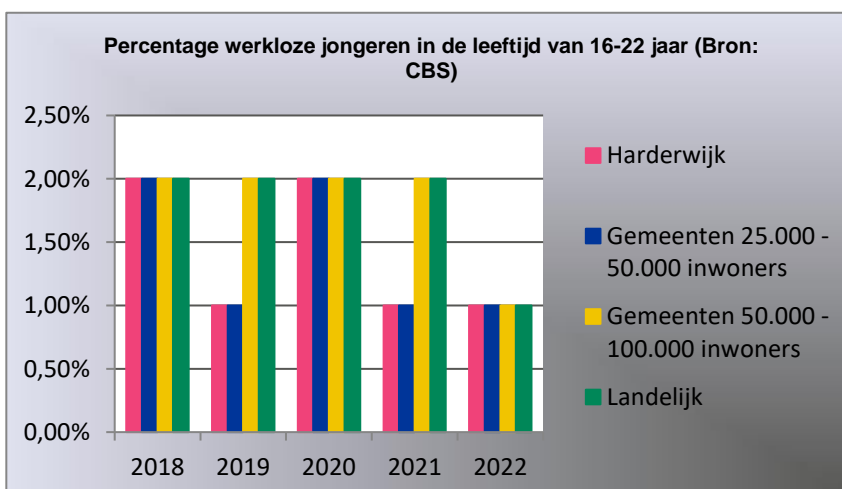
n.v.t.

Beleidsindicatoren

Verplichte beleidsindicatoren

Facultatieve beleidsindicatoren

C TOTAALOVERZICHT PROGRAMMA 4

			Rekening 2023	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028
PROG4 Onderwijs								
Lasten	TV41 - Openbaar basisonderwijs		251	428	181	181	181	180
	TV42 - Onderwijshuisvesting		3.628	3.944	4.042	5.342	5.459	5.427
	TV43 - Onderwijsbeleid en leerlingzaken		4.596	4.682	4.466	4.452	4.418	4.395
	Lasten - Totaal		8.476	9.054	8.689	9.975	10.058	10.002
Baten	TV42 - Onderwijshuisvesting		-758	-236	-347	-347	-352	-344
	TV43 - Onderwijsbeleid en leerlingzaken		-3.043	-2.891	-2.775	-2.775	-2.775	-2.775
	Baten - Totaal		-3.801	-3.127	-3.122	-3.122	-3.127	-3.119
Saldo voor bestemming - Totaal			4.675	5.927	5.567	6.854	6.931	6.883
Dotaties aan reserves	TV42 - Onderwijshuisvesting		2.421	12	12	12	12	12
	Dotaties aan reserves - Totaal		2.421	12	12	12	12	12
	Onttrekkingen uit reserves	TV42 - Onderwijshuisvesting	-1.111	-36	-66	-75	-188	-194
	Onttrekkingen uit reserves - Totaal		-1.111	-36	-66	-75	-188	-194
Saldo na bestemming - Totaal			1.309	-24	-55	-63	-176	-182
PROG4 Onderwijs - Totaal			5.984	5.903	5.513	6.791	6.755	6.700

Financiële analyse begroting 2025 ten opzichte van begroting 2024:

Ontwikkeling saldo programma	Bedrag
Begroting 2024	5.903.000
Begroting 2025	5.513.000
Verschil	- 390.000

TV	Onderwerp	Bedrag afwijking	Verwijzing toelichting
	Nieuw beleid	0	1
	Ombuigingen	- 272.000	2
	Kapitaallasten	181.000	3
	Doorberekende salariskosten	- 260.000	4
4.1 / 4.3	Schoolzwemmen	- 45.000	5
4.2	Huuropbrengsten onderwijshuisvesting	- 111.000	6
4.2	Biezenplein 4	38.000	7
4.2	Gymzalen (exploitatieherziening Sypel)	31.000	8
	Diversen	48.000	9
	Totaal	- 390.000	

Toelichting op de financiële analyse:

1. Totaaloverzicht Nieuw Beleid

Als nieuw beleid zijn de volgende posten opgenomen:

Taakveld	Naam Aanmelding	2025	2026	2027	2028
4.2 Onderwijshuisvesting	Onderwijshuisvesting programma en overzicht		2.508	2.508	2.508
4.3 Onderwijs	Stimuleren samenwerking onderwijs-arbeidsmarkt			10.000	10.000
Totaal		0	2.508	12.508	12.508

2. Totaaloverzicht ombuigingen

Als ombuigingen zijn de volgende posten opgenomen:

Programma 4	2025	2026	2027	2028
P4-01 Subsidie voor peuteropvang versoberen (basis)	- 20.000	- 20.000	- 50.000	- 70.000
P4-03 Volwasseneducatie/Aanpak laaggeletterdheid versoberen (basis)	- 50.000	- 50.000	- 50.000	- 50.000
P4-04 Onderwijshuisvesting juridisch kader (nieuwbouw Morgen College)	- 202.000	- 202.000	- 202.000	- 202.000
Totaal	- 272.000	- 272.000	- 302.000	- 322.000

3. **Kapitaallasten:** Jaarlijks worden de kapitaallasten bepaald op basis van de aanwezige activa en de nieuwe investeringen. Deze kapitaallasten worden toegerekend aan de betreffende taakvelden / programma's.

4. **Doorberekende salariskosten:** De hogere lasten binnen de salariskosten, voornamelijk als gevolg van de cao ontwikkelingen en de jaarlijks herziene toerekening van deze salariskosten naar de diverse programma's leidt tot een nadeel.

5. **Schoolzwemmen:** Jaarlijks vindt vanuit programma 4 er een interne doorbelasting (uitgaven) plaats voor schoolzwemmen naar programma 5 (inkomsten voor de Sypel). De uitgaven binnen programma 4 kwamen niet meer overeen met de inkomsten binnen programma 5. Het in lijn brengen van de uitgaven met de inkomsten leidt dit tot een voordeel van € 45.000,- binnen programma 4 maar tot een nadeel binnen programma 5 van € 68.500,-. Het eenmalig herstellen leidt tot een structurele bijstelling van € 23.500,- over beide programma's heen.
6. **Huuropbrengsten onderwijshuisvesting:** Binnen het IHP wordt gerekend met huuropbrengsten, die vanaf 2024 apart zichtbaar worden gemaakt in de begroting.
7. **Biezenplein 4:** De exploitatie van de Biezenplein 4 is in 2024 herzien. Met de tussentijdse rapportage 2023 waren structureel de inkomsten opgehoogd van de Biezenplein, terwijl de uitgaven onvoldoende in beeld waren. De uitgaven zijn in de begroting 2025-2028 in lijn gebracht met de inkomsten die ontvangen worden voor de Biezenplein 4. Per saldo leidt dit tot een nadeel van € 38.000,-.
8. **Gymzalen (exploitatieherziening Sypel):** In 2024 is de exploitatie van de Sypel herzien. Deze bijstelling is verwerkt in de primitieve begroting 2025-2028 die nu voorligt. In bijlage 5.6 van deze begroting is een nadere toelichting opgenomen over deze herziening. Per saldo leidt dit tot een bijstelling van afgerond €223.000,- binnen programma 5 (exploitatie Sypel) en een bijstelling van € 30.000,- binnen programma 4 (begroting gymzalen). Het totale effect van de exploitatieherziening komt voor 2025 uit op afgerond € 253.000,-.
9. **Diversen:** Bestaat uit diverse budget wijzigingen. Per saldo een nadelig resultaat van € 48.000,-.

2.5 Programma 5 Sport, cultuur en recreatie

A ALGEMEEN

Doelstelling

Harderwijk is een sportieve en creatieve gemeente, waarin voor iedereen ruimte is om te sporten, te bewegen en te genieten van kunst en cultuur. Door inwoners de mogelijkheid te bieden mee te doen aan sportieve en culturele activiteiten willen wij de gezondheid, verbondenheid, betrokkenheid en participatie in de Harderwijkse en Hierdense samenleving vergroten.

Wij activeren alle inwoners voor een actieve en gezonde leefstijl, iedereen doet mee

We willen blijvend sport- en beweeggedrag van alle inwoners stimuleren en waar mogelijk intensiveren. Motivaties voor inwoners kunnen zijn: ontspanning, presteren, maar ook ontmoeten, gezelligheid, verbinding en gezondheid. Inwoners moeten zich veilig voelen en ongeacht hun achtergrond kunnen sporten en bewegen. We zetten in op bewustwording, zodat iedereen met plezier kan sporten en bewegen op zijn of haar eigen niveau.

Wij ondersteunen vitale en sterke sport- en beweegclubs

Wij streven ernaar om een breed netwerk van zowel sportverenigingen als -aanbieders te faciliteren en te onderhouden. Daarnaast is er specifiek voor sportverenigingen het streven om deze op organisatiekracht te versterken. En worden verenigingen gestimuleerd om (indien mogelijk en gewenst) zich te ontwikkelen tot een vitale sportvereniging.

Wij faciliteren passende en voldoende sportvoorzieningen

In de gemeente Harderwijk willen we voldoende uitnodigende sport- en beweegvoorzieningen beschikbaar stellen. Hiermee wordt een breed aanbod van sport en bewegen mogelijk gemaakt, zowel binnen, buiten, als in de openbare ruimte.

Wij nodigen inwoners uit om mee te doen aan kunst- en cultuuruitingen

Kunst en cultuur verbinden mensen met elkaar. Door cultuur kunnen mensen elkaar ontmoeten, samenwerken aan een gemeenschappelijk doel en nieuwe dingen ontdekken. Dat geldt voor iedereen: jong en oud, met of zonder beperking, met iedere achtergrond. Kunst en cultuur maken de openbare ruimte afwisselend en geven gemeente Harderwijk een eigen gezicht. Daarmee maken ze de stad aantrekkelijk voor bedrijven en nieuwe inwoners en dragen ze bij aan de plaatselijke economie.

Wij ondersteunen en stimuleren culturele instellingen en initiatieven

Met subsidies en het bevorderen van samenwerking ondersteunen we de grotere culturele instellingen, zodat er een goede afstemming plaats vindt op wat de inwoners van gemeente Harderwijk en andere belangstellenden willen. Met Stad als Podium ontwikkelen we een unieke manier om de podiumkunsten in te vullen. De culturele instellingen richten zich ook op de doelstellingen van het Sociaal Domein door die mensen te bereiken die niet zo snel meedoen aan kunst en cultuur. Er wordt cultuureducatie verzorgd, op school en daarbuiten. De openbare bibliotheek vervult daarnaast een belangrijke taak bij het terugdringen van laaggeletterdheid

Inhoud

Het programma omvat de ontwikkelingen op het gebied van cultuur, recreatie en sport.

Ontwikkelingen 2025

Exploitatieherziening Sypel

Het zwembad is in maart 2023 geopend en de nieuwe sporthal is per september 2024 in gebruik genomen. Daarom is de herziening van de exploitatie opgesteld om in kaart te brengen wat er nodig is aan budget. De herziening omvat het bijstellen van een aantal werkbudgetten zoals schoonmaak en onderhoud. Alle uitgaven en inkomsten van de sporthallen, gymzalen en het zwembad zijn in kaart gebracht. Tot slot zijn ook de effecten van de vervanging van het automatiseringssysteem en de exploitatie van de kiosk meegenomen in deze herziening. De uitkomsten van de exploitatie herziening zijn meegenomen in deze meerjarenbegroting. Zie ook bijlage 5.6 voor een uitgebreide toelichting.

Ontwikkeling nieuwbouw Sypel

Inmiddels is het volledige sportcomplex de Sypel opgeleverd en in gebruik genomen. Naast het nieuwe binnenzwembad dat al in 2023 geopend is, is nu ook de sporthal Sypel III gereed. Vanaf het sportseizoen 2024-2025 wordt deze in gebruik genomen. Landstede zal dan ook gebruikmaken van de nieuwe leslokalen. GA! Harderwijk is inmiddels gevestigd in het nieuwe kantoorgebouw. De energie neutraliteit van het nieuwe binnenbad is nog niet gerealiseerd als gevolg van de netcongestie. Hiervoor is een nieuw project gestart.

[Inzet van buurtsportcoaches \(Brede Regeling Combinatiefuncties\)](#)

In 2025 wordt de samenwerking met GA! Harderwijk verder voortgezet. Jaarlijks worden afspraken gemaakt en verantwoord volgens de bestaande subsidiestructuur. Tevens zullen we met deze instellingen gezamenlijk kijken hoe de ombuigingen kunnen worden geëffectueerd.

Vanuit de Brede Regeling Combinatiefuncties ontvangen Cultuurkust, ZorgDat, Educare, Landstede en Veld42 ook nog een subsidie voor inzet op het gebied van cultuur, buurtsportwerk, speciaal onderwijs en Maatschappelijke Zorg. Door de samenwerking met Landstede worden er veel studenten ingezet.

[Doorontwikkeling regionale samenwerking op het gebied van sporten, bewegen en gezondheid](#)

In de regio Noord-Veluwe wordt samengewerkt op een aantal onderwerpen. Aangepast sporten, JOGG en OKO zijn voorbeelden van onderwerpen die al gezamenlijk worden opgepakt. Met het GALA en Sportakkoord II zal de komende jaren meer aandacht zijn voor kennisdeling en samenwerking. Onder andere sociaal veilige sport en de ketenaanpakken vanuit het GALA staan op de agenda.

[Gebruik openbare ruimte - beweegroutes](#)

In samenwerking met Athlos zijn er een aantal beweegroutes uitgezet in de stad voor wandelen, hardlopen of skeeleren. In 2024 is ook de Beweegroute Binnenstad gerealiseerd. Naast de Beweegroutes in de stad is ook het bedrijventerrein Lorentz voorzien van twee beweegroutes; Beweegroute Lorentz II en Beweegroute Lorentz III (vanuit de Gezonde Werkvloer). Najaar 2024 wordt een Beweegroute+ met oefeningen gerealiseerd in het Brederopark, speciaal voor senioren. Ook wordt een Beweegroute in Hierden momenteel voorbereid en naar verwachting uiterlijk 2025 gerealiseerd.

[Stad als Podium](#)

Stad als Podium is de programmerende organisatie voor de jaarronde podiumkunstprogramming. De Stichting Stad als Podium en Stichting Podia Harderwijk, zijn in 2024 gefuseerd en zullen de activiteiten van Stad als Podium voortzetten.

[Kunst- en Cultuurbeleid 2022-2025](#)

In 2025 wordt de uitvoering van het kunst- en cultuurbeleid voortgezet, al zal hier in verband met ombuigingen minder geld voor beschikbaar zijn. Speciale aandacht zal er zijn voor de intentie om met de structureel gesubsidieerde instellingen over de subsidie afspraken te maken die meerdere jaren bestrijken. Ook de samenwerking tussen de culturele instellingen blijft belangrijk.

[Sport- & Cultuurwijzer](#)

De Sport- & Cultuurwijzer is geïntegreerd in de GA! Harderwijk-website, afgestemd op het Brede Schoolprogramma. De Sport- & Cultuurwijzer richt zich op alle leeftijdsgroepen, met uitzondering van de 0-6-jarigen. Voor de groep komt er een aanbod vanuit de Brede School, van GA! Harderwijk en van Cultuurkust.

[Cultuureducatie](#)

De activiteiten op het gebied van cultuureducatie richten zich op een gevarieerd aanbod, verspreid over een groot aantal disciplines, en een doorgaande leerlijn voor cultuureducatie in het primair en primair speciaal onderwijs.

[Cultuursubsidies inzetten voor sociale beleidsdoelen](#)

Vanaf 2019 ontvangt een aantal culturele instellingen subsidie met als doel dit in te zetten voor het bereiken van beleidsdoelen die samenhangen met het sociaal domein. Intussen richten de meeste structureel gesubsidieerde instellingen zich ook op het sociaal domein.

[Bibliotheek Noordwest Veluwe](#)

Door middel van een herziening van de Bibliotheekwet wordt de huidige bevorderingstaak van provincies en gemeenten vanaf de ingangsdatum van die wet (verwacht in 2025 of 2026) omgezet in een verplichting om ervoor te zorgen dat de toegang tot de openbare bibliotheek wordt gewaarborgd. Hierop bereiden we ons samen met de Bibliotheek Noordwest Veluwe voor.

[Samenwerking](#)

Binnen de regio Noord-Veluwe wordt samengewerkt op het gebied van Cultuur en Erfgoed in het Cultuur- en Erfgoedpact, een subsidieregeling van de Provincie Gelderland. Daarnaast wordt vanuit deze regio een eenmalige subsidie van de Provincie Gelderland ingezet ter versterking van de culturele en erfgoed-infrastructuur. De huidige subsidies lopen in 2025 af. Het is nog niet bekend of en zo ja, in welke vorm, de Provincie deze regelingen verlengt.

[Erfgoed](#)

In 2024 vindt de uitvoering plaats van de visie religieus erfgoed. Zoals in het collegeprogramma al is opgenomen wordt in 2025 een erfgoedbeleid opgesteld, waar onroerend erfgoed (monumenten, archeologie), roerend erfgoed (collecties, varend erfgoed) en immaterieel erfgoed in samenkomsten.

Verbonden partijen

- Streekarchivariaat Noordwest-Veluwe
- Ontwikkelmaatschappij Vitale Vakantieparken

Beleidskaders

- Beleidsnota sport en bewegen "Bewegen doen we samen" 2023-2026.
- Lokaal Sportakkoord gemeente Harderwijk 2023-2026
- Beleidsnota kunst en cultuur 2022-2025 "Voortbouwen op een stevig fundament".

B TAAKVELDEN

5.1	Taakveld Sportbeleid en activering
-----	------------------------------------

Portefeuillehouder(s):	M. Companjen
Domein:	Mens en Maatschappij

Wat willen we bereiken?

Harderwijk is een sportieve gemeente, waarin voor iedereen ruimte is en iedereen zich welkom voelt om te sporten en te bewegen. Wij stimuleren alle inwoners om met plezier een leven lang te sporten en te bewegen. Sport levert een belangrijke bijdrage aan een gezonde leefstijl. Daarnaast is sporten en bewegen een belangrijk middel om sociale doelstellingen te verwezenlijken op het gebied van participatie, leefbaarheid en gezondheid.

Wat doen we daarvoor?

Regulier

Stimuleren van sporten en bewegen voor een actieve en gezonde leefstijl,

Zowel via de vele sportaanbieders en sportverenigingen als via GA! Harderwijk, willen wij inwoners inspireren in beweging te komen om zo een gezonde leefstijl te bevorderen. Hierbij gaat het om: ontspanning, presteren, ontmoeten, gezelligheid, verbinding en gezondheid.

- We werken aan het verbeteren van de motorische vaardigheden van kinderen.
- We bevorderen een gezonde en actieve leefstijl, specifiek voor jongeren en senioren.
- We zetten in op voldoende sport- en beweegmogelijkheden in de wijk.
- We versterken de verbinding met zorg.
- We stimuleren talentontwikkeling.

Iedereen doet mee

De meeste inwoners zijn prima in staat om uit eigen beweging te sporten of te bewegen. Maar meedoen aan sport en bewegen is niet voor iedereen vanzelfsprekend. Er moet voor iedereen ruimte zijn om te sporten en te bewegen, ongeacht iemands leeftijd, fysieke of mentale gezondheid, etnische achtergrond, geloof, seksuele geaardheid of sociale positie.

- We zetten in op kennisdeling en deskundigheidsbevordering.
- We stimuleren het aangepast sporten.
- We stimuleren inwoners in kwetsbare situaties om in beweging te komen

Om alle kinderen de kans te bieden om mee te kunnen doen, nemen wij als gemeente deel aan het Jeugdfonds Sport & Cultuur. Hierbij bieden wij ook de mogelijkheid om het zwemdiploma A te behalen, via het Zwemfonds. Ook bieden we schoolzwemmen aan voor leerlingen uit groep 5 en 6, waaronder Reddend Zwemmen en Survivalzwemmen

Inzet op vitale en sterke sport- en beweegclubs.

In de gemeente Harderwijk zijn zowel sportverenigingen als sportaanbieders actief. Voor de uitvoering van het sportbeleid, en omdat verenigd sporten op zich al waardevol is, zijn beide van belang en zijn we met beide groepen in contact. Voor de sportverenigingen bieden we extra ondersteuning en advies vanwege het belang van de sociale context van de vereniging, de inzet van vrijwilligers en de specifieke vragen die worden gesteld.

- We adviseren en ondersteunen sport- en beweegclubs.
- We helpen sportverenigingen met het vrijwilligersbeleid.
- We helpen sportverenigingen met het professionaliseren

Specifiek

Het uitvoeringsprogramma van de nieuwe sportbeleidsnota is opgesteld en is leidend voor de inzet in 2025. Waar mogelijk, dragen we bij aan de doelstellingen van de Nota Sociaal Domein.

In 2024 is weer een verenigingsmonitor afgenomen. De verenigingsadviseur zal de uitkomsten hiervan meenemen in het plan van aanpak voor de komende jaren. Extra aandacht is er in ieder geval voor de Sociaal Veilige Sport (mede vanuit het sportakkoord).

Onder categorie A van de ombuigingen valt het afschaffen van de sporthuldgingen vanaf 2025. De sporthuldgingen voor het sportjaar 2024 worden nog eenmaal georganiseerd.

Nieuw beleid

n.v.t.

5.2

Taakveld Sportaccommodaties

Portefeuillehouder(s):	M. Companjen
Domein:	Mens en Maatschappij

Wat willen we bereiken?

Voldoende en goede sportaccommodaties, die afgestemd zijn op de wensen van de gebruiker en zo bijdragen aan de ambities van de gemeente Harderwijk. Zo maken we sport en bewegen toegankelijk voor alle inwoners van de gemeente Harderwijk. Daarnaast is er aandacht voor de inrichting van de openbare ruimte die uitnodigt tot sporten en bewegen.

Wat doen we daarvoor?

Regulier

Faciliteren van een breed, uitdagend en toegankelijk aanbod van sportvoorzieningen

- Het onderhouden en beheren/exploiteren van binnensportaccommodaties van gemeente Harderwijk, inclusief het zwembad, waardoor deze aansluiten bij de ambities van gemeente Harderwijk, zoals beschreven in de beleidsnota sport. De accommodaties dienen te voldoen aan de eisen van het bewegingsonderwijs en zijn geschikt voor de verenigingen om wedstrijden te spelen en te trainen.
- Het onderhouden van de buitensportaccommodaties op de diverse sportparken, gelegen in Harderwijk en Hierden. Hiermee voldoen we aan de eisen van de sportbonden (o.a. KNAU, KNVB, KNHB), zodat de velden geschikt zijn om wedstrijden te spelen en te trainen.
- Het uitzetten van Beweegroutes in de stad, om zo het wandelen, hardlopen of skeeleren te bevorderen op een laagdrempelige manier.

Specifiek

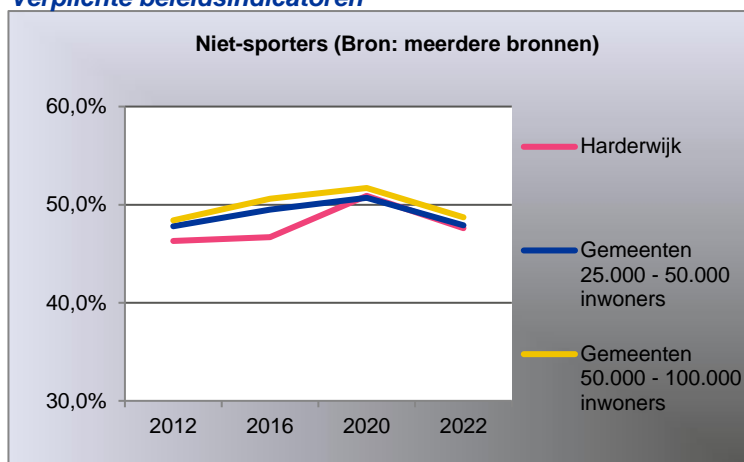
- Onder categorie A van de ombuigingen valt het stoppen met lijnen zetten op de sportvelden vanaf 2025. Met VVOG en VV Hierden moet gekeken worden hoe deze werkzaamheden zelf opgepakt kunnen worden.
- Het uitzetten van een Beweegroute Plus met oefeningen in het Brederopark, speciaal voor senioren. Ook wordt een Beweegroute in Hierden momenteel voorbereid en naar verwachting uiterlijk 2025 gerealiseerd.
- Nieuwbouw sporthal Sypel III is afgerond en is in Q3 2024 in gebruik genomen.
- Groot onderhoud en verduurzaming van diverse gymzalen en sporthallen.
- De aanbesteding voor het nieuwe automatiseringssysteem van de Sypel is afgerond. Het nieuwe systeem wordt geïmplementeerd (live gang eind augustus 2024) en zal bijdragen aan de dienstverlening en toekomstbestendige binnensportaccommodaties.

Nieuw beleid

- Er is een nieuwe subsidieregeling opgesteld voor eenmalige investeringen in sportaccommodaties voor de sportverenigingen en aanvullend de scoutingverenigingen.

Beleidsindicatoren

Verplichte beleidsindicatoren

5.3

Taakveld Cultuurpresentatie, cultuurproductie en cultuurparticipatie

Portefeuillehouder(s):	M. Pijnenburg
Domein:	Mens en Maatschappij

Wat willen we bereiken?

Culturele infrastructuur: We zetten in op professionele culturele instellingen die een kwalitatief goed, divers, samenhangend en laagdrempelig aanbod voor alle Harderwijkers en Hierdenaren verzorgen en daarvoor optimaal samenwerken, zowel onderling als met amateurkunstinstellingen. Uit kostenoverwegingen zal mogelijk qua aanbod en samenwerking in de nabije toekomst een stap terug moeten worden gedaan.

Cultuur en bewoners: Het goede voorzieningen- en activiteitsniveau op het gebied van kunst en cultuur stimuleert bewoners en bezoekers van gemeente Harderwijk om kennis te nemen van en deel te nemen aan een breed palet van culturele activiteiten. De inzet van vrijwilligers blijft daarbij onontbeerlijk, zeker met het oog op de noodzakelijke ombuigingen. Het is daarom ook in 2025 belangrijk om vrijwilligers te vinden en te behouden. Kunst en cultuur zijn een belangrijke manier om deelname aan de samenleving te bevorderen. Wij stimuleren talentontwikkeling van de jeugd en faciliteren de relatie tussen kunst, cultuur en het onderwijs. Met de subsidie worden via de Stichting Stad als Podium en de Stichting Podia Harderwijk (na de fusie tussen deze twee instellingen: de Stichting Stad als Podium) de podiumkunsten en het Theater Harderwijk (momenteel gevestigd in het Bouw en Infra Park) ondersteund.

Kunst in de openbare ruimte: Wij willen kunst en cultureel erfgoed benutten om de uitstraling, betekenis en kwaliteit van de openbare ruimte in gemeente Harderwijk te versterken. We willen dat kunst voor inwoners, bezoekers en bedrijven toegankelijk is. Kunst kan daarnaast ook een middel zijn voor de beleving van en een dialoog over de maatschappelijke kernwaarden. Om de kosten van het onderhoud van de beeldende kunstwerken in de openbare ruimte behapbaar te houden, zullen we daarop scherper gaan prioriteren.

Cultuur en economie: We willen culturele initiatieven en creatief ondernemerschap benutten als motor voor economische spin-off op basis van de rijke historie van de gemeente Harderwijk en het historisch centrum. Wij willen de stad als podium presenteren.

Wat doen we daarvoor?

Regulier

- Ondersteuning van de amateurkunstbeoefening;
- Stimulering van cultuureducatie en talentontwikkeling;
- Een kwalitatief goed, divers, samenhangend en laagdrempelig aanbod voor alle Harderwijkers en Hierdenaren. Benutting culturele initiatieven als motor voor economische spin-off en de stad als podium, op basis van de rijke historie van gemeente Harderwijk en het historisch centrum;
- Aandacht voor specifieke doelgroepen en het versterken van sociale cohesie;
- Onderhoud van beeldende kunst in de openbare ruimte en benutting erfgoed om de kwaliteit van de openbare ruimte te versterken.

Specifiek

Onder categorie A van de ombuigingen valt het terugbrengen van het budget voor multiculturele activiteiten vanaf 2025. Eveneens is onder categorie A opgenomen het verlagen van het budget voor aankoop en onderhoud van beeldende kunst (het betreft hier binnenkunst uit de gemeentelijke kunstcollectie).

Nieuw beleid

- In het collegeprogramma is opgenomen het voornemen van het college om in 2025 een definitief besluit aan de raad voor te leggen over de vraag of er een binnenpodium ('middentheatervoorziening') moet worden gerealiseerd, en zo ja, wat voor voorziening dat dan moet zijn. Bij de kadernota 2025-2028 is hiervoor geld beschikbaar gesteld en kan in 2025 het advies richting de Raad komen.
- De Popschool is een succesvolle organisatie voor cultuureducatie en talentontwikkeling die ook actief de wijken bedient, en biedt tevens gerichte (maatwerk)interventies binnen het sociaal domein. Begonnen als een initiatief van enthousiaste popmusici is de Popschool een volwassen en unieke organisatie binnen een regionaal en landelijk netwerk van muziekinducatie geworden. Professionalisering is noodzakelijk voor het voortbestaan van de instelling maar kan niet uit eigen middelen worden bekostigd. Daarnaast streeft de Popschool naar een cao-conforme beloning van de (ingehuurde) docenten, om deze te behouden voor de organisatie en uit overwegingen van Fair Pay. In de beleidsnota Kunst en Cultuur Harderwijk 2022-2025 is dit als volgt omschreven: "We gaan de Popschool ondersteunen in het versterken van haar organisatie ten behoeve van de continuïteit van de activiteiten, zowel binnen het onderwijs als binnen het sociaal domein". In de kadernota 2025-2028 is de structurele subsidie voor de Popschool opgenomen, zodat bovenstaande ontwikkeling kan worden voortgezet en worden uitgebouwd.

5.4

Taakveld Musea

Portefeuillehouder(s):	M. Pijnenburg
Domein:	Mens en Maatschappij

Wat willen we bereiken?

Tot dit taakveld behoren de lasten en baten die te maken hebben met musea, exposities, archeologie, heemkunde en historische archieven. Met de subsidies en andere bijdragen wordt de geschiedenis van Harderwijk en Hierden en de omliggende regio onderzocht, gepresenteerd en bewaard voor toekomstige generaties.

Wat doen we daarvoor?

Regulier

Door middel van subsidies en andere bijdragen wordt voorzien in de toegankelijkheid van de geschiedenis van gemeente Harderwijk door middel van een permanente tentoonstelling hierover in het Stadsmuseum, in de toegankelijkheid van tijdelijke tentoonstellingen over geschiedenis en (moderne) kunst in het Stadsmuseum. Tevens wordt het Streekarchivariaat in stand gehouden. Het SNWV beheert o.a. de overgebrachte archieven van de gemeente en voert de dienstverlening uit t.a.v. deze archieven. Veelvuldig geraadpleegde archieven kunnen worden gedigitaliseerd voor raadpleging. Daarnaast voert het SWNV ook toezicht uit op het informatie- en archiefbeheer van de gemeente.

Specifiek

Nieuw beleid

n.v.t.

5.5

Taakveld Cultureel erfgoed

Portefeuillehouder(s):	M. Pijnenburg
Domein:	Stad en Omgeving

Wat willen we bereiken?

De geschiedenis van gemeente Harderwijk (monumenten, archeologie en Cultuurlandschappen) op een verantwoorde manier bewaren, onderzoeken, versterken en deze zichtbaar te maken voor Harderwijkers, Hierdenaren en bezoekers.

Wat doen we daarvoor?

Regulier

- Beoordelen aanvraag omgevingsvergunningen voor het wijzigen van gemeentelijke en rijksmonumenten;
- Toezicht houden op de uitvoering van de verleende omgevingsvergunning voor het wijzigen van gemeentelijke en rijksmonumenten en op onderhoud en restauratie van beschermde rijks- en gemeentelijke monumenten;
- Subsidies voor onderhoud en restauratie van gemeentelijke- en rijksmonumenten;
- Archeologie en cultuurhistorie verwerken in ruimtelijke plannen;
- Begeleiden en beoordelen van archeologische onderzoeken en ondersteuning van vrijwilligers door de regioarcheoloog;
- Ondersteuning van de monumentencommissie/ Commissie Ruimtelijke Kwaliteit;
- (laten) inventariseren, waarden en selecteren van cultuurhistorische waarden van gebouwen, archeologische vindplaatsen en andere cultuurhistorische waarden;
- Aanwijzen van gemeentelijke monumenten;
- Onderhouden/restaureren van beschermde rijks- en gemeentelijke monumenten in gemeentelijk eigendom;
- Informatie/voorlichting over monumenten en archeologie;
- Publieksgerichte activiteiten om cultuurhistorie onder de aandacht te brengen, waaronder subsidiëren van de open monumentendag.

Specifiek

- Inventariseren en uitbreiden van de gemeentelijke monumentenlijst op basis van het door de raad vastgesteld beleidskader
- het onderzoeken, inventariseren en waarden van bouwwerken en structuren uit de Post "65 periode (1965-1990)
- Het inventariseren en waarden van interieurs inclusief roerende zaken- van religieuze gebouwen.

Nieuw beleid

- In 2025 wordt de archeologische waarden- en verwachtingenkaart uit 2011 geactualiseerd
- In samenwerking met de erfgoedorganisaties, inwoners, eigenaren en gebruikers stellen we een erfgoedbeleid op, waarin behoud en omgang met onroerend erfgoed (o.a. monumenten, archeologie) roerend erfgoed (o.a. varend erfgoed) en immaterieel erfgoed (o.a. volksgebruiken) samenkomen.
- De samenwerking en verbinding tussen alle erfgoedinstellingen in gemeente Harderwijk wordt versterkt.

5.6

Taakveld Media

Portefeuillehouder(s):	M. Pijnenburg
Domein:	Mens en Maatschappij

Wat willen we bereiken?

Tot dit taakveld behoren de lasten en baten die te maken hebben met de openbare bibliotheek, de Cultuurwijzer, de lokale media en de verzekeringen en de onroerendzaakbelasting van de culturele instellingen. Al deze zaken hebben betrekking op een goede informatievoorziening van de inwoners van Harderwijk en Hierden. Mogelijk zullen in de nabije toekomst kostenoverwegingen leiden tot een aangepast aanbod. Gemeenten zijn wettelijk verplicht, de toegang van hun inwoners tot een openbare bibliotheek te bevorderen. Vanaf de ingangsdatum van de nieuwe Bibliotheekwet zal deze verplichting veranderen in de verplichting de toegang tot een openbare bibliotheek met een in de wet bepaald voorzieningenniveau te waarborgen.

Wat doen we daarvoor?

Regulier

Door middel van subsidies en andere bijdragen wordt de openbare bibliotheek in stand gehouden door de Stichting Bibliotheek Noordwest Veluwe en wordt de Stichting Veluwe FM in stand gehouden. Daarnaast maakt de Cultuurwijzer het kinderen, jongeren en volwassenen mogelijk om laagdrempelig kennis te maken met verschillende vormen van kunst en cultuur.

Specifiek

Samen met de bibliotheek voorbereiding op de wettelijke zorgplicht die de gemeente vanaf de ingangsdatum van de nieuwe Bibliotheekwet zal hebben.

Nieuw beleid

- De bibliotheek heeft met het Open-Plus concept positieve ervaring opgedaan in de vestiging in Putten. Door de bibliotheek (voor leden) doorlopend open te stellen, kan worden tegemoetgekomen aan de dringende behoefte van met name scholieren en studenten aan een rustige werkplek. Hiermee zal de bibliotheek 24/7 opgesteld worden.

5.7

Taakveld Openbaar groen en (openlucht)recreatie

Portefeuillehouder(s):	M. Pijnenburg
Domein:	Stad en Omgeving

Wat willen we bereiken?

SAMEN KLEUREN WE DE STAD

De gemeente levert een verzorgde basiskwaliteit en een goed functionerende openbare ruimte. Daarnaast stimuleren we bewoners en bedrijven om zelf initiatieven op te pakken en uit te voeren. Zo houden we de dynamiek die in de afgelopen periode is ontstaan vast. Om onze doelen te bereiken maken we gebruik van vijf thema's: Natuurlijk Duurzaam, Burger en Bedrijfsinitiatieven, Eenvoud en Differentiatie, Gezondheid en Vitaliteit en Iedereen doet mee.

Stabiele natuurterreinen waarin de verschillende functies; natuur, recreatie en houtoogst op een maatschappelijk verantwoorde wijze tot hun recht komen en voor toekomstige generaties geborgd zijn. Net als in het stedelijk beheer maken we ook in het beheer van de natuurterreinen gebruik van vijf thema's. Doel van deze thema's is het bevorderen van de realisatie van de doelen in het integrale gemeentelijke beleid.

Wat doen we daarvoor?

Regulier

- Er is sprake van planmatig jaarlijks onderhoud, meerjarig onderhoud (vervanging op basis van technische en economische levensduur), curatief onderhoud (herstellen van schade) en van meer projectmatige werkzaamheden (grootschalige vervanging, renovatie en reconstructie)
- Het plantsoen jaar rond op kwaliteitsniveau B. Onder kwaliteitsniveau B wordt verstaan: een vorm van onkruidbeheersing waarbij de nadruk ligt op de technische kwaliteit en beeldkwaliteit (beperkte mate van onkruid, de maximale hoogte is 30 cm). De jaarlijkse noodzakelijke vervanging realiseren. Dit betekent ca. 35.000 m² plantsoen en ca. 95 bomen
- Een veilige speelomgeving handhaven waar voldoende mogelijkheden liggen voor het spelende en ontdekkende kind.
- Het onderhouden en beheren van openbare beweeg plekken, zoals de kunstgrasveldjes, maar ook o.a. de skeelerbaan, 3x3 basketbalveld, pumptrackbaan, skatebanen en calisthenics park.
- Het beheer en onderhoud van de gemeentelijk natuurterreinen (met name bossen) waarbij de Natuur, recreatie en houtoogst de drie pijlers zijn
- De jaarlijkse noodzakelijke dunning realiseren, (100 ha met gemiddelde meerjaren opbrengst van ca. 1.100 m³ per jaar)
- Uitvoering van Faunabeheerplan (Prov. Gelderland)

Specifiek

- De oude uitkijktoren in het bos is inmiddels verwijderd. Samen met de provincie zijn we de vergunningprocedure gestart voor de bouw van een nieuwe uitkijktoren.
- In categorie A en B van de ombuigingen is een taakstelling opgenomen voor beheer en onderhoud groen. Hier wordt, na het vaststellen van de begroting 2025, bij de behandeling van het nieuwe IBOR-plan, door de Raad in februari 2025 nadere invulling gegeven .

Nieuw beleid

n.v.t.

C TOTAALOVERZICHT PROGRAMMA 5

		Rekening 2023	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028	
PROG5 Sport, cultuur en recreatie								
Lasten	TV51 - Sportbeleid en activering	1.038	1.170	1.133	1.095	1.067	997	
	TV52 - Sportaccommodaties	4.073	3.900	5.044	5.196	4.835	4.700	
	TV53 - Cultuurpres. cultuurprod. cultuurpart.	2.888	3.420	3.136	3.026	3.011	3.004	
	TV54 - Musea	814	849	920	870	864	863	
	TV55 - Cultureel erfgoed	623	683	618	563	565	558	
	TV56 - Media	837	922	901	899	802	801	
	TV57 - Openbaar groen en (openlucht) recreatie	4.417	6.081	5.459	5.049	4.858	4.760	
	Lasten - Totaal	14.690	17.025	17.213	16.698	16.002	15.684	
	Baten	TV51 - Sportbeleid en activering	-352	-313	-308	-264	0	0
		TV52 - Sportaccommodaties	-2.170	-2.135	-2.302	-2.315	-2.326	-2.432
		TV53 - Cultuurpres. cultuurprod. cultuurpart.	0	-52	-53	-53	-53	-53
		TV54 - Musea	-84	-84	-86	-86	-86	-86
		TV55 - Cultureel erfgoed	-181	-165	-169	-169	-169	-169
		TV56 - Media	-47	0	0	0	0	0
TV57 - Openbaar groen en (openlucht) recreatie		-201	-154	-133	-133	-133	-133	
Baten - Totaal	-3.036	-2.903	-3.050	-3.020	-2.766	-2.872		
Saldo voor bestemming - Totaal	11.654	14.122	14.163	13.678	13.236	12.812		
Dotaties aan reserves	TV52 - Sportaccommodaties	0	0	450	0	0	0	
	TV55 - Cultureel erfgoed	103	5	12	12	12	12	
	Dotaties aan reserves - Totaal	103	5	462	12	12	12	
	Onttrekkingen uit reserves	TV52 - Sportaccommodaties	-158	-22	-165	-157	-157	0
		TV53 - Cultuurpres. cultuurprod. cultuurpart.	-61	-312	-111	-80	-86	-85
		TV55 - Cultureel erfgoed	-16	-69	-77	-77	-77	-77
TV57 - Openbaar groen en (openlucht) recreatie		0	-27	0	0	0	0	
Onttrekkingen uit reserves - Totaal	-235	-429	-353	-314	-320	-162		
Saldo na bestemming - Totaal	-133	-424	110	-302	-308	-150		
PROG5 Sport, cultuur en recreatie - Totaal	11.521	13.698	14.273	13.376	12.928	12.662		

Financiële analyse begroting 2025 ten opzichte van begroting 2024:

Ontwikkeling saldo programma	Bedrag
Begroting 2024	13.698.000
Begroting 2025	14.273.000
Verschil	575.000

TV	Onderwerp	Bedrag afwijking	Verwijzing toelichting
	Nieuw beleid	613.000	1
	Ombuigingen	- 167.700	2
	Onderhanden werken	- 70.000	3
	Kapitaallasten	738.000	4
	Doorberekende salariskosten	- 17.000	5
	Overige doorberekeningen	- 10.000	6
5.2	Opbrengsten schoolzwemmen	68.500	7
5.2	Incidentele Kadernota aanmeldingen 2024-2027	- 78.000	8
5.2	Sportaccommodaties (exploitatieherziening Sypel)	223.000	9
5.3	Eenmalige aanvulling subsidie SD	- 112.000	10
5.6	Bibliotheek op School incidentele middelen	- 39.000	11
5.7	Openbaar groen en (openlucht) recreatie	- 1.000.000	12
5.7	Vergroening schoolpleinen	400.000	13
	Diversen	26.200	14
	Totaal	575.000	

Toelichting op de financiële analyse:

1. Totaaloverzicht Nieuw Beleid

Als nieuw beleid zijn de volgende posten opgenomen:

Taakveld	Naam Aanmelding	2025	2026	2027	2028
5.1 Sportbeleid en activering	Structureel voortzetten senioren beweegcoach			65.000	
5.2 buitensportaccommodaties	Vervangen 3 voetbal kunstgrasvelden		192.750		
5.2 buitensportaccommodaties	Vervangen 3 voetbal kunstgrasvelden			52.500	52.900

Taakveld	Naam Aanmelding	2025	2026	2027	2028
5.2 buitensportaccommodaties	Vervangen 3 voetbal kunstgrasvelden				
5.2 Sportaccommodaties	Actualisatie subsidieregeling eenmalige investeringen in sportaccommodaties	450.000			
5.3 Cultuur	Aanvullend onderzoek e/o aanvullende expertise t.b.v. besluitvorming binnenpodium	35.000			
5.3 Cultuurpresentatie, Cultuurproductie en Cultuurparticipatie	Viering 80 jaar bevrijding	18.000			
5.3 Cultuurpresentatie, Cultuurproductie en Cultuurparticipatie	Professionalisering organisatie Popschool Harderwijk en fair pay docenten		209.000	209.000	209.000
5.3 Cultuurpresentatie, Cultuurproductie en Cultuurparticipatie	Culturele activiteiten Stichting de Mess		25.000	25.000	25.000
5.3 Cultuurpresentatie, Cultuurproductie en Cultuurparticipatie	Structurele subsidie muziekvereniging Kunst na Arbeid		5.000		
5.4 Musea en 5.5 Cultureel erfgoed	Integraal erfgoedbeleid	50.000			
5.5 Cultureel Erfgoed	Structurele subsidie Stichting Joods Erfgoed Harderwijk		5.000		
5.5 Cultureel Erfgoed	Inventarisatie religieus erfgoed	15.000			
5.7 Openbaar groen en buitenrecreatie	Samen kleuren we de stad		55.000	55.000	55.000
5.7 Openbaar groen en buitenrecreatie	Natuur- en groenvisie	45.000	45.000	45.000	45.000
Totaal		613.000	536.750	451.500	386.900

2. Totaaloverzicht Ombuigingen

Als ombuigingen zijn de volgende posten opgenomen:

Programma 5	2025	2026	2027	2028
P5-04 Subsidie DEVEDO beëindigen	- 1.000	- 1.000	- 1.000	- 1.000
P5-06 Begroting huuropbrengsten buitensport bijstellen	- 25.000	- 25.000	- 25.000	- 25.000
P5-11 Sporthuldgingen afschaffen	- 9.000	- 9.000	- 9.000	- 9.000
P5-12 Budget subsidie archeologiefonds beëindigen	- 5.100	- 5.100	- 5.100	- 5.100
P5-13 Dotatie (vrije ruimte) reserve Archeologiefonds beëindigen	- 7.800	- 7.800	- 7.800	- 7.800
P5-15 Budget Onderhoud en aankoop beeldende kunst verlagen	- 700	- 700	- 700	- 700
P5-32 Stoppen met lijnen zetten op sportvelden	- 4.800	- 4.800	- 4.800	- 4.800
P5-38 Multiculturele activiteiten verminderen	- 14.300	- 14.300	- 14.300	- 14.300
P5-40a Taakstelling beheer en onderhoud groen (basis)	-100.000	-100.000	-180.000	- 260.000
Totaal	- 167.700	- 167.700	- 247.700	- 327.700

- 3. Onderhanden werken:** Vanuit de jaarrekening 2023 zijn budgetten meegenomen naar 2024. Dit zijn incidentele budgetten voor 2024. In 2025 komen deze budgetten niet meer voor en leidt dit tot een voordeel.
- 4. Kapitaallasten:** Jaarlijks worden de kapitaallasten bepaald op basis van de aanwezige activa en de nieuwe investeringen. Deze kapitaallasten worden toegerekend aan de betreffende taakvelden / programma's.
- 5. Doorberekende salariskosten:** De hogere lasten binnen de salarisbegroting, voornamelijk als gevolg van de cao ontwikkelingen en de jaarlijks herziene toerekening van deze salariskosten naar de diverse programma's leidt tot een nadeel.
- 6. Overige doorberekeningen:** Dit betreft het gevolg van het actualiseren van overige doorberekeningen.

7. **Opbrengsten schoolzwemmen:** Jaarlijks vindt vanuit programma 4 er een interne doorbelasting (uitgaven) plaats voor schoolzwemmen naar programma 5 (inkomsten voor de Sypel). De uitgaven binnen programma 4 kwamen niet meer overeen met de inkomsten binnen programma 5. Het in lijn brengen van de uitgaven met de inkomsten leidt dit tot een voordeel van € 45.000,- binnen programma 4 maar tot een nadeel binnen programma 5 van € 68.500,-. Het eenmalig herstellen leidt tot een structurele bijstelling van € 23.500,- over beide programma's heen.
8. **Incidentele Kadernota aanmeldingen 2024-2027:** In 2024 is eenmalig een subsidie verstrekt aan Willem Tell vanuit de Kadernota 2024-2027 ten behoeve van de vervanging van de huidige wand- en plafondbekleding van de schietbaan. Ook is er vanuit de Kadernota 2024-2027 eenmalig € 10.000,- beschikbaar gesteld voor de realisatie van een 3x3 basketbalveld in 2024. Ten opzichte van de begroting 2025 levert dit een voordeel op van € 78.000,- in 2025.
9. **Sportaccommodaties (exploitatieherziening Sypel):** In 2024 is de exploitatie van de Sypel herzien. Deze bijstelling is verwerkt in de primitieve begroting 2025-2028 die nu voorligt. In bijlage 5.6 van deze begroting is een nadere toelichting opgenomen over deze herziening. Per saldo leidt dit tot een bijstelling van afgerond € 223.000,- binnen programma 5 (exploitatie Sypel) en een bijstelling van € 30.000,- binnen programma 4 (begroting gymzalen). Het totale effect van de exploitatieherziening komt voor 2025 uit op afgerond € 253.000,-.
10. **Eenmalige aanvulling subsidie SD:** In 2024 is eenmalig en uitsluitend voor 2024 een aanvullende subsidie binnen het Sociaal Domein verstrekt om de meer dan gemiddelde loonstijging op te kunnen vangen.
11. **Bibliotheek op School incidentele middelen:** Bij de kadernota 2024 zijn incidentele middelen beschikbaar gesteld om Bibliotheek op School te implementeren. In 2024 waren de middelen hoger dan in 2025.
12. **Openbaar groen en (openlucht) recreatie:** In 2024 is incidenteel voor € 1.000.000,- uit de bestemmingsreserve een bedrag geraamd voor Duurzame meekoppelkansen openbare ruimte.
13. **Vergroening schoolpleinen:** Vanuit het raadsbesluit op 25 april 2024 is besloten tot vergroening van schoolpleinen gedekt vanuit het duurzaamheidsfonds. Dit betekent een bedrag van € 400.000,- in de begroting 2025 ten opzichte van de begroting 2024.
14. **Diversen:** Bestaat uit diverse budget wijzigingen. Per saldo een nadelig resultaat van € 26.200,-.

2.6 Programma 6 Sociaal domein

A ALGEMEEN

Doelstellingen

De inzet van het beleid sociaal domein is gericht op meedoen mogelijk maken voor iederéén. Meedoen betekent voor inwoners dat ze verbinding hebben met elkaar, van betekenis zijn voor elkaar en 'samen' de samenleving zijn.

We werken vanuit vier maatschappelijke opgaven, die in relatie staan met de levensfasen van een mens:

- *Bevorderen van kansrijk opgroeien.* We streven ernaar om kinderen en jongeren optimale kansen te bieden, zodat ze hun volledige potentieel kunnen benutten. Samen met hen werken we aan een toekomst waarin ze zich kunnen ontwikkelen en succesvol kunnen zijn.
- *Stimuleren van samenredzaamheid.* Dit betekent dat we als gemeenschap naar elkaar omkijken en elkaar ondersteunen. We geloven in de kracht van samenwerking en willen een omgeving creëren waarin iedereen zich gewaardeerd en betrokken voelt.
- *Bestaanszekerheid en perspectief op (on)betaald werk.* Dit is essentieel voor het welzijn van onze inwoners. We willen ervoor zorgen dat iedereen de mogelijkheid heeft om zijn of haar talenten te benutten en een zinvolle bijdrage te leveren aan de samenleving.
- *Zelfstandig thuis kunnen / blijven wonen.* We willen een omgeving creëren waarin iedereen de ondersteuning en zorg kan krijgen om een gezond en onafhankelijk leven te leiden. We richten ons op het versterken van de mogelijkheden en vaardigheden van mensen, zodat ze zelfredzaam kunnen zijn en volwaardig meedoen in de samenleving ('Positieve gezondheid').

Daarnaast streven we naar gelijke kansen en een inclusieve samenleving. We willen dat iedereen volledig kan meedoen en zonder belemmeringen de eigen stem kan laten horen. We zetten ons extra in om barrières weg te nemen en een omgeving te creëren waarin iedereen zich welkom en veilig voelt. We werken hierbij Mensgericht. Bij mensgericht werken in het sociaal domein is het belangrijk om te luisteren naar de behoeften en wensen van individuen, hen actief te betrekken bij besluitvorming en te streven naar gelijkwaardige partnerschappen. Door te focussen op het versterken van welbevinden van individuen en gemeenschappen, kan mensgericht werken bijdragen aan het bevorderen van inclusie, sociale rechtvaardigheid en duurzame verandering in het sociaal domein.

De uitvoering van het sociaal domein is financieel risicovol. Daarom hebben we de komende jaren expliciet aandacht voor het kunnen bieden van ondersteuning waar nodig. De gemeente neemt de verantwoordelijkheid voor het verdelen van schaarste in middelen en mensen. En samen met ons netwerk zetten we in op normaliseren van hulpvragen, preventie en voorkomen van stapeling.

Ontwikkelingen

Arbeidsmarkt: De krapte op de arbeidsmarkt wordt vooralsnog als blijvend gezien. De lonen blijven stijgen waardoor huishoudens relatief meer te besteden hebben, ondanks dat de inflatie slechts langzaam daalt. Mede door deze ontwikkeling daalt naar verwachting het aandeel van de bevolking met een inkomen onder de armoedegrens in 2025. Ook de lastenverlichtingen, afgesproken in het hoofdlijnenakkoord, spelen hier een rol in. Anderzijds verslechteren door deze lastenverlichting de overheidsfinanciën in 2025.

Voor het sociaal domein zien we enerzijds op het gebied van inkomen een positieve ontwikkeling voor inwoners, tegelijkertijd verwachten we verder stijgende personeelskosten en hogere tarieven bij aanbieders. Personeelstekorten kunnen leiden tot wachtlijsten en wachttijden.

Verscherpte tweedeling Er vindt steeds meer een tweedeling plaats in de samenleving, wel langs verschillende scheidslijnen, zoals theoretisch- en praktisch opgeleiden, huizenbezitters en huurders. We hebben het dan over jongeren of ouderen in heel kwetsbare posities, mensen in financieel kwetsbare situaties, mensen met onvoldoende basisvaardigheden, mensen aan de onderkant van de arbeidsmarkt, multi-probleem huishoudens, laaggeletterden/digibeten, statushouders en kwetsbare buurten of straten waar veel problemen samen komen (lage inkomens, GGZ- en/of LVB-problematiek). Het bevorderen van onderling contact tussen groepen inwoners is belangrijk om eenzijdige leefwerelden te voorkomen. In verschillende rapporten lezen we over een stijgend aantal jongeren die met betalingsproblemen kampen. Laaggeletterdheid, social media en constructies als Buy Now Pay Later (BNPL) vergroten deze (financiële) kwetsbaarheid. Wettelijke kaders voor het achteraf betalen zitten er aan te komen, maar

implementatie wordt niet voor 2026 verwacht.

Wonen en zorg

- *Inwoners in kwetsbare situatie* Al enige jaren wordt gesignaleerd hoe het tekort aan geschikte woningen een sta in de weg vormt voor het oplossen van sociale problematiek. De uitstroom uit Beschermd Wonen stagneert (onnodig beroep op zorg), en economisch daklozen kunnen hun situatie niet verbeteren zolang niet beschikt wordt over geschikte woonruimtes. Opvallend is dat de instroom MO/BW voor ong. 70% bestaat uit mensen jonger dan 30 jaar.
- *Ouderen*. Over twintig jaar zijn er naar schatting bijna twee keer zoveel 75+ ers als nu. Daarnaast stijgt de gemiddelde leeftijd van ouderen. Deze doelgroep blijft steeds langer, al dan niet alleenstaand, zelfstandig wonen. Dit betekent aanpassing en uitbreiding van de bestaande woningvoorraad aangevuld met een aangepaste infrastructuur voor passende zorg, afgestemd op de vraag van de toekomst.
- *Jongeren*. Het gebrek aan passende, betaalbare woonruimte op de huidige, oververhitte woningmarkt belemmert met name jongeren in hun verzelfstandiging. Hierdoor doen zich in kwetsbare huishoudens tevens veel problemen voor die alleen echt opgelost kunnen worden door voldoende geschikte woonruimte.

AZC en Oekraïne opvang

- De oorlog in Oekraïne lijkt nog lang niet ten einde waarbij de Europese richtlijn Tijdelijke Bescherming dit voorjaar is verlengd tot 4 maart 2026. Dat maakt dat opvang van ontheemden uit Oekraïne nog door zal lopen en wellicht uitgebreid moet worden.
- Op gebied van asiel zien we een continue druk op gemeenten. De situatie in Ter Apel is op meerdere momenten onhoudbaar gebleken, wat vraagt om inzet van alle gemeenten in Nederland. In de regio Noord-Veluwe zetten naast gemeente Harderwijk diverse gemeenten zich in om te voldoen aan de spreidingswet maar er blijft grote vraag naar opvangplekken. In 2024 is opdracht gegeven om een mogelijke locatie te vinden voor een nieuw AZC, ter vervanging van het huidige AZC, dat sluit medio 2026.

Verbonden partijen

- Meerinzicht Sociaal Domein
- Inclusief Groep

Beleidskaders

- Beleidsnota bestaanszekerheid en schulddienstverlening 2021-2024. In 2025 zal een nieuw plan schulddienstverlening worden vastgesteld.
- Beleidsregels wet Inburgering (2021)
- Bestuursovereenkomst inzake de vestiging van een opvangcentrum voor asielzoekers (2021-2026).
- Deelverordening Eenmalige activiteitsubsidies welzijn, cultuur, sport en zorg (2014)
- Inkoopstrategie jeugdhulp 2022 Noord Veluwe
- Integrale verordening sociaal domein gemeenten Ermelo, Harderwijk en Zeewolde 2021
- Nota Dierenwelzijn
- Nota "Snel en volwaardig meedoen; kader 2022-2026 nieuwe wet Inburgering, EHZ
- Nota Sociaal Domein 2024-2029 Samen doen wat nodig is
- Uitvoeringsagenda Samen doen wat nodig is 2024- 2026 (vaststellen september 2024)
- Nota sturing en bekostiging Jeugdhulp 2018 e.v.
- Nota Inburgering. Van nieuwkomer tot Harderwijker 2018-2022.
- Rapport Wijkaanpak 2012-2015, + Notitie voortzetting "Harderwijkaanpak", 2016.
- Regenboog Agenda 2024-2028
- Regioplan Basisvaardigheden 2024-2027.
- Regiovisie Samen tegen huiselijk geweld 2020-2023 (In september 2024 gaat de nieuwe versie in route voor besluitvorming)
- Regiovisie Jeugdhulp Noord Veluwe 2021
- Samen thuis op de Noord-Veluwe Regio- en beleidsplan - Beschermd wonen en maatschappelijke opvang - Noord-Veluwe 2020-2023.
- Subsidieregeling Beschermd Wonen gemeente Harderwijk 2020
- Uitvoeringsprogramma 2022-2024 EHZ kader Snel en volwaardig meedoen wet Inburgering
- Uitvoeringsprogramma aanpak basisvaardigheden 2025-2028 (streven om deze voor het eind van dit jaar af te hebben).
- Uitvoeringsagenda Burgerschap 2023 -
- Verbeteragenda Inclusie Harderwijk en Hierden 2023-2026

- Verordening Inrichting Anti-discriminatievoorziening Gemeente Harderwijk 2011.
- Verordening Sociale Adviesraad Harderwijk 2017
- Visie op bewindvoering: Samenwerking in de schulddienstketen 2019

B TAAKVELDEN

6.1 Taakveld Voorveld, Samenkracht en burgerparticipatie

Portefeuillehouder(s):	J. Joon - M. Pijnenburg - M.Reckman
Domein:	Mens en Maatschappij

Wat willen we bereiken?

Onze maatschappelijke opgave is 'Op weg naar samenredzaamheid.'

We zijn op weg naar meer samenredzame en zorgzame gemeenschappen, een plek, straat, buurt of wijk waar we naar elkaar omkijken, waar steeds meer inwoners 'gewoon' mee kunnen doen. We faciliteren ontmoeting en vergroten de zelfredzaamheid, burgerschap en onderlinge cohesie. En we organiseren laagdrempelige, toegankelijke en preventieve dienstverlening die aansluit bij de behoefte van de inwoners en wat er al is. Binnen de sociale basis wordt er door professionals, inwoners en gemeente 'anders' samengewerkt. Met elkaar wordt gezorgd voor een gezonde, veilige en leefbare woonomgeving.

Strategische doelen nota Sociaal Domein:

1. Samenredzaamheid in buurten en wijken is versterkt
2. Ondersteuning is gericht op het zo snel, eenvoudig en duurzaam mogelijk oplossen van vragen
3. Gelijke kansen in een inclusieve samenleving bevorderen

Wat doen we daarvoor?

Onder dit taakveld vallen de BBV taakvelden 6.1 Samenkracht en burgerparticipatie en 6.2 Toegang en eerstelijnsvoorzieningen.

Regulier

Wijkgerichte aanpak

De wethouders zijn naast hun individuele portefeuilles ook wijkwethouder. De rol van de wijkwethouder is luisteren, zichtbaar zijn en signalen opvangen. Met de inzet van wijkmanagers en het wijkbudget ondersteunen we inwonerinitiatieven gericht op ontmoeting en verbetering van de openbare ruimte. We integreren Burgerschap en de wijkaanpak, waarbij vanuit Burgerschap ook wijkoverstijgende initiatieven en activiteiten ontplooid/ondersteund blijven. Van het organiseren van activiteiten voor inwoners intensiveren we het ondersteunen van activiteiten voor inwoners door inwoners. Dit beleid wordt verder uitgewerkt via de Uitvoeringsagenda Samen doen wat nodig is" in de opgaven Samenredzaamheid en Zelfstandig Thuis.

Harderwijk zijn wij samen

Het voorveld, samenredzaamheid, burgerschap en welzijnsbeleid wordt uitgevoerd vanuit de programma's Harderwijk zijn wij samen.

- Welzijnswerk in de wijk en buurten
- Ontmoetingen en participatie voor inwoners mogelijk maken
- Platform krachtig kleurrijk Harderwijk
- Mantelzorgondersteuning en ouderenadvies
- Vrijwilligerswerk en servicepunt
- Respijtzorgvoorzieningen faciliteren
- Onafhankelijke cliëntondersteuning
- Maatschappelijke Diensttijd (MDT)
- Dementievriendelijke stad met een Odensehuis
- Informele zorg en advies voor inwoners faciliteren
- Welbevinden vergroten, o.a. eenzaamheid bespreekbaar maken, aanpak met lokale partners.
- Uitvoering regenboogbeleid
- Uitvoering dierenwelzijnsnota
- Uitvoering beleid burgerschap (o.a. doorontwikkeling welkom nieuwe Nederlanders
- Verbeteragenda Inclusie: hoe voorkomen we dat inwoners tussen wal en schip vallen, hoe verhouden inwoners zich tot elkaar, hoe organiseren we de participatie inclusief en hoe geven we vorm aan onze voorbeeldfunctie.

Inclusief in de buurt

- Bij de samenwerking in de wijk, wordt de keten van organisaties steeds meer één geheel. Waarin mensgericht, maatwerk en welbevinden centraal staat.
- Inwoners de ruimte geven om zelf passend regie te voeren, en dichtbij huis potentieel te kunnen inzetten.
- Onderlinge cohesie in de wijk onder buurtgenoten te vergroten en intensiveren
- Integraliteit in de benadering en aanpak van casuïstiek leidend is.
- De ervaringen worden in 2025 doorvertaald naar de wijk Tweelingstad (gestart wordt in buurt Tinnegieter)

Specifiek

Er wordt uitvoering gegeven aan het plan van aanpak 'Inclusieve Organisatie'. Als vervolg op het project onderzoek 'Inclusieve Organisatie' 2023. Hierbij wordt aangesloten bij dat wat er al is en geïnnoveerd waar nodig. Onder andere hiermee geeft de gemeente vorm aan haar voorbeeldfunctie.

Nieuwe ontwikkelingen 2025

- In de begroting 2025-2028 is het Odensehuis financieel geborgd voor de jaren tot en met 2027. De komende decennia zal het aantal thuiswonende mensen met de diagnose dementie toenemen. Daardoor is de noodzaak van het hebben van een Odensehuis ook in de jaren na 2027 noodzakelijk.
- In 2023 is ingezet op het project versterking positionering cliëntondersteuning. Hierbij is de verwachting dat de groei door zal zetten. D.m.v. extra budget beoogt men aan de vraag te kunnen voldoen.
- We onderzoeken vanuit het sociaal domein hoe we ervaringskennis en deskundigheid in kunnen zetten voor het verbeteren en ontwikkelen van ons beleid (onderdeel Verbeteragenda Inclusie)..
- De gemeente Harderwijk zet met een eigen bijdrage het project Speaking Minds MDT voort. In samenwerking met Be Social en het Morgen College voor het schooljaar 2024-2025.
- De subsidie voor de maatschappelijke inzet en onderhoud van de ontmoetingsgebouwen van Scouting Harderwijk gaat per 1 januari 2025 op in de aangepaste subsidieregeling eenmalige investeringen sport en scouting.
- Uitvoering geven aan de uitvoeringsagenda Sociaal Domein 'Harderwijk zijn wij Samen' voor de opgave 'Op weg naar Samenredzaamheid' en 'Zelfstandig Thuis' met o.a.:
 - Het ontwikkelen van collectieve dagbesteding, te beginnen met een pilot bij De Aanleg.
 - Doorontwikkelen van Trefpunt Positieve gezondheid.
 - Verstevigen van opbouwwerk
 - Eenzaamheid verminderen
 - Anders samenwerken en netwerk aanpakken stimuleren
 - Samenredzame gemeenschappen (community building)

6.2

Taakveld Participatie

Portefeuillehouder(s):	M. Companjen & M. Reckman
Domein:	Mens en Maatschappij

Wat willen we bereiken?

Bestaanszekerheid voor alle inwoners uit gemeente Harderwijk. Daarmee bedoelen we dat elke inwoner van gemeente Harderwijk, waaronder inburgeraars, de zekerheid heeft van:

- voldoende en voorspelbaar inkomen, het liefst door betaald werk;
- een betaalbare woning;
- toegang tot zorg en;
- de mogelijkheid om met eigen inzet en naar eigen inzicht, een leefsituatie te creëren waarin een ieder kan meedoen en verder kan ontwikkelen.

Strategische doelen nota Sociaal Domein:

1. Het bieden van bestaanszekerheid
2. Werkzoekenden doen naar vermogen mee in de samenleving
3. Ondersteuning aan werkzoekenden biedt perspectief op (on)betaald werk

Wat gaan we daarvoor doen?

Onder dit taakveld vallen de BBV taakvelden 6.3 Inkomensregelingen, 6.4 WSW en beschut werk en 6.5 Arbeidsparticipatie.

Regulier

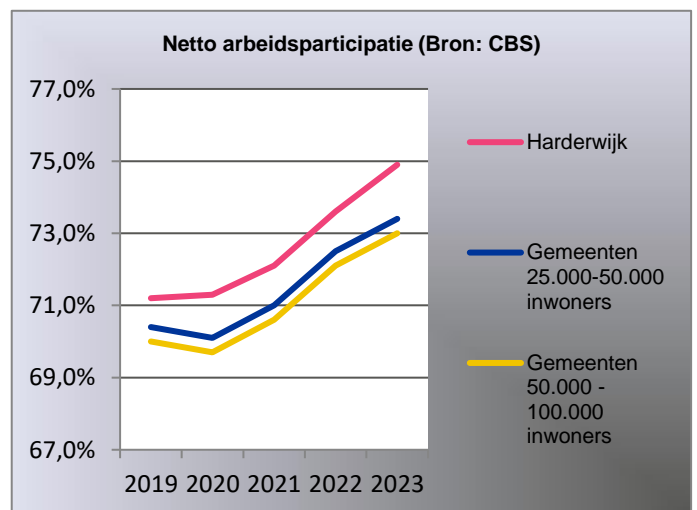
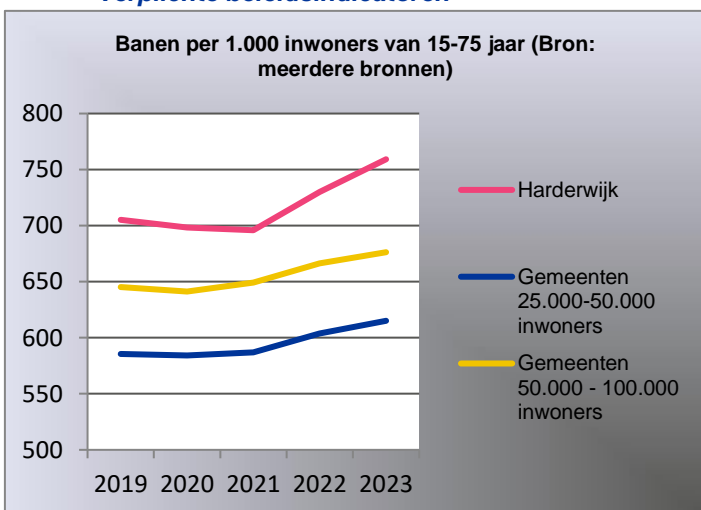
- Het verstrekken van bijstandsuitkeringen, bijzondere bijstand en regelingen voor inwoners met een laag inkomen;
- Het ondersteunen van mensen naar werk, leerwerkplekken, werkervaringsplekken, stages en scholing;
- Het bieden van een passende werkomgeving aan mensen met een arbeidsbeperking.
- Het verstrekken van tijdelijke loonkostensubsidies aan werkgevers die mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt een passende werkplek bieden.
- Het verstrekken van structurele loonkostensubsidies aan werkgevers die mensen met een arbeidsbeperking een passende of beschutte werkplek bieden.
- De uitvoering van de Wsw (door de Inclusief Groep).
- We bieden lokale en regionale werkgeversdienstverlening, waarbij we samenwerken met gemeenten en andere organisaties in de arbeidsmarktregio;
- We bieden inburgeringstrajecten aan, waarbij we gebruik maken van een brede intake, de inzet van leertrajecten (B1-route, Z-route en onderwijsroute), maatschappelijke begeleiding, financiële ontzorging, een Module Arbeidsmarkt Participatie (MAP) en een Participatie Verklaringstraject (PVT).
- Het uitvoeren van (een deel van) het minimabeleid door het verstrekken van (financiële) voorzieningen aan mensen met een laag inkomen;
- Het verbinden van activiteiten en (beleids)terreinen die invloed hebben op bestaanszekerheid (meedoen) van inwoners (denk aan cultuur, sport, welzijn/zorg, schulddienstverlening).
- Het tegengaan van laaggeletterdheid (18 jaar en ouder); volgens het uitvoeringsprogramma aanpak laaggeletterdheid Harderwijk 2021-2024 (o.a. Gezinsaanpak Taal Harderwijk)

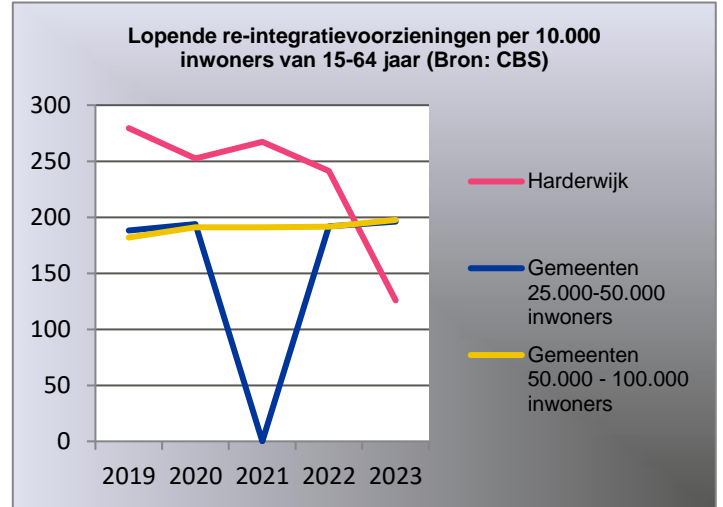
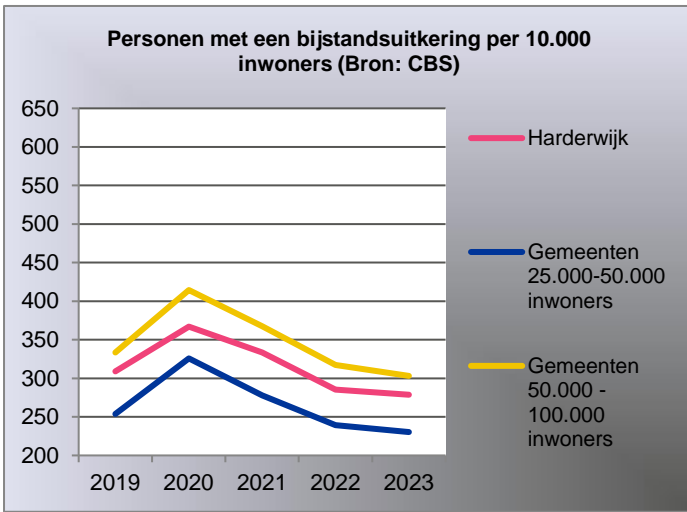
Specifiek

- In 2025 verandert er veel rondom de Participatiewet. Veel van de wetsvoorstellen die in werking treden hebben als doel de menselijke maat beter door te voeren. Ook kunnen we met deze wetswijzigingen beter inspelen op de individuele situaties. We verwachten in 2025 de volgende wetsvoorstellen te implementeren: Participatiewet in balans (spoor 1), wet pro-actieve dienstverlening, wet versterking waarborgfunctie AWB, wetsvoorstel maatwerk bij terugvordering, wet van school naar duurzaam werk en wet handhaving sociale zekerheid.
- Uitvoering van categoriale bijzondere bijstand met betrekking tot de alleenverdienersproblematiek.
- Uitvoering geven aan sociale activering op basis van de bestandsanalyse.
- Implementatie regionaal werkcentrum arbeidsmarktregio Veluwe Stedendriehoek
- Evaluatie uitvoeringsprogramma wet inburgering 2022-2024
- We intensiveren vanuit het WSP de samenwerking met bedrijven in de regio. We besteden onder andere meer aandacht aan nazorg aan werkgevers. We zetten in dat meer werkgevers zich inzetten op inclusief werkgeverschap. Als gemeente vervullen we hierin een voorbeeldfunctie.

Beleidsindicatoren

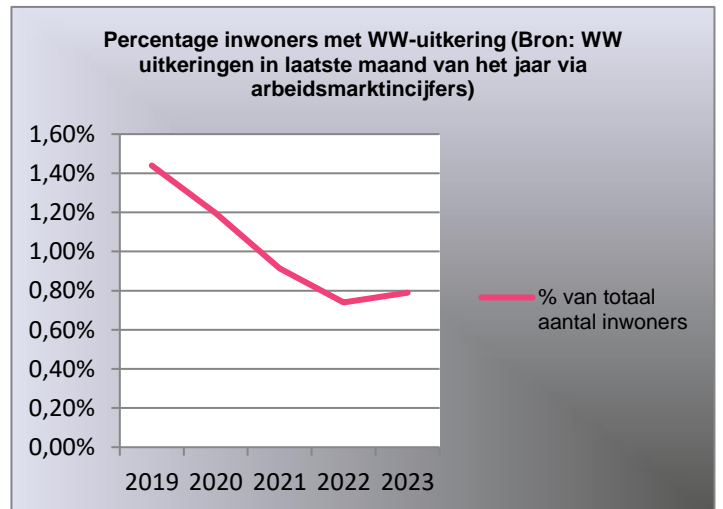
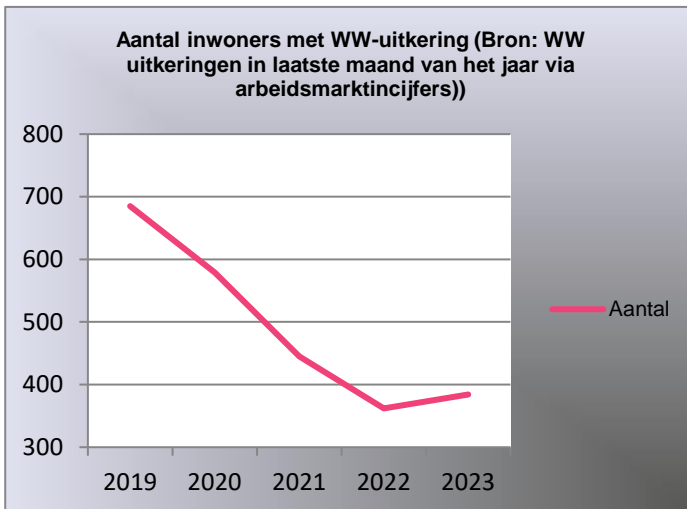
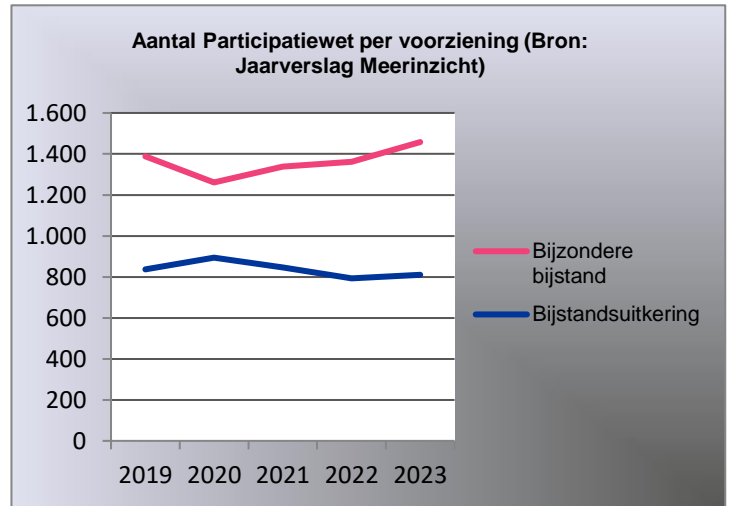
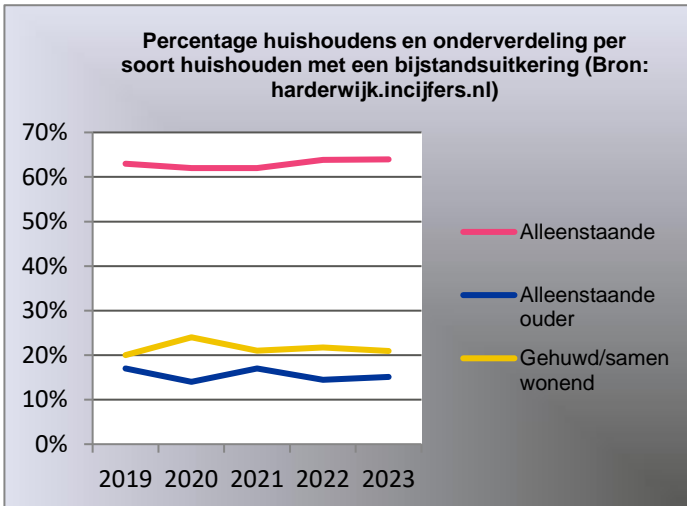
Verplichte beleidsindicatoren

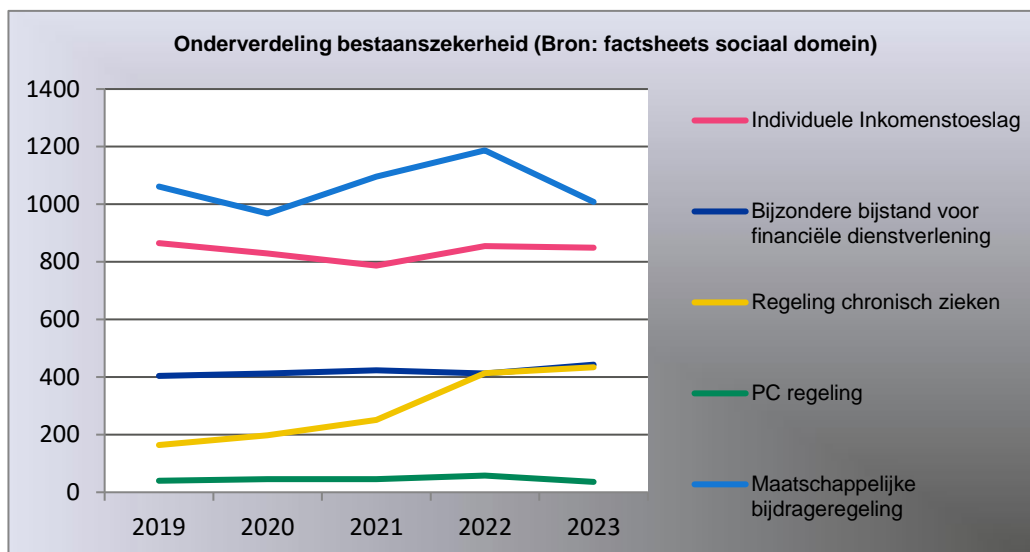

*voor 2021 zijn geen gegevens bekend bij het CBS.

Facultatieve beleidsindicatoren

6.3

Taakveld WMO

Portefeuillehouder(s):	M. Reckman
Domein:	Mens en Maatschappij

Wat willen we bereiken?

Het bevorderen van zelfredzaamheid en het bieden van hulp en ondersteuning aan inwoners die dat écht nodig hebben en voor wie meedoen is de samenleving niet vanzelfsprekend is. We hebben daarvoor een sterke basisinfrastructuur met algemene- en voorliggende voorzieningen. Maatwerkvoorzieningen worden verstrekt als algemene- en voorliggende voorzieningen niet passend zijn.

Strategische doelen uit de nota Sociaal Domein:

1. Gezonde en veilige woonomgeving voor iedereen met passend woningaanbod voor alle inwoners.
2. Inwoners wonen naar tevredenheid langer zelfstandig thuis.
3. Inwoners hebben regie over hun eigen leven en kunnen op een gezonde manier oud worden.
4. Inwoners met een ondersteuningsvraag worden tijdig, passend en nabij ondersteund om (zo lang mogelijk) zelfredzaam te zijn.

Wat doen we daarvoor?

Onder dit taakveld vallen de voorgeschreven taakvelden 6.60 Hulpmiddelen en diensten, 6.711 Huishoudelijke hulp, 6.712 Begeleiding, 6.713 Dagbesteding, 6.714 Overige maatwerkarrangementen Wmo, 6.791 PGB Wmo en 6.91 Coördinatie en beleid Wmo.

Regulier

- Individuele ondersteuningsvoorzieningen op maat, zoals aanpassingen aan de woning, vervoervoorzieningen, hulpmiddelen, hulp bij het huishouden, individuele begeleiding en begeleiding groep. Deze voorzieningen zijn afgestemd op de behoeften en mogelijkheden van de betreffende persoon, met als doel het bevorderen van diens zelfredzaamheid en participatie in de samenleving.
- Bevorderen van de sociale samenhang, de mantelzorg en vrijwilligerswerk, laagdrempelige en toegankelijke voorzieningen in het voorveld, diensten en ruimten voor mensen met een beperking, de veiligheid en leefbaarheid in de gemeente, alsmede voorkomen en bestrijden van huiselijk geweld;
- Het bieden van een maatschappelijk vangnet waarbij bestaanszekerheid van inwoners in kwetsbare situatie versterkt wordt:
 - Het bieden van Beschermd Wonen en Maatschappelijke Opvang.
 - Dak- en thuislozen opvang/zorg en doorstroombeleid/voorzieningen; Zomer 2025 wordt het Woonpark Hierden (waarschijnlijk) opgeleverd. En we gaan verder met het realiseren van Maatwerkwoningen.

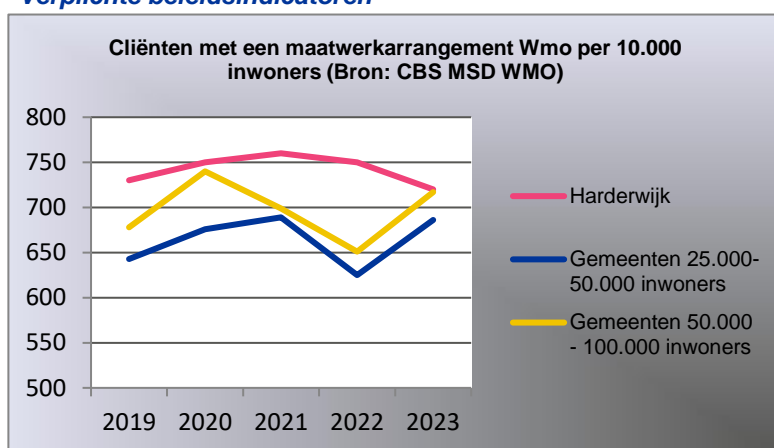
Specifiek

- De doordecentralisatie van Beschermd Wonen is uitgesteld naar in ieder geval 1 januari 2026, in afwachting van verdere wetswijzigingen. We volgen de ontwikkelingen hierin op de voet.

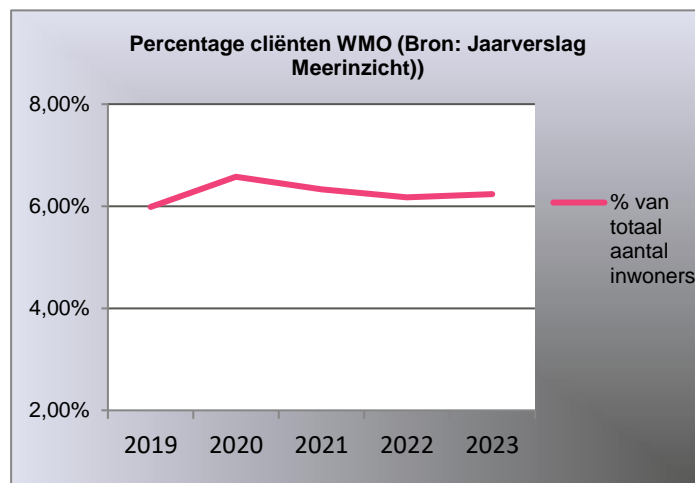
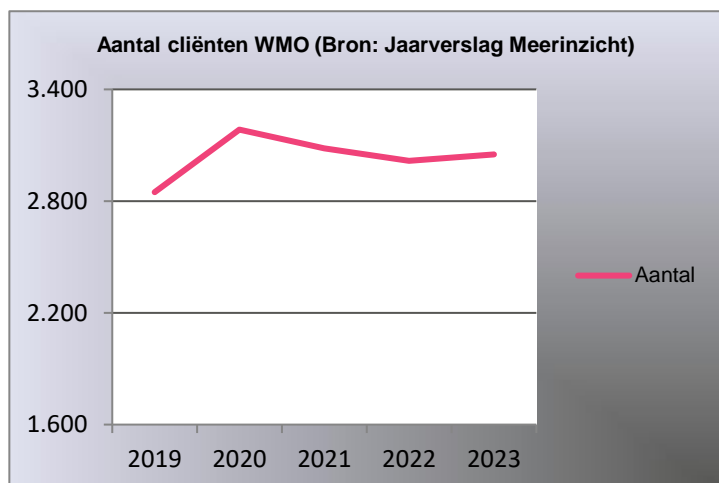
- De landelijke verwachting (Wmo Prognosemodel VNG) is dat het aantal mensen dat gebruikmaakt van een Wmo-voorziening de komende jaren voor onze gemeente stijgt. Door verschillende interventies proberen we de groei minder explosief te laten zijn ten opzichte van het Wmo prognosemodel VNG.
- Het voorveld wordt verder versterkt, wat inhoudt dat er steeds betere aansluiting wordt gevonden bij voorliggende algemene voorzieningen.
- In 2025 zal meer gemonitord gaan worden op het effect van de ingezette maatwerkvoorziening, met name bij individuele begeleiding en dagbesteding. Door deze werkwijze ontstaat er meer grip op kwaliteit en op termijn zal dit ook kunnen leiden tot afname in de kosten.
- We zetten samen met de regio stappen om de beweging van een behandelgerichte GGZ naar een herstelgerichte GGZ te komen (GEM (Ecosysteem Mentale Gezondheid)).

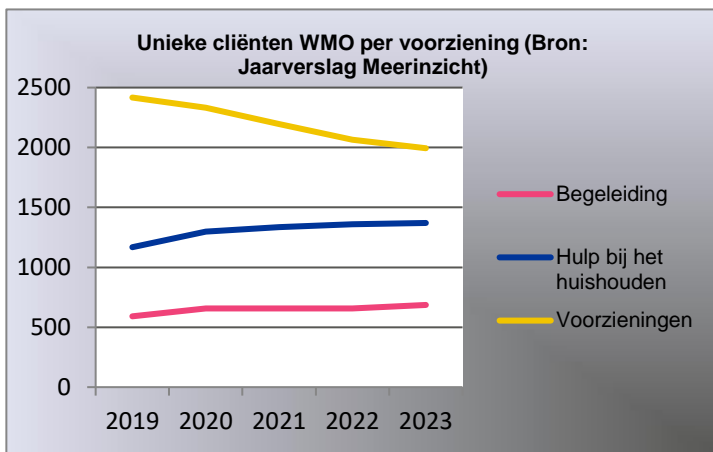
Beleidsindicatoren

Verplichte beleidsindicatoren

Facultatieve beleidsindicatoren

6.4

Taakveld Jeugdzorg

Portefeuillehouder(s):	M. Companjen & M. Reckman
Domein:	Mens en Maatschappij

Wat willen we bereiken?

Onze ambitie is dat alle kinderen gezond en veilig opgroeien, hun talenten ontwikkelen en naar vermogen meedoen. Onze visie is dat dit mogelijk is binnen de beperkter wordende middelen, op een manier die recht doet aan ouder en jongeren. Uitgangspunten hierbij zijn:

- kinderen horen thuis
- we gaan uit van mogelijkheden
- we zetten niet alleen in op eigen kracht, maar ook op eigen verantwoordelijkheid en samenredzaamheid
- opvoeden doen we allemaal
- we werken samen, niet alleen met ouders, maar ook met elkaar
- we werken systeemgericht

Strategische doelen uit de nota Sociaal Domein:

1. Alle jeugdigen kunnen gezond en veilig opgroeien in een kansrijke omgeving
2. Het gezin en de omgeving van jeugdigen zijn voldoende toegerust om alledaagse problemen op te vangen (goed is goed genoeg/normaliseren)
3. Jeugdigen en/of hun ouders met een ondersteuningsvraag worden goed en snel geholpen
4. We streven ernaar dat jeugdigen opgroeien met gelijke kansen en hun talenten ontwikkelen op een manier die bij hen past (onderwijs, sport, cultuur)

Wat doen we daarvoor?

Onder dit taakveld vallen de voorgeschreven taakvelden 6.75 Jeugdhulp ambulant (lokaal, regionaal, landelijk), 6.77 Jeugdhulp met verblijf (lokaal, regionaal, landelijk), 6.792 PGB Jeugd en 6.92 Coördinatie en beleid Jeugd.

Regulier

Als gemeente werken we samen met het lokale team van het Centrum voor Jeugd en Gezin, organisaties die zich richten op de sociale basis, zorgaanbieders, en Meerinzicht. Vanuit verschillende rollen dragen we gezamenlijk de verantwoordelijkheid voor een effectieve en efficiënte aanpak binnen dit taakveld. Ons gemeenschappelijke doel is om de jeugdigen en hun leefwereld centraal te stellen.

1. Centrum voor Jeugd en Gezin

Dit is een netwerkorganisatie waar inwoners terecht kunnen voor alle vragen over opvoeden en opgroeien. Binnen het CJG werken Jeugd en Gezinswerkers, jeugdverpleegkundigen en jeugdartsen met een brede expertise om de ondersteuning op maat te arrangeren. Er is één aanspreekpunt voor het gezin: één gezin, één plan, één regisseur. Samen met het gezin wordt bepaald wat de ondersteunings- behoefte is, waarbij

de professionals op het juiste moment zwaardere -of juist lichtere- hulp kunnen inzetten. Hierbij wordt standaard gewerkt met de Verklarende Analyse. Sinds 2022 is het CJG versterkt met GGZ-expertise (JGGZ). Hiermee worden kinderen/gezinnen eerder ondersteund waarmee duurdere jeugdhulp voorkomen kan worden.

Het CJG zet vrij toegankelijke hulp en ondersteuning in en verzorgt de toeleiding naar niet vrij toegankelijke zorg indien nodig. Daarnaast zoekt het CJG verbinding met onder meer het onderwijs, welzijnspartners, sportverenigingen, huisartsen en de uitvoerders van Wmo, inburgeringswet en de Participatiewet binnen de gemeenten. De gemeente werkt samen met aanbieders en CJG partners aan de transformatie van de niet vrij toegankelijke zorg. Bij de meeste huisartsenpraktijken is een Jeugd- en gezinswerker vanuit het CJG actief om vragen over opvoeden en opgroeien op te pakken.

2. Specialistische jeugdhulp

In de regio werken we samen om de inkoop van specialistische jeugdhulp te realiseren. Hieronder vallen dagbesteding, dagbehandeling, kort verblijf, jeugd GGZ, klinisch jeugd GGZ, pleegzorg, residentiële jeugdhulp, jeugdzorgplus en crisishulp. Met de bestaande inkoopafspraken is sturing mogelijk op de samenwerking en inzet van de juiste zorg. In de contractafspraken zijn doelen vastgesteld waar zorgaanbieders zich committeren. Samen met toezicht, contractmanagement en de aanbieders wordt gekeken of deze afspraken ook worden nageleefd.

Bovenregionaal werkt de regio Noord Veluwe samen voor Veilig Thuis en Jeugdbescherming en -reclassering in de Gelderse Verbeteragenda. Ook de landelijke afbouw JZ+ en drie milieuvorzieningen wordt op bovenregionaal niveau georganiseerd.

3. Landelijk transitie arrangement (LTA)

Namens gemeenten heeft de VNG afspraken gemaakt met landelijke jeugdhulpaanbieders met een specialistische functie.

4. Persoons Gebonden Budget (PGB) Jeugd

Op het moment dat jeugdigen en ouders in aanmerking komen voor jeugdhulp op basis van een individuele voorziening, kan er gekozen worden voor zorg in natura of een persoonsgebonden budget.

5. Monitoring en sturing

Beiden zijn noodzakelijk om grip te krijgen op de uitgaven jeugdhulp, inzicht te krijgen in de werking van onze lokale teams en de kwaliteit van de geboden (niet vrij toegankelijke) jeugdhulp te garanderen. In de nieuwe inkoop zijn afspraken gemaakt waardoor kan worden gestuurd op verschillende kwaliteitseisen van aanbieders en op outcome criteria en KPI's die dit najaar worden vastgesteld. Contractmanagement werkt hierin nauw samen met beleid en de lokale toegangen voor jeugdhulp.

Taakstelling Sociaal Domein

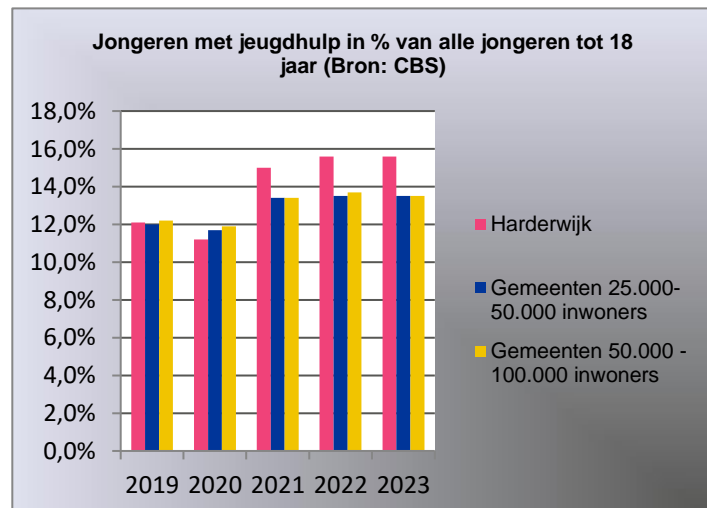
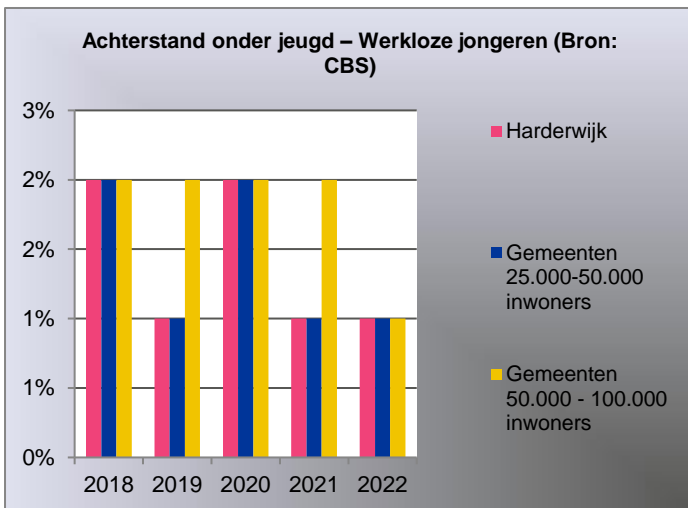
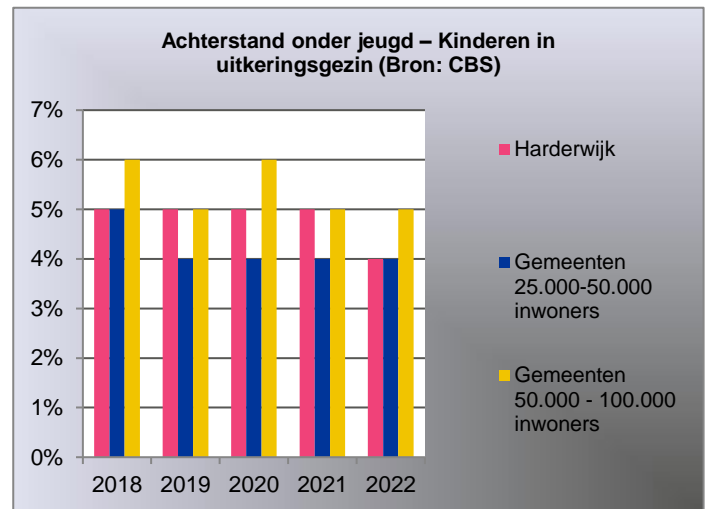
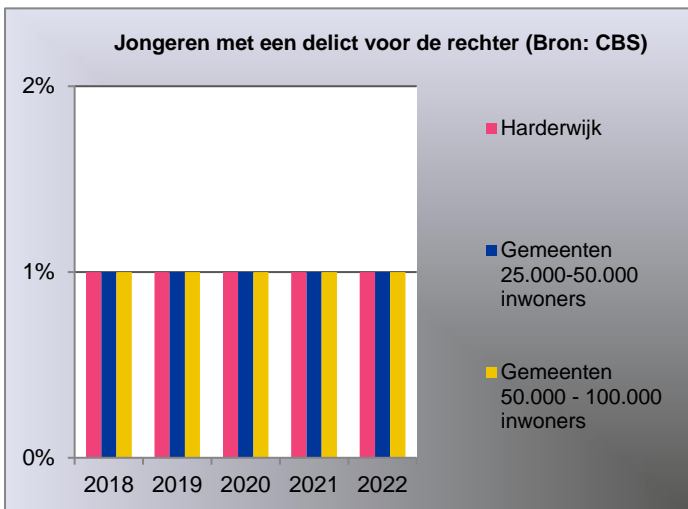
In het vastgestelde ombuigingsplan is een taakstelling opgenomen voor het Sociaal Domein. De taakstelling is vanaf 2024 structureel € 350.000,-. Het is een taakstelling voor het hele sociale domein maar is opgenomen onder taakveld Jeugdzorg omdat dit taakveld een groot deel van de taakstelling in zal vullen. Tegelijkertijd worden gerichte interventies ingezet om de transformatie en de taakstelling te realiseren.

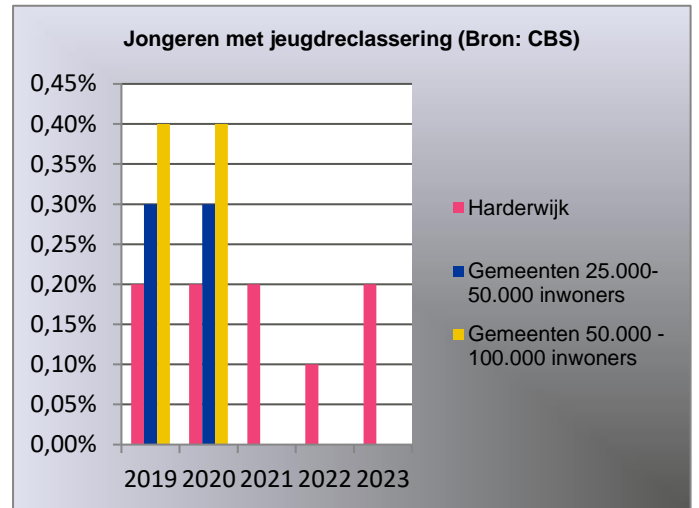
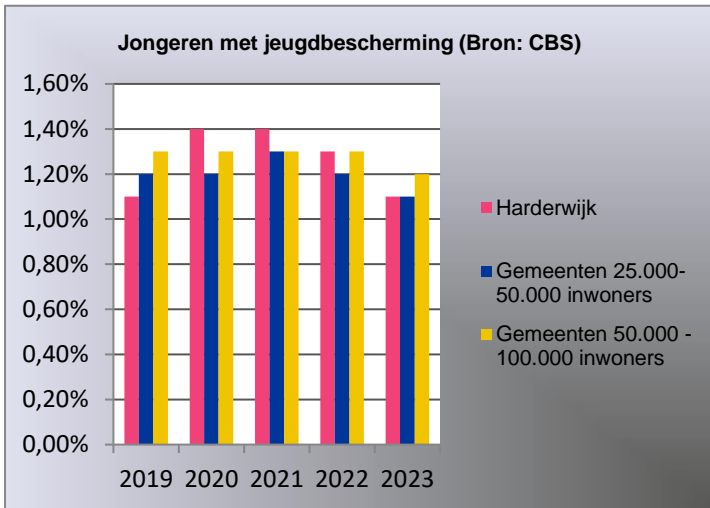
In de uitvoeringsagenda zijn voor de komende twee jaar de volgende activiteiten opgenomen:

- Thuiszittersaanpak ontwikkelen en uitvoeren- Samen met het onderwijs een werkwijze ontwikkelen om thuiszittende leerlingen op maat te kunnen ondersteunen en thuiszitten voorkomen.
- Sluitende aanpak jongeren (< 27 jaar)- Vooruitlopend op het wetsvoorstel van School naar duurzaam Werk maken we afspraken met het onderwijs en het doorstroompunt, ontwikkelen we arrangementen, alternatieve trajecten en begeleidingsmogelijkheden voor jongeren die herhaaldelijk uitvallen. Passende oplossingen voor jongeren in kwetsbare situaties bij de overgang van 18- naar 18+.
- Kinderen met beperking doen mee met reguliere activiteiten- Een inclusieve werkwijze faciliteren voor uitvoerende partners.
- Realiseren van lokale OKO doelen We zetten in op de speerpunten van Opgroeien in een Kansrijke Omgeving (OKO).
- PGB inzet normaliseren- Onderzoeken hoe de inzet van PGB alleen op bovengebruikelijke zorg (zorg die qua omvang en/of kwalitatief uitsteekt boven een "normale" opvoeding) ingezet wordt, daar waar inzet binnen het eigen netwerk niet haalbaar is.
- Kwaliteit verhogen verleningsbesluiten CJG- Minder buiten gecontracteerd aanbod en kortere trajectduur, inzetten op afschalen en verwijzen naar sociale basis.
- Versterken van toezicht op Wmo en Jeugdhulp- Aanstellen toezichthouders Jeugd en Wmo bij Meerinzicht.
- Actieve regie op stapeling indicaties- Inzet van de kwaliteitsmedewerker Jeugd (MIZ).

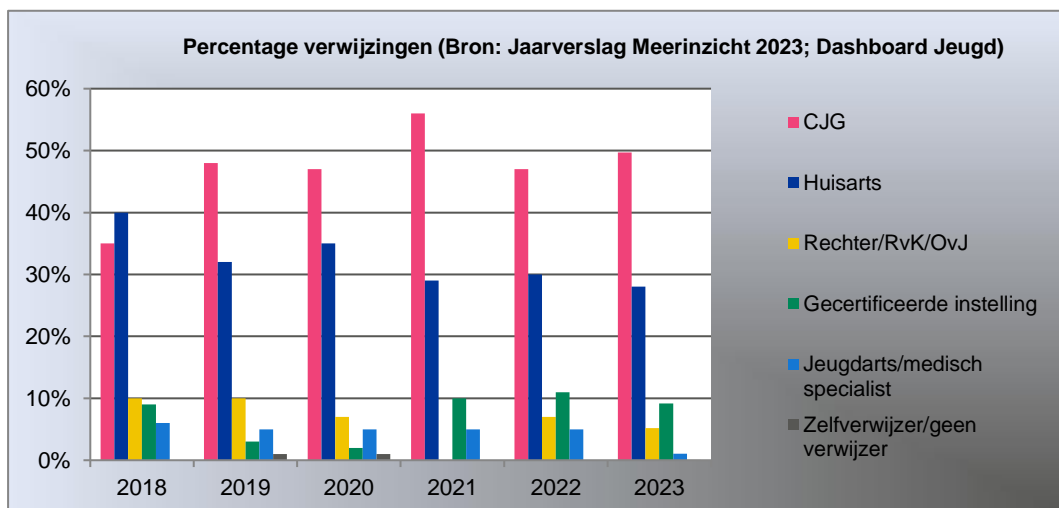
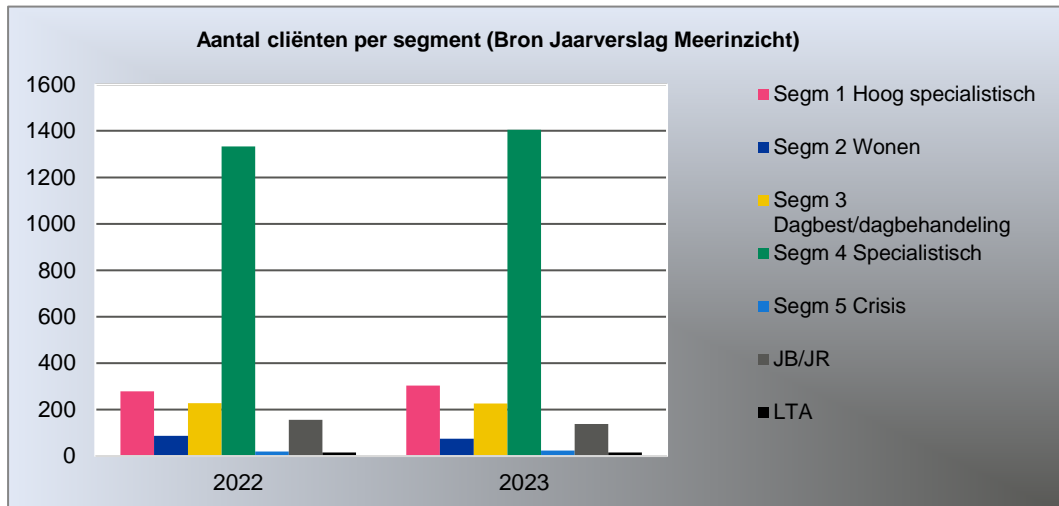
- Het aanbod aan individuele en collectieve ondersteuning voor jeugdigen en opvoeders in beeld brengen en meer voorliggend aanbieden en organiseren.
- Kansrijke opleiding is voor alle jonge inwoners meer haalbaar gemaakt- opstellen startnotitie (raadsmotie)
- Partners betrokken bij jeugdhulp hebben positieve gezondheid als uitgangspunt- Intervisie en uitwisseling van de inzet van de methode positieve gezondheid.
- Inzet in kinderopvang en scholen integraal opzetten- Samen met ouders en partners doelen bepalen voor kinderen/jongeren in de kinderopvang/schoolsetting en samenwerking versterken.
- Ouders voeren de ondersteuning van hun kind zelf uit- Lerende gemeenschappen rond het kind faciliteren en stimuleren.
- Participatie inwoners/ inzet ervaringen- Ouders, verzorgers en kinderen zijn meer betrokken

Verplichte beleidsindicatoren

Facultatieve beleidsindicatoren

C TOTAALOVERZICHT PROGRAMMA 6

			Rekening 2023	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028
PROG6 Sociaal domein								
Lasten	TV61 - Samenkracht en burgerparticipatie		8.492	8.682	8.386	8.193	7.852	7.569
	TV62 - Toegang en eerstelijns voorzieningen		3.594	5.843	5.479	5.484	5.434	5.306
	TV63 - Inkomensregelingen		22.177	23.562	21.525	21.515	21.439	21.441
	TV64 - Begeleide participatie		4.496	5.027	4.937	4.786	4.558	4.387
	TV65 - Arbeidsparticipatie		1.235	1.690	1.465	1.465	1.464	1.463
	TV671 - WMO		11.940	13.075	13.056	13.052	13.043	13.042
	TV672 - Maatwerkdienstverlening 18-		20.341	18.489	0	0	0	0
	TV675 - Jeugdhulp ambulante		0	0	13.396	13.392	13.381	13.381
	TV676 - Jeugdhulp met verblijf		0	0	4.738	4.736	4.732	4.732
	TV679 - PGB		0	0	1.765	1.765	1.765	1.765
	TV681 - Beschermd wonen en Maatschappelijke opvang		19.837	25.563	28.783	28.573	28.571	28.571
	TV682 - Jeugdbescherming en jeugdreclassering		1.191	1.230	1.610	1.610	1.609	1.609
	TV69 - Coördinatie en beleid		0	0	1.531	1.533	1.532	1.529
	Lasten - Totaal		93.302	103.160	106.672	106.106	105.381	104.796
Baten	TV61 - Samenkracht en burgerparticipatie		-3.597	-1.596	-1.453	-1.409	-1.213	-1.213
	TV62 - Toegang en eerstelijns voorzieningen		-1.517	-1.102	0	0	0	0
	TV63 - Inkomensregelingen		-14.594	-15.064	-15.914	-15.914	-15.914	-15.914
	TV671 - WMO		-186	-279	-279	-279	-279	-279
	TV672 - Maatwerkdienstverlening 18-		0	0	0	0	0	0
	TV681 - Beschermd wonen en Maatschappelijke opvang		-19.093	-25.904	-28.260	-28.260	-28.260	-28.260
Baten - Totaal		-38.987	-43.945	-45.906	-45.862	-45.665	-45.665	
Saldo voor bestemming - Totaal		54.315	59.215	60.766	60.244	59.716	59.131	
Dotaties aan reserves	TV61 - Samenkracht en burgerparticipatie		250	777	0	0	0	0
	TV62 - Toegang en eerstelijns voorzieningen		6.742	678	0	0	0	0
Dotaties aan reserves - Totaal		6.992	1.455	0	0	0	0	
Onttrekkingen uit reserves	TV61 - Samenkracht en burgerparticipatie		-117	-750	0	0	0	0
	TV62 - Toegang en eerstelijns voorzieningen		-524	-2.709	-6	0	0	0
Onttrekkingen uit reserves - Totaal		-640	-3.459	-6	0	0	0	
Saldo na bestemming - Totaal		6.352	-2.004	-6	0	0	0	
PROG6 Sociaal domein - Totaal		60.666	57.211	60.761	60.244	59.716	59.131	

Het Rijk heeft besloten om met ingang van de begroting 2025 de indeling van de IV3-taakvelden binnen het sociaal domein te wijzigen. Deze wijzigingen zijn gedaan om onduidelijkheden uit de IV3-verfijning 2023 weg te nemen, zoveel mogelijk aan te sluiten bij andere informatie uitvragen in het sociaal domein en de Hervormingsagenda Jeugd van de juiste informatie te voorzien.

De maatwerkvoorzieningen op het gebied van zorg in natura, zowel ambulante als met verblijf, zijn opgedeeld naar lokaal ingekocht, regionaal ingekocht en landelijk ingekocht. Voor PGB's, zowel voor jeugd als Wmo, zijn nieuwe taakvelden gekomen. En ook lasten op het terrein van beleid en administratie rondom jeugd en Wmo moeten worden verantwoord op een nieuw taakveld. Hierdoor is de vergelijking tussen de begroting 2024 en 2025 op taakvelden niet te maken.

In bijlage 5.2 is een totaaloverzicht opgenomen van de baten en lasten per taakveld

Financiële analyse begroting 2025 ten opzichte van begroting 2024:

Ontwikkeling saldo programma	Bedrag
Begroting 2024	57.211.000
Begroting 2025	60.761.000
Vershil	3.550.000

TV	Onderwerp	Bedrag afwijking	Verwijzing toelichting
	Nieuw beleid	590.100	1
	Ombuigingen	- 629.300	2
	Onderhanden werken	- 2.210.000	3
	Kapitaallasten	137.000	4
	Doorberekende salariskosten	550.000	5
	Incidentele budgetten 2024	- 2.145.000	6
	Reserve sociaal domein en algemene reserve	3.450.000	7
	Inzet middelen beschermd wonen 2024	1.332.000	8
	Zorgkosten sociaal domein, PGB en rijksbijdrage BUIG	2.421.000	9
	Diversen	54.200	10
	Totaal	3.550.000	

Toelichting op de financiële analyse:

1. Totaaloverzicht Nieuw Beleid

Als nieuw beleid zijn de volgende posten opgenomen:

Taakveld	Naam Aanmelding	2025	2026	2027	2028
6.1 Samenkracht en Burgerparticipatie	Voortzetting uitbreiding onafhankelijke clientondersteuning	50.000			
6.1 Samenkracht en Burgerparticipatie	Exploitatiesubsidie MFC de Roef	356.000	333.000	300.000	300.000
6.1 Samenkracht en Burgerparticipatie	Exploitatiesubsidie MFC de Kiekmure		120.000	110.000	100.000
6.1 Samenkracht en Burgerparticipatie	Exploitatiesubsidie MFC de Kiekmure		- 130.000	- 130.000	- 130.000
6.1 Samenkracht en Burgerparticipatie	Automaatje			34.618	34.618
6.1 Samenkracht en Burgerparticipatie	Automaatje			- 34.618	- 34.618
6.1 Samenkracht en Burgerparticipatie	Odensehuis			165.000	
6.1 Samenkracht en Burgerparticipatie	Lokale inclusie Agenda / Regenboogbeleid		5.000	50.000	50.000
6.2 Toegang en eerstelijnsvoorziening	Steunouders		10.000	10.000	10.000
6.2 Toegang en eerstelijnsvoorziening	Voortzetting Jongerensportcoach VO en Inschools jongerenwerk*	120.000	120.000	120.000	
6.3 Inkomensregelingen	Extra FTE's afhandeling aanvragen minimaregelingen	64.100	64.100		
6.82 Ge-escaleerde zorg 18-	Ondersteunen netwerken ouders/kinderen met autisme of meervoudige beperkingen		10.000	10.000	10.000
Totaal		590.100	532.100	635.000	340.000

*De dekking van 'Voortzetting Jongerensportcoach VO en inschools jongerenwerk' komt vanuit de Hervormingsagenda Jeugd en is verantwoord in programma 0.

2. Totaaloverzicht Ombuigingen

Als ombuigingen zijn de volgende posten opgenomen:

Programma 6	2025	2026	2027	2028
P6-02 Inzet van inwoners	- 30.000	- 30.000	- 30.000	- 40.000
P6-12 Subsidie stichting Mensen in Nood beëindigen	- 10.800	- 10.800	- 10.800	- 10.800
P6-21 Aanstellen CJG'er bij huisartsen	- 50.000	- 50.000	- 100.000	- 100.000
P6-24 Overschot Beschermd wonen	- 500.000	- 500.000	- 500.000	- 500.000
P6-26 Overschot Dak- en thuislozen	- 38.500	- 38.500	- 38.500	- 38.500
Totaal	- 629.300	- 629.300	- 679.300	- 689.300

In de monitor ombuigingen 2025-2028 staat de ombuiging 'AZC overschot middelen faciliteitenbesluit' gerangschikt onder programma 6. Deze ombuiging valt in de begroting onder programma 0, onder het taakveld Algemene Uitkering.

- Onderhanden werken:** Vanuit de jaarrekening 2023 zijn budgetten meegenomen naar 2024. Dit zijn incidentele budgetten voor 2024, zoals het budget Energietoeslag. In 2025 komen deze budgetten niet meer voor en leidt dit tot een voordeel.
- Kapitaallasten:** Jaarlijks worden de kapitaallasten bepaald op basis van de aanwezige activa en de nieuwe investeringen. Deze kapitaallasten worden toegerekend aan de betreffende taakvelden / programma's.
- Doorberekende salariskosten:** In de begroting 2024 zitten een aantal incidentele budgetten, die niet meer voorkomen in 2025. Het gaat om onder andere budgetten Harderwijk zijn wij Samen, aanvullende indexering subsidies sociaal domein en Interventies Kansrijk Opgroeien.
- Incidentele budgetten 2024:** In de begroting 2024 zitten een aantal incidentele budgetten, die niet meer voorkomen in 2025. Het gaat om onder andere budgetten Harderwijk zijn wij Samen, aanvullende indexering subsidies sociaal domein en Interventies Kansrijk Opgroeien.

7. **Reserve sociaal domein en algemene reserve:** Op basis van eerdere besluitvorming wordt er in 2024 € 2,7 miljoen aan de reserve sociaal domein onttrokken. Dit is ter dekking van incidentele budgetten 2024 zoals de overbruggingsnotitie Harderwijk zijn wij samen, aanvullende indexering subsidies sociaal domein, energietoeslag glijdende schaal en het tekort op de programmagelden bij de jaarrekening 2023. Aan de algemene reserve wordt in 2024 € 750.000 onttrokken ter dekking van de taakstelling op het sociaal domein. De onttrekkingen aan de reserves vinden in 2025 niet plaats. Dit verklaart het verschil tussen 2024 en 2025.
8. **Inzet middelen beschermd wonen 2024:** In 2024 is afgerond € 1,3 miljoen vanuit de regionale en Harderwijkse overschotten Beschermd Wonen en Maatschappelijk Opvang ingezet ter dekking van het krediet en de budgetten voor Woonpark Molenweg. Een en ander conform raadsbesluit van februari 2024. Dit betreft een incidentele mutatie in 2024 en verklaart het verschil tussen 2024 en 2025

9. **Zorgkosten sociaal domein:**

Onderwerp	
Zorgkosten Jeugd, inclusief PGB	1.725.000
Zorgkosten Wmo, inclusief PGB	870.000
Kosten Participatie	676.000
Hogere rijksbijdrage BUIG	-850.000
Totaal hogere lasten	2.421.000
Dekking: compensatie werkdrukverlaging jeugdbescherming, hogere rijksbijdrage voor loon- en prijsbijstelling beschut werk, compensatie Voogdij 18+; allen vanuit de meicirculaire 2024	-281.000
Totaal effect	2.140.000

Jeugd

De kostenstijging binnen de jeugdhulp wordt grotendeels veroorzaakt door loon- en prijsstijgingen. Na de invoering van nieuwe contracten is er in de regio een toename geweest van aanvragen voor diensten bij niet-gecontracteerde aanbieders en/of producten. Ondanks inspanningen op het gebied van kwaliteitsbewaking is er nog geen afname van deze trend.

Daarnaast is er een groei te zien in de vraag naar Jeugd GGZ, met name in specialistische zorg en individuele begeleiding, wat de kosten verder doet stijgen.

Uit analyses blijkt dat indicaties soms met terugwerkende kracht worden afgegeven. Deze vertragingen doen zich voornamelijk voor bij de toegang, zoals het CJG, maar ook verwijzingen door huisartsen worden vaak vertraagd door aanbieders verwerkt. Hoewel gecertificeerde instellingen minder indicaties met terugwerkende kracht verstrekken, gaat het ook hier niet altijd goed. Deze indicaties met terugwerkende kracht bemoeilijken een effectieve kostenprognose en interpretatie van de cijfers.

We zien in 2024 een lichte afname van het aantal cliënten.

De resultaten van het lopende kostprijsonderzoek producten Jeugd zijn ten tijde van het opstellen van de begroting nog niet in deze bedragen opgenomen. We verwachten dat dit kan leiden tot hogere kosten.

Wmo

Voor 2025 is uitgegaan dat de omvang van de indicaties zich stabiliseert en is uitgegaan van de landelijke trend zoals door de VNG in het prognosemodel Wmo wordt aangegeven. In 2025 zal meer gemonitord gaan worden op het effect van de ingezette maatwerkvoorziening. Door deze werkwijze ligt de focus op het monitoren van de effectiviteit en efficiëntie van de ingezette voorzieningen. Waar nodig sturen ze bij om ervoor te zorgen dat de beoogde doelen worden bereikt. Tevens is de verwachting dat er eerder kan worden overgedragen naar lichtere vormen van ondersteuning. Hierdoor ontstaat er meer grip op kwaliteit en op termijn zal dit ook kunnen leiden tot afname in de kosten en minder sterke groei als verwacht.

Daarnaast wordt de stijging veroorzaakt door loon- en prijsstijgingen. Begin 2025 vindt er een kostprijsonderzoek Wmo plaats. Bij de 1e tussenrapportage is er meer duidelijkheid te geven over de mogelijke gevolgen. Mogelijk kan dit leiden tot hogere kosten vanaf 1 juni 2025.

Participatie en rijksbijdrage BUIG

Als gevolg van de stijging van het wettelijk minimumloon worden de lasten voor de uitkeringen hoger, maar ook de rijksbijdrage BUIG is om dezelfde reden naar boven bijgesteld. Tevens hebben we de verwachting dat het aantal bijstandsuitkeringen licht stijgt.

Binnen het programma Bestaanszekerheid en re-integratie zijn de lasten hoger als gevolg van loon- en prijsstijgingen.

Vanuit de circulaire wordt aangegeven dat er middelen richting de arbeidsmarkt komen ter versterking van de infrastructuur van SW-bedrijven.

Dekking vanuit meicirculaire

De dekking zoals aangegeven in bovenstaande tabel is onderdeel van de uitkering Gemeentefonds en verantwoord op programma 0.

Taakstelling

Vorig jaar is de taakstelling sociaal domein met structureel € 400.000,- verlaagd. Er resteert nog een taakstelling van € 350.000,-.

Er wordt blijvend ingezet met een aantal maatregelen de jeugdhulp efficiënter, sneller en slimmer in te zetten. Deze interventies geven nog meer effect op de meer lange termijn en zijn meegenomen in de ombuigingsvoorstellen.

De begroting 2025 van de centrumgemeentelijke middelen Beschermd Wonen en Maatschappelijke opvang is bijgesteld op basis van de laatste trends en ontwikkelingen en opgenomen in deze begroting. Deze wordt op regionaal niveau, zowel ambtelijk als bestuurlijk, afgestemd. Deze begroting is budgettair neutraal opgenomen onder taakveld 681 Beschermd wonen en Maatschappelijk opvang.

- 10. Diversen:** Bestaat uit diverse budget wijzigingen. Per saldo een nadelig resultaat van € 54.200,-.

2.7 Programma 7 Volksgezondheid en milieu

A ALGEMEEN

Doelstelling

Wij werken aan een gezonde en duurzame leefomgeving. Waarbij duurzaamheid prioriteit heeft en integraal wordt meegenomen in alle opgaven en werkzaamheden. Aangezien duurzaamheid iedereen aan gaat werken wij samen met inwoners en ondernemers om de duurzaamheidsdoelen te realiseren.

Uitvoeringsagenda 'Duurzaamheid'

Om uitvoering te geven aan de vastgestelde duurzaamheidsvisie, worden projecten uitgevoerd zoals opgenomen in de uitvoeringsagenda Duurzaamheid 2025-2026. Deze projecten dragen minimaal bij aan de doelstellingen van één van de volgende vier pijlers: circulariteit, biodiversiteit, klimaatadaptatie en energietransitie.

Duurzaamheidsfonds

Op basis van de in 2023 vastgestelde kaders van het duurzaamheidsfonds, zijn we in 2024 onder andere gestart met de subsidie voor groene schoolpleinen, acties om inwoners en bedrijven hun eigen terrein te vergroenen en waar mogelijk worden duurzaamheidsmaatregelen meegenomen bij werkzaamheden in de openbare ruimte. In 2025 zetten we deze uitvoering door en starten onder andere met het vergroenen van openbare pleinen, onder andere het Biezenplein.

Werken aan een gezonde leefomgeving

Rijkswaterstaat (RWS) werkt aan de vervanging van oude geluidsschermen langs de A28. De nieuwe schermen dragen bij aan lagere geluidbelasting op de omgeving en de woningen. Met een financiële bijdrage van de gemeenten kan een deel van de schermen hoger worden uitgevoerd dan wettelijk is vereist. In 2024 heeft RWS de voorbereiding van het aanbestedingstraject verder uitgewerkt. Dit aanbestedingstraject start naar verwachting in de tweede helft van 2024 waarna de verwachte gunning halverwege 2025 volgt.

Wij stimuleren alle inwoners om een actieve en gezonde leefstijl te hanteren door in te zetten op preventie gezond opgroeien, gezond ouder worden, een gezonde leefomgeving en het verkleinen van gezondheidsachterstanden.

Onder andere door gezonde keuzes te bevorderen. En het inrichten van de fysieke en sociale omgeving, zodat deze uitnodigt tot een gezonde en actieve leefstijl én ruimte biedt voor ontmoeten. Dit doen we door een brede integrale benadering van gezondheid: 'Gezondheid in al het beleid'. Daarbij is het onze ambitie om de kernwaarden van een gezonde leefomgeving met voorrang toe te passen in wijken met gezondheidsachterstanden.

Inhoud

Dit programma omvat activiteiten die gericht zijn op een gezonde leefstijl, gezondheidszorg, milieu, duurzaamheid, integrale handhaving en vergunningverlening, afvalverzameling en reiniging, riolering en waterzorg, alsmede de gemeentelijke begraafplaats.

Ontwikkelingen

Verbonden partijen

- Omgevingsdienst Veluwe (ODVeluwe).
- Afvalsturing Friesland N.V.
- GGD Noord- en Oost Gelderland (GGD NOG)
- Centrumregeling Meten en Monitoren Afvalwaterketen en Grondwater Vallei en Veluwe
- Warmtenetwerk Harderwijk BV
- Zonnepark Harderwijk BV

Beleidskaders

- Omgevingsvisie
- Van Afval naar Grondstof (VANG)
- Duurzaamheidsvisie "De Duurzame Stad"
- Circulaire economie beleid "De Circulaire Stad"
- Natuur- en Groenvisie "Harderwijk Natuurlijk Groen!"
- Energietransitiebeleid "De Energieke Stad"
- Beleidsuitwerking en Uitvoeringsagenda Riool, Water en Klimaatadaptatie (BuRWKa)
- Beleidsuitwerking en Uitvoeringsagenda Natuur en Groen (BUNG)
- Beleid inpassing zonnepanelen
- Nota Volksgezondheid "Samen verder voor een Gezond Noord-Veluwe 2022-2025"

- Beleidsnotitie begraven en cremieren Harderwijk
- Zuiveringskring Afvalwaterketenplan WHEP 2015-2023
- Nota Sociaal Domein 'Samen doen wat nodig is'
- Gezond Actief Leven Akkoord (GALA) Harderwijk
- Regioplan Noord-Veluwe en Zeewolde I(ZA)

B TAAKVELDEN

7.1	Taakveld Volksgezondheid
-----	--------------------------

Portefeuillehouder(s):	M. Reckman
Domein:	Mens en Maatschappij

Wat willen we bereiken?

De gemeente stimuleert en activeert de eigen verantwoordelijkheid bij inwoners om te kiezen voor gezonde leefgewoonten, die positief bijdragen aan gezond opgroeien en gezond ouder worden.

Wat doen we daarvoor?

Regulier

- Bevorderen gezonde leefstijl, o.a. door preventie, interventies en voorlichting met betrekking tot middelengebruik, met name en mentale gezondheid op voortgezet onderwijs, door de aanpak Opgroeien in een Kansrijke Omgeving (OKO)
- Vergroten van de veerkracht van jongeren
- Bevorderen gezonde en actieve leefstijl ouderen, aandacht voor de sociale/mentale gezondheid van ouderen
- JOGG gemeente waarbinnen vele activiteiten en programma's als Move(F)it, Realit en Kind naar Gezonder Gewicht
- Inzetsportcoaches (leefstijl)
- Gezamenlijk met 22 gemeenten zijn we verantwoordelijk voor de GGD NOG de gezondheidsdienst van de gemeenten. De GGD werkt aan het bevorderen van de gezondheid en het voorkomen van gezondheidsproblemen bij de inwoners van Noord- en Oost-Gelderland.
- Jeugdgezondheidszorg wordt uitgevoerd conform gemaakte contractafspraken met Icare JGZ en GGD NOG, onderdeel van deze afspraken is het Rijksvaccinatieprogramma (Wet publieke gezondheid)
- Inzet Kansrijke Start (1e 1000 dagen) waaronder het programma Nu Niet Zwanger
- Extra inzet op verzuimbegeleiding bij ziekte in het Voortgezet Onderwijs.
- Opzetten van de netwerkaanpakken valpreventie en Volwassenen naar Gezond Gewicht (VNGG).
- Door ontwikkelen van het Trefpunt Positieve Gezondheid.

Specifiek

Uitbreiding uren gezondheidsbeleid: De druk op de zorg is hoog. Om de zorg betaalbaar te houden, van goede kwaliteit en beschikbaar voor iedereen, is er een beweging naar de voorkant nodig: (nog) meer inzetten op preventie, health in all policies en een integrale benadering. De ambitie is een gezonde generatie in 2040. Dit vraagt om meer tijd en uren binnen het beleidsterrein Volksgezondheid.

Nieuw beleid

Om de beweging van zorg naar gezondheid te maken, heeft de landelijke overheid het Gezond Actief Leven Akkoord (GALA) en het Integraal Zorgakkoord (IZA) opgesteld. Deze akkoorden bevatten afspraken die een impuls geven aan het verbeteren van de gezondheid van alle inwoners. De regio Noord-Veluwe en Zeewolde hebben een regioplan IZA geschreven. Hierin staat de koers beschreven die de regio Noord-Veluwe en Zeewolde volgt om te werken aan de doelen van het IZA. Daarnaast is het GALA doorvertaald in een plan van aanpak voor de gemeente Harderwijk. Hierin staat de lokale aanpak beschreven voor een integraal preventie- en gezondheidsbeleid.

Portefeuillehouder(s):	M. Pijnenburg
Domein:	Stad en Omgeving

Wat willen we bereiken?

- Het zorgdragen voor een doelmatige inzameling en transport van stedelijk afvalwater, hemelwater en grondwater ter bescherming van de volksgezondheid en milieu
- Het voorkomen van water op straat
- Het beheren en nemen van doelmatige maatregelen ter voorkoming van structurele grondwateroverlast.

Wat doen we daarvoor?**Regulier**

- Zorgdragen voor reiniging, inspectie en onderhoud van de hoofdriolering incl. huisaansluitingen en voorzieningen zoals kolken, gemalen, schuiven en infiltratievoorzieningen;
- Curatief onderhoud (herstellen van schade)
- Het doorvoeren van verbeteringen
- Projectmatige werkzaamheden (grootschalige vervanging, renovatie en reconstructie) vanuit het OMP (Operationeel Maatregelen Programma)
- Meten, beheren en verstrekken van informatie over grondwaterstanden.
- Meten, monitoren en modelleren van de afvalwaterketen.

Specifiek

Het college B&W heeft een Beleidsuitwerking en uitvoeringsagenda voor Riolering Water en Klimaatadaptatie Harderwijk 2024-2028 opgesteld (BuRWKA). Op 10 juni 2024 heeft de gemeenteraad ingestemd met de visiecomponenten in deze beleidsuitwerking. Opgemerkt wordt dat samenwerking met de regio en het waterschap onverminderd belangrijk is en wordt voortgezet.

Systeembeschrijving Stedelijk Water:

Om de 10 jaar wordt het stedelijk watersysteem opnieuw doorgerekend en getoetst op hydraulisch- en milieutechnisch functioneren. De laatste keer was 2012. In 2024/2025 wordt dit geactualiseerd, waarbij voor het eerst -naast het rioolsysteem- ook het hemelwater verwerkingssysteem (wadi's en infiltratieriolen), het oppervlaktewatersysteem en grondwatersysteem in samenhang wordt bekeken

Nieuw beleid

De recent vastgestelde BuRWKA vormt de basis voor het in stand houden van het bestaande rioolsysteem. Door de snelle groei van gemeente Harderwijk na de 2e wereldoorlog neemt de vervangingsopgave voor de riolering vanaf 2025 alleen maar toe (de levensduur van riolering is gemiddeld 75 jaar). Daarnaast vormt de BuRWKA de basis om ons voor te bereiden op de effecten van klimaatverandering.

Portefeuillehouder(s):	E. Enklaar
Domein:	Stad en Omgeving

Wat willen we bereiken?

Het op een milieuvriendelijke en betaalbare manier inzamelen, opslaan, vervoeren en verwerken van huishoudelijk afval en grondstofstromen, op een manier die makkelijk en gebruiksvriendelijk is voor inwoners. Tegen aanvaardbare en kostendekkende afvaltarieven.

- 2021: 166 kg fijn en grof restafval / inwoner. 67% scheidingspercentage. Behaald.
- 2022: 110 kg fijn en grof restafval / inwoner. 75% scheidingspercentage. Behaald.
- 2023: 97 kg fijn en grof restafval / inwoner. 78% scheidingspercentage. Behaald.
- 2024: 91 kg fijn en grof restafval / inwoner. 79% scheidingspercentage. N.t.b.

Wat doen we daarvoor?**Regulier**

- Het (gescheiden) inzamelen van huishoudelijk afval
- Het exploiteren van het milieupark met kca-depot
- De afvalstoffen zoveel mogelijk hergebruiken en recyclen, en anders zo duurzaam mogelijk verwerken
- Het ontwikkelen en bijstellen van het afvalstoffenbeleid
- Het monitoren van de progressie middels de Benchmark Afval

- Het verlenen van kwijtschelding en het treffen van een financiële compensatie voor mensen met medisch afval
- Het registreren van het aantal aanbiedingen restafval en het innen van afvalstoffenheffing
- Het informeren van onze inwoners over het afvalbeleid
- Het schoonhouden van de openbare ruimte en de handhaving.
- Uitbreiden strategische locaties voor diverse grondstofstromen

Specifiek

PMD pilot

De PMD-pilot is in 2023 afgerond. In 2024 wordt het PMD-adviesrapport besproken met het College en de Raad, waarna er mogelijk een beleidswijziging zal plaatsvinden voor het scheidingsmodel van PMD in de gemeente Harderwijk, afhankelijk van de gemaakte keuze.

Grondstoffenplan 2026-2030

In 2024 en 2025 wordt samen met het College en de Raad het proces gestart voor het Grondstoffenplan 2026-2030. In dit lange termijnplan wordt uiteengezet hoe de verdere daling van restafval en de verhoging van grondstofscheiding gerealiseerd zullen worden.

Veluwe Milieu B.V.

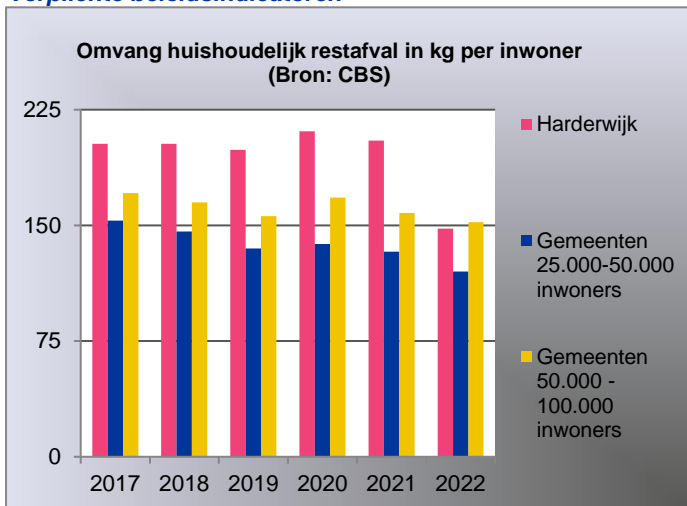
Het proces voor het aandeelhouderschap van Omrin is in 2023 afgerond. In 2024 en 2025 wordt er gewerkt aan de oprichting van Veluwe Milieu B.V., de eigen regionale inzameldienst. Op basis van, onder andere, de gemaakte keuzes voor het PMD-scheidingsmodel en het Grondstoffenplan zal het beleid worden vastgelegd in de dienstverleningsovereenkomst en vervolgens uitgevoerd worden door de inzameldienst.

Nieuw beleid

- Afschaffing van het 2 keer gratis aanbieden van grof huishoudelijk restafval op de milieustraat.
- Sluiten van het PMD brengpunt op de milieustraat. PMD dient enkel via de restafvalcontainers aangeboden te worden.

Beleidsindicatoren

Verplichte beleidsindicatoren

Portefeuillehouder(s):	M. Pijnenburg
Domein:	Stad en Omgeving

Wat willen we bereiken?

Met duurzaamheid draait het niet alleen om het hier en nu, maar ook om het elders en later. We zorgen dat de impact van ons handelen een minimale impact heeft voor mensen die ergens anders leven en voor mensen die later zullen leven. In een duurzame toekomst heeft de volgende generatie minimaal dezelfde kansen als de huidige generatie!

Milieukwaliteit is een belangrijk onderdeel van de beleving van de leefomgeving. Hierbij hebben we het over de milieuaspecten zoals geluid, geur, bodem, externe veiligheid, luchtkwaliteit en milieugezondheidskwaliteit. Na de inwerkingtreding van de Omgevingswet per 1 januari 2024 zijn gemeenten verplicht een omgevingsvisie op te stellen waar het milieubeleid integraal in is opgenomen. De uitvoeringsaspecten van het milieubeleid in de omgevingsvisie worden vertaald in het omgevingsplan. De milieuaspecten zijn van belang bij ruimtelijke ontwikkelingen waarbij de effecten van de ontwikkeling acceptabel moeten zijn en tenminste voldoen aan de wettelijke eisen.

Wat doen we daarvoor?

Regulier

Duurzaamheid

Het uitvoeren van de projecten zoals opgenomen in de uitvoeringsagenda Duurzaamheid 2025-2026. Hiermee werken we aan de duurzaamheidsdoelen uit de omgevingsvisie. Elk jaar verschijnt er een voortgangsrapportage duurzaamheid. Hierin is te lezen wat er in het jaar is uitgevoerd en welke resultaten er zijn behaald. Q2 2025 verschijnt de voortgangsrapportage over het jaar 2024.

Milieu

Kort samengevat voert de Omgevingsdienst Veluwe (ODVeluwe) de volgende milieutaken uit:

- adviseren over het milieudeel van de omgevingsvergunning voor vergunningplichtige bedrijven;
- behandelen van diverse meldingen (Activiteitenbesluit, slopen, mobiel breken bouw- en sloopafval);
- behandelen van milieuklachten over bedrijfsmatige activiteiten;
- uitvoering van het milieutoezicht op deze bedrijven en op (asbest)sloopwerkzaamheden;
- adviseren over geluid, bodem, luchtkwaliteit, geur en externe veiligheid;
- bestrijding en aanpak van milieu-incidenten
- adviseren over natuur en ecologie

Specifiek

- In de uitvoeringsagenda duurzaamheid staan de projecten benoemd die in 2025 worden opgepakt. Naast de doorlopende en terugkerende projecten zoals de tegeltaxi, de wijkprocessen om de Zeebuurt en Stadsweiden aardgasvrij te maken, doorontwikkelen van het duurzaamheidsloket en inspiratiesessies, starten er ook nieuwe projecten. Denk hierbij aan het vergroenen van openbare pleinen, onderzoek naar de mogelijkheden voor een circulair ambachtscentrum en inwoners stimuleren hun woningen te isoleren. Een aandachtspunt blijft netcongestie. Hiervoor blijven we de ontwikkelingen volgen en waar nodig en mogelijk zelf gezocht naar oplossingen om de energietransitie-doelen te kunnen blijven realiseren.
- Het beschikbaar gestelde duurzaamheidsfonds zetten we in om de verduurzaming in de gemeente te stimuleren en te versnellen. Op basis van de in 2023 vastgestelde kaders van het duurzaamheidsfonds, zijn we in 2024 onder andere gestart met de subsidie voor groene schoolpleinen, acties om inwoners en bedrijven hun eigen terrein te vergroenen en waar mogelijk worden duurzaamheidsmaatregelen meegenomen bij werkzaamheden in de openbare ruimte. In 2025 zetten we deze uitvoering door en starten onder andere met het vergroenen van openbare pleinen, onder andere het Biezenplein.
- Voor de uitvoering van het Schone Lucht Akkoord was geen structurele capaciteit beschikbaar. In 2024 is een milieuadviseur aangesteld die structureel uitvoering geeft aan de verbetering van de luchtkwaliteit in de gemeente Harderwijk op basis van het Schone Lucht Akkoord.
- De omgevingsdiensten ODNV en OVIJ zijn met ingang van 1 januari 2024 gefuseerd. Bij de nieuwe omgevingsdienst, de Omgevingsdienst Veluwe (ODVeluwe), hebben wij hetzelfde takenpakket belegd als eerder bij de ODNV. De verwachting is dat de nieuwe omgevingsdienst een robuustere organisatie is die efficiënter functioneert en goed in staat is om goed opgeleide adviseurs aan te trekken en vast te houden.
- Voor zover het tot hun takenpakket behoort, voert de ODVeluwe nieuwe taken als gevolg van de inwerkingtreding van de Omgevingswet vanaf 1 januari 2024 voor ons uit. De meest in het oog

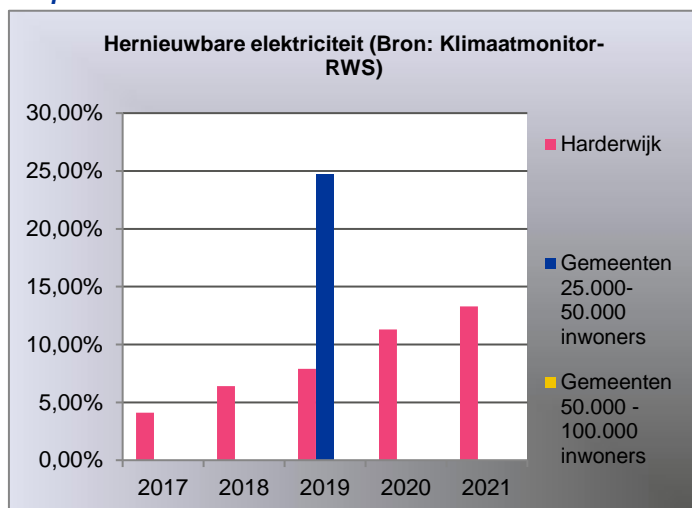
springende zijn nieuwe bodemtaken, andere nieuwe taken, zoals het vaststellen van de Basis Geluid Emissie voor gemeentelijke wegen, bereidt de Omgevingsdienst voor.

Nieuw beleid

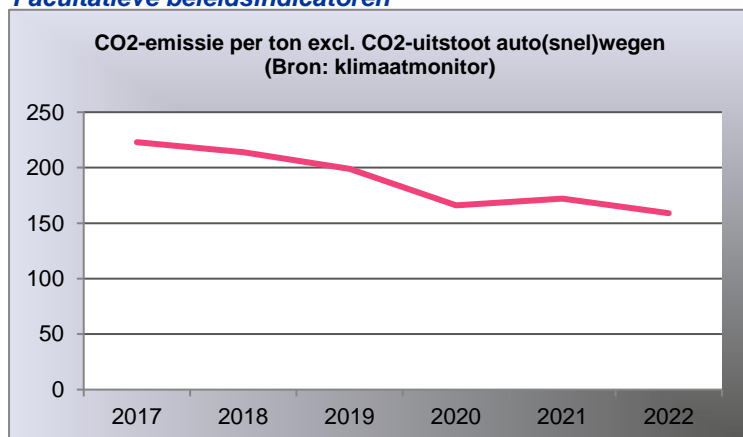
n.v.t.

Beleidsindicatoren

Verplichte beleidsindicatoren

Facultatieve beleidsindicatoren

Portefeuillehouder(s):	M. Pijnenburg
Domein:	Stad en Omgeving

Wat willen we bereiken?

Creëren en in stand houden van een functionele en piëteitsvolle laatste rustplaats toegankelijk voor een ieder. De gemeente heeft de plicht op grond van de wet op de lijkbezorging om een gemeentelijke begraafplaats te exploiteren.

Wat doen we daarvoor?**Regulier**

- Het onderhoud aan de begraafplaatsen volgens kwaliteitsniveau A;
- Een correcte begeleiding en service bij het begraven en een tevreden "klant", waarbij binnen de vastgestelde kaders zo veel mogelijk rekening wordt gehouden met de individuele wensen.

Specifiek

- De tarieven aanpassen zodat we 100% kostendekkend zijn.

Nieuw beleid

n.v.t.

C TOTAALOVERZICHT PROGRAMMA 7

		Rekening 2023	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028	
PROG7 Duurzaamheid en milieu								
	Lasten	TV71 - Volksgezondheid	3.410	3.784	3.458	3.351	3.147	3.143
		TV72 - Riolering	2.611	2.672	3.343	3.808	4.458	5.367
		TV73 - Afval	5.396	5.234	5.482	5.462	5.599	5.590
		TV74 - Milieubeheer	3.590	7.266	3.913	3.898	3.450	3.418
		TV75 - Begraafplaatsen en crematoria	1.155	1.075	1.262	1.250	1.236	1.055
	Lasten - Totaal		16.161	20.030	17.458	17.769	17.890	18.574
	Baten	TV71 - Volksgezondheid	-1.000	-989	-644	-563	-374	-374
		TV72 - Riolering	-3.712	-3.867	-4.243	-4.712	-5.369	-6.289
		TV73 - Afval	-5.413	-5.893	-6.302	-6.302	-6.440	-6.440
		TV74 - Milieubeheer	-582	-3.300	-844	-844	-844	-844
TV75 - Begraafplaatsen en crematoria		-1.213	-1.062	-1.307	-1.307	-1.301	-1.300	
Baten - Totaal		-11.920	-15.111	-13.341	-13.729	-14.329	-15.248	
Saldo voor bestemming - Totaal		4.241	4.919	4.117	4.039	3.561	3.326	
	Dotaties aan reserves	TV74 - Milieubeheer	5.445	1.213	701	289	1.097	8
		Dotaties aan reserves - Totaal		5.445	1.213	701	289	1.097
	Onttrekkingen uit reserves	TV72 - Riolering	0	0	0	0	0	0
		TV73 - Afval	-1.412	-153	-40	-25	-25	-25
		TV74 - Milieubeheer	-722	-2.898	-822	-422	-113	-113
Onttrekkingen uit reserves - Totaal		-2.135	-3.050	-862	-447	-138	-138	
Saldo na bestemming - Totaal		3.311	-1.837	-161	-158	959	-130	
PROG7 Duurzaamheid en milieu - Totaal		7.552	3.082	3.956	3.881	4.520	3.196	

Financiële analyse begroting 2025 ten opzichte van begroting 2024:

Ontwikkeling saldo programma	Bedrag
Begroting 2024	3.082.000
Begroting 2025	3.956.000
Vershil	874.000

TV	Onderwerp	Bedrag afwijking	Verwijzing toelichting
	Nieuw beleid	426.547	1
	Ombuigingen	- 355.700	2
	Onderhanden werken	- 1.273.500	3
	Kapitaallasten	- 49.000	4
	Doorberekende salariskosten	200.000	5
	Overige doorberekeningen	43.000	6
7.1	GGD NOG programmabegroting 2025	95.000	7
7.4	ODVeluwe programmabegroting 2025	130.000	8
7.4	Incidentele middelen duurzaamheid	1.729.000	9
7.5	100% Dekking begraafplaatsen	- 53.000	10
	Diversen	- 18.347	11
	Totaal	874.000	

Toelichting op de financiële analyse:

1. **Totaaloverzicht Nieuw Beleid**

Als nieuw beleid zijn de volgende posten opgenomen:

Taakveld	Naam Aanmelding	2025	2026	2027	2028
7.1 Volksgezondheid	JOGG			32.500	32.500
7.1 Volksgezondheid	Opgroeien in een Kansrijke Omgeving - OKO			40.000	40.000
7.1 Volksgezondheid	Nu Niet Zwanger (NNZ)			30.000	30.000
7.1 Volksgezondheid	Bestendigen formatie gezondheidsbeleid			32.300	32.300
7.2 Riolering	Water-Riolering-Klimaatadaptatie	419.246	888.487	1.545.424	2.465.136
7.2 Riolering	Water-Riolering-Klimaatadaptatie	- 419.246	- 888.487	- 1.545.424	- 2.465.136
7.2 Riolering	Water-Riolering-Klimaatadaptatie	370.000	370.000	370.000	370.000
7.3 Afval	Vervanging ondergrondse afvalcontainers			137.550	137.550
7.3 Afval	Vervanging ondergrondse afvalcontainers			- 137.550	- 137.550
7.4 Milieubeheer	Wettelijke bodemtaken van prov. naar gemeente (OW)	56.547	56.547	56.547	56.547
Totaal		426.547	426.547	561.347	561.347

2. **Totaaloverzicht Ombuigingen**

Als ombuigingen zijn de volgende posten opgenomen:

Programma 7	2025	2026	2027	2028
P7-04 Stoppen met schoolfruit	- 13.500	- 13.500	- 13.500	- 13.500
P7-06 Stelpost riolering schrappen	- 51.900	- 51.900	- 51.900	- 51.900
P7-07 Niet meer sparen voor periodieke planvorming (tarief riolering)	- 41.000	- 41.000	- 41.000	- 41.000
P7-09a Verlaging tarief riolering door effect P7-05 en P7-07	- 41.000	- 58.500	- 75.500	- 75.500
P7-10 Subsidieplafond Klimaatadaptatie voorzieningen	- 60.000	- 60.000	- 60.000	- 60.000
P7-11 afschaffen 2x gratis aanbieden grofvuil milieustraat (tarief afval)	- 200.000	- 200.000	- 200.000	- 200.000
P7-12 PMD brengpunt milieustraat sluiten (tarief afval)	- 60.000	- 60.000	- 60.000	- 60.000
P7-13 De energieke stad beëindigen	- 35.000	- 35.000	- 35.000	- 35.000
P7-14 Subsidie Hortus verlagen	- 5.000	- 5.000	- 5.000	- 5.000
P7-16 Milieubeheer - deelbudget opheffen	- 18.300	- 18.300	- 18.300	- 18.300
P7-18 100% Dekking Begraafplaatsen	- 172.000	- 172.000	- 166.000	- 165.000
P7-19 Verlaging tarief afval door effect P7-11, 12	- 260.000	- 260.000	- 260.000	- 260.000
Totaal	- 355.700	- 338.200	- 315.200	- 314.200

3. **Onderhanden werken:** Vanuit de jaarrekening 2023 zijn budgetten meegenomen naar 2024. Dit zijn incidentele budgetten voor 2024. In 2025 komen deze budgetten niet meer voor en leidt dit tot een voordeel.

4. **Kapitaallasten:** Jaarlijks worden de kapitaallasten bepaald op basis van de aanwezige activa en de nieuwe investeringen. Deze kapitaallasten worden toegerekend aan de betreffende taakvelden /

programma's.

5. **Doorberekende salariskosten:** De hogere lasten binnen de salarisbegroting, voornamelijk als gevolg van de cao ontwikkelingen en de jaarlijks herziene toerekening van deze salariskosten naar de diverse programma's leidt tot een nadeel.
6. **Overige doorberekeningen:** Dit betreft het gevolg van het actualiseren van overige doorberekeningen.
7. **GGD NOG programmabegroting 2025:** Dit nadeel van afgerond € 95.000,- wordt verklaard door de programmabegroting 2025 van de GGD NOG ten opzichte van de primitieve begroting 2024. De Raad heeft op 4 juli 2024 kennisgenomen van de concept programmabegroting GGD NOG 2025 en besloten de gevraagde bijdrage voor 2025 op te nemen in de gemeentelijke begroting.
8. **ODVeluwe programmabegroting 2025:** Dit nadeel van afgerond € 130.000,- wordt verklaard door de programmabegroting 2025 van de ODVeluwe ten opzichte van de primitieve begroting 2024. De raad heeft op 10 juni 2024 ingestemd met de concept meerjarenbegroting ODVeluwe 2025-2028 en besloten de gevraagde bijdrage voor 2025 op te nemen in de gemeentelijke begroting.
9. **Incidentele middelen duurzaamheid:** Dit betreft diverse incidentele middelen uit 2024 die niet voorkomen in de primitieve begroting 2025. De budgetten op het gebied van duurzaamheid zijn met name incidenteel en gefinancierd uit diverse specifieke uitkeringen, het duurzaamheidsfonds en andere reserves zoals duurzaamheidsmaatregelen Lorentz III en Duurzaam Vastgoed. Dit nadeel dient gerelateerd te worden aan de 'Onderhanden werken' post.
10. **100% Dekking begraafplaatsen:** Bij de ombuigingen is besloten dat de dekking van begraafplaatsen naar 100% kostendekkendheid kan. Dit geeft naast het voordeel wat meegenomen is in de ombuigingen een aanvullend voordeel ten opzichte van 2024. De begraafplaatsen zijn naar deze mutatie op begrotingsbasis 100% kostendekkend.
11. **Diversen:** Bestaat uit diverse budget wijzigingen. Per saldo een voordelig resultaat van € 18.347,-.

2.8 Programma 8 Ruimte en wonen

A ALGEMEEN

Doelstelling

Wij versterken de ruimtelijke kwaliteit door grote en complexe ruimtelijke projecten uit te voeren, ruimte voor lokale initiatieven te geven en deze te begeleiden, het woningaanbod aan te laten sluiten op de behoefte en te zorgen voor een aantrekkelijk woon-, werk- en leefklimaat.

Inhoud

Het programma omvat activiteiten die gericht zijn op ruimtelijke ordening (omgevingsvisie en (wijziging van) het omgevingsplan, welstandstoezicht en handhaving), wonen en volkshuisvesting (woningbouw nieuw en bestaand, woonwagenlocatie) en grondexploitaties. Het versterken en in stand houden van een aantrekkelijk en duurzaam toekomstgericht woon-, werk-, en leefklimaat, afgestemd op de actuele ontwikkeling van de stad en haar behoefte(n).

Ontwikkelingen

De ontwikkelingen rondom de stikstofproblematiek en netcongestie kunnen van invloed zijn op de planning en uitvoering van ruimtelijke projecten. Na de uitspraak van de Raad van State van mei 2019 is het stikstofdossier zeer relevant geworden voor toekomstige ontwikkelingen. Voor iedere ruimtelijke ontwikkeling moet nagegaan worden in hoeverre deze een stikstofdepositie veroorzaakt. Sinds de uitspraak wordt op verschillende niveaus gewerkt aan oplossingen. Hierdoor komen steeds meer instrumenten beschikbaar die belemmeringen wegnemen bij ruimtelijke projecten. Echter, bij ieder ruimtelijk project moet dit nauwkeurig worden onderzocht waarbij het de verwachting is dat niet alles kan. Ontwikkelingen omtrent het stikstofdossier blijven onder een juridisch vergrootglas liggen.

Vanaf 2023 wordt steeds duidelijker dat netcongestie ook in gemeente Harderwijk van grote invloed is of kan worden op de woningbouwopgave. Nieuwe grootverbruik aansluitingen waren al moeilijk tot niet te verkrijgen. Dit vergt bijvoorbeeld in Waterfront een uitdaging voor de bouw van de parkeergarage Kop van de Stadswerven, die weer randvoorwaardelijk is voor de woningbouw in deze en volgende fases. Ook huisaansluitingen zullen naar verwachting tot 2030 problematischer worden. Hiermee is ook in 2030 het probleem niet opgelost; immers, op dat moment zullen de in de jaren 2023-2024 ontstane achterstanden bij de netbeheerders moeten worden weggewerkt.

Om deze problematiek het hoofd te bieden, intern en extern informatie te coördineren en ook input te leveren voor de Energy Board en de projecten is een coördinator netcongestie aangetrokken. De coördinator coördineert informatie- en kennisstromen op het gebied van netcongestie.

De woningbouwopgave is groot en vraagt nauwe samenwerking met onze partners (ontwikkelende partijen en woningcorporaties). We intensiveren de samenwerking met deze partijen en voeren tegelijkertijd meer regie op de realisatie van de woningbouwopgave. Dat doen we o.a. door het gezamenlijk deelnemen aan versnellingstafels, duidelijke kaders te schetsen (volkshuisvestelijk omgevingsprogramma) en samen met mede-overheden de woningbouw te versnellen door knelpunten aan te pakken (zie stikstof, netcongestie) en projecten financieel te stimuleren (woningbouwimpuls). Het woonfonds is ook een vorm van financiële stimulans die we betrekken bij de ontwikkeling van (nieuwe) initiatieven.

Verbonden partijen

- Meerinzicht: Digitaal Stelsel Omgevingswet (DSO) en onderhoud gebouwen.
- ODV: advisering Omgevingsvisie en Omgevingsplan.
- Ontwikkelmaatschappij Vitale Vakantieparken.
- Regiogemeenten Noord-Veluwe, provincie Gelderland, Rijksoverheid (Woondeal).
- Woningcorporaties en huurdersverenigingen.

B TAAKVELDEN

8.1	Taakveld Ruimtelijke ordening
-----	-------------------------------

Portefeuillehouder(s):	E. Enklaar
Domein:	Stad en Omgeving

Wat willen we bereiken?

Harderwijk en Hierden willen niet zozeer groeien maar bloeien. Daarmee bedoelen we dat de ambitie niet is om maximaal te groeien in inwoneraantallen maar dat de groei voortkomt uit een autonome groei en de bloei niet in de weg mag staan. De groei dient het voorzieningenniveau te ondersteunen. Met andere woorden: er dient een goed evenwicht gezocht te worden om het regionale voorzieningenniveau in stand te kunnen houden. Het leidt tot het tot bloei komen van de stad waar de samenleving in haar kracht wordt gezet en waar niet alles afhangt van het doen en laten van de gemeente. Waar mensen elkaar weten te vinden in lokale netwerken en komen tot mooie initiatieven waar de gemeente al dan niet in participeert. Uiteraard met aandacht voor de fysieke leefomgeving. De gemeente wil daarmee een extra stap vooruit zetten. Daarvoor hanteert de gemeente twee leidende principes:

1. Het natuurlijk systeem is de drager voor de ontwikkeling.
2. Het welbevinden van onze inwoners staat voorop.

Met ruimtelijke ordening wil de gemeente een aantrekkelijk en duurzaam toekomstgericht woon-, werk-, en leefklimaat versterken en in stand houden door een gedifferentieerd aanbod in woon-, werk, en verblijfslocaties met een zo hoog mogelijk ruimtelijk kwaliteitsniveau. In het kader van de Omgevingswet speelt participatie en aandacht voor de belangen van de buurt een steeds belangrijkere rol.

Wat doen we daarvoor?

Regulier

- Planologische adviezen over ingediende initiatieven van derden.
- Opstellen van gebiedsprogramma's en thematische programma's.
- Actualisatie juridisch planologisch kader.
- Verlenen van omgevingsvergunningen (waaronder vergunningen voor een buitenplanse omgevingsplanactiviteit (BOPA)).
- Opstellen, ontwikkelen en beheren van het Omgevingsplan.
- Planologische en ruimtelijke ordeningszaken en interne advisering daarover.
- Locatieonderzoeken.
- Opstellen van milieueffectrapportages (mer).
- Planbegeleiding (toetsing en procedureel) van plannen van derden.
- toezicht en handhaving.
- het voeren van bezwaar- en beroepsprocedures en juridische advisering.

Specifiek

- Grond aan- en verkopen.
- Uitvoering ruimtelijke projecten en beleid.
- Actief en faciliterend grondbeleid.
- Monitoren van en sturen op woningbouwproductie.
- Opstellen Omgevingsplan.
- Opstellen gebiedsprogramma Hierden Dorp.
- Opstellen Thematische programma's Bouw&Infra, (werktitel) onderdelen parkeren, detailhandel en economie.
- opstellen Handhavingsbeleid en Uitvoeringsprogramma

Nieuw beleid

Kadernota aanvraag: € 30.000,- Opstellen huurbeleid

Kadernota aanvraag: Structurele formatie voor Toezichthouder Bouwen en RO (1 FTE) en Juridisch medewerker (0,78 FTE voor handhaving zelfbewoningsplicht, actieve controle, thematische handhaving en ondermijning. € 162.800,- vanaf 2027 voor 1,78 FTE formatie.

Portefeuillehouder(s):	E. Enklaar
Domein:	Stad en Omgeving

Wat willen we bereiken?

Het taakveld grondexploitatie niet-bedrijventerreinen is in essentie gericht op het als gemeente actief verwerven, produceren en leveren van (bouwrijpe) grond om de ruimtelijke doelen op het gebied van wonen en leven te kunnen realiseren.

Vanuit haar actieve rol wordt conform het vastgestelde grondbeleid en rekening houdend met de ruimtelijke doelen gezocht naar bedrijfseconomische optimalisatie en adequate beheersing van risico's.

Wat doen we daarvoor?

Regulier

- Verwerven, (tijdelijk) beheren, slopen, saneren, bouw- en woonrijp maken van gronden ten behoeve van realisatie van woningbouw en commerciële/maatschappelijke voorzieningen conform het grondbeleid;
- Het uitgeven van bouwrijpe kavels;
- Het opstellen en jaarlijks actualiseren van exploitatieopzetten;
- Het opstellen, beheren en herzien van (actieve) grondexploitaties.
- Risicoanalyses opstellen.

Specifiek

Drielanden

- Afronden bouwrijp maken deelgebied 2 (Zuid).
- Realiseren geluidsscherm Harderweide.
- Afronden deel 2 (Noord) met de bouw van 43 appartementen.
- Uitgifte gronden in de Groene Zoom (Small Smart Living).
- Afronden woonrijp maken deelgebied 2 (Noord).
- Opstarten uitgifte gronden deelgebied 2 (Zuid).
- Opstarten woonrijp maken deelgebied 2 (Zuid).
- Afronden bouwrijp maken deelgebied 3.
- Afronden afspraken sociale huurwoningen
- Koers bepalen voor Drielanden-Noord (tussen A28 en Drielandendreef) met oog voor verschillende kansen maar ook milieutechnische uitdagingen.

Waterfront

- Oplevering woningen kadeblok deelgebied 2.
- Woonrijpmaken kadeblok deelgebied 2.
- Start verkoop en start bouw (betaalbare) appartementen deelgebied 2 (Kade10).
- Afronding aanbestedingsprocedure deelgebied 3 en gunning ontwikkelaar deelgebied 3.
- Start bouw deelgebied 6 eerste en tweede fase (Ons Stadsgezicht).
- Start bouw Kop van de Stadswerven en start bouw van parkeergarage P7.
- Start verkoop en start bouw deelgebied 4a (o.a. 27 sociale huurwoningen en maatschappelijke voorziening t.b.v. huisarts)
- Opstellen visie op Dolfinariumeiland.
- Opstellen ontwerp Waterfrontpark.
- Tussentijdse verantwoording rijkssubsidie Woningbouwimpuls Waterfront.

Weiburg

- Opstellen stedenbouwkundig plan, beeldkwaliteitplan en inrichtingsplan openbare ruimte.
- Opstellen samenwerkingsovereenkomst met marktpartijen.
- Uitvoeren onderzoeken, waaronder een mobiliteitsprogramma van eisen (MPvE).
- Openen grondexploitatie.
- Participatie met belanghebbenden en belangstellenden.

Kranenburg

- Uitdagende vraagstukken zoals netcongestie en stikstof het hoofd bieden en vinden van vernieuwende oplossingen.

- Een uniek community-concept ontwikkelen met de inwoner aan zet, gericht op samenredzaamheid en tegen de individualisering van de maatschappij.
- Ontwikkelen en vaststellen van het masterplan Kranenburg.
- Een geslaagd participatietraject voortzetten, afgestemd op de specifieke belangen per stakeholder. .
- Subsidiemogelijkheden voortdurend monitoren en zo mogelijk aanvragen.

Nieuw beleid

n.v.t.

8.3

Taakveld Wonen en bouwen

Portefeuillehouder(s):	E. Enklaar
Domein:	Stad en Omgeving

Wat willen we bereiken?

- De basis op orde > iedereen die in gemeente Harderwijk wil wonen, vindt binnen afzienbare tijd een woning die past bij zijn of haar wensen en behoeften op het gebied van betaalbaarheid, toegankelijkheid en woonomgeving.
- Kansen benutten > via de kwaliteit en kwantiteit van de woningvoorraad bijdragen aan de ambities van de gemeente op het gebied van duurzaamheid, economische ontwikkeling en sociaal klimaat.

Wat doen we daarvoor?

Regulier

- Uitvoeren van het woonbeleid van de gemeente Harderwijk.
- Uitvoering geven aan de Woningwet, in het bijzonder de samenwerking met woningcorporaties en huurdersorganisaties om te komen tot prestatieafspraken.
- Uitvoering geven aan de Huisvestingsverordening gemeente Harderwijk 2024, o.a. behandeling bezwaarschriften tegen weigering toekennen urgentie.
- Het monitoren van de woonruimteverdeling (sociale huurwoningen).
- Toewijzen van nieuwbouwprojecten en bouwkavels waarbij we aansluiten op de afspraken uit de woondeal (2/3e betaalbaar, 30% sociale huur).
- We passen het Woonfonds toe waarmee we de realisatie van betaalbare woningen versnellen.
- Behandeling aanvragen Leegstandwet.
- Behandeling aanvragen Stimuleringsregeling sociale huur.
- Overleg met initiatiefnemers voor woningbouwplannen waarbij we sturen op versnelling en realisatie van de afspraken uit de woondeal.
- Regionale samenwerking / afstemming met provincie. Onder meer door middel van een versnellingstafel.
- We rapporteren aan de raad over de voortgang van de woningbouwopgave.
- We behandelen de starterslening en de toekomstbestendig wonen lening waarmee we starters en woningeigenaren ondersteunen bij aankoop en verduurzaming.
- We versterken de relatie met de woningcorporaties. Onder meer door uitvoering te geven aan een versnellingstafel sociale huur en op verschillende niveaus de samenwerking te intensiveren.
- We geven uitvoering aan de Wet goed verhuurderschap.

Nieuw beleid

- We stellen een volkshuisvestelijk omgevingsprogramma vast waarmee we sturing geven aan het woonbeleid van de gemeente Harderwijk voor de komende jaren.
- We stemmen de huisvestingsopgave voor ouderen en andere aandachtsgroepen regionaal af en werken deze opgave uit in een lokale woonzorgvisie (onderdeel van het volkshuisvestelijk omgevingsprogramma).
- We actualiseren de Woondeal voor de periode 2025-2035 en maken afspraken over de huisvesting van diverse aandachtsgroepen, waaronder ouderen, maken met de provincie en het Rijk.
- In 2025 stellen we samen met woningcorporaties en huurdersvertegenwoordiging een nieuwe raamovereenkomst sociale huur op voor de periode 2026 t/m 2030.
- We laten in 2025 woningbehoefteonderzoek uitvoeren om te onderzoeken of we op de goede weg zitten.
- We werken een vereveningsregeling uit waardoor iedereen bijdraagt aan de realisatie van de opgave betaalbaar wonen.

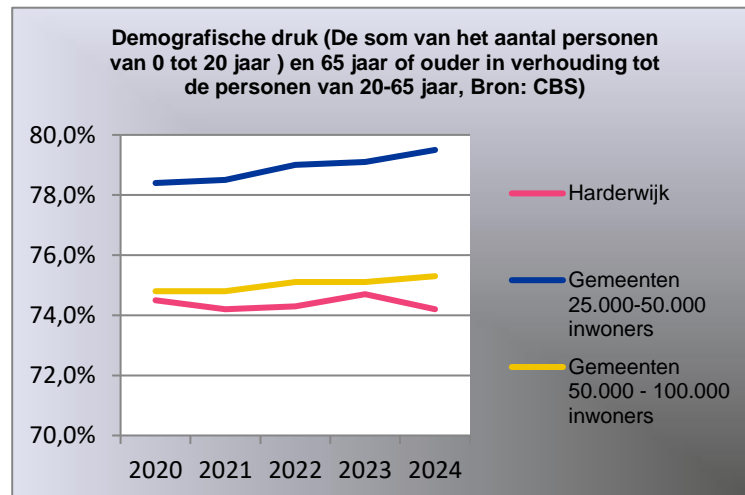
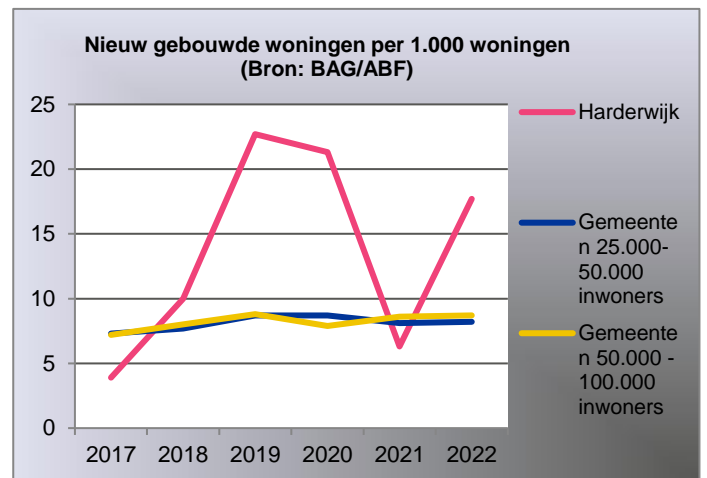
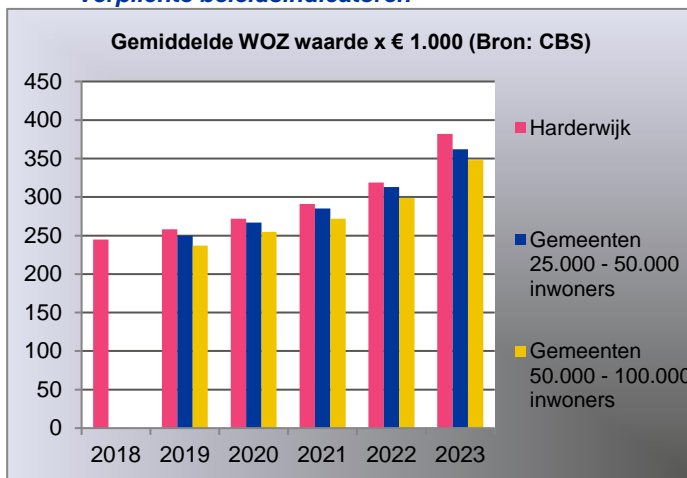
- We brengen advies uit over de meest kansrijke locatie voor de ontwikkeling van nieuwe woonwagendstandplaatsen en leveren een programma van eisen ten behoeve van de uitgangspuntennota en het ontwikkelbesluit.
- In 2025 stellen we een nieuwe huisvestingsverordening vast waarmee we sturen op een rechtvaardige verdeling van woonruimte en we woningzoekenden met binding ondersteunen.
- We gaan aan de slag met nieuw splitsingsbeleid voor alle binnenkomende aanvragen voor woningsplitsing;
- We onderzoeken welke locatie ingezet kan worden voor realisatie van flexwoningen.
- We maken een plan van aanpak voor het uitwerken van het programma volkshuisvesting in wijkplannen en maken een begin met wijkplannen.

Nieuw Beleid

Kadernota aanvraag Projectleider voorkeurslocatie woonwagens € 150.000,-.

Beleidsindicatoren

Verplichte beleidsindicatoren

Facultatieve beleidsindicatoren

	Totaal	Huur	Vrije sector	Koop	Midden I 260k-390k	Midden II 390k-520k	Duur >520k	Onbekend
		Sociaal		Goedkoop <260k				
Ambitie 2015-2030 (uitvoeringsagenda 2019-2023) :	5500	1386	819	1590		1705		
Gerealiseerd 2020 tm / Q2 2024	975	191	229	2	63	356		134
Saldo	4525	1195	590	1525		1349		
Ontwerp Volkshuisvestelijk programma 2024-2030	4800	1290	480	480	960	960		150
Planaanbod 2024-2030	3566	1041	281	212	852	1180		
Totaal plannen 2023-2030	1234	249	199	268	108	-220		150

C TOTAALOVERZICHT PROGRAMMA 8

		Rekening 2023	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028	
PROG8 Ruimte en wonen								
	Lasten	TV81 - Ruimtelijke ordening	2.793	1.727	1.826	1.876	1.249	1.211
		TV82 - Grondexploitatie (niet-bedrijventer.)	16.414	10.959	17.704	11.755	6.060	7.432
		TV83 - Wonen en bouwen	2.206	3.142	3.043	2.980	2.920	2.882
	Lasten - Totaal	21.412	15.829	22.573	16.610	10.229	11.524	
	Baten	TV81 - Ruimtelijke ordening	-1.439	-493	-925	-945	-312	-312
		TV82 - Grondexploitatie (niet-bedrijventer.)	-9.858	-10.959	-17.704	-11.755	-6.060	-7.432
TV83 - Wonen en bouwen		-1.242	-969	-904	-904	-904	-904	
Baten - Totaal	-12.539	-12.422	-19.533	-13.604	-7.276	-8.648		
Saldo voor bestemming - Totaal	8.873	3.408	3.040	3.006	2.953	2.876		
	Dotaties aan reserves	TV81 - Ruimtelijke ordening	113	189	0	0	0	
		TV83 - Wonen en bouwen	5.038	38	38	38	38	
	Dotaties aan reserves - Totaal	5.151	226	38	38	38	38	
	Onttrekkingen uit reserves	TV81 - Ruimtelijke ordening	-225	-134	-45	0	0	
		TV83 - Wonen en bouwen	-112	-1.035	-348	-283	-163	
	Onttrekkingen uit reserves - Totaal	-337	-1.169	-393	-283	-163	0	
Saldo na bestemming - Totaal	4.813	-942	-356	-246	-126	38		
PROG8 Ruimte en wonen - Totaal	13.687	2.465	2.685	2.761	2.828	2.914		

Financiële analyse begroting 2025 ten opzichte van begroting 2024:

Ontwikkeling saldo programma	Bedrag
Begroting 2024	2.465.000
Begroting 2025	2.685.000
Vershil	220.000

TV	Onderwerp	Voordeel	Verwijzing toelichting
	Nieuw beleid	180.000	1
	Ombuigingen	- 30.000	2
	Onderhanden werken	- 133.259	3
	Kapitaallasten	86.000	4
	Doorberekende salariskosten	276.000	5
8.1	Regioarrangement	- 79.000	6
8.1	Omgevingswet	- 189.000	7
8.1	Incidentele budgetten 2024	- 105.000	8
8.3	Wonen en bouwen	194.000	9
	Diversen	20.259	10
	Totaal	220.000	

Toelichting op de financiële analyse:

1. **Totaaloverzicht Nieuw Beleid**

Als nieuw beleid zijn de volgende posten opgenomen:

Taakveld	Naam Aanmelding	2025	2026	2027	2028
8.1 Ruimtelijke ordening	Haalbaarheidsonderzoek ontwikkeling locatie watersportactiviteiten		75.000	25.000	
8.1 Ruimtelijke ordening	Werkbudget ruimtelijk projectenbureau		55.000	55.000	55.000
8.1 Ruimtelijke ordening	Formatiebudget jurist grondzaken en vastgoed			55.000	55.000
8.1 Ruimtelijke ordening	Opstellen huurbeleid	30.000			
8.3 Wonen en Bouwen	Projectbudget uitwerking voorkeurslocatie woonwagens	150.000	150.000		
8.3 Wonen en Bouwen	Structurele onderbezetting beleidsveld Wonen			195.300	195.300
8.3 Wonen en Bouwen	Handhaving zelfbewoningsplicht			162.800	162.800
Totaal		180.000	280.000	493.100	468.100

2. **Totaaloverzicht Ombuigingen**

Als ombuigingen zijn de volgende posten opgenomen:

Programma 8	2025	2026	2027	2028
P8-01 Budget omgevingsplan verlagen	- 30.000	- 30.000	- 30.000	- 30.000
Totaal	- 30.000	- 30.000	- 30.000	- 30.000

- Onderhanden werken:** Vanuit de jaarrekening 2023 zijn budgetten meegenomen naar 2024. Dit zijn incidentele budgetten voor 2024. In 2025 komen deze budgetten niet meer voor en leidt dit tot een voordeel.
- Kapitaallasten:** Jaarlijks worden de kapitaallasten bepaald op basis van de aanwezige activa en de nieuwe investeringen. Deze kapitaallasten worden toegerekend aan de betreffende taakvelden / programma's.
- Doorberekende salariskosten:** De hogere lasten binnen de salarisbegroting, voornamelijk als gevolg van de cao ontwikkelingen en de jaarlijks herziene toerekening van deze salariskosten naar de diverse programma's leidt tot een nadeel.
- Overige doorberekeningen:** Dit betreft het gevolg van het actualiseren van overige doorberekeningen
- Regioarrangement:** Met de Kadernota 2025-2028 is een ophoging aangevraagd van het budget voor de uitvoering van het regioarrangement. Deze aanmelding is oorspronkelijk opgenomen geweest onder programma 0 omdat dit veelal formatie betreft. Echter heeft technische uitwerking in de begroting plaatsgevonden binnen programma 0 en programma 8. Waardoor de uitwerking binnen programma 8 een voordeel oplevert in 2025 van € 79.000,- ten opzichte van de begroting 2024, terwijl binnen programma 0 de uitwerking van het regioarrangement een nadeel oplevert in 2025 van € 79.000,- ten opzichte van de begroting 2024. Per saldo is dit budgettair neutraal.
- Omgevingswet:** In 2024 is een totaalbedrag van € 189.000,- gedoteerd aan de bestemmingsreserve Omgevingswet. Dergelijke dotaties leiden tot een nadeel op het bijbehorende taakveld. In 2025 vinden er geen dotaties meer plaats aan deze bestemmingsreserve waardoor sprake is van een voordeel.
- Incidentele budgetten 2024:** Er zijn diverse incidentele budgetten in 2024 beschikbaar gesteld binnen taakveld 8.1. In 2025 zijn deze budgetten vervallen wat een voordelig effect heeft van € 105.000,-.
- Wonen en bouwen:** Dit betreft diverse incidentele middelen uit 2024 die niet voorkomen in de primitieve begroting 2025. Voornamelijk vanwege incidentele onttrekkingen aan de reserve voor het woonfonds.
- Diversen:** Bestaat uit diverse budget wijzigingen. Per saldo een nadelig resultaat van € 20.259,-.

3 Paragrafen

3.1 Paragraaf Lokale heffingen

Algemeen

Naast de algemene uitkering uit het Gemeentefonds en de specifieke uitkeringen van het Rijk zijn de lokale heffingen een belangrijk onderdeel van de gemeentelijke inkomsten. Deze inkomsten kennen zowel een ongebonden karakter (algemeen dekkingsmiddel) als een gebonden karakter (specifieke heffingen).

Deze paragraaf behandelt de belangrijkste uitgangspunten ten aanzien van de verschillende gemeentelijke heffingen (tarievenbeleid), geeft daarnaast een overzicht op hoofdlijnen evenals een aanduiding van de lokale belastingdruk en tenslotte een korte beschrijving van het kwijtscheldingsbeleid. In deze paragraaf worden uitgangspunten en in sommige gevallen tarieven voor het jaar 2025 genoemd. De definitieve tarieven en belastinggevolgen worden bij de belastingverordeningen 2025 vastgesteld en kunnen afwijken van deze begroting.

Korte beschrijving

Gemeenten hebben een gesloten belastingstelsel. Door de landelijke overheid wordt bepaald welke belastingen de gemeenten mogen heffen. Daarbij wordt onderscheid gemaakt tussen belastingen die onderdeel uitmaken van de algemene dekkingsmiddelen en heffingen waarbij een vergoeding wordt betaald voor een door de gemeente uitgevoerde taak of verleende dienst.

Lokale heffingen hebben tot doel dat de gemeente door het verwerven van eigen middelen dekking vindt voor haar uitgaven in het kader van de uitvoering van de gemeentelijke taken. De invoering, wijziging of intrekking van lokale heffingen dient door middel van een door de gemeenteraad vast te stellen verordening te geschieden. De definitieve vaststelling van de tarieven door de gemeenteraad vindt plaats in december 2024 en is gebaseerd op de uitgangspunten op de vast te stellen begroting.

Tot de uit te voeren taken worden gerekend; de onroerende zaakbelasting, forensenbelasting, toeristenbelasting, hondenbelasting, parkeerbelasting, reclamebelasting en precariobelasting. Daarnaast zijn er een aantal belastingen die een bepaald doel kennen en daarom tot de bestemmingsheffingen worden gerekend. Dit zijn de afvalstoffenheffing en de rioolheffing. Ten slotte zijn er heffingen die zien op individuele dienstverlening van de gemeente aan de inwoners van de gemeente. Dit zijn de marktgeden, grafrechten en leges als vergoeding voor diverse diensten en taken (burgerlijke stand, reisdocumenten, rijbewijzen, omgevingsvergunning, etc.). De betreffende tarieven moeten in beginsel de gemaakte kosten dekken. Hier geldt het principe: de gebruiker betaalt.

Kwijtscheldingen

De gemeente Harderwijk verleent kwijtschelding voor de afvalstoffenheffing en rioolheffing. De norm voor het verlenen van kwijtschelding is gesteld op 100% van het bijstandsniveau. Dit betekent dat 100% van het inkomen op bijstandsniveau wordt vrijgelaten bij de beoordeling of iemand in aanmerking komt voor kwijtschelding. De normbedragen voor kwijtschelding gemeentelijke belastingen worden door het Rijk per halfjaar aangepast en vastgesteld.

Tarieven

Gebaseerd op de cijfers van het Centraal Planbureau bij de Meicirculaire Gemeentefonds 2024 wordt voor het begrotingsjaar 2025 een trendmatige aanpassing voorgesteld van 2,3%. Dit is gebaseerd op de prijs bruto binnenlands product. In een aantal situaties (bijvoorbeeld reisdocumenten) worden de legestarieven (mede) vastgesteld door de rijksoverheid en gepubliceerd in de Staatscourant. Indien bij de lokale belastingmiddelen is aangegeven dat er sprake is van indexatie of trendmatige verhoging wordt hier het percentage van 2,3% bedoeld, tenzij specifiek anders aangegeven.

Naast belastingen, heft de gemeente bestemmingsheffingen, rechten en leges voor individuele dienstverlening aan haar burgers. De tarieven van deze rechten en leges dienen zodanig vastgesteld te worden dat de geraamde opbrengsten de geraamde kosten voor het verlenen van de diensten niet overschrijden. De opbrengst van deze zogeheten gebonden heffingen dient alleen ter bestrijding van de kosten die de gemeente voor de betreffende dienstverlening maakt. De gemeentelijke kosten stijgen gemiddeld met 2,3% prijs bruto binnenlands product.

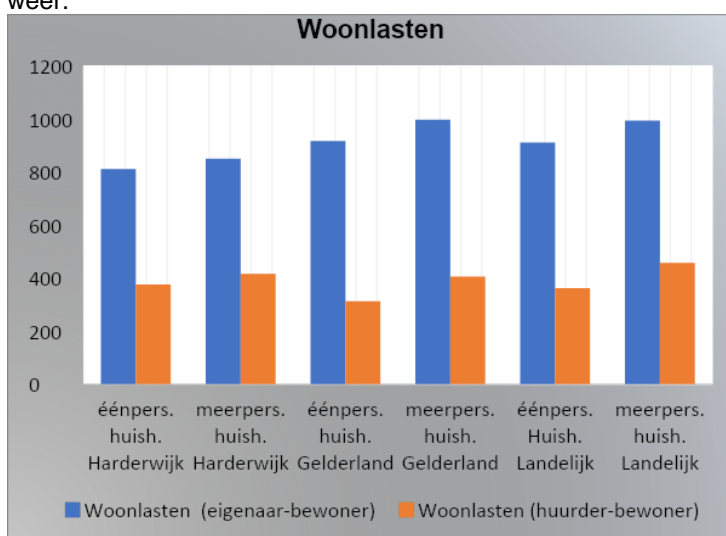
Ten slotte zijn in deze lokale heffingen paragraaf meegenomen de door de raad vastgestelde ombuigingsmaatregelen zoals opgenomen in de Kadernota 2024 . Onder deze ombuigingsmaatregelen vallen ook een aantal belastingmaatregelen die tot een afwijking leiden van het tot op heden gevoerde beleid. Per belastingmaatregel is aangegeven waar dit het geval is.

Benchmark woonlasten (COELO)

Jaarlijks wordt de COELO Atlas van de lokale lasten opgesteld. Dit betreft een jaarlijkse monitor van de ontwikkeling van de lokale lasten op macro- en microniveau. Voor onderstaande gegevens is gebruikgemaakt van de COELO Atlas van de lokale lasten 2024. De gegevens hebben betrekking op 2024, die van 2025 zijn nog niet bekend. Onderstaande grafieken en tabellen zijn derhalve afkomstig van gegevens van COELO.

Woonlasten per gemeente

Woonlasten zijn betalingen die huishoudens doen in verband met wonen. De gemeentelijke woonlasten bestaan uit de Onroerendezaakbelasting (OZB), de Rioolheffing en de Afvalstoffenheffing. Een eventuele heffingskorting wordt hiervan afgetrokken. De gemeentelijke woonlasten bestaan voor huishoudens met huurwoningen uit de Afvalstoffenheffing en soms Rioolheffing. Eigenaar-bewoners betalen daarnaast ook OZB. In enkele gemeenten wordt van deze bedragen heffingskorting afgehaald. In onderstaande tabel zijn de gemiddelde woonlasten van gemeente Harderwijk afgezet tegen het gemiddelde in Gelderland en landelijk. Daarbij is in tabel 1 een onderscheid gemaakt tussen eenpersoons- en meerpersoonshuishoudens en de woonlasten voor een eigenaar van een woning en de woonlasten van een huurder. Tabel 2 is in beginsel overeenkomstig tabel 1 maar dan grafisch weergegeven. De derde tabel geeft de benchmark van Gelderland weer.

Onroerende zaak belasting

Vastgesteld gemeentelijk beleid

- De OZB woningen is een algemene belasting.
- De OZB woningen worden geheven van eigenaren.
- Voor OZB woningen eigenaren worden geen vrijstellingen verleend.
- Deze percentages gelden als stijging van de geraamde opbrengst t.o.v. vorig jaar.
- De OZB woningen eigenaren 2025 is gebaseerd op de WOZ-waarde van 1 januari 2024.
- Areaal-uitbreidingen leiden tot een hogere opbrengst, maar worden niet in de tarieven gecompenseerd.
- Het OZB tarief wordt op basis van de formule $A * B = C$ berekend. Waarbij A de WOZ-waarde van het woningareaal is, B het belastingtarief en C de benodigde omvang van de totale ontvangst belastinggelden. Om een zo nauwkeurig mogelijk belastingtarief te kunnen bepalen is de kennis van de waarde van de woningen essentieel. Vandaar dat het tarief op een zo laat mogelijk moment in het jaar ter vaststelling wordt aangeboden.
- Op grond van de Meicirculaire 2024 wordt voor de marktontwikkeling van woningen tussen 1 januari 2023 en 1 januari 2024 de WOZ-waarde ontwikkeling geschat op 3,5%. Hier wordt bij de bepaling van de begroting rekening mee gehouden. De daadwerkelijke WOZ-waarde ontwikkeling wordt later in het jaar definitief vastgesteld.

Voornemen 2025:

- De geraamde opbrengst OZB woningen eigenaren 2025 wordt gebaseerd op de opbrengst OZB 2024* verhoogd met een inflatiecorrectie.
- In aanvulling op het bestaande beleid wordt op grond van de vastgestelde Kadernota 2024 in het kader van de ombuigingsmaatregelen de opbrengst OZB in 2025 boven trendmatig verhoogd met 10%.
- De tarieven worden officieel vastgesteld bij de besluitvorming van de raad omtrent de belastingverordeningen.

Onroerende Zaak Belasting niet-woningen (eigenaar en gebruiker)

Vastgesteld Beleid

- De OZB niet-woningen is een algemene belasting.
- De OZB niet-woningen worden geheven van eigenaren en gebruikers.
- Voor OZB niet-woningen wordt geen kwijtschelding verleend.
- Voor OZB niet-woningen bestaan wettelijke vrijstellingen.
- De leegstand van niet-woningen wordt niet gecompenseerd door hogere tarieven.
- Areaal-uitbreidingen leiden tot een beperkte hogere opbrengst, maar worden niet in de tarieven gecompenseerd.
- De WOZ-waardeontwikkeling van niet-woningen bedraagt overeenkomstig de Meicirculaire 2024 1,25% voor niet-woningen.

Voornemen 2025:

- De opbrengsten 2025 OZB niet-woningen (eigenaren en gebruikers) zijn gebaseerd op de OZB-opbrengst 2024 en worden verhoogd met de inflatiecorrectie.
- In aanvulling hierop, het bestaande beleid wordt op grond van de vastgestelde Kadernota 2024 in het kader van de ombuigingsmaatregelen de opbrengst OZB in 2025 boven trendmatig verhoogd met 10%.
- De tarieven worden officieel vastgesteld bij de besluitvorming van de raad omtrent de belastingverordeningen.

Afvalstoffenheffing

Vastgesteld Beleid

- De Afvalstoffenheffing is een specifieke (bestemmings)heffing; een vergoeding voor de kosten van ophalen en verwerken van huishoudelijk afval.
- De Afvalstoffenheffing wordt geheven van gebruikers van woningen.
- Uitgangspunt is volledige kostendekkendheid, waarbij tevens rekening wordt gehouden met de te compenseren btw, de overhead, de rentelast en de stand van de voorziening Afvalstoffenheffing.
- Voor afvalstoffenheffing is kwijtschelding mogelijk. Dit leidt tot een inkomstenderving. Deze inkomstenderving wordt gecompenseerd door hogere tarieven Afvalstoffenheffing.
- In 2023 is een eenmalige demping vastgesteld in het tarief afvalstoffenheffing van €12,00 die in 2024 tot uitvoering is gekomen.
- Voor afvalstoffenheffing is een tegemoetkoming medisch afval mogelijk. De inkomstenderving is opgenomen in het bedrag vermeld bij kwijtschelding. Deze inkomstenderving wordt gecompenseerd door hogere tarieven Afvalstoffenheffing.

Voornemen 2025

- De tarieven worden zodanig vastgesteld dat de begrote baten de begrote lasten niet overstijgen.
- De tarieven Afvalstoffenheffing 2025 worden bij de Belastingmaatregelen 2025 definitief bepaald.
- In de kadernota 2024 is door de raad besloten om in het kader van de ombuigingsmaatregelen het twee maal gratis aanbieden van grofvuil van de milieustraat af te schaffen.
- In de kadernota 2024 is door de raad besloten om in het kader van de ombuigingsmaatregelen het PMD brengpunt in de milieustraat te sluiten.
- De besparing van ca. € 260.000,- wordt verwerkt in het tarief afvalstoffenheffing
 - € 55.000 lagere transportkosten PMD
 - € 25.000 lagere exploitatiekosten afvalbrengstation (minder bezoekers)
 - € 55.000 lagere transport- en verwerkingskosten milieustraat (mensen gaan minder brengen).
 - € 125.000 hogere poortinkomsten
 - lagere toerekening van BTW van € 29.000
- De tarieven worden officieel vastgesteld middels de vaststelling van de belastingverordeningen. Beleidsmaatregelen zullen verwerkt worden in de opzet van de afvalstoffenheffing verordening.

Berekening afvalstoffenheffing

- De tarieven zijn geïndexeerd en de aantallen zijn geschat op basis van de geactualiseerde aantallen 2024.
- Bij gelijkblijvende variabele heffing (€ 8,00 per aanbieding), blijft de verwachte variabele opbrengst € 1.911.000 (= € 93 per aansluiting).
- Om de extra kosten te dekken, moet dan € 3.986.000 uit de vaste heffing worden gedekt. Bij 20.459 aansluitingen bedraagt de vaste heffing dan € 195 per aansluiting (€ 181 in 2024).
- De gemiddelde afvalstoffenheffing 2025 bedraagt op basis van bovenstaande € 195 + € 93 = € 288 (afgerond).

- De overige genoemde tarieven worden verhoogd met de inflatiecorrectie.

Riool- en Waterzorgheffing

Vastgesteld Beleid

- De tarieven worden zodanig vastgesteld dat de begrote baten de begrote lasten niet overstijgen.
- De tarieven Afvalstoffenheffing 2025 worden bij de Belastingmaatregelen 2025 definitief bepaald.
- In de kadernota 2024 is door de raad besloten om in het kader van de ombuigingsmaatregelen het twee maal gratis aanbieden van grofvuil van de milieustraat af te schaffen.
- In de kadernota 2024 is door de raad besloten om in het kader van de ombuigingsmaatregelen het PMD brengpunt in de milieustraat te sluiten.

Voornemen 2025

- De Riool- en Waterzorgheffing blijft gebaseerd op een 100% kostendekkendheid
- In de Kadernota die door de raad is vastgesteld is uitgegaan van een aantal voorstellen in het kader van de ombuigingsmaatregelen. Deze maatregelen hebben effect op het vast te stellen tarief Riool- en Waterzorgheffing. Het betreft de volgende maatregelen:
 - Het schrappen van de stelpost meten en monitoring riolering.
 - Het schrappen van de stelpost riolering
 - Het stopzetten van de regionale samenwerking in het kader van water en klimaatadaptatie.
- Bovengenoemde maatregelen leiden tot een besparing van ca. € 260.000 hetgeen in het tarief rioolheffing verwerkt zal worden. Het tarief riool- en waterzorgheffing zal als gevolg van bovenstaande met ca. 11% stijgen.
- De tarieven worden officieel vastgesteld middels de vaststelling van de belastingverordeningen.

Toeristenbelasting

Vastgesteld Beleid

- De toeristenbelasting is een algemene belasting;
- De toeristenbelasting wordt geheven op overnachtingen door niet-ingezetenen van de gemeente in de gemeente Harderwijk.
- De toeristenbelasting is een bedrag per persoon per nacht;
- Voor toeristenbelasting wordt geen kwijtschelding verleend;
- Op de toeristenbelasting kan op grond van de verordening een vrijstelling worden verleend;
- De tarieven worden gebaseerd op de tarieven van het jaar daarvoor vermeerderd met het vastgestelde indexatiecijfer;
- Het tarief toeristenbelasting wordt altijd naar boven afgerond op hele eurocenten.

Voornemen 2025

- Het tarief toeristenbelasting 2025 is gebaseerd op het tarief 2024 verhoogd met de inflatiecorrectie. In aanvulling hierop wordt het tarief op grond van de door de raad vastgestelde Kadernota 2024 verder verhoogd met 25% voor het jaar 2025 en volgende.
- De tarieven worden officieel vastgesteld middels de vaststelling van de belastingverordeningen.

Forensenbelasting

Vastgesteld Beleid

- De Forensenbelasting is een algemene belasting.
- De Forensenbelasting wordt geheven bij niet-ingezetenen die meer dan 90 dagen per jaar beschikken over een gemeubileerde woning.
- De tarieven worden gebaseerd op de tarieven van het jaar daarvoor vermeerderd met het vastgestelde indexatie;
- De tarieven Forensenbelasting worden afgerond en sinds 2020 altijd naar boven afgerond op hele euro's,
- Voor Forensenbelasting wordt geen kwijtschelding verleend.

Voornemen 2025

- Het geraamde aantal objecten is ten opzichte van de vorige begroting niet gewijzigd.
- Met ingang van dit jaar worden de tarieven niet afgerond op tientallen euro's, maar op hele euro's naar boven.
- Het tarief Forensenbelasting 2025 is gebaseerd op het tarief 2024 dat wordt verhoogd met de inflatiecorrectie.
- De tarieven worden officieel vastgesteld middels de vaststelling van de belastingverordeningen.

Reclamebelasting

Vastgesteld Beleid

- De reclamebelasting is een algemene belasting.

Voornemen 2025

- De opbrengst en hiermee tarief van de reclamebelasting wordt voor de jaren 2025 - 2027 op grond van de vastgestelde Kadernota 2024 naast de reguliere indexatie boven trendmatig verhoogd met 10%.
- De tarieven worden officieel vastgesteld middels de vaststelling van de belastingverordeningen.

Begraafrechten

Vastgesteld Beleid

- De begraafrechten zijn een specifieke heffing; een vergoeding voor onder andere het gebruik van de begraafplaats en diensten in verband met de begraafplaats.
- Dit betekent dat de begrote baten de begrote lasten niet mogen overstijgen
- De exploitatie van de begraafplaats is niet kostendekkend (90%);

Voornemen 2025

- Op grond van de door de raad vastgestelde Kadernota 2024 wordt in het kader van de ombuigingsplannen de kostendekkendheid van de lijkbezorgingsrechten verhoogd naar 100%.
- Vorenstaande heeft in relatie met de inschatting van een verhoging van de opbrengsten als gevolg van een toename van de aantallen tot het gevolg dat de tarieven boven trendmatig wordt verhoogd met 8% (reguliere indexatie en aanvullend 5,7%)
- De tarieven worden officieel vastgesteld middels de vaststelling van de belastingverordeningen.

Marktgelden

Vastgesteld Beleid

- De Marktgelden zijn een specifieke heffing; een vergoeding voor de kosten van het innemen van een standplaats en de aansluiting op de elektriciteitskasten, inclusief btw.
- De Marktgelden worden geheven van de gebruikers van de weekmarkt en standplaatshouders.
- Er is geen sprake van 100% kostendekkendheid.

Voornemen 2025

- De tarieven voor marktgelden 2025 zijn gebaseerd op de tarieven 2024 verhoogd met de inflatiecorrectie.
- Bovenstaande maatregelen leidt tot kostendekkendheid van 61%
- De tarieven worden officieel vastgesteld middels de vaststelling van de belastingverordeningen.

Overige legestarieven

Vastgesteld Beleid

- De leges zijn een specifieke heffing; een vergoeding voor, door of vanwege de gemeente verstrekte diensten of gebruik van gemeentelijke voorzieningen, waaronder de Nederlandse identiteitskaart.
- In 2024 is de Omgevingswet in werking getreden waardoor het jaar 2024 en 2025 als een 'overgangsjaar' geldt.
- Op niveau van hoofdstuk 1 en 2 van de tarieventabel behorende bij de verordening mogen de leges de 100% kostendekkendheid niet overstijgen.
- De gemeente zal toegroeien naar een 100% kostendekkendheid op hoofdstuk 1 en hoofdstuk 2 niveau (publiekszaken, kabels & leidingen, bouwvergunningen en omgevingsvergunningen).
- Hoofdstuk 3 van de legesverordening (APV vergunningen) wordt separaat beoordeeld.
- Voor leges is geen kwijtschelding mogelijk.

Voornemen 2025

- De uitgaven van de leges worden trendmatig verhoogd
- In de door de raad vastgestelde Kadernota 2024 is vastgesteld om de tarieven voor het rijbewijs dat voor 5 jaar wordt vastgesteld te verhogen naar het tarief dat voor 10 jaar geldt. Dit leidt tot een verhoging van het tarief van € 17,40 (gebaseerd op de tarieven 2024).
- In de door de raad vastgestelde Kadernota 2024 is vastgesteld om de tarieven voor een 'eenvoudig' huwelijk te verhogen van € 100 naar € 250. De kosten van een regulier huwelijk blijven gelijk.
- Dit leidt tot een meeropbrengst van hoofdstuk 1 van € 25.200 in 2025.
- De tarieven worden officieel vastgesteld middels de vaststelling van de belastingverordeningen.

Hondenbelasting

Vastgesteld beleid

- Voor de tarieven van deze belasting wordt uitgegaan van een trendmatige aanpassing..

- Thans wordt de hondenbelasting geëvalueerd. De uitkomst van deze evaluatie kan leiden tot het al dan niet voortduren van de hondenbelasting. Dit zal op zijn vroegst impact hebben in 2026.

Voornemen 2025

- De tarieven voor de hondenbelasting 2025 zijn gebaseerd op het tarief 2024 en worden verhoogd met de indexatie.
- De tarieven worden officieel vastgesteld middels de vaststelling van de belastingverordeningen.

Precariobelasting

Vastgesteld beleid

- De verordening wordt voor het jaar 2025 geëvalueerd en daar waar noodzakelijk inhoudelijk aangepast.

Voornemen 2025

- De tarieven voor de precariobelasting 2025 zijn gebaseerd op het tarief 2024 en worden verhoogd met de indexatie. In aanvulling hierop is in de door de Raad vastgestelde Kadernota 2024 besloten om de tarieven precariobelasting boven trendmatig met 10% te verhogen.
- De tarieven worden officieel vastgesteld middels de vaststelling van de belastingverordeningen.

Parkeerbelasting

Vastgesteld beleid

- Voor een naheffingsaanslag parkeerbelastingen geldt een maximumbedrag dat in rekening kan worden gebracht. Dit bedrag wordt jaarlijks door het Rijk vastgesteld en gepubliceerd in de Staatscourant. Per 1 januari 2024 is het maximumbedrag dat voor een naheffingsaanslag parkeerbelastingen in rekening kan worden gebracht, bepaald op € 76,70.
- Het totale product 'Parkeren' is in de Parkeereexploitatie 2019 (PEX18) geactualiseerd en vormt mede de basis voor de begroting 2025. Vanuit de Kadernota is besloten de tarieven met elke 2 jaar met 5% te verhogen.

Voornemen 2025

- In de Kadernota 2025 is vastgesteld dat de opbrengsten parkeerbelasting vanaf 2025 met ca. € 500.000. Dit kan in tegenstelling tot het de eerdere voornemens dat vanaf 2025 er een verhoging kan worden toegepast voor het parkeertarief / parkeervergunning, terugbrengen tot aantal uren gratis parkeren danwel omvormen blauwe zones naar vergunning parkeren.
- De tarieven worden officieel vastgesteld middels de vaststelling van de belastingverordeningen.

Havengelden

Vastgesteld beleid

- Voor de havengelden geldt in beginsel dat de begrote baten de begrote lasten niet mogen overstijgen.
- Op grond van het vastgestelde beleid bedraagt de kostendekkendheid voor het jaar 2025 van 100% van de toerekenbare kosten, waarbij uitgegaan wordt van opbrengst van € 596.525,-.

Voornemen 2025

- In het huidige begrotingsvoorstel en kostenonderbouwing is rekening gehouden met de aangenomen Kadernota 2024. Dit betekent:
 - De kosten van de gele brigade worden teruggebracht. Aangezien deze kosten gedeeltelijk verantwoord werden in de kosten voor het havengeld. Dit leidt tot minder verhaalbare kosten.
 - De kosten voor het baggeren wordt gereduceerd. Aangezien de kosten voor het baggeren gedeeltelijk in de tariefstelling van de havengelden verwerkt zijn, leidt dit tot minder verhaalbare kosten.
- In de tarieven havengeldverordeningen worden de voorstellen van de ombuiging initiatieven meegenomen.

Ongebonden heffingen; diverse belastingen

De ongebonden heffingen (Onroerende-zaak belastingen, Roerende-ruimtebelastingen, Hondenbelasting, Toeristenbelasting, Forensenbelasting, Precariobelasting en Reclamebelasting) worden alle tot de algemene dekkingsmiddelen gerekend, omdat er geen relatie is met een inhoudelijk begrotingsprogramma; de besteding is niet gebonden aan een bepaalde taak. De opbrengsten van deze heffingen zijn vrij besteedbaar.

Gebonden heffingen

De gebonden heffingen (ook wel recht of voorheen retributie genoemd), zoals de afvalstoffen- en rioolheffing, reinigingsrechten, begraafplaatsrechten en diverse leges worden verantwoord op het betreffende programma en worden niet tot de algemene dekkingsmiddelen gerekend. Het betreffen gedwongen betalingen aan de (lokale) overheid ter zake van een concrete, door de (lokale) overheid als zodanig, individueel bewezen dienst.

Begroting (ongebonden)

(bedragen x 1.000,-)

Belastingsoort	Begroting 2024	Begroting 2025
Forensenbelasting	€ -67.000	€ -68.100
Onroerende zaakbelastingen	€ -13.449.500	€ -15.074.500
Toeristenbelasting	€ -253.000	€ -389.625
Hondenbelasting	€ -202.000	€ -207.600
Precariobelasting	€ -179.000	€ -201.273
Reclamebelasting	€ -155.000	€ -173.700
Parkeerbelasting (belasting inclusief naheffing)	€ -2.242.000	€ -2.354.620
Subtotaal	€ -16.547.500	€ -18.469.418

Begroting (gebonden)

(bedragen x 1.000,-)

Belastingsoort	Begroting 2024	Begroting 2025
Afvalstoffenheffing	€ -5.671.000	€ -5.897.600
Omgevingsvergunningen (hoofdstuk 2 tarieventabel leges)	€ -890.000	€ -904.260
publieke zaken (hoofdstuk 1 tarieventabel leges)	€ -682.000	€ -678.925
Havengelden	€ -645.000	€ -596.482
Lijkbezorgingsrechten/Grafrechten	€ -947.000	€ -1.187.960
Marktgelden	€ -34.000	€ -34.970
Overige heffingen (leges APV enz.) (hoofdstuk 3 tarieventabel leges)	€ -74.000	€ -76.160
Riool- en waterzorgheffing	€ -3.766.000	€ -4.217.754
Subtotaal	€ -12.709.000	€ -13.594.111
Totaal	€ -29.434.000	€ -32.063.529

Kostendekkendheid heffingen					
	Afvalstoffenheffing	Riolering	Begraafplaats-rechten	Marktgelden	Havengelden
Kosten incl. omslagrente	€ 4.956.290,-	€ 3.354.153,-	€ 1.208.356,-	€ 54.230,-	€ 556.794,-
Inkomsten excl. Heffingen	€ -454.540,-	-	€ -116.671,-	€ -8.430,-	-
Netto kosten	€ 4.501.750,-	€ 3.354.153,-	€ 1.091.685,-	€ 45.800,-	€ 556.794,-
Toe te rekenen kosten:					
BTW	€ 939.867,-	€ 329.401,-	-	€ 7.661,-	-
Overhead	€ 159.000,-	€ 380.200,-	€ 96.800,-	€ 4.175,-	€ 39.688,-
Inkomensregelingen	€ 297.000,-	€ 154.000,-	-	-	-
Totaal toe te rekenen kosten	€ 1.395.867,-	€ 863.601,-	€ 96.800,-	€ 11.835,-	€ 39.688,-
Totale kosten (te dekken uit tarieven)	€ 5.897.617,-	€ 4.217.754,-	€ 1.188.485,-	€ 57.635,-	€ 596.482,-
Totale Opbrengst (uit tarieven)	€ -5.897.617,-	€ -4.217.754,-	€ -1.187.690,-	€ -34.970,-	€ -596.482,-
Dekkingspercentage, afgerond	100%	100%	100%	61%	100%

Indien de begroting wordt vastgesteld overeenkomstig van bovenstaande tarieven, leidt dit tot de volgende tarieven. Hierbij dient opgemerkt te worden dat het vaststellen van de tarieven voor de belastingmaatregelen geschiedt bij het aanbieden aan de raad van de belastingverordeningen wat plaatsvindt in december 2024.

	Tarief 2025	Tarief 2024
Afvalstoffenheffing		
vast tarief	195	181
variabel tarief 140 liter restcontainer	4,5	4,5
variabel tarief 240 liter restcontainer	8	8
inworp ondergrondse restcontainer	1,6	1,6
Forensenbelasting		
12,5 tot 30 m2	233,48	228,23
30 tot 40 m2	389,51	380,75
40 tot 60 m2	547,79	535,47
> 60 m2	626,45	612,37

Grafrechten		
monument	87,99	81,37
kelder	87,99	81,37
graftuin	44,02	40,71
urn	87,99	81,37
begraafrechten	1.067,25	987
Havengelden		
recreatievaart per m1 per dag	2,03	2,03
recreatievaart bewoners per m2 per jaar	12,28	12,31
woonschepen per jaar per m2	29,08	29,09
beroepsvaartuigen per week per tonnage	0,25	0,25
Hondenbelasting		
Hondenbelasting	67,50	65,98
Marktgeden	29,74	26,43
OZB		
OZB eigendom voor woningen	0,0996%	0,0917%
OZB eigendom voor niet-woningen	0,2875%	0,2586%
OZB gebruik voor woningen	0,2308%	0,2076%
Precariobelasting		
per m2 grond	22,52	20,01
per m2 terras	54,14	48,11
per automaat > 1 m	63,14	56,11
Reclamebelasting		
Reclamebelasting	144,22	128,16
Riool en waterzorgheffing		
woning	177	155,5
niet woning	270	245,2
Toeristenbelasting		
Toeristenbelasting	2,15	1,68

3.2 Paragraaf Weerstandsvermogen en risicobeheersing

Algemeen

De paragraaf weerstandsvermogen en risicobeheersing geeft aan hoe solide de financiële positie van de gemeente is. Weerstandsvermogen is van belang omdat financiële tegenvallers zich kunnen voordoen. Het beleid ten aanzien van het weerstandsvermogen en risicobeheersing wordt vastgelegd in de Nota weerstandsvermogen en risicobeheersing. Vervolgens wordt in de verplichte paragraaf bij de begroting en jaarrekening inzicht gegeven in de verhouding benodigd en beschikbaar weerstandsvermogen en zo nodig de maatregelen die worden genomen om op het benodigde niveau te komen.

Weerstandsvermogen

In het 'Besluit begroting en verantwoording provincies en gemeenten' is aangegeven dat het weerstandsvermogen bestaat uit de relatie tussen:

- A. De weerstandscapaciteit ,zijnde de middelen en mogelijkheden waarover de gemeente beschikt of kan beschikken om niet begrote kosten te dekken;
- B. Alle risico's waarvoor geen maatregelen zijn getroffen en die van materiële betekenis kunnen zijn in relatie tot de financiële positie.

Het weerstandsvermogen als ratio, berekend door de beschikbare weerstandscapaciteit te delen door de benodigde weerstandscapaciteit, vormt de indicator voor de robuustheid van de begroting. In de Nota Weerstandsvermogen en Risicobeheersing 2022-2025 is vastgelegd een ratio te hanteren van 1,0. Dit valt binnen waarderingschaal C (=voldoende) op basis van het Gemeenschappelijk Financieel Toezichtkader van de provincie Gelderland. Op basis van de financiële verordening zal deze nota in 2025 worden herzien.

De begroting van 2025 sluit op een totaal van ongeveer 225 miljoen. Hiervan bestaat 106 miljoen uit programma 6, de gedecentraliseerde wetten WMO, jeugdzorg en Participatie. Deze activiteiten brengen veel risico's en open einde regelingen met zich mee, maar hebben daarvoor ook een eigen bestemmingsreserve, de bestemmingsreserve sociaal domein. Dat betekent dat de risico's van de activiteiten die worden uitgevoerd onder het restant van de begroting (119 miljoen) een beroep doen op het weerstandsvermogen. Naast de berekening van de ratio, zoals hierboven beschreven, is een vergelijking tussen risico's en omvang van de begroting interessant. Een buffer van 10% zou kunnen worden beschouwd als minimum ondergrens. Voor 2025 is dat ongeveer 11,9 miljoen

Weerstandscapaciteit

Bij het begrip weerstandscapaciteit wordt er onderscheid gemaakt tussen incidentele en structurele weerstandscapaciteit. De incidentele weerstandscapaciteit is de mate waarin eenmalige tegenvallers en/of calamiteiten kunnen worden opgevangen met vrij besteedbare middelen die eenmalig kunnen worden ingezet, zonder dat het invloed heeft op het gemeentelijk voorzieningenniveau. Dit mag bestaan uit de algemene reserve, overige vrij aanwendbare reserves en stille reserves.

De structurele weerstandscapaciteit is de mate waarin de gemeente in staat is om niet begrote kosten te dekken door structurele ruimte vrij te maken, zonder dat het ten koste gaat van de uitvoering van het beleid. Dit bestaat in de gemeente Harderwijk uit een raming voor onvoorziene uitgaven. Deze stelpost heeft een incidenteel karakter gekregen bij de ombuigingen voor 2025 e.v., waarbij de hoogte ervan ieder jaar bij de technische uitgangspunten van de Kadernota vastgesteld wordt. Bij de actualisering van de Nota Weerstandsvermogen en Risicobeheersing moet deze gewijzigde werkwijze opgenomen worden.

Risicobeheersing

Risicobeheersing is het geheel aan maatregelen die bewust door het college worden genomen om risico's te signaleren, over te dragen, te vermijden, te verminderen of te accepteren. Het doel van risicobeheer is de kans vergroten beoogde resultaten te behalen. Hierbij streeft de gemeente Harderwijk naar risicobeheer als gewoonte, door middel van structureel aandacht voor risico's. Risicobewustzijn binnen de gemeente is belangrijk om gefundeerde besluiten te nemen waarbij aanwezige risico's en mogelijke gevolgen voor de maatschappij en de financiële positie van de gemeente in afgewogen kunnen worden.

Om inzicht te krijgen in de risico's worden deze jaarlijks (bij de jaarrekening) organisatie-breed geïnventariseerd en gekwantificeerd naar omvang en de kans dat de risico gebeurtenis zich voordoet. Vervolgens worden beheersmaatregelen geformuleerd om de risico's te reduceren. Ervan uitgaande dat deze beheersmaatregelen ook effectief zijn, wordt een inschatting gemaakt van de overblijvende risico's. Deze overblijvende risico's vormen gecumuleerd de onderbouwing van de benodigde weerstandscapaciteit.

Huidige weerstandscapaciteit

Op basis van bovenstaande uitgangspunten is in onderstaande tabellen een samenvatting weergegeven van de beschikbare weerstandscapaciteit ultimo 2023. De prognose stand wordt hieronder gebruikt en afgezet tegen de risico-inventarisatie jaarrekening 2023. De besluitvorming van de Kadernota 2025-2028 incl. ombuigingen is in een separate kolom weergegeven. De structurele weerstandscapaciteit is niet meer van toepassing nadat deze is omgebogen tot een incidentele stelpost onvoorzien. De tabellen zijn hierop aangepast voor een meer overzichtelijke weergave.

(bedragen x €1000)

Beschikbare weerstandscapaciteit	Stand 31-12-2023 incl. rek. resultaat	Claims op reserve	Ingezet bij Kadernota 2025	Prognose stand na verwerking resultaat/claims
Verloop algemene reserve	30.491	-/-6.569	-/-5.022*	18.900

(bedragen x €1000)

Berekening weerstandsvermogen	Prognose stand na verwerking resultaat/claims	Geïdentificeerde risico's n.a.v. actualisatie eind 2023	Overschot	Ratio weerstandsvermogen
Berekening weerstandsvermogen	18.900	-/-16.168	2.732	1,17

*Het vrij besteedbare bedrag binnen de algemene reserve was bij de jaarrekening 2023 € 7,7 miljoen. Bij de kadernota 2025-2028 is voorgesteld de incidentele aanmeldingen te dekken uit de algemene reserve (€ 3.216.000,-), de eenmalige uitname uit het gemeentefonds voor zover dat mag te dekken uit de algemene reserve (€ 1.645.000,-) en vanuit de ombuigingen cat. A is besloten de stelpost onvoorzien een incidenteel karakter te geven en te dekken uit de algemene reserve (€ 161.000,-). Daarmee komt het surplus op € 2.732.000,- voor de Begroting 2025-2028 en de ratio weerstandsvermogen op 1,17 en dus boven de het vastgestelde minimum van 1,0.

De claims op de reserves en het rekeningresultaat 2023 bestaan uit:

(Bedragen * € 1.000,-)

Claims op reserves en het rekeningresultaat	Bedrag
Voorstellen voor bestemming resultaat jaarrekening 2023:	
Budgetten onderhanden werk 2023	2.697
Mutatie reserve organisatieontwikkeling Meerinzicht	-/- 277
Stimulering sociale huur	-/- 18
Terugdraaien overhevelingen 2 ^e Turap	-/- 530
Dekking 2 bestemmingsreserves kapitaallasten	-/- 9
Invoering Wet kwaliteitsborging	19
Mutatie reserve opvang Oekraïne	250
Dekking Sociaal Domein 2023	-/- 1.300
Besluitvorming jaarrekening vrijval BW\MO middelen	-/-400
Claims:	
Kadernota 2023-2026 (dekking incidentele posten jaarschijf 2024-2025-2026)	1.523
Kadernota 2024-2027 (dekking incidentele posten jaarschijf 2024-2025)	3.239
Jaarrekening 2022 onderhandenwerken 2023 (neutrale overhevelingen)	73
Initiatiefvoorstel opt-in systeem ongeadresseerd reclamedrukwerk 2024-2025	90
2e Turap 2023; onderhandenwerken	910
2e Turap 2023: onderhandenwerken 2024 vacatureruimte SL	51
2e Turap 2023: TV04 onderhandenwerken woonwagen FTE 0,5jr 2026	44
2e Turap 2023: TV12 Veiligheidsmonitor nr 2025	29
Inzet lokale middelen Beschermd Wonen en Maatschappelijke Opvang	-527
Interventies Kansrijk Opgroeien ¹¹	580
Zonne-energie voor energieneutraal De Sypel	100
Motie Jeugd en Jongeren, het perspectief van de toekomst ¹¹	25
Totaal resultaatbestemming en claims	6.569

Benodigde weerstandscapaciteit risico-inventarisatie Jaarrekening 2023

De totale benodigde weerstandscapaciteit op basis van de risico inventarisatie bij de jaarrekening 2023 is € 16,1 miljoen. Dat is 13,5% van de begroting 2025 en is als volgt opgebouwd:

	Belangrijkste risico's	Rekening 2023	Rekening 2022
1	Grondexploitaties / Waterfront	1.000.000	11.600.000
2	Risico rentestijgingen grondexploitatie	5.019.000	4.481.280
3	Sociaal domein	0	0
4	Gronden in eigendom van de gemeente	331.700	331.700
5	Verbonden partijen	528.250	315.903
6	Raming gemeentefonds	500.000	
7	Garantieverlening Zonnepark Harderwijk BV	450.000	500.000
8	Warmtenetwerk	500.000	
9	Windturbines Lorentz	312.500	
10	Overig Domein Mens & Maatschappij, team samenleving	1.049.000	760.000
11	Exploitatie sport accommodaties en zwembad	187.500	241.918
12	Overig Domein Stad & Omgeving, ruimtelijke projecten	460.000	
13	Stadsbedrijf	500.000	610.000
14	Financiële risico's (borgstellingen en garantstellingen)	1.574.750	
15	Bedrijfsvoering risico's	3.255.500	
16	Overig algemeen (niet geïdentificeerd of gekwantificeerd)	500.00	2.000.000
	Totaal	16.168.200	20.840.800

De totale benodigde weerstandscapaciteit, op basis van de risico-inventarisatie eind 2023, is € 16,1 miljoen. Dit is een daling van ca. € 4,67 miljoen ten opzichte van de berekende, benodigde weerstandscapaciteit bij de jaarrekening 2022.

In onderstaande tabel een overzicht van het verloop van de risico-inventarisatie.

(Bedragen * 1.000)

Risico inventarisatie (verloop)	Jaarrekening 2019	Jaarrekening 2020	Jaarrekening 2021	Jaarrekening 2022	Jaarrekening 2023
Algemene dienst	2.413	4.940	9.181	4.659	9.836
Grondexploitaties	20.573	21.120	14.967	16.181	6.332
Totaal	22.986	26.060	24.148	20.840	16.168

Toelichting op de belangrijkste risico's en ontwikkelingen m.b.t. de benodigde weerstandscapaciteit

De risico's van de grondexploitaties zijn fors afgenomen terwijl meer risico's binnen de algemene dienst zijn geïdentificeerd en gekwantificeerd. Daarnaast wordt er in toenemende mate aandacht gevraagd voor informatiebeveiliging en privacy. Het is echter lastig om die risico's nu al te kwantificeren. Hieronder volgt een toelichting op de grootste gekwantificeerde risico's of groep van risico's.

1. Grondexploitaties / Waterfront

Risico's die zich voordoen worden bij herziening vertaald in het saldo van de grondexploitatie en risico's die zich niet voordoen vervallen of verminderen. Op grond hiervan mag onder normale omstandigheden er vanuit worden gegaan, dat de risico's van de lopende grondexploitaties langzaam verder afnemen naarmate het einde nadert. De risico's met betrekking tot de grondexploitaties zijn echter dit jaar fors afgenomen. Voor het komende jaar moet, net zoals ieder jaar, rekening gehouden worden met fluctuaties in de risico's afhankelijk van de geactualiseerde situatie. Voor de herziening van de Grex 2024 (onderdeel van de jaarrekening 2023) zijn de risico's berekend met behulp van de Risman methode waarbij de kwantificering van de risico's plaatsvindt door voor elk van de risico's de financiële impact te vermenigvuldigen met de kans dat het risico zich voor gaat doen. Deze nieuwe methode heeft ertoe geleid dat de risico's ten opzichte van de eerdere berekeningen, naar beneden zijn bijgesteld.

Waterfront: Het risico is met ruim 10 miljoen gedaald. Deze daling bestaat uit 3 elementen. Over het risico "parkvilla's" heeft besluitvorming plaatsgevonden in de raad. Daarmee heeft het risico zich voorgedaan en zijn de resultaten daarvan in de herziene grex verwerkt. Het risico kan komen te vervallen. Datzelfde geldt voor het risico van de kans op lagere grondopbrengsten. Door daadwerkelijke afwaardering van de gronden in de herziene grex kan het risico komen te vervallen. Aanvullende BBV voorschriften hebben bovendien geleid tot het verlagen van de toevoeging van de WBI subsidie in de Grex. Toevoeging van een subsidie leidde tot een risico op terugbetaling. Nu minder is toegevoegd aan de grex kan het risico evenredig worden verlaagd. Daarnaast vormt het niet aan de grex toegevoegde deel van de WBI subsidie een soort van buffer voor een deel van de mogelijk resterende risico's, waardoor de risico's die via het weerstandsvermogen moeten worden afgedekt nog verder kan worden verlaagd. Deze WBI subsidie maakt geen onderdeel uit van het eigen vermogen maar van de overlopende passiva.

Lorentz III en Drielanden: De gekwantificeerde risico's zijn lager dan de verwachte winst waardoor deze risico's binnen de grex kunnen worden opgevangen en bij de berekening van het benodigde weerstandsvermogen buiten beschouwing blijven.

2. Risico rentestijgingen voor de grondexploitaties

De rentegevoeligheid van de grexen wordt jaarlijks geanalyseerd om het risico van rentestijging te kunnen kwantificeren. In de grexen is gerekend met een rentepercentage van 0,64% terwijl de rente op de kapitaalmarkt op dit moment veel hoger is. Bij aflopende leningen en herfinanciering geeft dat een direct effect op de kosten van de grexen. Het renterisico's wordt berekend op basis van de verwachte eindwaarde van de grex, de looptijd van de grex en een rente opslag die gebaseerd is op het verschil tussen de toegerekende rente en de huidige marktrente. Net als in 2022 is gerekend met een renterisico opslag van 1.0%. Naarmate het rente percentage toeneemt wordt het rente effect groter door het zogenoemde rente op rente effect. Door de relatief lange looptijd van 8 jaar bij Lorentz III en de relatief hoge boekwaarde van € 18,8 miljoen is de rentegevoeligheid groot. Een rentestijging heeft op de grex Drielanden een klein positief effect omdat al per 2026 een positieve boekwaarde wordt verwacht die leidt tot rente opbrengsten in plaats van rentekosten. Dat dempt het renterisico.

3. Sociaal domein

De combinatie van een goed gevulde bestemmingsreserve sociaal domein en een realistische begroting 2024, hebben ten tijde van de jaarrekening 2023 (het moment van risico inventarisatie) tot de conclusie geleid dat er geen aanvullend benodigd weerstandsvermogen nodig is voor het sociaal domein. Op 19 juni 2023 is de Hervormingsagenda Jeugd 2023-2028 definitief vastgesteld. Doel van de maatregelen in de Hervormingsagenda is het stelsel kwalitatief te verbeteren en financieel houdbaar maken: betere en tijdige zorg en ondersteuning voor jeugdigen en hun gezin, op de juiste plek en wanneer dit nodig is. De maatregelen zoals opgenomen in de Hervormingsagenda tellen op tot een besparingspotentieel van ongeveer € 1 miljard vanaf 2026. Voor een deel van de maatregelen (€ 650 miljoen) is er overeenstemming tussen het rijk en de VNG over de mogelijke haalbaarheid van deze maatregelen. Voor de overige € 380 miljoen is de haalbaarheid onzeker. Gemeenten moeten bij het opstellen van hun begrotingen echter rekening houden met de besparing van € 1 miljard. Bij tegenvallende besparingen kan de (landelijke) deskundigencommissie hierover advies uitbrengen.

Naast bovengenoemde besparingsopgave heeft het kabinet besloten om een aanvullende besparing van structureel € 511 miljoen te realiseren, die een Rijksverantwoordelijkheid is gemaakt. Concreet betekent dit dat het aan de Rijksoverheid is om de besparing in te vullen met (wettelijke) maatregelen. Het gaat daarbij om maatregelen waardoor gemeenten minder middelen nodig hebben of waarbij alternatieve inkomsten gegenereerd kunnen worden. Het Rijk draagt het budgettaire risico in geval (een deel van) deze maatregelen geen of niet tijdig doorgang vinden. Met het vaststellen van de Hervormingsagenda zijn de middelen voor de jaren 2024 en 2025 toegevoegd aan het gemeentefonds. De toevoeging aan het gemeentefonds van de middelen voor 2026 en verder vindt plaats na het advies van de deskundigencommissie en de besluitvorming daarover. In de begroting 2024-2027 is voor de jaren vanaf 2026 rekening gehouden met een stelpost van 100% van de bedragen uit de Hervormingsagenda. Daarnaast is rekening gehouden met een besparing op de uitgaven, gekoppeld aan de aanvullende bezuiniging van het rijk van € 511 miljoen. Voor gemeente Harderwijk is dit een bedrag van € 1,3 miljoen. Deze aanvullende bezuiniging is voor rekening en risico van het rijk. De wijze waarop wij uitwerking hebben gegeven aan deze hervormingsagenda en aanvullende bezuiniging is afgestemd met en akkoord bevonden door de provinciaal toezichthouder.

4. Gronden in eigendom van de gemeente

De gemeente heeft gronden in eigendom om te ontwikkelen of te ruilen om ontwikkeling mogelijk te mogelijk te maken. De boekwaarde van de gronden kan te hoog zijn als de bestemming nog onduidelijk is of mogelijk te hoog gewaardeerd. Dat kan het geval zijn als geplande ontwikkelingen geen doorgang vinden. Dit risico betreft vooral de boekwaarde van de gronden Weiburg waar ontwikkelingen gepland zijn, voorbereidingskosten worden gemaakt en nog niet zeker is dat de kosten ook worden terug verdiend. Er heeft inmiddels besluitvorming plaatsgevonden over de aanvraag van WBI subsidie.

5. Verbonden partijen

Deelname aan verbonden partijen brengt risico's met zich mee. Onder dit risico vallen gesignaleerde risico's voor MIZ, voor de Inclusief Groep (Berenschot doet momenteel onderzoek) en de fusie van het streekarchivariaat (meer partners en andere samenwerkingsvorm kan leiden tot een andere verdeelsleutel).

6. Raming gemeentefonds

In december 2023 zijn we geconfronteerd met een onverwachte tegenvaller in de algemene uitkering (- 900.000,- euro). Door herijking is het aantal maatstaven fors verminderd met als gevolg dat het actualiseren of herzien van een maatstaf een veel grotere impact kan hebben.

7. Garantieverlening Zonnepark Harderwijk BV

De gemeente heeft zich garant gesteld voor een grote lening, waarvan een deel inmiddels is afgelost, daardoor kan het risico worden verlaagd. Doordat er ook een pand tegenover de lening staat is het risico teruggebracht tot het restrisico.

8. Warmtenetwerk

De risico's voor het warmtenetwerk zijn gereduceerd omdat de gemeente aandeelhouder is geworden van de onderneming. Door achterblijvende inkomsten is de verwachting dat door de onderneming gevraagd zal worden om een kapitaalstorting.

9. Windturbines Lorentz

De kosten voor het project windturbines zijn inmiddels opgelopen terwijl onzeker is of deze kosten kunnen worden terugverdiend. Netcongestie maar ook de uitspraak van de raad van State leidt tot de huidige status van onzekerheid.

10. Overig domein mens & maatschappij, team samenleving

Vanuit het team samenleving wordt samengewerkt met een groot aantal maatschappelijke instellingen. Voor een aantal daarvan zijn borgstellingen of garantstellingen afgegeven die allen risico met zich meebrengen. Ook door het verstrekken van jarenlange subsidies bestaat een vergelijkbaar risico. Tevens is binnen dit domein een grote kans op misbruik van persoonsgegevens of informatielekken. De risico's daarvan zijn geïdentificeerd en zo goed mogelijk gekwantificeerd.

11. Exploitatie sport accommodaties en zwembad

De nieuwbouw van het zwembad en sport accommodatie leiden tot nieuwe inzichten in benodigde budgetten voor exploitatie. In aansluiting op het jaar 2023 doen we ook in het jaar 2024 ervaring op met de exploitatie. Verwacht wordt dat we in de loop van de 2025 de budgetten realistisch kunnen bijstellen in de begroting.

12. Overig domein stad & omgeving, ruimtelijke projecten

Er is een groot aantal projecten in ontwikkeling die mogelijke risico's met zich meebrengen. De ontwikkeling van ruimtelijke brengen elk hun eigen risico's met zich mee. Deze risico's worden per project geïnventariseerd en meegenomen bij de jaarlijkse risico-inventarisatie. Lopende en of net uitgevoerde projecten, kunnen risico's meebrengen door dat de exploitatie budgetten mogelijk niet meer passend zijn. Op 30 oktober jl. is met de auditcommissie de wijze van omgaan met projectrisico's en daaruit voortvloeiend, financiële gevolgen voor het weerstandsvermogen, besproken. Daar is aangegeven dat voor 2023/2024 op de agenda staat om de risico's voor de niet-GREX projecten op eenduidige wijze te beschrijven en te waarderen. De inventarisatie voor de risico's op kwalitatief niveau heeft inmiddels voor 70% van de projecten plaatsgevonden. De volgende stap is deze eenduidige wijze te kwantificeren. Bij de jaarrekening 2024 zal deze input worden meegenomen voor de bepaling van het weerstandsvermogen. Op basis van de risico's zoals deze tot dusver zijn gewaardeerd is voor 2023 gekozen voor een verzamelpost.

13. Stadsbedrijf

Het stadsbedrijf is verantwoordelijk voor zorgvuldig beheer en onderhoud van de openbare ruimte. De ruimte die door allen in de samenleving wordt gebruikt. Het opgenomen risico betreft het voordoen van een mogelijke calamiteit in de openbare ruimte waarin de begroting geen rekening mee is gehouden en waar snel gehandeld moet worden

14. Financiële risico's (borgstellingen en garantstellingen)

Net als bij de grexen bestaat er ook een renterisico in de algemene dienst. Op basis van de huidige informatie verwachten wij in 2026 weer leningen te moeten aantrekken tegen de dan geldende rentepercentages. In onze begroting is geen rekening gehouden met een hogere rente last. Bestaande garantstellingen voor derden moeten we beschouwen als een financieel risico. En met het gebruik van subsidies van derden, zoals bijvoorbeeld de WBI, SISA regelingen bestaat er een risico op terugbetaling. Risico's die in eerder berekeningen niet separaat waren gekwantificeerd.

15. Bedrijfsvoering risico's

In onze bedrijfsvoering lopen we dagelijks risico. Een verzamelpost van vele heel diverse risico's, groter en kleiner van aard die niet allemaal separaat zijn benoemd. Een aantal voorbeelden hiervan zijn: Menselijke fouten kunnen leiden tot schades zoals bijvoorbeeld foute aanbestedingen of het terugvorderen van subsidies. De omgevingswet zal naar verwachting gaan leiden tot het bijstellen van onze begroting budgetten omdat nog onduidelijk is wat er gaat gebeuren bij zowel de lasten als de baten. Datzelfde geldt voor het onderzoek naar de kosten dekkendheid van leges na veranderingen in wet- en regelgeving. We bezitten veel vastgoed, met risico's van leegstand terwijl onze kosten doorlopen, of juist te maken krijgen met hogere pand lasten die doorberekend worden aan gebruikers maar in sommige gevallen anderzijds vragen om een hogere subsidie van de gemeente. Op ons totale personeelsbestand hebben we jaarlijks te maken met uitval van collega's door langdurige ziekte waarbij wij verantwoordelijk blijven om bij te dragen in de kosten. Een aantal collega's heeft een aanstelling voor onbepaalde tijd terwijl de dekking incidenteel van aard is. Kortom een divers geheel van

risico's die onderling van elkaar verschillen en in omvang niet groot zijn, maar als geheel toch een behoorlijk risico vormen. Ook die risico's hebben we dit jaar zo goed mogelijk geprobeerd in beeld te brengen en samengevat in de risico's voor de bedrijfsvoering.

16. Overig algemeen (niet geïdentificeerd of gekwantificeerd):

Om schijnnaauwkeurigheid te voorkomen in de berekeningen van risico's en ook in de wetenschap dat niet alle risico's zich tegelijkertijd zullen voordoen is er voor gekozen om- net als vorig jaar- een algemene rest post op te nemen in het weerstandsvermogen. Ten opzichte van 2022 hebben we deze restpost fors kunnen verlagen omdat we veel meer specifieke risico's hebben geïdentificeerd en gekwantificeerd. Deze ontwikkeling loopt door in 2024.

Risico's inzake informatieveiligheid en privacy

De dreiging van ransomware-aanvallen neemt toe. Aan de lopende band proberen criminelen een ingang te vinden. De (potentiële) gevolgen van een aanval worden ook steeds ernstiger: het wordt merkbaar. Het fenomeen ransomware (gijzelsoftware) komt al jaren voor. Criminelen versleutelen gegevens en persen het slachtoffer af om deze gegevens na het betalen van losgeld weer toegankelijk te maken. Criminelen aarzelen niet om privacygevoelige gegevens van inwoners, bedrijven en medewerkers online te publiceren. Binnen EHZM maken wij gebruik van diverse samenwerkingsverbanden en maken wij gebruik van diensten van derden zoals o.a. softwareleveranciers. Omdat men bij uitbesteding vooral stuur op de kwaliteit van de uiteindelijke dienstverlening, worden informatiebeveiliging en privacy veelal gezien als operationele details. In de samenwerkingsafspraken is daarvoor beperkt aandacht. Algemeen geldt dat uitbesteding en/of samenwerking bedoeld is om zaken tegen lagere kosten op een hoger kwaliteitsniveau te krijgen. Informatiebeveiliging is in die zin een kostenpost. Als er al concrete afspraken zijn over informatiebeveiliging en privacy dan staat controle op de naleving beperkt op de agenda. Dit heeft als gevolg dat er weinig zicht is op de feitelijke risico's als taken zijn uitbesteed. Gemeenten zijn in de afgelopen twee jaar regelmatig geconfronteerd met incidenten die ontstaan zijn bij derden waarbij de gevolgen in de eigen gemeente merkbaar waren. Het is lastig om deze risico's te kwantificeren, daarom is er voor gekozen om deze risico's wel te beschrijven, maar niet te kwantificeren. Dit vormt geen onderdeel van het berekende weerstandsvermogen. In dit kader wordt ook verwezen naar de paragraaf bedrijfsvoering voor een beschrijving van de ontwikkelingen op het gebied van Informatisering en Automatisering, gezien de relatie die er bestaat tussen die ontwikkelingen en de gemeentelijke risico's op dit terrein.

Financiële kengetallen

In de onderstaande tabel volgt een overzicht van de financiële kengetallen.

Financiële kengetallen	Verloop van de kengetallen					
	Rekening 2023	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028
1-a. Netto schuldquote	55,2%	47%	51%	47%	37%	26%
1-b. Netto schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen	53,0%	46%	49%	45%	36%	25%
2. Solvabiliteitsratio	31,5%	33%	32%	33%	33%	32%
3. Grondexploitatie	35,2%	20%	16%	13%	2%	0%
4. Structurele exploitatieruimte	-0,2%	0,8%	1,1%	0,2%	0,6%	0,1%
5. Belastingcapaciteit	79,2%	81,9%	86,0%	Nb	Nb	Nb

* Het kengetal Belastingcapaciteit voor de begroting 2026 t/m 2028 kan niet worden berekend. De benodigde gegevens (belastingtarieven en de gemiddelde WOZ- waarde) zijn voor deze jaren nog niet beschikbaar.

De berekende kengetallen zijn in te delen in 3 categorieën:

- Categorie A: minst risicovol;
- Categorie B: gemiddeld risicovol;
- Categorie C: meest risicovol.

Om een beoordeling van de onderlinge verhouding tussen de kengetallen in relatie tot de financiële positie te kunnen geven, is onderstaande tabel weergegeven. Uiteindelijk is het van belang het geheel aan kengetallen in relatie met elkaar te analyseren, en niet één afzonderlijk kengetal te isoleren.

Tabel financiële kengetallen

In onderstaande tabel zijn de risicocategorieën waarin de gemeente Harderwijk zich bevindt voor het begrotingsjaar 2025 vetgedrukt opgenomen. Categorie A is de minst risicovolle categorie en categorie C is het meest risicovol.

Financiële kengetallen	Categorie A	Categorie B	Categorie C
1-a. Netto schuldquote	<90%	90-130%	>130%
1-b. Netto schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen	<90%	90-130%	>130%
2. Solvabiliteitsratio	>50%	20-50%	<20%
3. Grondexploitatie	<20%	20-35%	>35%
4. Structurele exploitatieruimte	>0%	0%	<0%

Financiële kengetallen	Categorie A	Categorie B	Categorie C
5. Belastingcapaciteit*	<95%	95-105%	>105%

De risicocategorisering waarin de kengetallen voor het jaar 2025 van gemeente Harderwijk vallen komt overeen met die van de begroting 2024. De meeste kengetallen vallen in de minst risicovolle categorie. Geen enkel kengetal valt in de meest risicovolle categorie.

Toelichting kengetallen

Netto schuldquote

De netto schuldquote geeft inzicht in het niveau van de gemeentelijke schuldenlast ten opzichte van de eigen middelen. Het geeft een indicatie van de mate waarin de rentelasten en de aflossingen op de exploitatie drukken. Een laag percentage is gunstig. De VNG adviseert om 130% als maximum norm te hanteren en daarboven de schuld af te bouwen. Een hogere schuldquote betekent een hogere schuldenlast. De netto schuldquote fluctueert in de loop der tijd, voornamelijk door opname van geldleningen en jaarlijkse aflossingen op geldleningen. De netto schuldquote van gemeente Harderwijk valt in de minst risicovolle **categorie A** en is 51% voor begrotingsjaar 2025.

Netto schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen

Deze wordt berekend overeenkomstig de netto schuldquote, vermeerderd met leningen aan openbare lichamen, woningbouwcorporaties, deelnemingen en overige verbonden partijen. Dit kengetal houdt ook rekening met de risico's die gelopen worden bij voornoemde partijen. Hoe lager het percentage is, hoe gunstiger ook hier de financiële positie. Gezien het terughoudende beleid wat het verstrekken van leningen betreft, is er nauwelijks verschil in de schuldquote na correctie voor alle verstrekte leningen. De netto schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen van gemeente Harderwijk valt in de minst risicovolle **categorie A** en is 49% voor begrotingsjaar 2025.

Solvabiliteitsratio

Dit kengetal geeft inzicht in de mate waarin de gemeente in staat is op langere termijn aan haar financiële verplichtingen te voldoen. Hoe hoger de solvabiliteitsratio, hoe groter de weerbaarheid van de gemeente. De solvabiliteitsratio drukt het eigen vermogen uit als percentage van het totale vermogen. De solvabiliteitsratio van gemeente Harderwijk valt in het gemiddelde risicoprofiel, **categorie B**. Er is sprake van een kleine afname van de solvabiliteitsratio in begrotingsjaar 2025 ten opzichte van begrotingsjaar 2024. De solvabiliteitsratio voor begrotingsjaar 2025 bedraagt 32%.

Grondexploitatie

Het kengetal grondexploitatie geeft aan hoe groot de grondpositie (de boekwaarde van de grond) is ten opzichte van de totale (geraamde) baten. Een grondexploitatie van 10% of hoger wordt beschouwd als kwetsbaar. Voor de berekening worden de niet in exploitatie genoemde gronden en de bouwgrond in exploitatie bij elkaar opgeteld en gedeeld door de totale baten uit de begroting of rekening en uitgedrukt in een percentage. De afgelopen jaren is gebleken dat grondexploitatie een forse impact kan hebben op de financiële positie van een gemeente. De boekwaarde van de voorraden grond is van belang, omdat deze waarde moet worden terugverdiend bij de verkoop.

Met een kengetal grondexploitatie van 16% voor begrotingsjaar 2025 valt de gemeente Harderwijk in **categorie A**. Dit kengetal is een verbetering ten opzichte van vorig jaar. Op dit moment wordt op basis van de geprognosticeerde balans meerjarig nog een afname van bouwgronden in exploitatie verwacht, echter kan het openen van een nieuwe grondexploitatie deze raming weer veranderen.

Structurele exploitatieruimte

Dit kengetal geeft aan hoe groot de structurele exploitatieruimte is, doordat wordt gekeken naar de structurele baten en structurele lasten en deze worden vergeleken met de totale baten. Een positief percentage betekent dat de structurele baten toereikend zijn om de structurele lasten (waaronder bijvoorbeeld de rente en aflossing van een lening) te dekken. De relevantie van dit kengetal voor de beoordeling van de financiële positie schuilt erin, dat het van belang is om te weten welke structurele ruimte een gemeente heeft om de eigen lasten te dragen, of welke structurele stijging van de baten of structurele daling van de lasten daarvoor nodig is. Wanneer dit cijfer negatief is, betekent het dat het structurele deel van de begroting onvoldoende ruimte biedt om de lasten te blijven dragen.

De structurele exploitatieruimte van gemeente Harderwijk is berekend op 1,1%. Voor begrotingsjaar 2025 valt dit kengetal in **categorie A**.

Belastingcapaciteit

De belastingcapaciteit geeft de potentiële ruimte aan, die een gemeente heeft om zijn structurele baten te verhogen om daarmee bijvoorbeeld stijgende structurele lasten op te vangen. Of dit wel of niet gebeurt is een bestuurlijke beleidskeuze. Wanneer een gemeente te maken heeft met een hoge schuld en de structurele

lasten hoger zijn dan de structurele baten en de woonlasten al relatief hoog zijn, dan is er minder ruimte om te kunnen bijsturen.

Voor de gemeenten wordt de belastingcapaciteit gerelateerd aan landelijk gemiddelde tarieven. De belastingcapaciteit wordt als volgt berekend: de totale woonlasten meerpersoonshuishouden ten opzichte van het landelijk gemiddelde uitgedrukt in een percentage. Onder de woonlasten worden verstaan de OZB, riool- en waterzorgheffing en afvalstoffenheffing voor een woning met gemiddelde waarde in de gemeente. Voor begrotingsjaar 2025 komt dit kengetal uit op 86,0%.

Het kengetal belastingcapaciteit van gemeente Harderwijk valt in de minst risicovolle **categorie A**.

Financiële positie

De financiële positie van de gemeente Harderwijk uitgedrukt in de kengetallen wordt, op basis van de risicocategorie-indeling, als voldoende gekwalificeerd.

3.3 Paragraaf Onderhoud kapitaalgoederen

Algemeen

Het op een verantwoorde wijze onderhouden en in stand houden van de kapitaalgoederen legt een beslag op een aanzienlijk deel van de financiële middelen van de gemeente. Kapitaalgoederen zijn ruwweg verdeeld naar de categorieën wegen, water, groen en gebouwen. Onderhoud en vervanging zijn van belang om een veilige en duurzame openbare ruimte te realiseren. Er vindt een continue afweging plaats tussen een zo doelmatig mogelijk fysiek beheer en het verwezenlijken van de aanwezige maatschappelijke vraag en behoefte.

Meer specifiek gaat het in deze paragraaf om de planning en uitvoering van de te verrichten onderhoudswerkzaamheden aan de diverse categorieën kapitaalgoederen. Genoemde bedragen zijn exclusief interne uren (overhead). Deze worden centraal vastgelegd en niet toegerekend.

In de diverse beleids- en beheerplannen heeft de raad de kaders vastgesteld voor de uitvoering van het onderhoud. Het vastgestelde onderhoudsniveau en de kwaliteit van de kapitaalgoederen zijn daarbij bepalend voor de jaarlijkse lasten. Voor zover aanwezig worden onderhoudsvoorzieningen gevuld door een jaarlijkse storting ten laste van de begroting.

De volgende tabel geeft een overzicht van aanwezige beheerplannen en geplande actualisaties (N.B.: opsomming is niet uitputtend van karakter).

Beheerplan	Vastgesteld raadsbesluit	Geplande actualisatie
IBOR 2020-2024	2 juli 2020	2024 (feb 2025 in Raad)
Beleidsuitwerking en uitvoeringsagenda Riool, Water en Klimaatadaptatie (BURWka) 2024-2028	10 juni 2024	2029
Beheerplan sportaccommodaties 2019-2023 2e evaluatie	10 oktober 2019	2027
VANG-Harderwijk op weg naar een circulaire stad	9 juli 2020	2025
Beheerplan begraafplaatsen	7 maart 2022	2028
Havenbeheerplan 2020-2024	2 juli 2020	2025
Meerjaren onderhoudsplan gemeentelijke gebouwen (MJOP) 2021-2024	8 juli 2021	2025

Beleidskader

Het beleid voor het beheer van onze openbare ruimte is vastgelegd in het Integraal Beheerplan Openbare Ruimte. Het huidige IBOR is bij raadsbesluit van 2 juli 2020 vastgesteld. Het plan, met als motto "Samen kleuren wij de Stad", geeft in hoofdlijnen aan hoe de gemeente de diverse onderdelen van de openbare ruimte in Harderwijk en Hierden op een doelgerichte en planmatige wijze beheert.

De keuzes in het IBOR-plan sluiten aan op het integrale beleid van de gemeente voor een veilig en aantrekkelijk woon- en leefmilieu, het versterken van de sociale samenhang, het vergroten van de toeristische attractiviteit en duurzaamheid. Gerubriceerd naar de productgroepen blauw (water, riool- en waterzorg), bruin (reiniging, afval), grijs (wegen, openbare verlichting, civieltechnische kunstwerken) en groen (openbaar groen, speelplaatsen) vormt het plan een schakel tussen de vigerende beleidsplannen en de meerjarige onderhoudsprogramma's.

Onderhoudswerkzaamheden aan de verschillende disciplines worden in de uitvoering waar mogelijk integraal afgestemd om kostenvoordelen te behalen.

Invulling taakstelling

In de begroting zijn taakstellingen opgenomen voor het grijs en groen die effect hebben op het beheer van de openbare ruimte en om nadere uitwerking vragen. Op dit moment wordt het nieuwe IBOR-plan 2025-2029 geactualiseerd. Nadat de begroting (en daarmee de definitieve taakstelling is vastgesteld, werken we de taakstellingen nader uit in het IBOR-plan. De ombuigingen worden daarmee geëffectueerd bij het vaststellen van het nieuwe IBOR-plan 2025-2029. De bedoeling is om deze in februari 2025 in de raad te behandelen.

Wegen

Het IBOR is maatgevend voor het in stand houden van de verhardingen. Aan de hand van de landelijke CROW – normen is het kwaliteitsniveau bepaald op niveau B. De dekking van dit niveau is geregeld in het IBOR. De CROW – normen worden landelijk als richtlijn erkend en toegepast.

Er is sprake van planmatig jaarlijks onderhoud (belijning, onkruidbestrijding), meerjarig onderhoud (vervanging van op basis van technische en economische levensduur), curatief onderhoud (herstellen van schade) en van meer projectmatige werkzaamheden (grootschalige vervanging, renovatie en reconstructie).

De technische levensduur wordt mede bepaald door met een frequentie van eens in de 3 jaar het gehele areaal te inspecteren.

De exploitatielasten bestaan uit onderhoud, vervanging, en herstel van schades. Voor 2025 is hier binnen de lopende begroting € 1,7,- miljoen geraamd.

Civiele kunstwerken

Het IBOR is maatgevend voor het in stand houden van de civiele kunstwerken. Voor de civieltechnische kunstwerken geldt het Kunstwerken Informatie Onderhoudssysteem (KIOS). Daarbij is als eis gesteld, dat de civiele kunstwerken moeten functioneren en het beheer wordt uitgevoerd op basis van een planmatige verouderingstijd. Het benodigde beheer volgt uit een inspectie (een keer per 3 jaar).

De exploitatielasten bestaan uit jaarlijks planmatig onderhoud, planmatig meerjarig onderhoud en herstel schades. Voor 2025 is hier € 166.000,- voor geraamd. In de exploitatie is vervanging niet opgenomen. In het IBOR is een lijst van alle civiele kunstwerken opgenomen met vervangingsjaar. De kosten moeten separaat aangevraagd worden.

Openbare verlichting en Technische installaties

Het IBOR is maatgevend voor het in stand houden van de openbare verlichting en de technische installaties. Aan de hand van landelijke normen, de richtlijnen en aanbevelingen van de Nederlandse Stichting voor Verlichtingskunde (NSVV), wordt het verlichtingsniveau bepaald. Deze richtlijnen hebben geen wettelijke status maar worden landelijk erkend en toegepast. De technische installaties moeten in principe altijd functioneren. Hiervoor is een service – level – agreement afgesloten met een 24-uurs norm voor het verhelpen van storingen.

Er is sprake van planmatig jaarlijks onderhoud, planmatig meerjarig onderhoud (vervanging van onderdelen en lichtmasten op basis van technische en economische levensduur), curatief onderhoud (herstellen van schade) en van meer projectmatige werkzaamheden (grootschalige vervanging, renovatie en reconstructie). De exploitatielasten bestaan o.a. uit energielasten, onderhoud en vervanging en herstellen van schades. Voor 2025 is voor deze kostencategorieën € 550.000,- geraamd.

Straatmeubilair

Het IBOR is maatgevend voor het in stand houden van het straatmeubilair. Aan de hand van de landelijke CROW – normen is het kwaliteitsniveau bepaald op niveau B en de dekking van dit niveau geregeld in het IBOR. De exploitatielasten bestaan uit onderhoud, vervanging, en herstel van schades. Jaarlijks is hiervoor € 188.000,- geraamd.

Groen

Het IBOR is maatgevend voor het in stand houden van de groenvoorzieningen. Aan de hand van de landelijke CROW – normen is het kwaliteitsniveau bepaald op niveau B en de dekking van dit niveau geregeld in het IBOR. Voor de bomen streven we naar duurzame instandhouding van het bomenbestand en voldoen aan de wettelijke zorgplicht.

Er is sprake van planmatig jaarlijks onderhoud, meerjarig onderhoud, vervanging op basis van technische en economische levensduur, curatief onderhoud (herstellen van schade) en van meer projectmatige werkzaamheden (grootschalige vervanging, renovatie en reconstructie). De exploitatielasten bestaan uit onderhoud, vervanging en herstel van schades. Voor 2025 is hier € 2,2 miljoen voor geraamd.

Speelplaatsen

Het IBOR is maatgevend voor het in stand houden van de speelplaatsen. Bij spelen gaat het om het handhaven van een veilige speelomgeving. De gemeente kent een zorgplicht om de veiligheid van de speelvoorzieningen te waarborgen. De veiligheid heeft betrekking op de onderhoudstoestand van de speeltoestellen en valondergronden, conform de regels in het Warenwetbesluit Attractie- en Speelvoorzieningen.

Het onderhoud bestaat uit onder meer het vervangen en repareren van speeltoestellen, het uitvoeren van functionele en visuele inspecties en het bijhouden van logboeken. De totale kosten voor onderhoud en vervanging voor 2025 zijn geraamd op € 372.000,-.

Havens

Het vigerende Havenbeheerplan 2020-2024 heeft betrekking op alle havens in eigendom en beheer van de gemeente Harderwijk inclusief het nautische beheergebied. Met de ontwikkelde fases 1 en 2 binnen het project Waterfront heeft het havengebied vele veranderingen ondergaan. De ontwikkeling van fase 3 is nog in volle gang.

Op basis van het Havenbeheerplan 2020-2024 wordt jaarlijks ca. € 230.000,- toegevoegd aan de onderhoudsvoorziening Havenwerken. Vanuit deze voorziening wordt het groot onderhoud aan bruggen, kademuren, oeverbeschermingen enz. bekostigd.

Vanaf het 2e halfjaar van 2024 wordt gestart met de actualisatie van het Havenbeheerplan. Dit zal leiden tot structurele aanpassing van de jaarlijkse toevoeging aan de onderhoudsvoorziening Havenwerken.

Riool- en waterzorg

Het college B&W heeft een Beleidsuitwerking en uitvoeringsagenda voor Riolering Water en Klimaatadaptatie Harderwijk 2024-2028 opgesteld (BuRWKA). Op 10 juni 2024 heeft de gemeenteraad ingestemd met de visiecomponenten in deze beleidsuitwerking. De BuRWKA vormt de onderbouwing om het bestaande rioolsysteem in stand te houden en ons voor te kunnen bereiden op de effecten van klimaatverandering. Hierbij wordt gebruik gemaakt van risicogestuurd rioolbeheer: dit betekent riolen met hoog risico vaker inspecteren en eerder repareren/vervangen, en riolen met een laag risico minder vaak inspecteren en later repareren/vervangen. De exploitatielasten bestaan met name uit onderhoud, vervanging en herstel van schades. Voor een financieel beeld wordt verwezen naar de paragraaf Lokale heffingen.

Water

Het IBOR is maatgevend voor het in stand houden van de watergangen. Het gaat hier om watergangen voornamelijk in het buitengebied met een schouwplicht. De stedelijke watergangen zijn voornamelijk in eigendom of beheer bij het Waterschap. De exploitatielasten bestaan uit onderhoud en herstel van schades.

Gemeentelijk vastgoed

De vastgoedportefeuille van de gemeente in de vorm van gebouwen en terreinen kent een divers karakter. Het bezit van vastgoed is echter geen doel op zich. Het is één van de instrumenten om de doelstellingen op het gebied van sport, cultuur, welzijn, veiligheid en economie te realiseren.

Beleidskader

In 2024 is de actualisatie van het vastgoed- en accommodatiebeleid vastgesteld (5 september 2024). Het huidige uitgangspunt is, dat de gemeente de vastgoedaccommodaties in een goede staat van onderhoud houdt. Er wordt eens in de 4 jaar het Meerjarig Onderhoudsplan (MJOP) geactualiseerd, inclusief het meerjarig budgettair beslag. Op moment van schrijven wordt gewerkt aan de actualisatie van het MJOP (voor de jaren 2025-2028).

Het onderhoudsniveau is gebaseerd op sober en doelmatig onderhoud. Het cyclische karakter van het planmatig onderhoud brengt met zich mee, dat er jaarlijkse fluctuaties optreden in het uitgavenpatroon. Naast de jaarlijks beschikbare onderhoudsbudgetten ten behoeve van het preventief en correctief onderhoud, is er een Voorziening onderhoud gemeentelijke gebouwen en een Bestemmingsreserve dekking kapitaallasten technische installaties beschikbaar om de geplande en verwachte uitgaven voor groot onderhoud en vervanging door de jaren heen te egaliseren.

MJOP gemeentelijke gebouwen

Het MJOP, met als uitgangspunt technische instandhouding van de gebouwen in de huidige vorm, wordt opgesteld door een onafhankelijk extern bureau op basis van visuele inspecties en aangereikte informatie. Op basis van het MJOP 2021-2024 en een doorrekening van 2025-2030 is op basis van een 10-jarige beeld een gemiddelde bijdrage per jaar geraamd. De jaarlijkse dotatie aan de onderhoudsvoorziening betreft € 1.213.720,- (inclusief niet verrekenbare BTW). Op moment van schrijven wordt gewerkt aan de actualisatie van het MJOP 2025-2028.

3.4 Paragraaf Financiering

Algemeen

De paragraaf Financiering gaat over de manier waarop gemeente Harderwijk haar activiteiten en projecten financiert en haar liquiditeiten beheert.

Ambitie

Gemeente Harderwijk streeft naar regie op de gemeentelijke uitgaven en inkomsten resulterend in een optimale financiering (op korte en lange termijn) in geldstromen. Daarbij wordt geopereerd binnen de wettelijke en gemeentelijk vastgestelde kaders. Om de treasuryfunctie goed uit te voeren, wordt gekeken naar de meerjarige liquiditeitsontwikkeling van de gemeente en de renteontwikkelingen op de geld- en kapitaalmarkt in Nederland. De treasuryfunctie wordt financieel risicomijdend uitgevoerd. De gemeente Harderwijk geeft waar het kan invulling aan duurzaam (ethisch) bankieren. Op het gebied van reputatie en imago stelt de gemeente Harderwijk eisen aan de organisaties en instellingen, waarmee het zaken doet. Gemeente Harderwijk stelt bij de treasuryfunctie bestuurlijke en ambtelijke integriteit voorop.

Doelstellingen

De doelstellingen van de gemeente Harderwijk op het gebied van treasury luiden: regie hebben op de gemeentelijke uitgaven en inkomsten, duurzaam toegang hebben tot de financiële markten, tijdig kunnen beschikken over voldoende financieringsmiddelen, beheersen van risico's, streven naar rente-optimalisatie en beperken van verwerkingskosten bij het beheren van geldstromen en financiële posities.

Regelgeving

De Wet Financiering Decentrale Overheden (Fido) is kaderstellend voor de treasuryfunctie van gemeenten. Gemeenten worden verplicht tot een transparant en inzichtelijk lokaal treasurybeleid en -beheer. Het actuele beleidskader voor de gemeentelijke financiering is het op 23 februari 2023 door de raad vastgestelde Treasurystatuut gemeente Harderwijk 2023.

Ontwikkelingen

Marktontwikkelingen

Renteontwikkelingen op de geld- en kapitaalmarkt zijn voor de gemeente belangrijk om te kunnen sturen op de financiële risico's. Ontwikkelingen die van buiten komen kunnen niet beïnvloed worden. De renteontwikkelingen worden nauwlettend gevolgd door gebruik te maken van informatie van met name de Bank Nederlandse Gemeenten, het Schatkistbankieren en enkele andere banken.

De renteverhogingen van de afgelopen 2 jaar door de ECB om de inflatie te beteugelen en te stabiliseren op een niveau van 2 tot 2,5% hebben effect gehad. De meest recente ECB-prognoses gaan uit van een inflatie voor 2024 van 2,5%, voor 2025 van 2,2% en voor 2026 van 1,9%. Hoewel de ECB een terughoudende houding aanneemt in publicaties en persconferenties, straalt de ECB vertrouwen uit over het gevoerde rentebeleid. De verwachting is dat de ECB met een aantal renteaanpassingen de rente eind 2024 verlaagd heeft tot 3,25%. De prognose voor 2025 is een verdere verlaging tot 2,25% aan het eind van het jaar.

Rentevisie

Aantrekken geld

Het rentebeleid van de ECB vertaalt zich naar de rentevisie van de gemeente in een daling voor de komende jaren. De rentevisie wordt bepaald op basis van langlopende leningen met een looptijd van 20 jaar. Deze percentages zitten ongeveer 0,25% onder de ECB-rente. Voor 2025 wordt de rente vastgesteld op 3,00%. Voor 2026 en verder wordt gerekend met een rentepercentage van 2,25%.

Beleggen in Schatkist

De rentepercentages voor het schatkistbankieren bevinden zich op hetzelfde niveau als de ECB-rente. Voor de lopende rekening in de Schatkist wordt een gemiddelde renteopbrengst verwacht van 2,75% in 2025. Vanaf 2026 wordt een gemiddelde renteopbrengst van 2,25% verwacht.

Liquiditeit

Schatkistbankieren

Om de staatsschuld en beleggingsrisico's te beperken zijn decentrale overheden verplicht om hun overtollige geldmiddelen aan te houden in 's Rijks schatkist. Daarnaast mogen alleen leningen verstrekt worden aan medeoverheden. Het bedrag dat gemeente Harderwijk zelf mag aanhouden op haar eigen bankrekeningen is maximaal gelijk aan het drempelbedrag schatkistbankieren.

Het Rijk heeft voor het buiten de Schatkist aan te houden liquide middelen een normpercentage ingesteld van 2% van het totaal van de begrote lasten vóór bestemming.

In onderstaande tabel wordt het drempelbedrag voor gemeente Harderwijk weergegeven per begrotingsjaar.

Drempelbedrag Schatkistbankieren (bedragen x € 1.000,-)				
	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028
Grondslag voor de norm: totaal van de begrote lasten op jaarbasis	216.285	205.064	200.046	203.956
<i>Drempelbedrag Harderwijk:</i>				
<i>In procenten</i>	2,0%	2,0%	2,0%	2,0%
<i>In €</i>	€ 4.326,-	€ 4.101,-	€ 4.001,-	€ 4.079,-

Gemeente Harderwijk heeft op de lopende rekening bij de Bank Nederlandse Gemeenten (BNG) een plafond ingesteld van € 400.000,-. Dit plafond is bewust ingesteld zodat er geen rente betaald hoeft te worden bij de BNG vanwege een te hoog saldo op de lopende rekening. Aan het eind van elke dag wordt het saldo boven dit plafond automatisch afgeroomd naar de Schatkist. Wekelijks wordt aan de hand van de betalingen die gedaan moeten worden, ingeschat welk bedrag van de Schatkist teruggestort moet worden op de lopende rekening bij de BNG.

Financieringspositie

Met behulp van de liquiditeitsprognose wordt de ontwikkeling van het saldo van de periodieke uitgaven (lonen, reguliere budgetten) en inkomsten (belastingen, gemeentefonds) in beeld gebracht. Tevens worden de grondexploitatie jaarlijks herzien aan de hand van ontwikkelingen. De fasering in tijd van de geplande (vervangings)investeringen wordt periodiek afgestemd met de projectleiders. De hieruit voortvloeiende financieringsbehoefte wordt in de liquiditeitsprognose inzichtelijk gemaakt. Bij het actualiseren van de liquiditeitsprognose door het jaar heen wordt in beeld gebracht hoe het verloop van de inkomsten en uitgaven is van de grondexploitatie. Indien nodig worden er kort- of langlopende leningen aangetrokken, afhankelijk van de behoefte.

In de onderstaande tabel is een samenvatting van de liquiditeitsprognose per 1 juli 2024 te zien. De latere jaren ontwikkelt de liquiditeitspositie zich positief. In deze prognose is rekening gehouden met de ombuigingen categorie A en B. De vertraging in de grondverkoop uit de grondexploitatie van de afgelopen tijd wordt de komende jaren gecompenseerd. Op basis van deze prognose wordt er geen langlopende lening afgesloten. Er is een kasgeldlening als overbrugging opgenomen. De rentelasten daarvan zijn begroot.

Liquiditeitsplanning (bedragen x € 1.000,-)				
Ultimo jaar	2025	2026	2027	2028
Liquide middelen	19.560	1.308	17	7.821
Algemene Dienst	-12.931	-11.807	3.531	4.362
Grondexploitatie	11.327	12.862	23.476	24.116
Aflossingen langlopende leningen	-16.648	-16.346	-5.204	-5.204
Aflossingen uitgezette leningen	-	-	-	-
Kasgeldleningen	-	14.000	-14.000	-
Af te sluiten langlopende leningen	-	-	-	-
Financieringspositie	1.308	17	7.821	31.096

Risico's

Koersrisico

De doelstelling van het koersrisicobeheer is het beheersen van de risico's die voortvloeien uit de mogelijkheid dat de financiële activa van de gemeente in waarde verminderen door negatieve koersontwikkelingen. In het Treasurystatuut 2023 is dit risico op uitzettingen beperkt door uitsluitend schatkistbankieren en onderhandse leningen te hanteren. Tegelijkertijd worden valutarisico's uitgesloten door alleen financieringen en uitzettingen aan te gaan in euro's.

Kredietrisico

Deelnemingen

Deelnemingen worden alleen aangegaan in het kader van de uitoefening van de publieke taak, passend binnen het gemeentelijk beleid. Gemeente Harderwijk bezit vanuit de publieke taak in enkele ondernemingen aandelen, waaronder N.V. Bank Nederlandse Gemeenten, N.V. Alliander, Inclusief Groep, Afvalsturing Friesland en Warmtenetwerkbedrijf Harderwijk BV.

Verstrekke leningen

Hierbij gaat onder andere om leningen SVN en een verstrekte lening aan netbeheerder Alliander. Deze laatste lening kan door Alliander alleen onder strikte voorwaarden worden omgezet in gewone aandelen (deelneming).

Gewaarborgde geldleningen

Borgstellingen kunnen via directe borgstelling of via achtervang plaatsvinden. Betrokkenheid van waarborgfondsen betekent dat de borgstelling en hiermee ook het risico wordt gedeeld. In dat geval is het netto geborgde bedrag, dus het werkelijke procentuele deel waarover de gemeente Harderwijk risico loopt, lager dan de restant hoofdsom van de gewaarborgde leningen.

Debiteurenrisico

Met betrekking tot debiteuren, die niet aan hun betalingsverplichtingen voldoen, wordt een actief invorderingsbeleid gevoerd om de risico's te minimaliseren. Op deze wijze worden de (financiële) risico's die voortvloeien uit de mogelijkheid van een waardedaling van onze vorderingspositie op debiteuren voorkomen.

Renterisico

Renterisico over de vlottende schuld

Kasgeldlimiet

De rentepercentages voor kortlopende financiering (looptijd < 1 jaar) kunnen sterk fluctueren, waardoor ook de rentelasten sterk meebewegen. Daarom heeft het Rijk met betrekking tot het financieren met kortlopende middelen wettelijke voorschriften vastgesteld. De maximale gemiddelde omvang waarvoor gemeenten kortlopende leningen en schulden in rekening courant mogen aangaan, wordt bepaald door de kasgeldlimiet.

Deze limiet wordt volgens de Wet Financiering decentrale overheden (Wet Fido) berekend op basis van een vast percentage (8,5%) van het begrotingstotaal per 1 januari.

Als onderdeel van de treasuryfunctie wordt de afweging kort- of langlopend financieren gemaakt op basis van de actuele liquiditeitsplanning. Als de kasgeldlimiet structureel overschreden dreigt te worden, is de gemeente verplicht om de vlottende financiering (korter dan 1 jaar) om te zetten in vaste financiering. In het kader van de Wet Fido heeft de provincie een toezichhoudende rol.

Er zal naar verwachting een kasgeldlening aangetrokken moeten worden in 2026, die onder het limiet zal blijven. Zie de liquiditeitsprognose hierboven.

Kasgeldlimiet		(bedragen x € 1.000,-)			
	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028	
Omvang begroting per 1 januari 2025	216.285	205.064	200.046	203.956	
<i>(1) Toegestane kasgeldlimiet</i>					
<i>In procenten</i>	8,5	8,5	8,5	8,5	
<i>In €</i>	18.384	17.430	17.004	17.336	

Renterisico over de vaste schuld

Renterisiconorm

In de Wet Fido is ook voor langlopende financieringen (looptijd langer dan 1 jaar) een norm gesteld om in meerjarenperspectief een stabiele rentelast in de begroting te bewerkstelligen. Hierbij geldt een limiet van maximaal 20% per jaar over het begrotingstotaal. Met de berekening van de renterisiconorm wordt inzichtelijk gemaakt hoeveel risico de gemeente in elk jaar loopt ten aanzien van de rentelast van dat jaar. Simpel gezegd worden de aflossingen en de renteherzieningen gerelateerd aan het begrotingstotaal (na wijzigingen). Hierdoor is het renterisico direct gerelateerd aan het budgettaire risico. Hoe meer de aflossing van de schuld in tijd gespreid wordt, hoe minder gevoelig de begroting is voor renteschokken bij herfinanciering. Evenals bij de kasgeldlimiet heeft de provincie in het kader van de Wet Fido ook hier een toezichhoudende rol. De toetsing vindt plaats via de paragraaf Financiering in de begroting (vooraf) en de jaarstukken (achteraf). Deze norm bepaalt bij de treasuryfunctie naast onder andere rentepercentages mede de looptijd van nieuw af te sluiten leningen.

De tabel laat zien dat in 2025 de renterisiconorm niet wordt overschreden en wordt voldaan aan de norm.

Renterisiconorm		(bedragen x € 1.000,-)			
	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028	
Grondslag voor de norm: totaal van de begrote lasten op jaarbasis	216.285	205.064	200.046	203.956	
<i>Drempelbedrag volgens wet Fido</i> <i>20% van de begrote lasten op jaarbasis</i>	43.257	41.013	40.009	40.791	
Renteherzieningen	-	-	-	-	
Aflossingen	16.277	16.277	5.134	5.134	
<i>Risicobedrag (renteherzieningen + aflossingen)</i>	16.277	16.277	5.134	5.134	
<i>Ruimte (+) of overschrijding (-) ten opzichte van het drempelbedrag renterisiconorm</i>	26.980	24.736	34.875	35.657	

Wordt voldaan aan de norm?	ja	ja	ja	ja
----------------------------	----	----	----	----

Opgenomen langlopende geldleningen

De portefeuille van leningen met een looptijd gelijk aan of langer dan één jaar is in 2025 als volgt samengesteld.

Leningenportefeuille (bedragen x € 1.000,-)				
Geldverstrekker	Bedrag 1-1-2025	Bedrag 31-12-2025	rentepercentage	einddatum
N.V. Bank Nederlandse Gemeenten	8.000	4.000	0,28%	12-07-2026
N.V. Bank Nederlandse Gemeenten	14.285	7.143	0,037%	10-04-2026
N.V. Bank Nederlandse Gemeenten	56.000	52.500	0,182%	15-07-2040
N.V. Bank Nederlandse Gemeenten	33.600	32.200	3,508%	17-4-2048
N.V. Bank Nederlandse Gemeenten	667	533	1,59%	24-09-2029
N.V. Bank Nederlandse Gemeenten	3.000	2.900	2,29%	24-09-2054
Totaal	115.552	99.276		

Rente

Renteschema

In de notitie rente 2023 heeft de Commissie BBV de aanbeveling gedaan het renteschema op te nemen om het inzicht te vergroten in de rentelasten, het renteresultaat en de wijze van rentetoerekening. Dit renteschema is in onderstaand schema weergegeven.

Schema rentetoerekening (bedragen x € 1,-)		Begroting 2025
Externe rentelasten over de korte en lange financiering		1.548.300
Externe rentebaten	-/-	-271.400
<i>Totaal door te rekenen externe rente</i>		<i>1.276.900</i>
Rente die aan facilitaire grondexploitatie moet worden toegerekend	-/-	567.500
Rente van projectfinanciering die aan het betreffende taakveld moet worden toegerekend	-/-	0
Rentebaat van door verstrekte leningen indien daar een specifieke lening voor is aangetrokken (= projectfinanciering), die aan het betreffende taakveld moet worden toegerekend	+/+	0
<i>Saldo door te rekenen externe rente</i>		<i>709.400</i>
Rente over het eigen vermogen	+/+	0
Rente over de voorzieningen	+/+	0
<i>Totaal aan taakvelden toe te rekenen rente</i>		<i>709.400</i>
De werkelijk aan taakvelden toegerekende rente (renteomslag)	-/-	-940.700
Renteresultaat op taakveld Treasury		-231.300

Rente-omslagpercentage

De notitie rente 2023 van de Commissie BBV schrijft voor hoe gemeenten de doorberekening van de rente dienen te verantwoorden. Het te hanteren renteomslag-percentage dient door alle gemeenten op een éénduidige wijze berekend te worden, zodat onderlinge vergelijkbaarheid toeneemt en beter aansluit bij de werkelijke rentekosten. In de begroting 2025 is het rente-omslagpercentage op 0,5% bepaald.

Renteresultaat

Per saldo heeft gemeente Harderwijk over 2025 een rentelast van € 1.276.900,- miljoen euro. Na rentetoerekening aan de grondexploitatie, komt er nog € 709.400,- ten laste van de exploitatie, na toerekening aan de taakvelden ontstaat er een positief renteresultaat op het taakveld Treasury van € 231.300,-.

Samenvatting

De wet Fido bevat drie normen waaraan de gemeente dient te voldoen. De normen betreffen het renterisiconorm, kasgeldlimiet en het drempelbedrag schatkistbankieren.

Effectindicatoren				
	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028
<i>Renterisiconorm</i>				
Wettelijke norm	20%	20%	20%	20%
Percentage gemeente Harderwijk	8%	8%	3%	3%
<i>Kasgeldlimiet:</i>				
Wettelijke norm	8,5%	8,5%	8,5%	8,5%
Percentage gemeente Harderwijk	0,0%	6,8%	0,0%	0,0%
<i>Drempelbedrag Schatkistbankieren:</i>				
Wettelijke norm	2%	2%	2%	2%
Percentage gemeente Harderwijk	N.B.	N.B.	N.B.	N.B.
Financierings-overschot / -tekort				

3.5 Paragraaf Bedrijfsvoering

Dienstverlening

Binnen de gemeente Harderwijk worden veel activiteiten ontplooid om de dienstverlening te verbeteren. Mede ingegeven door de coronacrisis zijn er bijvoorbeeld meerdere processen gedigitaliseerd (o.a. doorgeven verhuizing).

Dit inrichten van e-diensten maakt onderdeel uit van het programma Dienstverlening, wat met Ermelo, Zeewolde en Meerinzicht gezamenlijk wordt opgepakt. Doelstelling overall van het programma Dienstverlening is te komen tot één functioneel Klant Expertise Centrum (KEC) voor de primaire dienstverlening aan de inwoners van EHZ, waarbij op elke locatie een fysieke ingang blijft. Hiermee beogen we de volgende doelstellingen na te streven:

- Dienstverlening die begrijpelijk en toegankelijk is (verder) te ontwikkelen;
- De online dienstverlening verder te verbeteren;
- Onze dienstverlening kwalitatief te verbeteren;
- Onze dienstverlening efficiënter in te richten, met gebruikmaking van landelijke standaarden en oplossingen.

We streven ernaar om de inwoner vaker te betrekken bij het inrichten van de dienstverleningsprocessen, zodat we vaker voldoen aan de verwachtingen van de inwoners van Harderwijk en Hierden.

Er staan meerdere wetswijzigingen gepland, waar we mee te maken krijgen. Per 1 januari 2024 gaat de Omgevingswet in, verder wordt het mogelijk om bij geboorte kinderen een dubbele achternaam te geven én in het eerste kwartaal krijgen we te maken met de zogenaamde paspoortpiek. Al deze ontwikkelingen zullen druk(te) op gaan leveren. We zijn ons daar nu op aan het voorbereiden, ook hierin zoeken we nadrukkelijk de samenwerking met de andere gemeenten.

Organisatie en organisatieontwikkeling

In de organisatievisie van de gemeente Harderwijk staat de best mogelijke dienstverlening aan inwoners, ondernemers en bezoekers voorop. In de voorgaande jaren zijn in dat licht aanpassingen verricht aan de structuur voor de organisatie – en – is geïnvesteerd in de talentontwikkeling van medewerkers. Zowel middels het Leerplein als het leiderschapsprogramma. Daarmee is een solide basis ontstaan, van waaruit continue verder gewerkt wordt aan de kwaliteitsverbetering van de dienstverlening. In de aankomende periode worden daarom geen grote structuurveranderingen in de organisatiestructuur voorzien. De basis is op orde en dat geeft rust en overzicht. De focus en energie ligt nu op en bij de uitvoering van de ambities in het collegeprogramma. Als toch nog aanpassingen aan de organisatie nodig blijken te zijn, dan vinden die vooral organisch plaats. Wel kan de ombuigingsopgave vragen om aanpassingen op het dienstverleningsniveau.

Het leiderschapsprogramma wordt in 2025 onder externe begeleiding voortgezet. De verdere versteviging van integrale samenwerking tussen domein Stad & Omgeving, domein Mens & Maatschappij en Meerinzicht zal hierin de nadruk krijgen. Ook het verder versterken van het bestuurlijk-ambtelijk samenspel in het realiseren van de ambities voor gemeente Harderwijk en de snelgroeiende ontwikkelingen op terrein van (digitale) dienstverlening blijven een aandachtspunt.

Leer!plein

Het Leer!plein (voorheen de EHZM-academie) faciliteert leren en ontwikkelen binnen de gemeenten Ermelo, Harderwijk, Zeewolde en Meerinzicht. Vanuit het strategisch medewerkersbeleid EHZM is het thema 'Leren en ontwikkelen' uitgewerkt in een EHZM visie op leren en ontwikkelen. Deze visie is het uitgangspunt van de academie die eind 2023 van start is gegaan. De academie is ondergebracht bij HRM, Meerinzicht. Het Leer!plein draagt structureel bij aan vitale, lerende, dienstverlenende en toekomstbestendige organisaties.

Op het Leer!plein hebben we een aanbod dat aansluit bij de leerthema's waar de vier organisaties beter in willen worden. Deze thema's sluiten aan bij de ontwikkelbehoeften van medewerkers. In 2024 is gestart met de leerthema's 'politiek & bestuur', 'persoonlijke ontwikkeling' en 'vitaliteit'. In 2025 wordt gewerkt aan de doorontwikkeling van het leerplatform. De leerthema's 'dienstverlening', 'digitalisering & innovatie' en 'netwerksamenwerking' worden toegevoegd.

Samenwerking EHZM

Ermelo, Harderwijk, Zeewolde en Meerinzicht werken in het Sociaal Domein sinds 2018 beleidsmatig samen. De drie brongemeenten werken samen aan een actualisatie van de opdracht aan Meerinzicht. Dit wordt gedaan op basis van de nota Sociaal Domein en de beschikbare budgetten.

Het domein Bedrijfsvoering voert reguliere taken ter ondersteuning van de bedrijfsvoering van de drie brongemeenten en Meerinzicht zelf uit op het terrein van personeel, organisatie en communicatie. De inkoop wordt op basis van een inkoopkalender daar waar mogelijk op regionale schaal georganiseerd. De gemeentelijke belastingen worden door Meerinzicht opgelegd en ingevorderd voor de brongemeenten en ook voert Meerinzicht de waardebeoordeling uit in het kader van de Wet WOZ. Daarnaast wordt de documentaire informatievoorziening uitgevoerd. Facilitaire dienstverlening wordt verzorgd en het gebouwbeheer van het gemeentelijk vastgoed gepland en uitgevoerd. De financiële dienstverlening en de P&C-cyclus van de brongemeenten en Meerinzicht wordt geleverd alsmede de verbijzonderde interne controlefunctie. Meerinzicht adviseert, ondersteunt en beheert rondom alle vraagstukken op het vakgebied informatisering en automatisering.

Privacy en informatiebeveiliging

Gemeenten staan voor een aantal grote uitdagingen. Ook op het gebied van privacy & informatieveiligheid. Cybercriminaliteit neemt wereldwijd toe, waarbij gemeenten ook een doelwit zijn. De verdediging daartegen is essentieel en heeft in de eerste plaats bewustwording nodig bij alle medewerkers, naast investeringen in techniek. De techniek helpt, maar de mens blijft de zwakke schakel. Voor zowel privacy als informatieveiligheid zullen we de komende jaren het volwassenheidsniveau van de organisatie moeten verhogen en de bewustwording bij onze medewerkers moeten vergroten.

De EU heeft op het gebied van wetgeving de nodige zaken op stapel staan die in de komende jaren veel gaan eisen van gemeentelijke organisaties. Digital Decade is een Europees programma dat als gids moet dienen voor de digitale transformatie van de Europese Unie in 2030. En de kern ligt in de verhoging van onze digitale veiligheid. De wetten moeten in samenhang worden bekeken, niet afzonderlijk. Tussen nu en 2026 krijgen gemeenten te maken met 13 nieuwe regelgevende initiatieven op het gebied van digitalisering. De komende tijd zal dit verder uitgewerkt worden. Een van de Europese wetten die in voorbereiding is, is een wet op Artificial Intelligence (AI). Dit zal ook gevolgen hebben voor de gemeente. Waar nodig zal als onderdeel van deze uitwerking, aparte advisering naar college en/of raad hierover volgen.

Veel van de nieuwe wetgeving die op gemeenten afkomt start met bewustwording van medewerkers. Vanuit privacy & informatieveiligheid zullen we in de komende jaren voortdurend aandacht blijven vragen voor die bewustwording. De mogelijkheden van AI zijn groot, evenals de risico's. Centrale regie is daarbij belangrijk. Informatiebeveiliging van (persoons)gegevens is cruciaal en voorkomen van informatie veiligheidsincidenten en datalekken is uitermate belangrijk. Daarbij is bewustwording van de risico's en de verplichtingen die gemeenten hebben de eerste stap. Een voorbeeld van die risicobewuste aanpak, is het oefenen/voorbereiden op mogelijke Cyber incidenten, waar we in 2024 mee zijn gestart. Tot slot zal het toezicht geïntensiveerd worden, deels door intern-, deels door extern toezicht.

Notitie Overhead 2023 Besluit begroting en verantwoording provincies en gemeenten (BBV)

In december 2023 is de notitie Overhead 2023 van de commissie BBV (Besluit Begroting en Verantwoording) verschenen. Wat onder overhead wordt verstaan is aangescherpt. De commissie BBV werkt met stellige uitspraken en adviezen. Stellige uitspraken dienen verplicht te worden opgevolgd. Deze zijn in deze begroting verwerkt. Concreet hebben deze aanvullingen geen effect op begrotingssaldo, wel op interne doorberekeningen.

Rechtmatigheid

Over het jaar 2023 heeft het college zich voor de eerste keer verantwoord over de rechtmatigheid. Hiermee wordt verantwoording afgelegd over de naleving van de regels die van belang zijn voor de financiële handelingen van de gemeente. Dat ging landelijk gepaard met de nodige kinderziektes. De accountant heeft de raad hierover uitgebreid geïnformeerd op 18 juni 2024, de technische avond over de jaarrekening 2023. In 2024 dienen de BBV en de BADO voor wat het onderwerp rechtmatigheid nog te worden aangepast en vastgesteld. Daarnaast zal naar verwachting de Kadernota rechtmatigheid door de commissie BBV worden aangescherpt gegeven onduidelijkheden rondom de rechtmatigheidsverantwoording en paragraaf bedrijfsvoering. Gevolg zal zijn dat de interne regelgeving in de vorm van de financiële verordening en de nota rechtmatigheidsverantwoording eveneens zullen moeten worden aangescherpt. De verwachting is dat de afronding van de rechtmatigheid in het boekjaar 2024 verbeterd zal zijn ten opzichte van 2023. Hier wordt op dit moment landelijk aan gewerkt. In dat geval zal 2025 waar deze begroting op toeziet, eenvoudiger zijn in de uitvoering.

Als gemeente voeren we vele activiteiten uit, waarvoor we gebruik maken van veel bedrijfsprocessen. We bekostigen die met publiek geld en moeten voldoen aan wet- en regelgeving. Hierover verantwoordt het college zich aan de gemeenteraad. In de artikelen 212 en 213 van de Gemeentewet staat dat de gemeente ervoor moet zorgen dat "aan de eisen van rechtmatigheid, verantwoording en controle wordt voldaan" en dat "de rechtmatigheid van het financiële beheer en van de inrichting van de financiële organisatie wordt getoetst". Verbijzonderde interne controle is een middel om de kwaliteit van de bedrijfsvoering (continu) onafhankelijk te beoordelen en continu te verbeteren, dit om tijdig bij te kunnen sturen in processen. Bij de

interne controle wordt zichtbaar vastgesteld of processen beheerst worden, zoals dat met de inrichting van de administratieve organisatie beoogd was. Ook wordt met de uitkomsten van interne controle aangetoond dat (wel of niet) aan de eisen van rechtmatigheid, verantwoording en controle wordt voldaan.

Het college verantwoordt zich in de jaarrekening, paragraaf bedrijfsvoering over geconstateerde onrechtmatigheden indien deze de verantwoording grens, zoals de raad die heeft vastgesteld, overstijgt.

In de rechtmatigheidsverantwoording zijn 3 criteria van belang: het begrotingscriterium, het voorwaarden criterium en het misbruik- en oneigenlijk gebruik criterium. In de financiële verordening, het controle protocol en het normenkader stelt de raad hierover de kaders vast. In de jaarrekening wordt door het college hierover verantwoording afgelegd. De accountant van de gemeenteraad controleert de getrouwheid van de verantwoording van het college en rapporteert over de bevindingen in het accountantsverslag en de accountantsverklaring.

Invullen taakstelling Bedrijfsvoering in 2025

In de ombuigingen is een taakstelling voor bedrijfsvoering in cat. A opgenomen. In 2025 voor een bedrag van ca. € 99.000,- oplopend tot € 534.000,- vanaf 2026. In cat. B staat een aanvullende taakstelling genoemd van ca. € 500.000,-. Bedrijfsvoering is normaal gesproken een college aangelegenheid. Toch willen we de raad transparant laten zien hoe de taakstelling, voor zover al bekend, ingevuld wordt. De taakstelling wordt voor € 99.000,- structureel vanaf 2025 ingevuld door de volgende ombuigingen te bewerkstelligen:

Ombuigingen	
Gratis fruit voor personeel afschaffen	€ 13.000
Afschaffen werklunches voor organisatie en bestuur	€ 21.000
Organisatieontwikkeling bijstellen	€ 15.000
Flexibel belonen bijstellen	€ 20.000
Employability bijstellen	€ 10.000
10% representatiekosten	€ 10.000
Jonge ambtenaren budget bijstellen	€ 2.500
Waarderings en bezwarencommissie budget bijstellen	€ 7.500
Totaal	€ 99.000

De resterende taakstelling op cat. A is vanaf 2026 nog € 435.000,-. Over de invulling hiervan zal in de eerstvolgende tussentijdse rapportage gecommuniceerd worden.

3.6 Paragraaf Wet Open Overheid (WOO)

Algemeen

De Woo (Wet open overheid) is op 1 mei 2022 in werking getreden als opvolger van de Wob (Wet openbaarheid van bestuur). De Woo stelt drie belangrijke plichten voor de overheid, namelijk een actieve openbaarmakingsplicht, een passieve openbaarmakingsplicht en een informatiehuishoudingsplicht. Het doel van de Woo is het bevorderen van openbaarheid en transparantie: overheidsorganisaties moeten, uit zichzelf of als iemand daarom vraagt, informatie openbaar maken over wat er gedaan wordt en waarom. Op die manier is het voor iedereen mogelijk om de overheid te controleren. Openbaarheid van overheidsinformatie is belangrijk voor de democratie en het vertrouwen tussen de samenleving en de overheid.

Passieve openbaarmaking

De passieve openbaarmakingsplicht houdt in dat overheidsorganisaties informatie openbaar moeten maken als iemand daarom vraagt. Concreet betekent dit dat het voor iedereen mogelijk is om een bestuursorgaan te verzoeken om publieke informatie voor eenieder openbaar te maken. Deze mogelijkheid bestond ook onder de Wet openbaarheid van bestuur.

Hoewel sinds 2023 het aantal verzoeken om openbaarmaking van documenten niet significant is toegenomen, is er wel een toename in complexiteit en omvang van de verzoeken op te merken. In 2022 is een software aangeschaft voor het anonimiseren en redigeren ('lakken') van documenten. In 2024 heeft een update plaatsgevonden naar een nieuwe versie van deze software. Het anonimiseren en redigeren van documenten is een noodzakelijke stap in het proces van passieve openbaarmaking, en de update naar de nieuwe versie van de software maakt verbeteringen van dit proces mogelijk.

In 2023 is de functie van een Woo-coördinator gecreëerd om verbeteringen door te voeren in de coördinatie op en ondersteuning bij het passieve openbaarmakingsproces. In maart 2024 is de geworven kandidaat in dienst getreden bij Meerinzicht, zodat de EHZM-organisaties eenduidig ondersteund kunnen worden. De Woo-coördinator werkt aan een nieuw, uniform werkproces voor de passieve openbaarmaking die van toepassing wordt op alle EHZM-organisaties. Het werkproces zal worden aangevuld met praktische werkinstructies.

Het nieuwe werkproces en de nieuwe werkinstructies worden opgesteld met het oogmerk om, tezamen met de sjablonen die al in 2023 voor de EHZM-organisaties zijn geïmplementeerd, bij te dragen aan een snelle en zorgvuldige besluitvorming.

Actieve openbaarmaking

De actieve openbaarmakingsplicht houdt in dat overheidsorganisaties uit eigen beweging informatie openbaar moeten maken. In de Woo worden 17 informatiecategorieën genoemd waarvoor deze actieve openbaarmakingsplicht geldt. Voor gemeenten gelden 11 van de 17 categorieën. De inwerkingtreding van de actieve openbaarmakingsplicht vindt gefaseerd plaats. Per 1 november 2024 moeten de eerste vijf informatiecategorieën verplicht openbaar worden gemaakt. Op een later moment wordt bij koninklijk besluit bepaald wanneer de overige categorieën verplicht openbaar gemaakt moeten worden.

Aanvankelijk zou voor het publiceren van de informatie uit de informatiecategorieën het Platform Open Overheidsinformatie (PLOOI) worden gebruikt. In 2022 is deze centrale infrastructuur stopgezet, en is in 2023 een verwijfsindex (de 'Woo-index') gelanceerd. De Woo-index is niet een centraal publicatieplatform, maar maakt het mogelijk dat informatie voor iedereen centraal doorzoekbaar is. De EHZM-organisaties (gemeenten Ermelo, Harderwijk en Zeewolde, en Meerinzicht) zijn aangesloten op de Woo-index. Ook zijn de eerste verwijfsingen naar informatie uit de verplichte informatiecategorieën ingevuld.

Met betrekking tot de voorbereiding op de actieve openbaarmakingsplicht hebben de drie gemeenten en Meerinzicht zich geïmplementeerd als 'slimme volger'. Voor de implementatie van de actieve openbaarmakingsplicht betekent dit dat de gemeenten en Meerinzicht ervoor zullen zorgen dat de informatie uit de relevante verplichte informatiecategorieën gepubliceerd kunnen worden, maar dat bovenop de rijksbijdrage geen extra investeringen worden gedaan om op de verplichtingen vooruit te lopen. In 2024 is gestart met het uitwerken en onderzoeken van mogelijke publicatieplatformen, met het doel om één publicatieplatform te gebruiken voor de EHZM-organisaties.

Informatiehuishouding

De informatiehuishoudingsplicht houdt in dat overheidsorganisaties verplicht zijn om maatregelen te treffen zodat overheidsinformatie goed te vinden en toegankelijk is.

Voor de regie en sturing op informatiehuishouding binnen de EHZM-organisaties is de basis een informatievisie en informatiebeleid. De informatievisie was aan herijking toe, en is in 2024 hernieuwd vastgesteld. Uit deze visie volgt een uitvoeringsplan met projecten die bijdragen aan het verbeteren van de informatiehuishouding of de informatiehuishouding raken.

Het verbeteren van de informatiehuishouding vraagt om een structurele aanpak. In het verleden zijn diverse projecten uitgevoerd die zien op deelgebieden van het verbeteren van de informatiehuishouding. Naar aanleiding van de inwerkingtreding van de Woo, is in 2023 het meerjarenplan van de VNG (om invulling te geven aan 7 gestelde minimale eisen) omarmd. Door een recent uitgevoerd onderzoek is er een advies en bijbehorend projectplan gemaakt en goedgekeurd. Het projectplan zal in de periode juni 2024 tot en met mei 2027 uitgevoerd worden.

3.7 Paragraaf Verbonden partijen

Algemeen

Een verbonden partij wordt gedefinieerd als een privaatrechtelijke- of publiekrechtelijke organisatie, waarmee de gemeente een bestuurlijke en een financiële band heeft. Onder bestuurlijk belang wordt verstaan een zetel (vertegenwoordiging) in het bestuur of het hebben van stemrecht. Van een financieel belang is sprake als de gemeente middelen ter beschikking stelt en deze in geval van faillissement van de verbonden partij kwijt is, of als financiële problemen bij de verbonden partij verhaald kunnen worden op de gemeente. Relaties waarbij alleen sprake is van een financieel of bestuurlijk belang vallen dus hier buiten.

Het aangaan van banden met (verbonden) derde partijen komt voort uit het publieke belang. Verbindingen met deze derde partijen is dus een manier om bepaalde publieke taken uit te voeren. De huidige verbonden partijen waaraan de gemeente gelieerd is hebben veelal een historische of wettelijke bestaansgrond. Afhankelijk van onze mate van verbondenheid zijn wij in meer of mindere mate in staat om invloed op het beleid van de betreffende verbonden partij uit te oefenen.

Het kader rondom de verbonden partijen is vastgelegd in een afzonderlijke Nota Verbonden partijen. Doelstelling van deze nota is om een kader te bieden voor deelname aan, het oprichten van en het sturen op de verbonden partijen van de gemeente, om zo te komen tot verbonden partijen die maximaal bijdragen aan de lokale bestuurlijke ambities. Tegelijkertijd wil deze nota ook het beleidskader geven voor het heroverwegen en mogelijk uitreden bij verbonden partijen.

Visie op verbonden partijen

Het gemeentelijk beleid is er op gericht het aantal verbonden partijen beperkt te houden. Enerzijds uit het oogpunt van risicobeheersing en -beperking, anderzijds uit het oogpunt van transparantie van bestuur. Er kunnen echter altijd goede redenen aanwezig zijn voor het aangaan van een verbonden partij constructie. Criteria die daarbij worden gehanteerd:

- De taak kan niet of zeer moeilijk door de gemeente alleen worden uitgevoerd;
- Gezamenlijke uitvoering van de taak levert voor de gemeente een concrete meerwaarde op door de gekozen vorm van samenwerking en draagt bij aan een efficiëntere en effectievere mogelijkheid tot het uitvoeren van onze publieke taak;
- Voordelen van de (beoogde) samenwerking wegen op tegen de nadelen.

Het bedrag waarvoor de verbonden partij is opgenomen in de berekening van het benodigde weerstandsvermogen vloeit in principe voort uit de risicoparagraaf in de begroting van de verbonden partij en de mate waarin de gemeente hierop aangesproken kan worden.

Gemeenschappelijke regelingen

Voor deelname in gemeenschappelijke regelingen worden de regels gevolgd die zijn vastgelegd in de Wet gemeenschappelijke regelingen.

Bijdrage aan gemeenschappelijke regelingen/samenwerkingsverbanden

Voor het opstellen van de meerjarenbegroting van de gemeente wordt er uitgegaan van de door de gemeenschappelijke regelingen/samenwerkingsverbanden meest recent aangeboden (concept-)begroting. Tenzij de raad reeds besloten heeft de aangeboden begroting op een andere wijze op te nemen.

Er is de laatste jaren een trend zichtbaar waarbij de indexatiepercentages van gemeenschappelijke regelingen en samenwerkingsverbanden niet op dezelfde lijn liggen als het percentage waar de gemeente zelf mee rekent vanuit de meicirculaire en anders dan waarmee de algemene uitkering gecorrigeerd wordt voor loon- en prijsstijgingen. Voor onze gemeenschappelijke regelingen geldt, dat er verwacht wordt mee te bewegen met de (financiële) ruimte van de gemeente. De gemeenschappelijke regelingen en samenwerkingsverbanden worden gezien als 'verlengd lokaal bestuur' en daarmee ook onderdeel van onze financieringsystematiek. Als kader wordt gesteld dat gemeenschappelijke regelingen en samenwerkingsverbanden aan moeten sluiten bij percentages genoemd in de meicirculaire, als dat niet het geval is zal er een zienswijze voorgesteld worden aan de raad om in te dienen.

Overzicht van bestaande verbonden partijen

Verbonden partij	Type	Portefeuillehouder	Bestuurlijk belang	Financieel belang
Afvalsturing Friesland	Naamloze Vennootschap	E. Enklaar	Ja / stemrecht / 2,48% zeggenschap op basis van aandelenkapitaal	108 aandelen B, nominale waarde van € 48.600,- (€ 450 per stuk)
Alliander	Naamloze Vennootschap	W. Mazier	Ja / stemrecht / 0,405% zeggenschap op basis van aandelenkapitaal	553.624 aandelen; nominale waarde van € 2,77 miljoen (€ 5,- per stuk)
Bank Nederlandse Gemeenten (BNG)	Naamloze Vennootschap	W. Mazier	Ja / stemrecht / 0,105% zeggenschap op basis van aandelenkapitaal	58.968 aandelen; nominale waarde van € 147.420,- (€ 2,50 per stuk)
Coöperatie Gastvrije Randmeren	Coöperatie	M. Pijnenburg	Ja / stemrecht / 9,3% zeggenschap op basis van ledenkapitaal	Jaarlijkse bijdrage, ledenkapitaal €20.000
GGD Noord- en Oost-Gelderland	Gemeenschappelijke Regeling	M. Reckman	Bestuur GR / wethouder	Jaarlijkse bijdrage o.b.v. inwoneraantal
Inclusief Groep NV	Naamloze Vennootschap	W. Mazier	Ja / stemrecht / 23,4% zeggenschap op basis van aandelenkapitaal	4.660 aandelen; nominale waarde van € 46.600,- (€ 100,- per stuk) Jaarlijkse bijdrage, op basis van de rijksbijdrage Wsw
Meerinzicht	Gemeenschappelijke regeling	W. Mazier	Bestuur GR / wethouder	Jaarlijkse bijdrage: Aandeel Bedrijfsvoering 39,39% Aandeel Domein Sociaal 57,26%
Meten en Monitoren Afvalwaterketen en Grondwater Vallei en Veluwe	Centrumregeling	M. Pijnenburg	Wethouder	Jaarlijkse bijdrage o.b.v. inwoneraantal
Omgevingsdienst Veluwe	Gemeenschappelijke regeling	M. Pijnenburg	Bestuur GR / wethouder	Jaarlijkse bijdrage, aandeel 11,73%
Streekarchivariaat Noordwest Veluwe	Gemeenschappelijke Regeling	W. Mazier	Archiefcommissie / wethouder	Jaarlijkse bijdrage, aandeel 23,31%
Veiligheidsregio Noord- en Oost-Gelderland (VNOG)	Gemeenschappelijke Regeling	J. Joon	Bestuur GR / burgemeester	Jaarlijkse bijdrage, aandeel 6,12%
Ontwikkelmaatschappij Vitale vakantieparken	Besloten Vennootschap	E. Enklaar	Ja/stemrecht/2,6% op basis van aandelenkapitaal	Nominale waarde € 1.300,- (€ 1,- per stuk)
Warmtenetwerk bedrijf	Besloten Vennootschap	M. Pijnenburg	Zeggenschap op basis van aandelenkapitaal	Aandeel 50%, 10 aandelen A nominaal €0,01 en 1.500 aandelen B nominaal €1.000,-
Zonnepark Harderwijk BV	Besloten Vennootschap	M. Pijnenburg	Zeggenschap op basis van aandelenkapitaal	Aandeel 51%, 51 aandelen met een nominale waarde van €1,-

Afvalsturing Friesland N.V.	
Algemene informatie	
Adres en Vestigingsplaats:	Hidalgoweg 5 8938 BA, Leeuwarden
Portefeuillehouder:	E. Enklaar
Ambtelijke accounthouder:	J. de Koeijer
Openbaar belang:	Afval op een professionele, innovatieve en duurzame manier in te zamelen en te verwerken. Als aandeelhouder heeft de gemeente Harderwijk zeggenschap in de algemene vergadering van de aandeelhouders. Een collegelid van de gemeente Oldebroek vertegenwoordigt de SNV gemeente hierin.
Rechtsvorm:	Naamloze vennootschap volgens Nederlands recht.
Beleidsinformatie	
Aan welk programma draagt de verbonden partij bij?	Programma 7 Duurzaamheid en milieu, taakveld 7.3 Afval
Doelstelling verbonden partij	Afvalsturing Friesland zorgt voor het duurzaam overslaan, transporteren en be- en verwerken van het huishoudelijk afval van de bij haar aangesloten (samenwerkende) gemeenten en is hun kennispartner voor het realiseren van de VANG-doelstellingen.
Ontwikkelingen:	
Risico:	De belangrijkste risico's voor de vennootschap liggen in de technische beschikbaarheid van de kapitaalintensieve installaties, de beschikbaarheid van afval en de ontwikkelingen op de energiemarkt. Langdurige stilstand, onvoldoende beschikbaarheid van afval of dalende energieprijzen kunnen een belangrijke impact hebben op het resultaat van de afvalsturing Friesland. Er is een kans op een lagere uitkering aan dividend dan begroot.
Financiële informatie	

Boekjaar:	Jaarstukken 2023	Begroting 2024	Begroting 2025
Eigen vermogen	€ 78.528.000,-	-	-
Vreemd vermogen	€ 36.732.000,-	-	-
Resultaat	€10.322.000,-	€ 4.047.000,-	€ 2.805.000,-
Begrote ontvangsten		-	-
Realisatie ontvangsten		-	-
Belang	Het geplaatst kapitaal van de vennootschap bedraagt € 1.937.700 verdeeld in 3.001 gewone aandelen A van € 450 per stuk en in 1.350 gewone aandelen B waarvan 108 in bezit gemeente Harderwijk		
Bedrag waarvoor de verbonden partij	is opgenomen in de berekening van het benodigde weerstandsvermogen: € 0		

Alliander	
Algemene informatie	
Adres en Vestigingsplaats:	Utrechtseweg 68 6812 AH, Arnhem
Portefeuillehouder:	W. Mazier
Ambtelijke accounthouder:	T.J. Stuart
Openbaar belang:	<p>Alliander is als netwerkbedrijf verantwoordelijk voor de distributie van energie, zoals elektriciteit, (bio)gas en warmte. Als nutsbedrijf opereert Alliander vanuit een monopolie positie in een sector die beschouwd wordt van openbaar nut te zijn, omdat het belangrijke producten of diensten levert die in het algemeen openbaar belang zijn. Hier worden de elektriciteits-, gas- en drinkwatervoorziening toe gerekend.</p> <p>Alle aandelen van Alliander zijn direct in handen van Nederlandse provincies en gemeenten. De grootste aandeelhouders van Alliander zijn de provincies Gelderland (44,68%), Friesland (12,65%) en Noord-Holland (9,16%) en de gemeente Amsterdam (9,16%). Hiermee bezitten deze aandeelhouders gezamenlijk 76% van de aandelen. De overige aandeelhouders, die elk minder dan 3% van de aandelen bezitten, zijn een 70-tal kleinere gemeenten en de provincie Flevoland.</p> <p>De gemeente kan door het zeer geringe aandelenpakket feitelijk zelf geen invloed uitoefenen op het functioneren van Alliander. Samenwerking is daarom gezocht (beleidsmatig en organisatorisch) via het NUON, Vitens, Alliander-platform (NUVAL).</p>
Doelstelling verbonden partij	De belangrijkste taak is om gas en elektriciteit te distribueren naar consumenten, bedrijven en instellingen. Netbeheerder Liander leidt de energiedistributie over alle netwerken dagelijks in goede banen. Liander voorziet ruim drie miljoen consumenten en bedrijven zo efficiënt mogelijk van gas en elektriciteit.
Rechtsvorm:	Naamloze Vennootschap volgens Nederlands recht

Beleidsinformatie	
Aan welk programma draagt de verbonden partij bij?	Programma 0 Bestuur en ondersteuning, taakveld 0.5 Treasury
Kansen en ontwikkelingen:	De energietransitie gaat gepaard met aanzienlijke uitdagingen voor Alliander. Dit leidt tot een grotere investeringsopgave en een teruggang in de dividenduitkeringen. Om deze investeringen mogelijk te maken is door de gemeente (en een groot aantal andere gemeenten en de provincie) eind 2021 een lening verstrekt aan Alliander. Totale aandeelhouderslening bedraagt € 600 miljoen. Ons aandeel 0,405% leidt tot een reverse converteerbare hybride obligatielening ten bedrage van € 2.428.265. Dit is net genoeg gebleken. Er wordt een afsprakenkader voorbereid om toetreding door de Staat mogelijk te maken in de toekomst.
Risico:	Er is een kans op een lagere dividenduitkering door de omvangrijke investeringen die eraan komen. Alliander doet standaard in haar beleid geen uitspraken over de hoogte van het dividend. Gezien de resultaten uit afgelopen jaren worden de risico's als beperkt beoordeeld en stellen we de begroting voor 2025 naar boven bij, waarbij het risico dat deze niet gehaald wordt, groter wordt. De aandeelhouderslening is achtergesteld en er zijn geen zekerheden/onderpand gevestigd. Verwachting is dat het debiteurenrisico beperkt is. Alliander is een financieel solide bedrijf met een A-rating.

Financiële informatie			
Boekjaar:	Jaarstukken 2023	Begroting 2024	Begroting 2025
Eigen vermogen	€ 4.749 miljoen	-	-
Vreemd vermogen	€ 6.897 miljoen	-	-
Resultaat	€ 267 miljoen	-	-
Begrote ontvangsten	€ 350.000,-	€ 362.000,-	€ 450.000,-
Realisatie ontvangsten	€ 487.000,-	Interim dividend door verkoop Kenter reeds ontvangen: € 214.497,-	
Belang	Belang 0,405%. Aantal aandelen 553.624. Nominale waarde € 2,77 miljoen (€ 5 per stuk)		
Bedrag waarvoor de verbonden partij	is opgenomen in de berekening van het benodigde weerstandsvermogen: € 0		

Bank Nederlandse Gemeenten (BNG)	
Algemene informatie	
Adres en Vestigingsplaats:	Koninginnegracht 2 2514 AA, Den Haag
Portefeuillehouder:	W. Mazier
Ambtelijke accounthouder:	T.J. Stuart
Openbaar belang:	Alle aandeelhouders zijn uitsluitend overheden. De Staat is houder van de helft van de aandelen, de andere helft is in handen van gemeenten, provincies en een hoogheemraadschap. Vanuit het oogpunt van het behartigen van het publieke belang, is de gemeente gedeeltelijk in het bezit van de aandelen.
Doelstelling verbonden partij	BNG Bank is de bank voor overheden en instellingen voor het maatschappelijk belang. De bank biedt haar klanten een breed pakket van financiële dienstverlening aan: onder andere kredietverlening, betalingsverkeer, gebiedsontwikkeling, duurzame projectfinanciering en participaties in publiek-private

Bank Nederlandse Gemeenten (BNG)			
	samenwerkingen. Daarmee draagt de bank zowel bij aan lagere kosten van maatschappelijke voorzieningen voor de Nederlandse burger als aan een duurzamer Nederland.		
Rechtsvorm:	Naamloze Vennootschap volgens Nederlands recht		
Beleidsinformatie			
Aan welk programma draagt de verbonden partij bij?	Programma 0 Bestuur en ondersteuning, taakveld 0.5 Treasury		
Kansen en ontwikkelingen:	Geen relevante inhoudelijke ontwikkelingen. Wel is de dividend uitkering wisselend en wordt de begroting al drie jaar op rij niet gehaald. De raming voor dividend bijgesteld in 2025 naar € 130.000,-		
Risico:	Er is een kans op een lagere uitkering aan dividend dan begroot. De bank hanteert standaard de beleidslijn geen tussentijdse uitspraken te doen over de verwachte nettowinst, gezien de veelal onvoorspelbare bewegingen op de (internationale) financiële markten.		
Financiële informatie			
Boekjaar:	Jaarstukken 2023	Begroting 2024	Begroting 2025
Eigen vermogen	€ 4.721 miljoen	-	-
Vreemd vermogen	€ 110.819 miljoen	-	-
Resultaat	€ 254 miljoen	-	-
Begrote ontvangsten	-	€ 148.000,-	€ 130.000,-
Realisatie ontvangsten	€127.370,-	-	-
Belang	58.968 aandelen; nominale waarde van € 147.420,- (€ 2,50 per stuk)		
Bedrag waarvoor de verbonden partij is opgenomen in de berekening van het benodigde weerstandsvermogen: € 0			

Coöperatie Gastvrije Randmeren			
Algemene informatie			
Adres en Vestigingsplaats:	Havendam 58, 3841 AA, Harderwijk		
Portefeuillehouder:	M. Pijnenburg		
Ambtelijke accounthouder:	S. de Groot		
Openbaar belang:	De Coöperatie Gastvrije Randmeren is een samenwerkingsverband tussen 15 gemeenten (Almere, Blaricum, Bunschoten, Dronten, Eemnes, Elburg, Ermelo, Harderwijk, Huizen, Kampen, Gooise Meren, Nijkerk, Nunspeet, Putten en Zeewolde) die als doel heeft het behartigen van de bovengemeentelijke belangen van recreatie en natuur, en het bevorderen van het natuurschoon en de watersport binnen het gebied van de Randmeren. Het werkgebied van de Coöperatie Gastvrije Randmeren strekt zich uit van de Hollandse Brug tot Ketelbrug, een langgerekte merenreeks van ruim tachtig kilometer.		
Doelstelling verbonden partij	De coöperatie heeft als doel het kwaliteitsniveau van het natuur- en recreatiegebied Randmeren te optimaliseren en het positioneren van de Randmeren in (inter)nationaal perspectief. De coöperatie zorgt namens de gemeenten voor het beheer en onderhoud van de recreatieve functies van de meren. Speciale aandacht gaat daarbij uit naar het maaien van waterplanten in vaarwater, en recreatie bij aanlegplaatsen en eilanden.		
Rechtsvorm:	Coöperatie		
Beleidsinformatie			
Aan welk programma draagt de verbonden partij bij?	Programma 2 Verkeer, vervoer en waterstaat Taakveld 2.4 Economische havens en waterwegen		
Kansen en ontwikkelingen:	De Coöperatie Gastvrije Randmeren richt zich op gebiedsinrichting, beheer en onderhoud van het recreatief vaargebied inclusief eilanden en aanlegplekken en activiteiten op het gebied van (inter)nationale positionering. Zo hebben ze een vaarknooppuntennetwerk en een Zuiderzeefietsroute ontwikkeld, maar ook zaken als een waterplanten- app en een BlueWater betaal app. 2023 stond vooral in het teken van het ontwikkelen van een toekomstvisie voor de lange termijn waarbij ze een uitgebreid participatietraject hebben doorlopen. Eind 2024 worden hiervan de resultaten verwacht.		
Risico:	Er zijn geen substantiële risico's. Het risico voor de gemeente is beperkt.		
Financiële informatie			
Boekjaar:	Jaarstukken 2023	Begroting 2024	Begroting 2025
Eigen vermogen	€ 11.024.021,-	-	-
Vreemd vermogen	€ 793.115,-	-	-
Resultaat	€ 159.583,- -/-	-	-
Begrote bijdrage	€ 29.536,-	€ 30.275,-	€ 31.031,-
Realisatie bijdrage	€ 29.536,-	-	-
Belang	Aandeel 9,3% door een ledenkapitaal van € 20.000,-		
Bedrag waarvoor de verbonden partij is opgenomen in de berekening van het benodigde weerstandsvermogen: € 0			

GGD Noord- en Oost Gelderland (GGD NOG)			
Algemene informatie			
Adres en Vestigingsplaats:	Rijksstraatweg 65, 7231 AC Warnsveld (kantoorlocatie)		
Portefeuillehouder:	M. Reckman		
Ambtelijke accounthouder:	K. van Beest		
Openbaar belang:	<p>De GGD faciliteert gemeenten op basis van de Wet publieke gezondheid, Wet Kinderopvang, Wet Veiligheidsregio's en op basis van autonome gemeentelijke taken, maar verzorgt ook taken in opdracht van derden zoals Rijk, politie en burgers.</p> <p>De GGD NOG is een samenwerkingsverband tussen 22 gemeenten (Aalten, Apeldoorn, Berkelland, Bronckhorst, Brummen, Doetinchem, Elburg, Epe, Ermelo, Harderwijk, Hatterm, Heerde, Lochem, Montferland, Nunspeet, Oldebroek, Oost Gelre, Oude IJsselstreek, Putten, Voorst, Winterswijk en Zutphen) in de provincie Gelderland.</p> <p><i>Wettelijke GGD taken die voor de gemeenten worden uitgevoerd (A-taken)</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • Kerntaken Wet publieke gezondheid • Infectieziektebestrijding • Medische milieukunde (inclusief Omgevingswet) • Technische hygiënezorg • GGD inzet bij crisis, rampen en ingrijpende gebeurtenissen. • Onderzoek gezondheidssituatie bevolking • Beleidsadvisering • Preventieprogramma's en gezondheidsbevordering • Toezicht kinderopvang op basis van de Wet kinderopvang • GGD-taak in de Wet veiligheidsregio's <p><i>Wettelijke gemeentelijke taken vastgelegd in de gemeenschappelijke regeling (B1) of op basis van subsidiëring en/of dienstverleningsovereenkomsten (B2).</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • Jeugdgezondheidszorg 4-19 jaar (B1 taak) • Toezicht WMO (B2 taak) • Maatschappelijke zorg op basis van de Wmo (B2 taak) • Preventieve activiteiten op basis van de Jeugdwet (B2 taak) • Lijkschouw op basis van de Wet op de Lijkbezorging (B2 taak) <p><i>Autonome gemeentelijke taken (C-taken)</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • (Extra) onderzoek door Academische Werkplaats AGORA. (samenwerking GGD NOG en Wageningen University & Research Centre • (Extra) Onderzoek en advies door Evaluatiebureau Publieke Gezondheid GGD NOG <p><i>De GGD voert ook externe taken uit in opdracht van derden zoals Rijk, politie of burgers (D-taken)</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • Rijksvaccinatieprogramma • Arrestantenzorg • Reizigerszorg/vaccinatie • Vergunningen tattooshops • Publieke gezondheidszorg asielzoekers • Aanvullende seksuele gezondheidszorg 		
Doelstelling verbonden partij	De GGD NOG heeft als doel de gemeenschappelijke belangen van de gemeenten te behartigen op het terrein van de publieke gezondheidszorg, toezicht kinderopvang en veiligheidsregio's.		
Rechtsvorm:	Gemeenschappelijke regeling, openbaar lichaam op grond van Wet Gemeenschappelijke Regelingen (A en B1 taken). Subsidiëring en/of dienstverleningsovereenkomst (B2, C en D taken).		
Beleidsinformatie			
Aan welk programma draagt de verbonden partij bij?	Programma 7 Volksgezondheid en milieu taakveld 7.1 volksgezondheid		
Kansen en ontwikkelingen:	<p>De kosten zijn opgelopen als gevolg van een hoger inwoneraantal, een hoge indexatie en de functiewaardering van de verpleegkundigen in dienst van de GGD NOG..</p> <p>De raad heeft de volgende zienswijzen bij GGD NOG ingediend op de concept-Programmabegroting 2025 bij GGD NOG:</p> <ol style="list-style-type: none"> A. De GGD onderzoekt gelijktijdig met de gemeenten, de mogelijkheden voor ombuigingen, gezien de financiële ontwikkelingen binnen gemeenten de komende jaren; B. Herzien van de indexeringssystematiek en hiermee aansluiten bij de financiën van gemeenten; C. De P&C cyclus door ontwikkelen en de speerpunten concretiseren; D. De dienstverlening IZA/GALA laten aansluiten bij sub-regio's en vraag en behoefte gemeenten en duidelijkheid over bekostiging hiervan (uit inwonerbijdrage of plustaak); E. De mogelijkheid van een raadsadviescommissie verder uit te werken. 		
Risico:	Het is de vraag in hoeverre GGD NOG tegemoet kan komen aan de zienswijze van de raad. Dit kan gevolgen hebben voor de taken die de GGD voor de gemeente in de toekomst kan uitvoeren.		
Financiële informatie			
Boekjaar:	Jaarstukken 2023	Begroting 2024	Begroting 2025
Eigen vermogen	€ 3.182.000,-	€ 2.130.000,-	€ 2.158.000,-
Vreemd vermogen	€ 13.266.000,-	€ 3.055.000,-	€ 2.977.000,-
Resultaat	€ 910.000,-	€ 28.000,-	€ 28.000,-
Begrote bijdrage		€ 1.003.924,- € 23.550,- incidenteel	€ 1.106.483,- € 15.794,- incidenteel
Realisatie bijdrage	€ 926.360,- € 43.416,- incidenteel	-	

GGD Noord- en Oost Gelderland (GGD NOG)			
Belang	6,50%	6,50%	6,50%
Bedrag waarvoor de verbonden partij is opgenomen in de berekening van het benodigde weerstandsvermogen: € 0			

Inclusief Groep	
Algemene informatie	

Adres en Vestigingsplaats:	Industrieweg 47 8071 CS, Nunspeet
Portefeuillehouder:	W. Mazier
Ambtelijke accounthouder:	V. Schouten
Openbaar belang:	Inclusief Groep voert primair de WSW uit en voor Meerinzicht de re-integratie. Hiermee draagt Inclusief Groep actief bij aan een inclusieve arbeidsmarkt. De governance bestaat uit zeven aandeelhouders, dit zijn wethouders van de gemeenten Elburg, Ermelo, Harderwijk, Nijkerk, Nunspeet, Oldebroek en Putten.
Doelstelling verbonden partij	<p>De essentie van Inclusief Groep is: Werken leer je door te werken. Inclusief Groep vindt het belangrijk dat mensen écht aan het werk gaan, op de werkplek met elkaar en van elkaar leren. Mensen met allerlei verschillende achtergronden en met verschillende leerdoelen werken samen. De 'academies' van Inclusief Groep zijn daarin de onmisbare schakel. Inclusief Groep is verbonden met de subregio FactorWerk Noord Veluwe en de arbeidsmarktregio FactorWerk. Er wordt nauw samengewerkt met gemeenten, onderwijs, zorg en het bedrijfsleven: door de gezamenlijke inspanning kunnen we onze maatschappelijke ambities realiseren.</p> <p>De missie: Inclusief Groep streeft naar een inclusieve arbeidsmarkt waarin iedereen duurzaam kan deelnemen en waar mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt optimaal kunnen participeren.</p> <p>De visie: De kortste route naar duurzaam werk, dát is het uitgangspunt van de aanpak bij Inclusief Groep. Inclusief Groep biedt daarvoor trajecten aan voor mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt. Bij voorkeur van diagnose rechtstreeks via bemiddeling naar werk. Als plaatsing bij reguliere werkgevers niet meteen kan, wordt binnen de regionale infrastructuur van Inclusief Groep i.s.m. onze regiopartners, de ontwikkeling van kandidaten werkende-weg versterkt, gericht op zo snel mogelijke participatie in (betaald) werk. Indien nodig kan dat ook binnen de werkbedrijven van Inclusief Groep; zo geven wij uitvoering aan de Wet sociale werkvoorziening (Wsw) en de Participatiewet (PW) en dragen actief bij aan een inclusieve arbeidsmarkt.</p>
Rechtsvorm:	Naamloze Vennootschap volgens Nederlands recht

Beleidsinformatie	
-------------------	--

Aan welk programma draagt de verbonden partij bij?	Programma 6 Sociaal domein taakveld 6.4 begeleide participatie
Kansen en ontwikkelingen:	<ul style="list-style-type: none"> De Inclusief Groep ervaart, evenals andere werkgevers, moeilijk te vervullen vacatures en krapte op de arbeidsmarkt. Dat maakt dat Inclusief Groep minder inschrijft op opdrachten en aanbestedingen, wat gevolgen heeft voor het brutoresultaat. Veel mensen die nu in de bijstand zitten, hebben een erg grote afstand tot de arbeidsmarkt. Dit gaat verder dan het missen van recente werkervaring of niet voldoen aan de gevraagde (opleidings-)eisen. Daarbij komt dat de Rijksbijdragen voor de begeleiding van werknemers financieel niet toereikend is voor de langdurige en intensieve begeleiding. Er wordt steeds meer ingezet op technische innovatie, waaronder robotica en beamer-technologie zodat mensen met een beperking ingewikkelder werk kunnen doen of het langer vol houden. In de huidige vorm is Inclusief Groep waarschijnlijk niet toekomstbestendig. Daarom is er ingezet op een bestuurlijk traject met de aandeelhoudende gemeenten om een scenario uit te werken in een businessplan om tot een toekomstbestendig werkbedrijf te komen.
Risico:	De Inclusief Groep (IG) heeft inmiddels niet meer voldoende eigen vermogen om verliezen en risico's op te vangen. De meerjarenbegroting van IG laat geen positief resultaat meer zien. Er wordt gepoogd het verlies op te vangen door incidentele baten. Garantstelling ten behoeve van een lening bij de BNG bank oorspronkelijk € 3,5,- miljoen. De gemeente staat garant voor 1/7 deel of € 357.250,-.

Financiële informatie			
-----------------------	--	--	--

Boekjaar:	Jaarstukken 2023	Begroting 2024	Begroting 2025
Eigen vermogen	€ 6.797.000,-	€ 6.724.000,-	n.n.b.
Vreemd vermogen	€ 15.750.000,-	€ 9.724.000,-	n.n.b.
Resultaat	€ 120.000,- -/-	€ 982.000,- -/-	vanuit begroting 2024 € 889.000 -/-
Begrote bijdrage	€ 4.470.512,-	€ 4.511.434,-	€ 4.937.319,-
Realisatie bijdrage	€ 4.470.511,-	-	
Belang	23,4%		
Bedrag waarvoor de verbonden partij is opgenomen in de berekening van het benodigde weerstandsvermogen: € 0			

Meerinzicht (MIZ)	
Algemene informatie	
Adres en Vestigingsplaats:	Havendam 58, 3841 AA, Harderwijk
Portefeuillehouder:	W. Mazier
Ambtelijke accounthouder:	M. van Ittersum
Openbaar belang:	<p>Meerinzicht is een samenwerkingsverband op het gebied van uitvoeringstaken op het gebied van de bedrijfsvoering en het Sociaal Domein voor de gemeenten Ermelo, Harderwijk en Zeewolde. Het betreft de volgende uitvoeringstaken t.a.v. de bedrijfsvoering:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Informatisering en automatisering • Personeel en organisatie (HRM) • Facilitaire zaken/documentaire informatievoorziening/gebouwbeheer/inkoop • Belastingen, daaronder begrepen de heffing en invordering • Financiën & administratie • Juridische zaken • Communicatie • Geo-informatie <p>Het betreft de volgende uitvoeringstaken t.a.v. het Sociaal Domein:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Participatiewet • Wmo, waaronder Beschermd Wonen • Jeugdwet en jeugdstrafketen • Leerplicht • RMC • Sociale recherche • Beleidsvoorbereiding • Inkomensondersteuning
Doelstelling verbonden partij	Meerinzicht, domein Bedrijfsvoering, faciliteert de gemeenten Ermelo, Harderwijk en Zeewolde, maar ook het domein Sociaal, door advisering, uitvoering, beheer en administratie voor genoemde bedrijfsvoeringstaken. Daarnaast voert Meerinzicht, domein Sociaal, het door het gemeentebestuur vastgestelde beleid uit op de genoemde taakvelden behorend tot het Sociaal Domein. De beleidsbepaling en -vaststelling is en blijft op beide domeinen voorbehouden aan de gemeentebesturen. Ook verzorgt Meerinzicht de heffing en invordering van gemeentelijke belastingen
Rechtsvorm:	Gemeenschappelijke regeling; bedrijfsvoering organisatie op grond van Wet Gemeenschappelijke Regelingen
Beleidsinformatie	
Aan welk programma draagt de verbonden partij bij?	Programma 0 Bestuur en Ondersteuning en programma 6 Sociaal Domein
Kansen en ontwikkelingen:	<p><i>Domein Bedrijfsvoering</i></p> <p>De bedrijfsvoeringstaken zijn in Meerinzicht ondergebracht. Binnen domein bedrijfsvoering wordt een groot deel van de middelen ingezet voor reguliere taken ter ondersteuning van de bedrijfsvoering van de vier organisaties. Bijvoorbeeld op het terrein van personeel, juridische dienstverlening, inkoop en communicatie. De dienstverlening blijft zich wel ontwikkelen, zoals:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Actualiseren van I-visie en opstellen uitvoeringsplan • Verder professionaliseren informatiehuishouding • Leveren informatieproducten (business intelligence) datagedreven werken • Ontwikkeling (digitale) serviceorganisatie • Financiële ondersteuning P&C cycli EHZM • Privacy en informatiebeveiliging • Realisatie van de strategische HRM kalender • Doorontwikkeling van het gegevensbeheer/-management • Implementatie rechtmatigheidsverantwoording <p><i>Domein Sociaal</i></p> <p>Een groot deel van de bedrijfsvoeringsmiddelen domein sociaal wordt ingezet voor financiering van reguliere dienstverlening. Meerinzicht domein sociaal heeft diverse taken uit te voeren op basis van de gemeenschappelijke regeling Meerinzicht, de bijbehorende uitvoeringsovereenkomst en aanvullende regionale dienstverleningsovereenkomsten. Grofweg kan gesteld worden dat Meerinzicht een frontoffice heeft voor uitvoering van de Wet Maatschappelijke Ondersteuning, de Participatiewet (Wmo en P-wet) en de Wet inburgering voor de EHZ gemeenten en voor Zeewolde een frontoffice jeugdhulp. In de frontoffice hebben klantmanagers rechtstreeks contact met inwoners ten aanzien van hun ondersteuningsbehoefte in het kader van bovengenoemde wetten. De gemeenten Ermelo en Harderwijk hebben de toegang tot jeugdhulp belegd bij stichting Centrum voor Jeugd en Gezin.</p> <p>Daarnaast heeft Meerinzicht een backoffice sociaal domein voor de EHZ gemeenten (Jeugdwet, Wmo, P-wet en Wet inburgering). In de backoffice vinden de administratieve processen plaats ten aanzien van vastlegging van overeenkomsten met zorgaanbieders. Ook worden cliëntgegevens vastgelegd en vindt via beveiligde verbinding berichtenuitwisseling plaats met aanbieders ten aanzien van bijvoorbeeld start- en stopberichten en facturatieprocessen. Tevens worden taken voor meerdere gemeenten in de regio Noord-Veluwe</p>

Meerinzicht (MIZ)

uitgevoerd ten aanzien van leerplicht, jeugdstrafketen, Regionale Meld- en Coördinatiepunten voor vroegtijdig schoolverlaters (RMC) en beschermd wonen. Deze regionale taken worden afzonderlijk begroot en gefinancierd. Bij de uitvoering van bovengenoemde wetten en aandachtsgebieden ondersteunen medewerkers op het gebied van beleid en kwaliteit (o.a. toezicht, juridische ondersteuning, prestatielevering).

Een aantal in het oog springende ontwikkelingen en activiteiten zijn:

- Implementatie nota sociaal domein en monitor
- Doorontwikkeling naar brede toegang
- Toekomstscenario's Inclusief Groep
- Versteving sturing dienstverlening op basis van data
- Verbeteren van de leesbaarheid van veel gebruikte documenten op orde
- Projectmatig werken wordt ingericht en uitgevoerd conform vastgestelde kaders
- Sluitende aanpak jongeren
- Aanpak inburgering
- Aanvragen Europese subsidies

In programma 0 Bestuur en Ondersteuning, programma 6 Sociaal Domein en in de paragraaf bedrijfsvoering staat meer informatie over (een aantal van) de bovenstaande onderwerpen. Overigens is de informatie ook te vinden in de meerjarenbegroting 2025-2028 van Meerinzicht.

Samenwerking EHZ-gemeenten en Meerinzicht

Op 21 april 2022 heeft de gemeenteraad de aanbevelingen uit het "Rekenkameronderzoek naar Meerinzicht" overgenomen. De kernboodschap is om tot meer sturingsinformatie en gestructureerde informatievoorziening te komen. Via een twee sporen aanpak (beleid sociaal domein en bedrijfsvoering Meerinzicht) krijgt de inrichting van dashboards, het opstellen van informatieprotocollen en het formuleren van kritische prestatie indicatoren vorm. Voor de begeleiding van het gezamenlijke traject met de raden van Ermelo en Zeewolde is een externe adviseur aangetrokken. In 2024 wordt dit traject afgerond, waarna de implementatie door Meerinzicht in 2025 plaatsvindt.

Financiën

Op de meerjarenbegroting 2025-2028 van Meerinzicht heeft gemeente Harderwijk een zienswijze ingediend. Hierbij is aan Meerinzicht, als verlengd lokaal bestuur, gevraagd om mogelijkheden voor ombuigingen te inventariseren en in de kadernota 2026-2029 van Meerinzicht te verwerken. Meerinzicht heeft ondertussen een plan van aanpak voor deze inventarisatie vastgesteld.

Risico:

Meerinzicht heeft in haar begroting de belangrijkste risico's benoemd en de beheersmaatregelen daarbij opgenomen. De risico's zijn echter niet gekwantificeerd waardoor er een kans bestaat dat het risicobedrag dat de gemeente opneemt in haar weerstandsvermogen voor Meerinzicht onvoldoende is. Het risicobedrag voor de gemeente bestaat voornamelijk het risico op begrotingsoverschrijding zoals in voorgaande jaren het geval was. Hiervoor is een bedrag opgenomen in het weerstandsvermogen van de gemeente. Risicobeheersing binnen Meerinzicht maakt onderdeel uit van de invulling van de te realiseren controlfunctie. Een nadere toewijzing en borging van deze taak binnen de organisatie van Meerinzicht zal nog moeten plaatsvinden.

Financiële informatie

Boekjaar:	Jaarstukken 2023	Begroting 2024	Begroting 2025
Eigen vermogen	€ 0	€ 0	€ 0
Vreemd vermogen	€ 18.328.000,-	€ 23.850.000,-	€ 23.850.000,-
Resultaat	Domein bedrijfsvoering € 13.000,- Domein sociaal -/- € 358.000,-	€ 0	€ 0
Begrote bijdrage	€ 17.342.000,-	€ 17.646.000,-	€ 19.214.000,-
Realisatie ontvangsten	€ 0	€ 0	€ 0
Belang Domein Bedrijfsvoering	Aandeel 39,39%		
Belang Domein Sociaal	Aandeel 57,26%		
Bedrag waarvoor de verbonden partij	is opgenomen in de berekening van het benodigde weerstandsvermogen: € 0		

Centrumregeling Meten en Monitoren Afvalwaterketen en Grondwater Vallei en Veluwe			
Algemene informatie			
Adres en Vestigingsplaats:	Steenbokstraat 51, 7324 AZ, Apeldoorn		
Portefeuillehouder:	M. Pijnenburg		
Ambtelijke accounthouder:	M. Geerdink		
Openbaar belang:			
Doelstelling verbonden partij	<p>Het Waterschap Vallei en Veluwe heeft tezamen met 21 gemeenten een centrumregeling aangegaan op het gebied van meten en monitoren in de afvalwaterketen en het grondwater in het beheergebied van Waterschap Vallei en Veluwe. In deze regeling is het waterschap aangewezen als centrumorganisatie. Het waterschap geeft (vanuit de rol van centrumorganisatie) onderdak aan de UVT (Uitvoeringsteam) en regelt de bemensing ervan. De medewerkers van de UVT zijn in dienst van het waterschap. De kosten hiervan worden gedragen door het waterschap en de deelnemende gemeenten.</p> <p>De taken van de centrumorganisatie omvatten het meten en monitoren van de gemeentelijke rioolstelsels, het systeem van de afvalwaterketen, het stedelijk oppervlaktewatersysteem en het grondwater, alsmede daaraan verbonden advisering in opdracht.</p> <p>Doelstelling is een efficiënte uitvoering van een aantal specialistische operationele beheertaken voor de gemeentelijke rioleringszorg (datavalidatie en -analyse). Operationele taken op het gebied van meten en monitoren van de afvalwaterketen en grondwater voeren we gezamenlijk en gebundeld uit. Dat scheelt in tijd en kosten voor alle gemeenten, dan wanneer elke gemeente dit ieder voor zich zou moeten oppakken, en er wordt gebruik gemaakt van elkaar kennis en kunde.</p>		
Rechtsvorm:	Centrumregeling		
Beleidsinformatie			
Aan welk programma draagt de verbonden partij bij?	Programma 7 Volksgezondheid en milieu		
Kansen en ontwikkelingen:	De toetreding van gemeente Harderwijk is administratief nog niet afgehard (huidige status: aspirant lid). Naast gemeente Harderwijk zijn er nog 5 andere gemeenten die zich willen aansluiten bij de centrumregeling (waarvan 3 uit regio Noord Veluwe). Hiermee komt er meer evenwicht tussen het aantal deelnemende gemeenten vanuit de verschillende regio's.		
Risico:	Mocht er aanleiding zijn tot eenzijdige opzegging vanuit een gemeente, dan is de uittreedende deelnemer éénmalig een extra vergoeding aan de centrumorganisatie verschuldigd, ter hoogte van de jaarlijkse bijdrage voor de basiskosten, ter dekking van eventuele directe of indirecte kosten als gevolg van uittreding. Voor de gemeente Harderwijk bedraagt de basisbijdrage ca. € 21.339,-		
Financiële informatie			
Boekjaar:	Jaarstukken 2022	Begroting 2023	Begroting 2024
Eigen vermogen		-	-
Vreemd vermogen		-	-
Resultaat		-	-
Begrote ontvangsten		€ 16.019,-	€ n.n.t.b.,-
Realisatie ontvangsten		-	
Belang	o.b.v. inwoneraantal van 1/1/2024. 48.414 van gemeente Harderwijk, totaal inwoners alle deelnemende gemeenten: 936.365.		
Bedrag waarvoor de verbonden partij is opgenomen in de berekening van het benodigde weerstandsvermogen: € 0			

Omgevingsdienst Veluwe (ODV)			
Algemene informatie			
Adres en Vestigingsplaats:	Oosteinde 17 3842 DR, Harderwijk		
Portefeuillehouder:	M. Pijnenburg		
Ambtelijke accounthouder:	R. van Druenen		
Openbaar belang:	In opdracht van gemeenten Apeldoorn, Brummen, Elburg, Epe, Ermelo, Harderwijk, Hattem, Heerde, Nunspeet, Oldebroek, Putten, Voorst en de provincie Gelderland bijdragen aan een veilige en gezonde fysieke leefomgeving.		
Doelstelling verbonden partij	Omgevingsdienst Veluwe (ODV) draagt bij aan een veilige en gezonde fysieke leefomgeving. In opdracht van de gemeenten en de provincie Gelderland adviseren vergunningverleners over omgevingsvergunningen en zien toezichthouders erop toe dat bedrijven voldoen aan actuele wet- en regelgeving op het gebied van milieu(veiligheid). Daarnaast adviseren de experts over verschillende (milieu)onderwerpen, zoals energie, bodem, ruimtelijke ordening, duurzaamheid, lucht, geluid, externe veiligheid, natuur en ecologie.		
Rechtsvorm:	Gemeenschappelijke regeling, openbaar lichaam op grond van Wet Gemeenschappelijke Regelingen.		
Beleidsinformatie			
Aan welk programma draagt de verbonden partij bij?	Programma 7 Volksgezondheid en milieu taakveld 7.4 milieubeheer		
Kansen en ontwikkelingen:	<p>Oprichten ODVeluwe Op 1 januari 2024 is de gefuseerde Omgevingsdienst Veluwe van start gegaan. De ODNV (en de OVLIJ) zijn opgeheven. De werkwijze voor de uitvoering van het ongewijzigde takenpakket van beide omgevingsdiensten zijn waar nodig op elkaar afgestemd en geïntegreerd. Het eerste half jaar laat de nieuwe organisatie een continuering van de uitvoering van deze taken. De komende tijd blijven wij ons samen met de ODVeluwe inzetten voor een efficiënte uitvoering.</p> <p>Interbestuurlijk programma (Aanbeveling commissie Van Aartsen) Het ministerie van IenW is in 2022 gestart met de uitwerking van de aanbevelingen van de Commissie Van Aartsen. Voor de uitwerking is het ministerie gestart het Interbestuurlijk programma Versterking VTH-stelsel waarin diverse onderwerp (pijlers) zijn ondergebracht. Voor ons zijn de drie belangrijkste onderwerpen die nu spelen het bepalen van robuustheid van de omgevingsdienst, de wijze van financiering en de aanpak / inhoud van de onderlinge visitaties. De fusie van ODNV en OVLIJ levert een belangrijke bijdrage aan de landelijke discussie over de robuustheid van omgevingsdiensten. Hoe de robuustheid op landelijk niveau uitpakt en hoe dit zich verhoudt tot de fusie is op dit moment nog niet bekend.</p> <p>Versterking VTH-stelsel provincie Gelderland De provincie Gelderland is gestart met het proces "Versterking VTH-stelsel Gelderland: robuustheid omgevingsdiensten en het VTH-stelsel". Voor de versterking van het VTH-stelsel is het voorkeursscenario van de provincie "De vorming van één gezamenlijke omgevingsdienst voor de uitvoering van provinciale en gemeentelijke VTH-taken is de inzet is voor de vervolgsprekken met gemeenten en omgevingsdiensten." Om dit doel te bereiken is de instemming van en samenwerking met alle partners nodig. De provincie heeft geen doorzettingsmacht en kan één gezamenlijke omgevingsdienst niet afdwingen. Hoe dit proces zich gaat ontwikkelen is op dit moment nog niet duidelijk.</p> <p>Samenwerkingsovereenkomst 2024 2024 is het eerste jaar dat wij werken met een samenwerkingsovereenkomst in plaats van een inhoudelijk uitgeschreven jaarprogramma. De samenwerkingsovereenkomst is een vertaling van de begroting. De samenwerkingsovereenkomst bestaat uit 4 programma's (Vergunningverlening, Toezicht & Handhaving, Advies, Projecten). De programma's zijn opgebouwd met producten en bevatten op basis van kentallen een urenraming die gekoppeld is aan de begroting). Voor werkzaamheden die niet zijn opgenomen in de begroting stelt de ODVeluwe een met ons afgestemde projectovereenkomst op. Dit is veelal ongepland werk dat niet uitgesteld kan worden. Eenmalige werkzaamheden worden uitgevoerd op basis van de projectovereenkomst. Nieuwe reguliere werkzaamheden worden via een begrotingswijziging onderdeel van de begroting van het daaropvolgende jaar.</p> <p>Deze werkwijze continueren wij in 2025.</p>		
Risico:	De ODV geeft in hun begroting ieder jaar weer wat de belangrijkste risico's zijn. Er zijn geen substantiële risico's aanwezig in de begroting 2024 / MJB 2025-2027. Over het algemeen is het risico voor de gemeente zeer beperkt. Speciale aandacht gaat uit naar de financiële gevolgen van de invoering van de Omgevingswet. Om het risico te beheersen houdt de ODV hier in de nog op te stellen begroting rekening mee.		
Financiële informatie			
Boekjaar:	Jaarstukken 2023	Begroting 2024	Begroting 2025
Eigen vermogen	€ 135.000,-	-	€ 90.000,-
Vreemd vermogen	€ 2.312.343,-	€ 1.278.217,-	€ 2.060.000,-
Resultaat	€ 1.324.172,-	-	€ 0
Begrote bijdrage	€ 1.728.789,-	€ 1.706.694,-	€ 1.836.527,-
Realisatie bijdrage	€ 1.556.867,-	-	-
Belang	23,4%	23,4%	11,7%
Bedrag waarvoor de verbonden partij	is opgenomen in de berekening van het benodigde weerstandsvermogen: € 0		

Streekarchivariaat Noordwest-Veluwe			
Algemene informatie			
Adres en Vestigingsplaats:	Zuiderzeestraatweg Oost 19 8081 LA, Elburg		
Portefeuillehouder:	W. Mazier		
Ambtelijke accounthouder:	B. Brons		
Openbaar belang:	De streekarchivaris beheert de naar de archiefbewaarplaatsen van de deelnemende gemeenten Elburg (centrumgemeente), Ermelo, Harderwijk, Nunspeet en Oldebroek overgebrachte archiefbescheiden en houdt toezicht op het beheer van de niet overgebrachte archiefbescheiden.		
Doelstelling verbonden partij	Het doel van het Streekarchivariaat - zoals verwoord in de gemeenschappelijke regeling - is het beheer van de naar de archiefbewaarplaatsen van de deelnemende gemeenten overgebrachte archiefbescheiden en het toezicht op het beheer van de niet overgebrachte archiefbescheiden.		
Rechtsvorm:	Gemeenschappelijke regeling, centrumgemeente op grond van Wet Gemeenschappelijke Regelingen.		
Beleidsinformatie			
Aan welk programma draagt de verbonden partij bij?	Programma 5. Sport, cultuur en recreatie taakveld 5.4 musea		
Kansen en ontwikkelingen:	Er zijn in 2022 twee ontwikkelingen in gang gezet. Namelijk: <ul style="list-style-type: none"> Het omzetten van het SNWV van een centrumgemeenteregeling naar een bedrijfsvoeringsorganisatie. Het fuseren van de SNWV met de archiefdienst Epe, Hatterm en Heerde tot het Noord-Veluws Archief De inspanningen zijn er op gericht om per 1 oktober 2025 beide ontwikkelingen afgerond te hebben.		
Risico:	Minder sturing op de koers en taakuitvoering van het Noord-Veluws Archief. Gemeente Harderwijk is 1 van de 8 deelnemers. Inzet is om dit risico via het concept van de GR-tekst met onderliggende documenten te minimaliseren.		
Financiële informatie			
Boekjaar:	Jaarstukken 2023	Begroting 2024	Begroting 2025
Eigen vermogen		-	-
Vreemd vermogen		-	-
Resultaat	€ -14.236,-	-	-
Begrote ontvangsten	€ 277.657,-	€ 313.063,-	€ 320.300,-
Realisatie ontvangsten	€ 277.657,-	-	-
Belang	23,31%		
Bedrag waarvoor de verbonden partij is opgenomen in de berekening van het benodigde weerstandsvermogen: € 0			

Veiligheidsregio Noord en Oost Gelderland (VNOG)			
Algemene informatie			
Adres en Vestigingsplaats:	Europaweg 79 7336 AK, Apeldoorn		
Portefeuillehouder:	J. Joon		
Ambtelijke accounthouder:	A.W.J. Bogerd		
Openbaar belang:	De gemeente valt onder de Veiligheidsregio Noord-Oost Gelderland (VNOG). VNOG is dé organisatie in de regio voor samenwerking aan veiligheid. Het is een operationele organisatie, die bij een crisissituatie of ramp nu en in de toekomst garant staat voor professionele hulpverlening aan de inwoners en bezoekers van de regio. Voorzien wordt in brandweezorg, rampenbestrijding, risico- en crisisbeheersing, bevolkingszorg, geneeskundige hulpverlening en de meldkamer Oost-Nederland. De VNOG ondersteunt de gemeente in haar crisis-taken op het gebied van bevolkingszorg en crisiscommunicatie.		
Doelstelling verbonden partij	Meer veiligheid in de regio, dat is de ambitie van de VNOG. In de Veiligheidsregio Noord- en Oost-Gelderland werken de brandweer, politie, GHOR, meldkamer en gemeenten nauw samen. Er wordt gewerkt vanuit een eigen invalshoek, maar met een gezamenlijke missie: een veilige leefomgeving.		
Rechtsvorm:	Gemeenschappelijke regeling, openbaar lichaam op grond van de Wet Gemeenschappelijke Regelingen.		
Beleidsinformatie			
Aan welk programma draagt de verbonden partij bij?	Programma 0. Bestuur en ondersteuning en programma 1. Veiligheid		
Kansen en ontwikkelingen:	De gemeente werkt op vele vlakken samen met de VNOG, zoals aan het risicoprofiel, het project natuurbrandbestrijding, het project demarcatie, waterongevallen en duiken, de brandweerkazerne Harderwijk en het proces Bevolkingszorg. Zie ook programmatekst veiligheid.		
Risico:	De VNOG geeft in hun begroting ieder jaar weer wat de belangrijkste risico's zijn, waarop inzet vereist is.		
Financiële informatie			
Boekjaar:	Jaarstukken 2023	Begroting 2024	Begroting 2025
Eigen vermogen	€ 19.874.060,-	€12.691.000	€ 15.667.000,-
Vreemd vermogen	€24.265.903,-	€56.607.000	€ 68.571.000,-
Resultaat	€2.830.000,-	-	-
Begrote ontvangsten	€2.690.000,-	€ 2.733.000	€ 3.216.900,-
Realisatie ontvangsten	€2.690.000,-	-	-
Belang	5,13%	5,13%	5,73%
Bedrag waarvoor de verbonden partij is opgenomen in de berekening van het benodigde weerstandsvermogen: € 0			

Ontwikkelmaatschappij Vitale vakantieparken			
Algemene informatie			
Adres en Vestigingsplaats:	Galvanistraat 1 6716 AE, Ede		
Portefeuillehouder:	E. Enklaar		
Ambtelijke accounthouder:	S. Duschka		
Openbaar belang:	De Ontwikkelingsmaatschappij Vitale vakantieparken is een besloten vennootschap, waarvan de aandelen worden gehouden door 11 gemeenten Apeldoorn, Barneveld, Ede, Elburg, Epe, Ermelo, Harderwijk, Heerde, Nunspeet, Oldebroek, Putten en de provincie Gelderland (de zogenaamde publieke aandeelhouders). Vanuit het oogpunt van het behartigen van het publieke belang voor de versterking en ontwikkeling van de verblijfsrecreatie is de gemeente gedeeltelijk in het bezit van de aandelen.		
Doelstelling verbonden partij	Doel van het programma Vitale Vakantieparken is: een divers en kwalitatief goed aanbod van vakantieparken te realiseren, dat een sterke schakel vormt in het hele toeristisch-recreatieve aanbod van de Veluwe. Op die manier draagt de Ontwikkelingsmaatschappij Vitale Vakantieparken bij aan de gezamenlijke ambitie om van de Veluwe de meest gastvrije vakantiebestemming van Nederland te worden.		
Rechtsvorm:	Besloten Vennootschap		
Beleidsinformatie			
Aan welk programma draagt de verbonden partij bij?	Programma 8 Ruimte en wonen, taakveld 8.1 Programma 5 Sport, cultuur en recreatie, taakveld 5.7 Openbaar groen en (openlucht) recreatie		
Kansen en ontwikkelingen:	<p>Het programma is gestart in 2013. In 2017 kwam een bestuursakkoord tot stand dat als onderlegger diende voor de samenwerking. Vervolgens is in 2019 het programmavoorstel Vitale Vakantieparken 2019-2022 vastgesteld door de colleges van de elf gemeenten en provincie Gelderland (zie bijlage).</p> <p>Om het gezamenlijk doel van het programma Vitale Vakantieparken toch te bewerkstelligen, is besloten tot de oprichting van de Besloten Vennootschap 'Ontwikkelmaatschappij Vitale Vakantieparken' (verder de OMVV) waarbij de Provincie en de gemeenten gezamenlijk aandeelhouders zijn. Voorafgaand aan deze keuze is gekeken naar velerlei organisatievormen.</p> <p>De OMVV bestaat uit een fonds en een ontwikkelbedrijf. Het ontwikkelbedrijf kan projecten uitvoeren als verwerving, investeren in vastgoed, beheer en verkoop. Het fonds stelt geld (garanties, leningen, bijdragen) beschikbaar voor projecten. De provincie bezit de helft van de aandelen en de gemeenten de andere helft van de aandelen. Basis voor de verdeling van aandelen over de gemeenten is de verdeelsleutel die ook is gehanteerd in het bestuursakkoord Vitale Vakantieparken van april 2017.</p> <p>De Gedeputeerde Staten en de Provinciale Staten van de Provincie Gelderland hebben ingestemd met het voorstel om het benodigde startkapitaal (€ 4 miljoen) voor de OMVV beschikbaar te stellen. Vooralnog zullen de deelnemende gemeenten geen geld inleggen.</p> <p>Op 14 februari 2019 is de Ontwikkelingsmaatschappij Vitale Vakantieparken (OMVV) opgericht en op 16 juni 2019 is de directeur benoemd. In 2019 zijn de interne processen verder afgerond en is de vennootschap in 2020 operationeel geworden.</p> <p>Er is door de betrokken partijen voor gekozen om praktisch te starten en gaandeweg te leren van de ervaringen over wat (minder) goed werkt en aan welk type activiteit meer of minder behoefte is. Om de OMVV ook op langere termijn goed te kunnen laten functioneren moeten meerder onderwerpen verder worden uitgewerkt. De tien gemeenten en provincie hebben in de samenwerkingsovereenkomst (SOK) OMVV vastgelegd dat onderwerpen in de Samenwerkingsagenda binnen twee jaar na ondertekening van de SOK gezamenlijk worden uitgewerkt. De resultaten zullen worden gekoppeld aan de evaluatie van de OMVV.</p> <p>Op dit moment wordt gekeken hoe de samenwerking voor de komende jaren vorm gaat krijgen en dat betekende voor 2024 geen bijdrage vanuit de gemeente en ook niet voor 2025.</p>		
Risico:			
Financiële informatie			
Boekjaar:	Jaarstukken 2023	Begroting 2024	Begroting 2025
Eigen vermogen	-	-	-
Vreemd vermogen	-	-	-
Resultaat	-	-	-
Begrote bijdrage	-	-	-
Realisatie bijdrage	-	-	-
Belang	Aandeel 2.60%, aandelen 1.300, nominale waarde € 1.300,- (€ 1,- per stuk)		
Bedrag waarvoor de verbonden partij	is opgenomen in de berekening van het benodigde weerstandvermogen: € 0		

Warmtenetwerk Harderwijk			
Algemene informatie			
Adres en Vestigingsplaats:	Koningstraat 28 1, 6811 DG Arnhem		
Portefeuillehouder:	M. Pijnenburg		
Ambtelijke accounthouder:	M. Karels		
Openbaar belang:	Warmtenetwerk Harderwijk B.V. is een besloten vennootschap, waarvan 50% van de aandelen gehouden wordt door gemeente Harderwijk. De deelneming wordt door de gemeente Harderwijk beschouwd als onderdeel van haar publieke taak ter realisering van haar duurzaamheidsdoelen.		
Doelstelling verbonden partij	WHW heeft voornamelijk tot doel: het realiseren, in stand houden en (doen) exploiteren van een warmte-infrabedrijf, ten behoeve van een duurzame energievoorziening door middel van een warmtenet in de gemeente Harderwijk.		
Rechtsvorm:	Besloten Vennootschap		
Beleidsinformatie			
Aan welk programma draagt de verbonden partij bij?	Programma 7 Duurzaamheid en Milieu		
Kansen en ontwikkelingen:	Aansluiting Waterfront fase 3, Stadhuis. Er wordt onderzocht of ook de Zeebuurt kan aansluiten.		
Risico:	Aanleg- en exploitatierisico's ten aanzien van het warmtenet. Deze risico's worden primair door WHW zelf gedragen, maar de kans bestaat dat de gemeente wordt aangesproken of op eigen initiatief een rol pakt bij het oplossen van eventuele problemen.		
Financiële informatie			
Boekjaar:	Jaarstukken 2023	Begroting 2024	Begroting 2025
Eigen vermogen	-	€ 3.500.000,-	€ 3.500.000,-
Vreemd vermogen	-	-	-
Resultaat	-	€ 13.914,- -/-	-
Begrote ontvangsten	-	<i>n.v.t.</i>	-
Realisatie ontvangsten	-	-	-
Belang			
Bedrag waarvoor verbonden partij is opgenomen in berekening van het benodigde weerstandsvermogen: € 0			

Zonnepark Harderwijk			
Algemene informatie			
Adres en Vestigingsplaats:	Deventerweg 2A, 3843GD, Harderwijk		
Portefeuillehouder:	M. Pijnenburg		
Ambtelijke accounthouder:	T. Meuwissen		
Openbaar belang:	Zonnepark Harderwijk B.V. is een besloten vennootschap, waarvan 51% van de aandelen gehouden wordt door gemeente Harderwijk. De overige 49 % wordt gehouden door Endura. De deelneming wordt door de gemeente Harderwijk beschouwd als onderdeel van haar publieke taak ter realisering van haar duurzaamheidsdoelen.		
Doelstelling verbonden partij	Het doel is de realisatie en exploitatie/onderhoud van een zonnepark. Dit in het kader van het realiseren van de duurzaamheidsdoelen van gemeente Harderwijk. Doordat het zonnepark is gerealiseerd op een carport op een parkeerterrein is er sprake van het realiseren van duurzaamheidsdoelstellingen zonder dat landbouwgrond wordt opgeofferd (dubbel oppervlaktegebruik).		
Rechtsvorm:	Besloten Vennootschap		
Beleidsinformatie			
Aan welk programma draagt de verbonden partij bij?	Programma 7 Duurzaamheid en Milieu		
Kansen en ontwikkelingen:	Het zonnepark is in juni 2022 in gebruik genomen. Intern betekent dit dat het van een ontwikkelfase is overgegaan naar een gebruikersfase.		
Risico:	In het eerste jaar 2021 is een risicoberekening uitgevoerd en t.a.v. de borgstelling is de volgende risicoberekening gedaan: € 2.000.000,- * 50% / 2 = € 500.000,-.		
Financiële informatie			
Boekjaar:	Jaarstukken 2023	Begroting 2024	Begroting 2025
Eigen vermogen	n.n.b.	<i>n.v.t.</i>	<i>n.v.t.</i>
Vreemd vermogen	n.n.b.	<i>n.v.t.</i>	<i>n.v.t.</i>
Resultaat	n.n.b.	<i>n.v.t.</i>	<i>n.v.t.</i>
Begrote ontvangsten	n.n.b.	<i>n.v.t.</i>	<i>n.v.t.</i>
Realisatie ontvangsten	n.n.b.	<i>n.v.t.</i>	<i>n.v.t.</i>
Belang	Aandeel 51%		
Bedrag waarvoor verbonden partij is opgenomen in berekening van het benodigde weerstandsvermogen: € 0			

3.8 Paragraaf Grondbeleid

Algemeen

Met grondbeleid kan de gemeente invloed uitoefenen op de grond- en vastgoedmarkt. Op basis van haar rol en inzet van instrumenten kan de gemeente hiermee uitvoering geven aan gewenste ruimtelijke ontwikkelingen. Hierbij is grondbeleid geen doel op zich maar ondersteunend aan uitvoering van gemeentelijke doelstellingen zoals het versterken van de woonbalans en het realiseren van CO2 reductie.

Toepassing grondbeleid

De gebiedsontwikkeling vindt plaats in een dynamisch speelveld, welke voortdurend aan verandering onderhevig is. De veranderingen raken de uitvoering van grondbeleid. De kernelementen uit de veranderende omstandigheden betreffen:

- Marktomstandigheden (vastgoed- en grondmarkt);
- Maatschappelijke opgaven;
- Wijzigingen wet- en regelgeving.

Conform de Nota Grondbeleid 2019 zet de gemeente Harderwijk zich in om ruimtelijke ontwikkelingen te faciliteren en de focus te leggen op haar publiekrechtelijke rol. Wel vindt er per geval (project of gebied) een afweging plaats om voor een andere rolnvulling te kiezen indien hiermee maatschappelijke meerwaarde kan worden gerealiseerd. Beslissingen hierover worden verantwoord door middel van een ontwikkelingsstrategie.

Herziening van de Nota grondbeleid staat gepland voor eind 2024/begin 2025.

Nieuwe omgevingswet

Per 1 januari 2024 is de nieuwe Omgevingswet in werking getreden. Het doel is regels voor ruimtelijke ontwikkelingen te vereenvoudigen en samen te voegen. Hierbij gaat het onder meer om wet- en regelgeving over bouwen, milieu, water, ruimtelijke ordening en natuur.

Woondeals

Om in de toekomstige woningbehoefte te voorzien moeten er tot en met 2030 tussen de 900.000 en 1.000.000 nieuwe woningen in Nederland worden opgeleverd. Om dit doel te halen heeft het Rijk woondeals met 35 regio's gesloten waarin prestatieafspraken zijn gemaakt. De gemeente Harderwijk valt onder de regio Noord-Veluwe. In deze regio moeten 12.740 woningen gebouwd en opgeleverd worden tot en met 2030. De gemeente Harderwijk moet hiervan 5.557 woningen (ofwel 43,6%) voor haar rekening nemen.

Onroerendgoedmarkt

De Nederlandse Vereniging voor makelaars (N.V.M.) ziet dat de onroerendgoedmarkt volop in beweging is. In het 2e kwartaal van 2024 steeg de gemiddelde prijs van een bestaande woning met 13,6% naar € 468.000. Hiermee ligt deze prijs 3,8% hoger dan de piek in het 2^e kwartaal 2021.

De NVM constateert dat de markt voor nieuwbouwwoningen aantrekt maar de prijsstijging in het 2^e kwartaal (op jaarbasis) beperkt (0,2%) blijft. Verwacht wordt dat deze prijzen in de 2^e helft van dit jaar verder stijgen. Ook het aanbod van nieuwbouwwoningen stijgt. Dat is positief maar is onvoldoende om de toenemende woningvraag op te vangen. Hierdoor stijgen de prijzen van (vooral bestaande) woningen mede geholpen door de krappe markt, goede financierbaarheid (licht dalende rente), inkomensstijgingen en het toenemende vertrouwen van de consument. Wel maakt de NVM zich zorgen over de prijsontwikkeling en betaalbaar op de langere termijn bij dit krappe aanbod en grote vraag.

Jaar	Kwartaal	Nieuwbouw		Bestaande bouw				Krapte indicator
		Gemiddelde transactie-prijs	Stijging jaar %	Gemiddelde transactie prijs	Stijging jaar %	Boven vraagprijs		
						% van totale verkoop	Gemiddeld %	
2020	1e	400.000	13,7%	327.000	10,1%	44%	1,0%	2,7
	2e	401.000	8,6%	337.000	9,3%	52%	1,5%	2,7
	3e	410.000	9,0%	356.000	12,1%	55%	1,7%	2,0
	4e	421.000	9,2%	366.000	11,6%	59%	2,4%	1,5
2021	1e	433.000	8,0%	384.000	14,7%	65%	3,9%	1,5
	2e	450.000	12,2%	411.000	21,1%	78%	7,7%	1,5
	3e	455.000	13,6%	420.000	19,8%	81%	8,8%	1,6
	4e	466.000	13,9%	440.000	21,2%	82%	9,1%	1,3
2022	1e	466.000	11,5%	431.000	14,6%	81%	8,6%	1,7
	2e	479.000	12,0%	451.000	9,8%	82%	7,8%	2,1
	3e	495.000	8,0%	427.000	2,0%	66%	3,2%	2,7
	4e	488.000	6,0%	409.000	-6,3%	45%	0,1%	3,2
2023	1e	473.000	-2,5%	395.000	-8,2%	31%	-1,2%	3,2
	2e	468.000	-2,9%	412.000	-8,9%	39%	-0,5%	2,7
	3e	476.000	-5,3%	423.000	-1,7%	46%	0,3%	2,6
	4e	469.000	-2,3%	436.000	3,1%	53%	1,4%	2,1
2024	1e	476.000	1,2%	433.000	9,1%	56%	2,0%	2,3
	2e	475.000	0,2%	468.000	13,6%	67%	4,3%	2,4

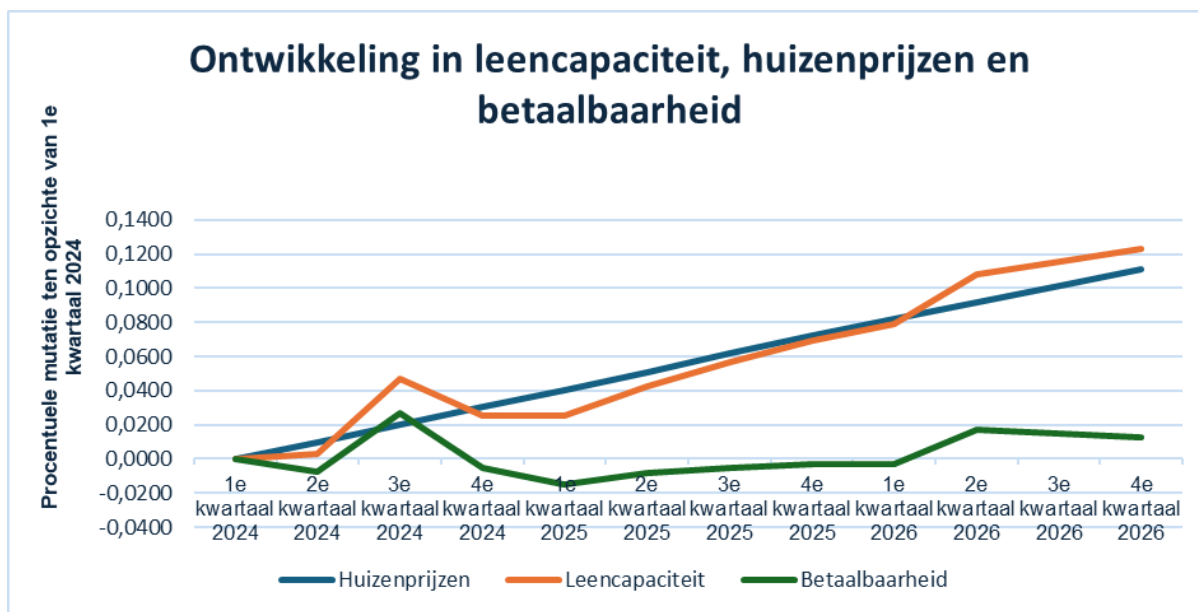
Uit de cijfers komt naar voren dat de prijzen in de bestaande bouw sneller en ook heftiger reageren op marktontwikkelingen. De nieuwbouw loopt daar duidelijk bij achter. Dit heeft te maken met de lange doorlooptijd van nieuwbouwwoningen. Een ontwikkelaar heeft bij prijsdaling maar een beperkte ruimte deze trend te volgen.

Prognose

Voor de prognose is gebruikgemaakt van de Voorjaarsraming juni 2024 (voorheen, Economische Ontwikkelingen en Vooruitzichten) van De Nederlandse Bank (DNB).

Jaar	Voorjaarsraming juni 2024 (tot juni 2023 : Economische ontwikkelingen en vooruitzichten)			
	Juni 2024	Juni 2023 (nr.25)	Juni 2022 (nr.23)	Juni 2021 (nr.21)
2022	13,6%	13,6%	13,9%	5,5%
2023	-2,8%	-5,1%	3,7%	3,5%
2024	5,9%	-3,8%	2,5%	-----
2025	4,1%	0,2%	-----	-----
2026	3,8%	-----	-----	-----

Volgens de DNB heeft de aanhoudend krappe woningmarkt samen met de stijgende leencapaciteit een opwaarts effect op de huizenprijzen. De gemiddelde huizenprijs stijgt in de raming met 5,9% in 2024 (-3,8% Voorjaarsraming juni 2023), 4,1% in 2025 (0,2% Voorjaarsraming juni 2023) en 3,8% in 2026. De combinatie van meer leencapaciteit, maar ook hogere prijzen betekent dat er voor starters de komende jaren per saldo weinig verandert in de betaalbaarheid van woningen (d.w.z. het verschil tussen de stijging van huizenprijzen en leencapaciteit).

Bronnen: CBS en DNB

Volgens DNB zijn voor de woningmarkt de volgende maatregelen nodig.

[Meer nieuwe woningen](#)

De komende jaren moeten er veel nieuwe woningen worden gebouwd. Hierbij moet de overheid de regie nemen. Er moeten met name meer betaalbare huurwoningen in de vrije sector komen. Dat biedt starters een alternatief voor het kopen van een huis. Ook kunnen ze dan eventueel sparen voor een koopwoning zodat ze zich niet zo diep in de schulden hoeven te steken op het moment dat ze een huis kopen.

[Bouw belastingvoordelen woningbezitters af](#)

Er bestaat een groot verschil tussen kopers en huurders. Mensen met een koopwoning hebben door belastingvoordelen vaak veel lagere woonlasten dan huurders in de vrije sector. DNB adviseert de overheid om de financiële voordelen voor huizenbezitters verder af te bouwen. Bijvoorbeeld door de eigen woning voor de belasting van box 1 naar box 3 te verplaatsen, of het eigenwoningforfait stapsgewijs te verhogen. De opbrengst kan worden gebruikt om bijvoorbeeld de inkomstenbelasting te verlagen. Natuurlijk moet dit in kleine stapjes en over een lange periode gebeuren zodat huizenbezitters niet plotseling te maken krijgen met hogere kosten.

[Verlaag de leennormen voor hypotheek](#)

In Nederland hebben we hoge hypotheekschulden in vergelijking met andere landen. Je kunt 100% van de waarde van de woning financieren met een hypotheek. De overheid maakt het bovendien financieel aantrekkelijk om veel geld te lenen voor een huis. Dat leidt ertoe dat Nederlandse huishoudens een hoge hypotheekschuld hebben. Dat maakt huishoudens financieel kwetsbaar. Want als de huizenprijzen sterk dalen, kunnen huizen onder water komen te staan. De hoge hypotheekschuld leidt ook tot extra sterke schommelingen in onze economie. DNB adviseert de maximale hypotheek geleidelijk te verlagen: van maximaal 100% naar 90% van de woningprijs.

DNB adviseert geen maatregelen die de leencapaciteit vergroten. Denk hierbij bijv. aan de verruiming van startersleningen en het afschaffen van de overdrachtsbelasting voor starters. Deze maatregelen zijn volgens de DNB goed bedoeld, maar leiden op de langere termijn juist tot nog hogere huizenprijzen.

[Grondexploitaties gemeente Harderwijk](#)

In onderstaande tabel wordt de prognose voor uitgifte van gronden voor woningbouwgebieden (aantal woningen) en bedrijventerreinen (aantal ha.) weergegeven op basis van de vastgestelde grondexploitaties 2024.

Jaar	Woningbouwgebieden (aantal woningen)		Bedrijventerreinen (aantal ha.)			
	Drielanden	Waterfront 3 ^e fase	Groene Zoom	Tonsel/Sypel	Lorentz III	Lorentzhaven
2024	+117 (bw) +66(ppp)=183	66 (opgeleverd)		1.093 m ² Sypel + 5.178 m ² Tonsel	15.064 m ²	758 m ²
2025	130	193	4.787 m ²	1.794 m ² Sypel + 12.318 m ² Tonsel	24.589 m ²	15.256 m ²
2026	130	50	4.788 m ²			15.256 m ²
2027	179	298			29.512 m ²	15.256 m ²
2028	178	50			37.884 m ²	15.257 m ²
2029		131			24.091 m ²	
2030		210				

Fiscale ontwikkelingen

De gemeente valt voor zover ze deelneemt aan bedrijfsmatige activiteiten, een winststreven heeft en in concurrentie treedt met de markt onder de vennootschapsbelasting (VPB). Met een winststreven wordt bedoeld dat er bij een (clustering van) activiteit(en) structureel sprake moet zijn van vermogensoverschotten.

Bij de toets van het winststreven voor het onderdeel grondexploitatie is voor de gemeente Harderwijk gebleken dat, wanneer de gehele looptijd van de lopende grondexploitatie in ogenschouw wordt genomen, er geen sprake is van structurele vermogensoverschotten. Het gemeentelijke standpunt is dan ook dat er geen VPB verschuldigd is.

Wel zal jaarlijks op basis van alle dan lopende grondexploitatie getoetst moeten worden of dit nog steeds geldt. Op basis van de laatst vastgestelde grondexploitatieberekeningen in 2024, is het de verwachting dat er in 2025 geen VPB verschuldigd zal zijn over de activiteiten binnen de grondexploitatie.

Financiële resultaten

Rente

De commissie BBV (Besluit Begroting en Verantwoording provincies en gemeenten) heeft eind 2023 een nieuwe notitie met betrekking tot grondbeleid gepubliceerd. Waar de rentetoekening aan de grondexploitatie van gemeente Harderwijk op dit moment gebaseerd is op de werkelijk betaalde rente zal dat vanaf 2025 gerelateerd worden aan de omslagrente. Deze omslagrente bedraagt voor de begroting 2025 0,5%.

Resultaten grondexploitatie

De resultaten van een grondexploitatie worden verantwoord tegen eindwaarde. De volgende tabel geeft per grondexploitatie een overzicht van de eindwaarde en looptijd o.b.v. de grondexploitatieberekeningen 2024. Jaarlijks vindt een herziening plaats van deze berekeningen.

Complex	2024		
	Eindwaarde (in duizendtallen)		Looptijd
Drielanden	€ 8.680	-/-	31-12-2029
Waterfront *	€ 73.944		31-12-2030
Lorentz III	€ 7.910	-/-	31-12-2031
Restkavels Lorentz II	€ 177	-/-	31-12-2024
Restkavels Sypel *	€ 46		31-12-2026
Restkavels Tonsel	€ 1.572	-/-	31-12-2026
Totaal	€ 55.651		

-/- is voordelig

*De grondexploitatie kent een nadelige eindwaarde. Ter dekking van dit nadeel is een voorziening getroffen.

Tussentijds Winst/Verlies nemen

Iedere grondexploitatieberekening sluit met een verwacht financieel resultaat. Bij de jaarrekening wordt, afhankelijk van dit resultaat en rekening houdend met gekwantificeerde risico's, tussentijds winst of verlies genomen.

Op basis van het Besluit Begroting en Verantwoording (BBV) wordt bij een winstgevendende grondexploitatie tussentijds winst genomen volgens de Percentage of Completion (POC) methode. Dit betekent concreet dat er

gekeken wordt in hoeverre de kosten en opbrengsten zijn gerealiseerd. De uitkomst hiervan wordt vermenigvuldigd met de te verwachten winst, rekening houdend met de gekwantificeerde risico's. Tenslotte wordt de in het verleden genomen winst hierop in mindering gebracht. De boekwaarde speelt bij deze methode geen rol.

Voorbeeld

80% kosten gerealiseerd, 60% opbrengsten gerealiseerd, verwachte winst, rekening houdend met de gekwantificeerde risico's € 5,0 miljoen. In vorige jaren is al € 1.600.000 winst genomen. De te nemen winst bedraagt in dit voorbeeld € 800.000 ($(0,8 \times 0,6 \times € 5.000.000) - € 1.600.000$).

Wanneer een grondexploitatie verliesgevend is, wordt een voorziening gevormd ter grootte van het volledige te verwachten verlies. De POC-methode wordt niet toegepast bij verliesgevende grondexploitaties. Wanneer uit de jaarlijkse herziening van een verliesgevende grondexploitatie blijkt dat het verlies is toe-/afgenomen, dient de voorziening hierop te worden aangepast.

4 Financiële begroting

4.1 Resultaatbepaling en –bestemming

Algemeen

bedragen x € 1.000,-

Resultaat begroting		Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028
Resultaat voor bestemming	Baten	-219.979	-208.831	-203.694	-207.449
	Lasten	223.131	218.220	211.274	213.210
Resultaat voor bestemming - Totaal		3.152	9.389	7.580	5.761
Mutaties reserves	Dotaties aan reserves	2.291	504	1.312	223
	Onttrekkingen uit reserves	-7.158	-3.698	-2.101	-1.259
Mutaties reserves - Totaal		-4.867	-3.194	-789	-1.036
Resultaat na bestemming		-1.715	6.196	6.791	4.725
		Voordeel	Nadeel	Nadeel	Nadeel

(-/- is voordeel)

Resultaat	Omschrijvingen	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028
Resultaat na bestemming		-1.715	6.196	6.791	4.725
Mutaties reserves	Dotaties	-2.291	-504	-1.312	-223
	Onttrekkingen (incidenteel)	5.999	2.531	775	55
	Onttrekking (structureel)	1.159	1.167	1.326	1.204
Resultaat voor bestemming		3.152	9.390	7.580	5.761
Incidentele baten en lasten	Onttrekking (structureel)	-1.159	-1.167	-1.326	-1.204
	Incidenteel baten en lasten	-6.017	-2.514	-612	-55
Resultaat na bestemming - Totaal		-7.176	-3.681	-1.938	-1.259
Structurele begrotingssaldo		-4.025	5.709	5.642	4.502

(-/- is voordeel)

Dit structurele saldo zal voor de provincie geen aanleiding zijn de vorm van toezicht te wijzigen. Het totale begrotingssaldo is hierbij het uitgangspunt. Onttrekkingen uit reserves ter dekking van kapitaallasten mogen worden toegerekend aan de structurele baten. In het eerste deel van de tabel wordt het begrotingssaldo gecorrigeerd met alle mutaties reserves. In het tweede deel van de tabel wordt het begrotingssaldo van bestemming vervolgens gecorrigeerd met de onttrekkingen aan de bestemmingsreserves kapitaallasten en het saldo van de incidentele baten en lasten (zie hiervoor 4.2 Totaaloverzichten van baten, lasten en resultaatbestemming). In de hiernavolgende tabel zijn de dotaties en onttrekkingen aan reserves per programma uitgesplitst:

Programma niv 2	Omschrijvingen	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028
PROG0 Bestuur en ondersteuning	Dotaties	362	12	12	12
	Onttrekkingen	-4.699	-1.762	-676	-150
PROG2 Verkeer, vervoer en waterstaat	Dotaties	517	142	142	142
	Onttrekkingen	-579	-617	-616	-615
PROG3 Economie	Dotaties	200	0	0	0
	Onttrekkingen	-200	-200	0	0
PROG4 Onderwijs	Dotaties	12	12	12	12
	Onttrekkingen	-66	-75	-188	-194
PROG5 Sport, cultuur en recreatie	Dotaties	462	12	12	12
	Onttrekkingen	-353	-314	-320	-162
PROG6 Sociaal domein	Dotaties	0	0	0	0
	Onttrekkingen	-6	0	0	0
PROG7 Duurzaamheid en milieu	Dotaties	701	289	1.097	8
	Onttrekkingen	-862	-447	-138	-138
PROG8 Ruimte en wonen	Dotaties	38	38	38	38
	Onttrekkingen	-393	-283	-163	0
Geheel - Totaal		-4.867	-3.194	-789	-1.036

Geprognosticeerde balans

Vanuit de BBV voorschriften dient een geprognosticeerde balans te worden opgenomen.

(bedragen x 1.000,-)						
Activa	Rekening 2023	Ultimo 2024	Ultimo 2025	Ultimo 2026	Ultimo 2027	Ultimo 2028
Vaste activa						
Immateriële vaste activa	4.834	2.747	2.727	2.707	2.646	2.585
Materiële vaste activa	139.310	175.139	167.831	160.569	153.366	146.467
Financiële vaste activa	9.747	8.503	8.503	8.503	8.503	8.503
Totaal vaste activa	153.891	186.389	179.061	171.779	164.515	157.555
Vlottende activa						
Vorraden	71.254	39.620	34.455	25.802	4.209	-16.850
Uitzettingen met een rentetypische looptijd korter dan één jaar	58.584	25.279	42.148	39.935	44.558	62.154
Liquide middelen	1.121	1.121	1.121	1.121	1.121	1.121
Overlopende activa	6.671	6.671	6.671	6.671	6.671	6.671
Totaal vlottende activa	137.630	72.691	84.395	73.529	56.559	53.096
Totaal activa	291.521	259.080	263.456	245.308	221.074	210.651
Passiva						
Vaste passiva						
Eigen vermogen	92.305	64.781	84.402	81.768	72.830	66.559
Voorzieningen	18.098	18.854	19.651	20.182	20.929	21.677
Vaste schulden met een rentetypische looptijd van één jaar of langer	132.532	128.286	112.243	96.200	80.157	75.257
Totaal vaste passiva	242.935	211.921	216.297	198.150	173.916	163.493
Vlottende passiva						
Netto-vlottende schulden met een rentetypische looptijd korter dan één jaar	2.861	1.432	1.432	1.432	1.432	1.432
Overlopende passiva	45.726	45.726	45.726	45.726	45.726	45.726
Totaal vlottende passiva	48.587	47.158	47.158	47.158	47.158	47.158
Totaal passiva	291.522	259.080	263.455	245.309	221.075	210.651

* De saldi van de Algemene Reserve is inclusief het verwachte resultaat van het jaar daarvoor (taakveld 0.11).

EMU-saldo

Het EMU-saldo over het jaar t-1, jaar t en t+1 worden in de begroting opgenomen in lijn met landelijke afspraken. Het EMU-saldo wordt berekend volgens onderstaande tabel:

Berekening EMU-saldo (bedragen x € 1.000)	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028
Omschrijving					
1. Exploitatiesaldo vóór toevoeging aan c.q. onttrekking uit reserves (zie BBV, artikel 17c)	1.828-	3.152-	9.389-	7.580-	5.761-
2. Mutatie (im)materiële vaste activa	33.742-	7.328-	7.282-	7.264-	6.960-
3. Mutatie voorzieningen	756	797	531	747	747
4. Mutatie voorraden (incl. bouwgronden in exploitatie)	31.634-	5.165-	8.653-	21.593-	21.060-
5. Verwachte boekwinst/verlies bij de verkoop van financiële vaste activa en (im)materiële vaste activa, alsmede de afwaardering van financiële vaste activa	0	0	0	0	0
Berekend EMU-saldo	64.304	10.138	7.077	22.024	23.006

4.2 Totaaloverzicht baten, lasten en resultaatbestemming

Algemeen

Overzicht baten, lasten en mutaties van reserves per programma.

Programma Niv 2	Resultaat	Omschrijvingen	Rekening 2023	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028
PROG0 Bestuur en ondersteuning	Resultaat voor bestemming	Lasten	28.567	32.231	33.095	25.006	25.174	28.791
		Baten	-116.545	-127.131	-132.470	-126.594	-127.583	-129.186
	Resultaat voor bestemming - Totaal		-87.978	-94.899	-99.376	-101.588	-102.408	-100.395
	Resultaat na bestemming	Dotaties	6.797	3.094	362	12	12	12
		Ontrekkingsen	-28.818	-6.939	-4.699	-1.762	-676	-150
Resultaat na bestemming - Totaal		-22.021	-3.845	-4.338	-1.751	-664	-138	
PROG0 Bestuur en ondersteuning - Totaal			-109.999	-98.744	-103.713	-103.339	-103.073	-100.534
PROG1 Veiligheid	Resultaat voor bestemming	Lasten	5.658	5.642	6.208	6.165	6.177	6.039
		Baten	-800	-169	-170	-170	-170	-170
	Resultaat voor bestemming - Totaal		4.859	5.472	6.038	5.995	6.007	5.869
PROG1 Veiligheid - Totaal			4.859	5.472	6.038	5.995	6.007	5.869
PROG2 Verkeer, vervoer en waterstaat	Resultaat voor bestemming	Lasten	9.888	10.118	10.574	11.033	11.239	10.779
		Baten	-2.309	-1.223	-924	-886	-1.205	-988
	Resultaat voor bestemming - Totaal		7.579	8.895	9.649	10.147	10.034	9.791
	Resultaat na bestemming	Dotaties	1.731	6.417	517	142	142	142
		Ontrekkingsen	-691	-5.445	-579	-617	-616	-615
Resultaat na bestemming - Totaal		1.040	972	-62	-475	-474	-473	
PROG2 Verkeer, vervoer en waterstaat - Totaal			8.619	9.867	9.587	9.672	9.561	9.318
PROG3 Economie	Resultaat voor bestemming	Lasten	6.231	2.983	2.364	2.663	2.332	2.296
		Baten	-9.321	-1.937	-1.463	-1.844	-1.573	-1.552
	Resultaat voor bestemming - Totaal		-3.090	1.046	901	819	759	744
	Resultaat na bestemming	Dotaties	200	200	200	0	0	0
		Ontrekkingsen	0	-200	-200	-200	0	0
Resultaat na bestemming - Totaal		200	0	0	-200	0	0	
PROG3 Economie - Totaal			-2.890	1.046	901	619	759	744
PROG4 Onderwijs	Resultaat voor bestemming	Lasten	8.476	9.054	8.689	9.975	10.058	10.002
		Baten	-3.801	-3.127	-3.122	-3.122	-3.127	-3.119
	Resultaat voor bestemming - Totaal		4.675	5.927	5.567	6.854	6.931	6.883
	Resultaat na bestemming	Dotaties	2.421	12	12	12	12	12
		Ontrekkingsen	-1.111	-36	-66	-75	-188	-194
Resultaat na bestemming - Totaal		1.310	-24	-55	-63	-176	-182	
PROG4 Onderwijs - Totaal			5.984	5.903	5.513	6.791	6.755	6.700
PROG5 Sport, cultuur en recreatie	Resultaat voor bestemming	Lasten	14.690	17.025	17.213	16.698	16.002	15.684
		Baten	-3.036	-2.903	-3.050	-3.020	-2.766	-2.872
	Resultaat voor bestemming - Totaal		11.654	14.122	14.163	13.678	13.236	12.812
	Resultaat na bestemming	Dotaties	103	5	462	12	12	12
		Ontrekkingsen	-235	-429	-353	-314	-320	-162
Resultaat na bestemming - Totaal		-132	-424	110	-302	-308	-150	
PROG5 Sport, cultuur en recreatie - Totaal			11.521	13.698	14.273	13.376	12.928	12.662
PROG6 Sociaal domein	Resultaat voor bestemming	Lasten	93.302	103.160	106.672	106.106	105.381	104.796
		Baten	-38.987	-43.945	-45.906	-45.862	-45.665	-45.665
	Resultaat voor bestemming - Totaal		54.315	59.215	60.766	60.244	59.716	59.131
	Resultaat na bestemming	Dotaties	6.992	1.455	0	0	0	0
		Ontrekkingsen	-640	-3.459	-6	0	0	0
Resultaat na bestemming - Totaal		6.352	-2.004	-6	0	0	0	
PROG6 Sociaal domein - Totaal			60.666	57.211	60.761	60.244	59.716	59.131
PROG7 Duurzaamheid en milieu	Resultaat voor bestemming	Lasten	16.162	20.030	17.458	17.769	17.890	18.574
		Baten	-11.920	-15.111	-13.341	-13.729	-14.329	-15.248
	Resultaat voor bestemming - Totaal		4.242	4.919	4.117	4.039	3.561	3.326
	Resultaat na bestemming	Dotaties	5.445	1.213	701	289	1.097	8
		Ontrekkingsen	-2.135	-3.050	-862	-447	-138	-138
Resultaat na bestemming - Totaal		3.311	-1.837	-161	-158	959	-130	
PROG7 Duurzaamheid en milieu - Totaal			7.553	3.082	3.956	3.881	4.520	3.196
PROG8 Ruimte en wonen	Resultaat voor bestemming	Lasten	21.412	15.829	22.573	16.610	10.229	11.524
		Baten	-12.539	-12.422	-19.533	-13.604	-7.276	-8.648
	Resultaat voor bestemming - Totaal		8.873	3.408	3.040	3.006	2.953	2.876
	Resultaat na bestemming	Dotaties	5.151	226	38	38	38	38
		Ontrekkingsen	-337	-1.169	-393	-283	-163	0
Resultaat na bestemming - Totaal		4.813	-942	-356	-246	-126	38	
PROG8 Ruimte en wonen - Totaal			13.687	2.465	2.685	2.761	2.828	2.914
TPROG Totaal Programma's - Totaal			0	0	0	0	0	0

Incidentele baten en lasten

De incidentele baten en lasten bestaan uit posten die naar zijn aard geen terugkerend karakter hebben. Veruit de meeste begrotingsposten zijn structureel van aard. Dit geldt niet voor reserve mutaties, die zijn in beginsel incidenteel van aard. Uitzondering hierop vormen bestemmingsreserves die bedoeld zijn om kapitaallasten in de exploitatie te dekken.

In onderstaande tabellen wordt inzicht gegeven in welke incidentele middelen in de begroting zijn opgenomen. Om onnodige complexiteit te voorkomen wordt - in lijn met de richtlijnen van de commissie BBV - een grensbedrag gehanteerd van € 50.000.

Totalen incidentele baten en lasten		Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028
Mutaties reserves	Dotatie aan reserves (incidenteel)	2.291	504	1.312	223
	Onttrekking uit reserves (incidenteel)	-5.999	-2.531	-775	-55
Mutaties reserves (incidenteel)		-3.707	-2.027	537	168
Incidentele baten en lasten	Incidentele baten	-368	-185	-185	
	Incidentele lasten	6.385	2.699	797	55
Saldo incidentele baten en lasten		6.017	2.514	612	55
Incidentele baten en lasten - totaal		2.310	487	1.149	223

De reservemutaties zijn waar nodig toegelicht bij de betreffende programma's. De overige incidentele baten en lasten worden hieronder verder toegelicht.

Programma	Omschrijving	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028
Programma 0	BG23 Archieven Harderwijk	116	239		
	BG23 Bedrijfsvoering specifiek	70	70		
	Coll.pr. Organisatie inf.beveiliging	63			
	Coll.pr. Regisseur Gebiedsagenda	159			
	Coll.pr. Speelruimtebeleid	50			
	Coll.pr. Subsidie expert (verwerfer)	97			
	Coll.pr. Uitv.agenda binnenstadvisie	200			
	Coll.pr. Versterking Openbare Orde	97			
	KN24 form. Adviseurs Ruimte Ordening	68			
	KD25 Uitvoeringskosten regioarrangement EHPZ	35	37		
	KD25 Uitvoeringskosten regioarrangement EHPZ	82	82		
	KD25 Extra FTE's afhandel. aanvragen minimaregelingen	64	64		
	Incidentele uitname gemeentefonds 2025	1.645			
Totaal programma 0		2.746	492	0	0
Programma 1	KD25 Voortzetten integrale aanpak op Zorg en veiligheid		110	110	
	KD25 Voortzetten intergemeentelijke aanpak Ondernijning	97	97	97	
	KD25 Voortzetten intergemeentelijke aanpak Ondernijning	-65	-65	-65	
	KD25 Aanstellen beleidsadviseur Ondernijning	110	110	110	
Totaal programma 1		142	252	252	0
Programma 2	BG23 Uitvoeringsverkeersveiligheidsplan	175			
	Coll.pr. Uitv. Verkeersveiligheidspl	175			
	KN24 Uitw. maatregelen Verkeersweg	200			
	Toegankelijk buitenruimte 1e fase	60	60		
	KD25 Aanmelding werkgroep toegankelijkheid	50	50	50	
	KD25 Verkeersveiligheidsplan	50			
KD25 Uitvoering vergunning/ontheffing parkeren	138	138			
Totaal programma 2		848	248	50	0
Programma 3	KN24 Contin. Heerlijk Harderwijk	150			
Totaal programma 3		150	0	0	0
Programma 5	BG23 Project samen mooier	65			
	Coll.pr. Bewegcoach	65			
	Coll.pr. Brede school	57			
	KN24 Bibliotheek op school	94	94		
	KN24 voortzet. senioren bewegcoach		65		
	KD25 Structureel voortzetten senioren bewegcoach			65	
	KD25 Vervangen 3 voetbal kunstgrasvelden		193		
	KD25 Act. subsreg eenmalige invest. sportaccommodaties	450			
KD25 Integraal erfgoedbeleid	50				
Totaal programma 5		781	352	65	0

Programma	Omschrijving	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028
Programma 6	Coll.pr. KN24 KD25 Odensehuis	165	165	165	
	Coll.pr. Praktijkhuis	200			
	KN24 Verbeteragenda inclusie	60			
	KD25 Voortz. uitbreiding onafhankelijke clientondersteuning	50			
	KD25 Voortz. Jongerensportcoach VO en Inschools jongerenw.	120	120	120	
	KD25 Voortz. Jongerensportcoach VO en Inschools jongerenw.	-120	-120	-120	
Totaal programma 6		475	165	165	0
Programma 7	Coll.pr. Uitvoering Duurzaamheid	250	250		
	KD 2023 Circulaire Economie	100	100		
	KD 2023 Transitieve Warmte	150	150		
	KN24 Financiering OKO 2024 tm 2026	5	50		
	KN24 Structurele borging JOGG		55		
Totaal programma 7		505	605	0	0
Programma 8	Coll.pr. Preventieaanpak OKO	50			
	Coll.pr. Regisseur Gebiedsagenda	67			
	Coll.pr. Regisseur Gebiedsagenda	-83			
	Coll.pr. Regisseur Gebiedsagenda	-100			
	Coll.pr. Werkbudget Ruimtelijk PB	75			
	Coll.pr. Opst. Uitwerken woonfonds	30	30		
	KN24 Visie Eendengebied	100			
	2e Turap Uitvoering woonvisie	80	90		
	KD25 Haalbaarheidsonderz ontwik locatie watersportactiviteiten		75	25	
	KD25 Werkbudget ruimtelijk projectenbureau		55	55	55
	KD25 Projectbudget uitwerking voorkeurslocatie woonwagens	150	150		
	Totaal programma 8		369	400	80
Totaal incidenteel		6.017	2.514	612	55

4.3 Toelichting baten en lasten

Algemeen

De begroting 2025-2028 is opgesteld binnen de bestaande beleidsmatige en financiële kaders. Verder zijn voor de samenstelling de volgende uitgangspunten gehanteerd:

- Bestaand beleid begroting 2024 voor jaarschijf 2025 - 2028 inclusief wijzigingen t/m juli 2023.
- Meicirculaire Gemeentefonds 2024.
- Kadernota 2025-2028
- Loonsom toegestane formatie per 1 mei 2024.
- Loonontwikkeling 4,4% als stelpost voor een nieuw af te sluiten cao.
- Materiële budgetten zijn geïndexeerd met 2,3%.
- Trendmatige verhoging van de baten met 2,3%, behalve leges en kostendekkende tarieven, daar is de mate van kostendekkendheid leidend voor een eventuele stijging.
- Aanpassing van budgetten die gebaseerd zijn op areaal (uitbreiding).

4.4 Toelichting op reserves en voorzieningen

De reserves kunnen naar aard en doel als volgt worden onderverdeeld:

- Algemene Reserves.
- Bestemmingsreserves ter dekking van kapitaallasten.
- Bestemmingsreserves ter dekking van overige exploitatielasten.

De algemene reserves hebben een tweeledig doel. Enerzijds wordt minimaal het vloerbedrag beschikbaar gehouden in het kader van de weerstandscapaciteit. Anderzijds is er sprake van een bufferfunctie. De bestemmingsreserves ter dekking van kapitaallasten hebben als doel de in de exploitatie opgenomen kapitaallasten van de geactiveerde investeringen budgettair neutraal te verantwoorden. Deze bestemmingsreserves zijn niet vrij aanwendbaar. Voorzieningen zijn bedoeld om te egaliseren en/of toekomstige verplichtingen op te kunnen vangen. Voorzieningen zijn niet vrij aanwendbaar.

Onderstaand een meerjarig overzicht van reserves en voorzieningen:

	Naam Reserve	Prognose eindbalans 2025	Prognose eindbalans 2026	Prognose eindbalans 2027	Prognose eindbalans 2028
Algemene Reserves	RES0000 Algemene reserve	-21.189.210	-19.491.128	-18.879.128	-18.824.128
Algemene Reserves - Totaal		-21.189.210	-19.491.128	-18.879.128	-18.824.128
Bestemmingsreserves	RES0003 BRKL Uitvoeringsagenda	-191.030	-176.616	-162.202	-162.202
Kapitaallasten	RES0005 BRKL Havenwerken kapitaallasten	-1.442.918	-1.402.544	-1.356.670	-1.308.796
	RES0006 BRKL Leerpakketten AZC	-5.115	-7.363	-	-
	RES0007 BRKL Nieuwe werf Graaf Ottolaan	-183.239	-167.239	-151.239	-135.239
	RES0008 BRKL Install.techn.vz.gem.geb.	-1.058.763	-959.411	-861.731	-764.284
	RES0009 BRKL Aanlichten Zeebeer	-34.431	-32.288	-30.145	-28.002
	RES0010 BRKL Verkeersveiligheid Wittenhagen	-218.547	-212.297	-206.047	-199.797
	RES0011 BRKL Bankjes voor ouderen	-8.095	-	-	-
	RES0012 BRKL Rev.bedrijvent.Lorentz 2e fase	-815.715	-756.293	-696.871	-37.449
	RES0013 BRKL Vot bij strandeiland	-19.294	-12.391	-5.488	-5.488
	RES0016 BRKL Gebied wellen - de stille wei	-1.502.803	-1.448.203	-1.393.603	-1.339.003
	RES0017 BRKL Aanpassingen rond N302	-71.267	-71.267	-71.267	-71.267
	RES0018 BRKL Herinrichting Melis Stokelaan	-557.658	-528.783	-499.908	-471.033
	RES0043 BRKL Geluidswerende maatregelen A28	-2.047.000	-2.047.000	-2.006.060	-1.965.120
	RES0047 BRKL Herinr. Stationslaan	-1.224.640	-1.191.760	-1.158.880	-1.126.000
	RES0048 BRKL Reconstructie Vondellaan	-359.114	-341.114	-323.114	-305.114
	RES0056 BRKL Civiele projecten	-934.080	-895.160	-856.240	-817.320
	RES0060 BRKL Reconstructie Scheepsingel	-285.600	-272.000	-258.400	-244.800
	RES0062 BRKL Restauratie Catharinakapel	-196.650	-186.300	-175.950	-165.600
	RES0063 BRKL Aanp.techn.inst. kelder Markt 1	-149.091	-142.174	-135.257	-128.340
	RES0068 BRKL Laad-hub Waterfront	-105.865	-97.721	-89.577	-81.433
	RES0069 BRKL parkeren Waterfront	-5.503.207	-5.260.027	-5.017.737	-4.776.337
	RES0071 BRKL Rec.Ceintuurbaan/Korhoenlaan	-866.400	-830.300	-794.200	-758.100
	RES0072 BRKL Herontw. Zeeplein	-451.000	-432.928	-414.856	-396.784
	RES0073 BRKL Revat.Binnenstad 23-26	-505.902	-485.666	-465.430	-445.194
	RES0074 BRKL schoolgebouw Sypel 2	-1.003.275	-977.550	-951.825	-926.100
	RES0078 BRKL Verkeersveiligheid	-1.127.541	-1.127.541	-1.127.541	-1.127.541
	RES0080 BRKL Woonpark Hierden	-878.216	-847.932	-817.648	-787.364
Bestemmingsreserves Kapitaallasten - Totaal		-21.746.454	-20.909.866	-20.026.884	-18.573.705
Bestemmingsreserves	RES0021 BR Parkeren Waterfront	-12.526.568	-12.526.568	-12.526.568	-12.526.568
Overige	RES0022 BR Havenwerken	-450.345	-592.188	-734.031	-875.874
	RES0023 BR Laad en loskade Kelvinstraat	-400.000	-400.000	-400.000	-400.000
	RES0025 BR Aandelen Afdelwerken Friesland	-48.600	-48.600	-48.600	-48.600
	RES0026 BR Aandelen Inclusiefgroep	-622.110	-622.110	-622.110	-622.110
	RES0027 BR IHP onderwijshuisvesting	-	-	-	-
	RES0030 BR Archeologiefonds	-48.250	-48.250	-48.250	-48.250
	RES0031 BR Multifunctioneel theater (09/15)	-2.948.500	-2.948.500	-2.948.500	-2.948.500
	RES0033 BR Sociaal domein	-3.932.237	-3.932.237	-3.932.237	-3.932.237
	RES0034 BR Nieuwe Energiemaatregelen	-53.567	-61.294	-69.021	-76.748
	RES0035 BR Duurzaamheidsmaatr. Lorentzill	-896.840	-896.840	-896.840	-896.840
	RES0037 BR Stimulering sociale huur	-582.337	-582.337	-582.337	-582.337
	RES0038 BR Tijd. huisvesting oud Struikterr.	-300.000	-337.500	-375.000	-375.000
	RES0040 BR Stadsvernieuwing	-136.340	-136.340	-136.340	-136.340
	RES0041 BR Monumenten	-184.777	-184.777	-184.777	-184.777
	RES0042 BR Implementatie omgevingswet	-63.565	-63.565	-63.565	-63.565
	RES0045 BR Egalisatiereserve automatisering	-41.816	-41.816	-41.816	-41.816
	RES0057 BR Opschaling Warmtenet	-	-	-	-
	RES0058 BR Duurzaamheid	-107.700	-107.700	-107.700	-107.700
	RES0059 BR Organisatieontwikkeling MIZ	-	-	-	-
	RES0061 BR Hanzedagen 2031	-500.000	-500.000	-500.000	-500.000
	RES0064 BR Duurzaamheidsfonds	-1.795.732	-1.445.732	-1.445.732	-1.445.732
	RES0065 BR Woonfonds	-3.657.058	-3.374.058	-3.211.058	-3.211.058
	RES0066 BR Gemeentelijke energielasten 23-24	-2.219.000	-2.219.000	-2.219.000	-2.219.000
	RES0067 BR Energielastn stichting vereniging	-	-	-	-
	RES0070 BR Duurzaam Vastgoed	-2.100.835	-2.309.924	-3.326.926	-3.255.030
	RES0075 BR IHP vanuit OHBA middelen	-469.486	-430.824	-278.846	-119.951
	RES0076 BR Opvang Oekraïne	-250.000	-250.000	-250.000	-250.000
	RES0077 BR Programma Dienstverlening	-102.630	-102.630	-102.630	-102.630
	RES0079 BR Binnenstadvisie	-200.000	-200.000	-	-
	RES0081 BR Investering in Sportaccommodaties	-300.000	-150.000	-	-
Bestemmingsreserves Overige - Totaal		-34.938.292	-34.512.789	-35.051.883	-34.970.662
TRES Totaal Reserves - Totaal		-77.873.956	-74.913.783	-73.957.895	-72.368.495

Naam Voorziening		Prognose eindbalans 2025	Prognose eindbalans 2026	Prognose eindbalans 2027	Prognose eindbalans 2028
Onderhoudsegalisatie voorzieningen	VRZ0012 VZ Onderh. inrichting begraafplaats	-105.360	-114.360	-123.360	-132.360
	VRZ0013 VZ Onderhoud gemeentelijke gebouwen	-1.416.247	-1.223.841	-1.081.435	-939.029
	VRZ0016 VZ Havenwerken	-476.842	-633.225	-472.803	-528.984
Onderhoudsegalisatievoorzieningen - Totaal		-1.998.449	-1.971.426	-1.677.598	-1.600.373
Voorzieningen derden beklemmende middelen	VRZ0002 VZ Egalisatie Onderh. gem.watertaken	-6.973.971	-7.953.453	-8.932.935	-9.912.417
	VRZ0003 VZ Egalisatie riolering	-	-	-	-
	VRZ0004 VZ Afskoop onderhoud graven	-1.497.022	-1.521.007	-1.544.992	-1.568.977
	VRZ0006 VZ Ruimtelijke ontwikkeling	-749.646	-749.646	-749.646	-749.646
	VRZ0015 VZ Verevening Vitale Vakantieparken	-1.397.615	-1.397.615	-1.397.615	-1.397.615
Voorzieningen derden beklemmende mid - Totaal		-10.618.253	-11.621.720	-12.625.187	-13.628.654
Voorzieningen lopende verplichtingen en risico's	VRZ0009 VZ Pensioengelden wethouders	-4.659.974	-4.480.992	-4.302.010	-4.123.028
	VRZ0010 VZ Afmoedingsregeling personeel	-1.261.979	-1.261.979	-1.261.979	-1.261.979
	VRZ0011 VZ Soc. uitker. voormalig personeel	-207.100	-207.100	-207.100	-207.100
	VRZ0017 Verlofsparen	-108.223	-108.223	-108.223	-108.223
Voorzieningen LV, Verpl. en Risico's - Totaal		-6.237.276	-6.058.294	-5.879.312	-5.700.330
TVRZ Totaal Voorzieningen - Totaal		-18.853.979	-19.651.441	-20.182.098	-20.929.358

5 Bijlagen

5.1 Meerjareninvesteringsplan

Inleiding

Conform de Nota Waarderings- en Afschrijvingsbeleid 2024, zoals vastgesteld bij raadsbesluit van 21 maart 2024, wordt jaarlijks, als onderdeel van de Kadernota, een meerjarig investeringsplan voorgelegd. Deze werkwijze heeft als doel een transparante integrale afweging te bevorderen in combinatie met alle andere voorstellen voor nieuwe budgetuitgaven, die bij de Kadernota worden gedaan. In onderstaande tabellen zijn zowel de investeringen nieuw beleid als vervangingsinvesteringen opgenomen.

De kapitaallasten van de daarin opgenomen investeringen zijn verwerkt in het meerjarenperspectief. Dit heeft als gevolg dat de kapitaallasten van afgeschreven investeringen niet meer vrijvallen maar beschikbaar blijven ter dekking van vervangingsinvesteringen. Het voordeel hiervan is dat er op lange termijn in de begroting geen grote schommelingen ontstaan ten aanzien van de kapitaallasten. Een ander voordeel is dat het besluitvormingsproces aanzienlijk vereenvoudigd wordt omdat bij het vaststellen van de begroting ook de meerjareninvesteringsplanning wordt vastgesteld. Het is dan niet meer nodig voor investeringen die worden genoemd in het meerjareninvesteringsplan afzonderlijk kredietaanvragen te doen. Voor nieuwe investeringen kan een afzonderlijk raadsbesluit nodig zijn.

Overeenkomstig de vastgestelde systematiek van waarden en afschrijven worden de kapitaallasten volgens de formule t+1 berekend vanaf één jaar na het jaar van de investering.

Investerings nieuw beleid

In onderstaande tabellen zijn de investeringen nieuw beleid weergegeven voor de begrotingsjaren 2025-2028. Voor onderstaande investeringen kan nog een afzonderlijk raadsbesluit benodigd zijn. Dit is aangegeven in onderstaande tabel. Onderstaande bedragen in de tabellen betreft bedragen in euro's inclusief eventuele niet-verrekenbare btw. De kredieten in het eerste jaar worden definitief vastgesteld ter uitvoering, indien geen aanvullend advies aan de raad benodigd is. Bij deze kredieten is de krediethouder vermeld.

Activasoort	Omschrijving	2025	Advies aan raad volgt?	Krediethouder
Gebouwen	DMJOP Begraafplaats Elzenhof	87.971	Nee (raadsbesluit 16-02-2023)	A. Koopmans
Gebouwen	DMJOP Gymlokaal Bosboom Toussaintstraat	285.462	Nee (raadsbesluit 16-02-2023)	A. Koopmans
Onderwijs	IHP Alfons Ariens Kamillemeen 1 + Klaproospad 2	7.597.779	Nee (raadsbesluit 20-04-2023)	M. Mulder
Onderwijs	IHP Sportzaal Stadsweiden	7.128.000	Nee (raadsbesluit 20-04-2023)	M. Mulder
Onderwijs	IHP GBS Fontanus	4.354.998	Nee (raadsbesluit 20-04-2023)	M. Mulder
Verkeer en vervoer	Infrastructuur sfeerverlichting binnenstad	135.000	Nee	D. Gielen
Verkeer en vervoer	Verv. beweegbare afsluitingen binnenstad	420.000	Nee	W. van Blijderveen
Verkeer en vervoer	Verv. Beweegbare afsluitingen Drielanden	240.000	Nee	W. van Blijderveen
Onderwijs	Onderwijshuisvesting programma en overzicht: inrichting en meubilair	35.000	Nee	K. Traas
Afval (tarief)	Verv. Ondergrondse containers	1.310.000	Nee	J. de Koeijer
Totaal		21.594.210		

Activasoort	Omschrijving	2026	Advies aan raad volgt?
Gebouwen	DMJOP MFC de Bogen sporthal	114.725	Nee (raadsbesluit 16-02-2023)
Gebouwen	DMJOP MFC de Bogen school en wijkcentrum	166.260	Nee (raadsbesluit 16-02-2023)
Gebouwen	DMJOP Gymlokaal Houtkamp	286.051	Nee (raadsbesluit 16-02-2023)
Onderwijs	IHP De Springplank	5.405.796	Nee (raadsbesluit 20-04-2023)
Onderwijs	IHP Gymzaal De Springplank/Vliepad	2.376.000	Nee (raadsbesluit 20-04-2023)
Onderwijs	IHP Vrijeschool Valentijn	4.179.713	Nee (raadsbesluit 20-04-2023)
Verkeer	Uitvoering verkeersveiligheidsplan	350.000	Ja (verkeersveiligheidsplan)
Totaal		12.878.545	

Activasoort	Omschrijving	2027	Advies aan raad volgt?
Gebouwen	DMJOP Buurthuis de Tweeling	129.483	Nee (raadsbesluit 16-02-2023)
Gebouwen	DMJOP Begraafplaats Oostergaarde	97.955	Nee (raadsbesluit 16-02-2023)
Gebouwen	DMJOP Begraafplaats Elzenhof	37.970	Nee (raadsbesluit 16-02-2023)
Gebouwen	DMJOP Sportzaal Stadsweiden	537.236	Nee (raadsbesluit 16-02-2023)
Gebouwen	DMJOP Gymlokaal Vliepad	319.770	Nee (raadsbesluit 16-02-2023)
Verkeer	Uitvoering verkeersveiligheidsplan	350.000	Ja (verkeersveiligheidsplan)
Totaal		1.472.414	

Activasoort	Omschrijving	2028	Advies aan raad volgt?
Onderwijs	IHP CBS de Brug	4.617.713	Nee (raadsbesluit 20-04-2023)
Verkeer	Uitvoering verkeersveiligheidsplan	350.000	Ja (verkeersveiligheidsplan)
Totaal		4.967.713	

Vervangingsinvesteringen

Voor de in het investeringsplan opgenomen vervangingsinvesteringen is geen afzonderlijk besluit van de raad nodig. Binnen de in de begroting beschikbare financiële kaders kan direct tot uitvoering worden overgegaan door het college. De vervangingsinvesteringen zijn geheel geactualiseerd voor de jaren 2025-2028 wat betreft fasering en bedragen op basis van reëel ramen. Onderstaande bedragen in de tabel betreft de bedragen inclusief eventuele niet-verrekenbare btw. Wat betreft kredieten sport worden de kredieten getoond waarbij rekening is gehouden met de inkomsten vanuit de SPUK sport btw. De kredieten in het eerste jaar worden definitief vastgesteld ter uitvoering. Voor 2025 betreft het een totaalkrediet van € 282.500,-.

Activasoort	Omschrijving	2025	Krediethouder
Tractie (BWT)	Personenvoertuig	37.500	J. van der Meer
Tractie (Openbaar groen)	Gazonmaaier	150.000	J. van der Meer
Tractie (Openbaar groen)	Werkvoertuig buitengebied	70.000	J. van der Meer
Burgerzaken	Aanschaf ID scanners	25.000	E. Canninga
Totaal		282.500	

Activasoort	Omschrijving	2026
Tractie (Begraven)	Portaalkraan	73.000
Tractie (Openbaar groen)	Werkvoertuig buitengebied	75.000
Tractie (Openbaar groen)	Werkvoertuig buitengebied	75.000
Tractie (Reiniging)	Veegmachine (klein)	210.000
Beheerplan Openbare Ruimte	Vervanging opslagsysteem camera's politie	45.000
Openbare orde en veiligheid	Mobiel Camera Systeem	43.000
Huis van de Stad	Verbouwing Raadzaal Audiovis. Mid.	75.000
Openbare orde en veiligheid	Verv. Cameratoezicht Binnenstad	107.000
Sport	Uitbr. Athlos 2 sprintlanen	144.000
Huisvestingskosten	Aanschaf Koffieautomaten	38.000
Kunst en muziek	Renovatie oude stadhuis deeltkrediet (koppeling MJOP)	72.000
Sport	Kunstgrasveld Zwart-Wit (Parkweg)	515.000
Sport	Kunstgrasveld Hierden I	474.000
Sport	Kunstgrasveld Hierden II	426.000
Totaal		2.372.000

Activasoort	Omschrijving	2027
Tractie	Verv. Blad-gras-zuigwagen Trilo SG 6	45.000
Tractie	Verv. Zout stroomachine Stratos B08	25.000
Tractie	Veegmachine Cleango500 2021	152.000
Huis van de Stad	Renovatie stadhuis inrichting (koppeling MJOP)	875.000
MFC de Bogen	MFC de Bogen installaties (koppeling MJOP)	202.000
Openbare orde en veiligheid	Cameratoezicht Hortuspark	27.000
Sport	Verv. Armaturen sportpark de Strokel	62.000
Totaal		1.388.000

Activasoort	Omschrijving	2028
Tractie	VW transporter TDI EU6 (1	41.000
Tractie	Aanschaf Mitsubishi Canter	46.000
Tractie	Tractor	42.000
Tractie	Elektrisch straatreinigingsvoert. 1	44.000
Tractie	Elektrisch straatreinigingsvoert. 2	44.000
Parkeren	Verv. Parkeerapparatuur Klooster	60.000
Gebouwen	Renovatie 't Klooster	1.933.000
Sport	Verv. Wijkkunstgrasspeelvelden	109.000
Sport	Verv. Wijkkunstgrasspeelveld fase 2	57.000
Sport	Groot Sypel fase 2 inr. Hockeyveld	547.000
Totaal		2.923.000

5.2 Overzicht baten en lasten per taakveld naar indeling lv3

In onderstaand overzicht zijn de baten en lasten per taakveld gepresenteerd op basis van de lv3-indeling (Informatie voor Derden). De lv3-indeling is landelijk voorgeschreven en wordt gebruikt voor het uitwisselen van financiële informatie met onder andere de Rijksoverheid en het CBS. Deze informatie kan ook gebruikt worden voor een vergelijking met andere gemeenten.

Onderstaande informatie wijkt op onderdelen af van de taakvelden zoals toegelicht onder hoofdstuk 2 Programmaplan. In het programmaplan zijn reservemutaties voor het inzicht verantwoord onder de betreffende programma's. In de lv3-indeling worden alle reservemutatie verantwoord op taakveld 0.10 Mutaties reserves. De totale baten, lasten en het Saldo zijn gelijk.

		Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028	
0 - Bestuur en ondersteuning	0.1 Bestuur	Lasten	3.408.890	3.379.487	3.302.268	3.278.126
		Baten	-375.170	-375.170	-340.170	-340.170
	0.2 Burgerzaken	Lasten	2.764.916	2.757.821	2.796.645	2.800.021
		Baten	-884.215	-884.215	-884.215	-884.215
	0.3 Beheer ov. gebouwen en gronden	Lasten	2.190.740	2.173.818	2.130.696	2.131.374
		Baten	-944.460	-944.460	-944.460	-944.460
	0.4 Overhead	Lasten	21.339.048	20.787.165	19.914.068	19.655.110
		Baten	-2.902.980	-2.822.323	-2.744.644	-2.618.044
	0.5 Treasury	Lasten	1.500.295	1.653.469	1.579.505	1.371.602
		Baten	-2.318.485	-2.093.285	-2.093.817	-2.289.193
	0.61 OZB woningen	Baten	-8.819.500	-8.929.500	-9.114.000	-9.230.500
	0.62 OZB niet-woningen	Baten	-6.255.000	-6.255.000	-6.255.000	-6.255.000
	0.63 Parkeerbelasting	Baten	-2.854.620	-2.954.620	-2.954.620	-3.058.820
	0.64 Belastingen overig	Lasten	791.918	791.918	791.918	791.918
		Baten	-677.693	-677.693	-677.693	-677.693
	0.7 Alg. uitk. e ov. uitk. gem.fonds	Lasten	158.889	489.202	2.015.967	3.825.796
Baten		-108.183.000	-102.349.893	-103.216.278	-104.432.107	
0.8 Overige baten en lasten	Lasten	969.980	861.210	1.077.105	1.205.835	
	Baten	0	0	0	0	
0.9 Vennootschapsbelasting (VpB)	Lasten	0	0	0	0	
	Baten	0	0	0	0	
0.10 Mutaties reserves	Lasten	2.291.080	504.070	1.311.980	223.080	
	Baten	-7.157.937	-3.697.614	-2.100.550	-1.259.077	
0.11 Res. v.de rek. van baten lasten	Lasten	1.714.833	-6.195.918	-6.791.487	-4.725.015	
0 - Bestuur en ondersteuning - Totaal			-104.242.471	-104.781.531	-103.196.783	-101.431.432
1 - Veiligheid	1.1 Crisisbeheersing en brandweer	Lasten	3.980.334	3.970.086	4.132.439	4.216.191
		Baten	-143.900	-143.900	-143.900	-143.900
	1.2 Openbare orde en veiligheid	Lasten	2.227.559	2.194.480	2.044.402	1.822.443
		Baten	-25.980	-25.980	-25.980	-25.980
1 - Veiligheid - Totaal			6.038.013	5.994.686	6.006.961	5.868.754
2 - Verkeer, vervoer en waterstaat	2.1 Verkeer en vervoer	Lasten	7.013.748	7.260.374	7.279.940	7.056.869
		Baten	-177.900	-177.900	-177.900	-177.900
	2.2 Parkeren	Lasten	2.387.551	2.652.332	2.509.299	2.481.018
		Baten	-17.360	-17.360	-17.360	-17.360
	2.3 Recreatieve havens	Lasten	5.625	5.600	5.575	5.550
	2.4 Economische havens en waterwegen	Lasten	1.100.278	1.048.599	1.377.624	1.171.551
		Baten	-728.870	-690.720	-1.009.630	-793.020
	2.5 Openbaar vervoer	Lasten	66.410	65.610	66.810	63.810
2 - Verkeer, vervoer en waterstaat - Totaal			9.649.482	10.146.535	10.034.359	9.790.518
3 - Economie	3.1 Economische ontwikkeling	Lasten	406.250	406.250	206.250	206.250
		Baten	-97.890	-97.890	-97.890	-97.890
	3.2 Fysieke bedrijfsinfrastructuur	Lasten	917.870	1.297.560	1.026.960	1.005.960
		Baten	-917.330	-1.297.560	-1.026.960	-1.005.960
	3.3 Bedr.loket en bedr.regelingen	Lasten	353.730	344.830	396.930	385.830
		Baten	-43.400	-43.400	-43.400	-43.400
	3.4 Economische promotie	Lasten	686.510	614.082	701.654	697.527
		Baten	-404.675	-404.675	-404.675	-404.675
3 - Economie - Totaal			901.065	819.197	758.869	743.642
4 - Onderwijs	4.1 Openbaar basisonderwijs	Lasten	181.190	181.290	180.790	180.090
		Baten	4.042.028	5.342.179	5.459.160	5.426.599
	4.2 Onderwijshuisvesting	Baten	-346.820	-346.820	-352.190	-343.960
		Lasten	4.465.948	4.451.780	4.417.739	4.394.921
	4.3 Onderwijsbeleid en leerlingzaken	Baten	-2.774.885	-2.774.885	-2.774.885	-2.774.885
		Lasten	4.465.948	4.451.780	4.417.739	4.394.921
4 - Onderwijs - Totaal			5.567.461	6.853.544	6.930.614	6.882.765

			Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028
5 - Sport, cultuur en recreatie	5.1 Sportbeleid en activering	Lasten	1.133.249	1.095.426	1.066.781	997.281
		Baten	-308.280	-264.330	0	0
	5.2 Sportaccommodaties	Lasten	5.044.367	5.196.084	4.834.535	4.699.989
		Baten	-2.301.585	-2.315.115	-2.326.215	-2.432.115
	5.3 Cultuurpresentatie, prod.partic.	Lasten	3.229.843	3.119.642	3.011.474	3.004.277
		Baten	-52.680	-52.680	-52.680	-52.680
	5.4 Musea	Lasten	920.398	869.581	863.885	863.189
		Baten	-86.040	-86.040	-86.040	-86.040
	5.5 Cultureel erfgoed	Lasten	617.932	562.978	565.206	558.332
		Baten	-168.780	-168.780	-168.780	-168.780
	5.6 Media	Lasten	807.767	805.767	802.067	800.967
		Baten	0	0	0	0
	5.7 Openbaar groen en recreatie	Lasten	5.459.490	5.048.658	4.858.441	4.760.407
		Baten	-132.750	-132.750	-132.750	-132.750
5 - Sport, cultuur en recreatie - Totaal			14.162.932	13.678.440	13.235.925	12.812.076
6 - Sociaal domein	6.1 Samenkracht en burgerparticip.	Lasten	8.385.798	8.193.071	7.852.270	7.569.191
		Baten	-1.453.340	-1.409.420	-1.212.630	-1.212.630
	6.2 Toegang en eerste lijnsvoorz.	Lasten	0	0	0	0
		Baten	0	0	0	0
	6.22 Toegang/1e lijnsvrz. Jeug	Lasten	4.957.017	4.962.017	4.912.017	4.783.974
	6.23 Toegang/1e lijnsvrz. Integraal	Lasten	522.476	522.476	522.476	522.476
	6.3 Inkomensregelingen	Lasten	21.524.775	21.514.775	21.438.675	21.440.675
		Baten	-15.914.000	-15.914.000	-15.914.000	-15.914.000
	6.4 WSW en beschermt werk	Lasten	4.937.319	4.785.724	4.558.108	4.387.210
	6.5 Arbeidsparticipatie	Lasten	1.464.990	1.464.990	1.463.690	1.463.290
		Baten	-2.292.520	-2.292.620	-2.290.220	-2.289.520
	6.60 Hulpmiddelen en diensten (Wmo)	Lasten	5.430.000	5.428.000	5.424.000	5.424.000
		Baten	-276.000	-276.000	-276.000	-276.000
	6.711 Huishoudelijke hulp (Wmo)	Lasten	4.169.000	4.168.000	4.165.000	4.165.000
		Baten	-276.000	-276.000	-276.000	-276.000
	6.712 Begeleiding (Wmo)	Lasten	1.029.000	1.028.000	1.028.000	1.028.000
	6.713 Dagbesteding (Wmo)	Lasten	131.390	131.390	131.390	131.390
	6.714 Ov.maatwerkarrangementen (Wmo)	Lasten	131.390	131.390	131.390	131.390
	6.751 Jeugdhulp ambulantly lokaal	Lasten	20.620	20.620	20.710	20.710
	6.752 Jeugdhulp ambulantly regionaal	Lasten	13.375.519	13.371.519	13.360.519	13.360.519
	6.762 Jeugdhulp m verblijf regionaal	Lasten	4.084.481	4.082.481	4.079.481	4.079.481
	6.763 Jeugdhulp m verblijf landelijk	Lasten	654.000	654.000	653.000	653.000
	6.791 PGB Wmo	Lasten	765.000	765.000	765.000	765.000
	6.792 PGB Jeugd	Lasten	1.000.000	1.000.000	1.000.000	1.000.000
		Baten	-23.400.000	-23.400.000	-23.400.000	-23.400.000
	6.811 Beschermd wonen (Wmo)	Lasten	7.198.644	6.987.906	6.986.906	6.986.906
		Baten	-4.860.000	-4.860.000	-4.860.000	-4.860.000
	6.821 Jeugdbescherming	Lasten	1.411.530	1.411.530	1.410.530	1.410.530
	6.822 Jeugdreclassering	Lasten	198.470	198.470	198.470	198.470
	6.91 Coörd. en beleid Wmo	Lasten	425.200	425.200	425.100	425.000
6.92 Coörd. en beleid Jeugd	Lasten	1.122.400	1.125.900	1.124.400	1.121.100	
6 - Sociaal domein - Totaal			60.766.189	60.243.649	59.715.712	59.131.192
7 - Volksgezondheid en milieu	7.1 Volksgezondheid	Lasten	3.457.961	3.351.151	3.146.599	3.143.036
		Baten	-643.760	-563.380	-374.380	-374.380
	7.2 Riolering	Lasten	3.342.987	3.807.815	4.457.706	5.367.067
		Baten	-4.243.184	-4.712.425	-5.369.362	-6.289.074
	7.3 Afval	Lasten	5.482.141	5.461.538	5.599.343	5.590.454
		Baten	-6.302.140	-6.302.120	-6.439.660	-6.439.650
	7.4 Milieubeheer	Lasten	3.912.789	3.897.989	3.450.329	3.417.724
		Baten	-843.990	-843.990	-843.990	-843.990
	7.5 Begraafplaatsen en crematoria	Lasten	1.261.831	1.250.140	1.235.887	1.055.367
		Baten	-1.307.481	-1.307.481	-1.301.481	-1.300.481
7 - Volksgezondheid en milieu - Totaal			4.117.155	4.039.238	3.560.991	3.326.073
8 - Volkshuisvesting, RO, Sted. Vern.	8.1 Ruimtelijke ordening	Lasten	1.826.280	1.875.580	1.248.780	1.210.580
		Baten	-925.085	-945.260	-311.560	-311.860
	8.2 Grondexpl. (niet-bedr.terreinen)	Lasten	17.704.160	11.754.900	6.060.100	7.432.120
		Baten	-17.703.910	-11.754.650	-6.059.850	-7.431.870
	8.3 Wonen en bouwen	Lasten	3.042.990	2.979.932	2.920.143	2.881.702
		Baten	-904.260	-904.260	-904.260	-904.260
8 - Volkshuisvesting, ruimtelijke ordening en stedelijke vernieuwing - Totaal			3.040.175	3.006.242	2.953.353	2.876.412
Totaal			0	0	0	0

5.3 Kerngegevens

		Peildatum					
		1-1-2019	1-1-2020	1-1-2021	1-1-2022	1-1-2023	1-1-2024
Sociale structuur	Aantal inwoners totaal	47.581	48.414	48.726	48.857	48.906	**
	0 - 14 jaar	8.517	8.569	8.527	8.403	8.359	**
	15 - 29 jaar	8.327	8.521	8.527	8.550	8.461	**
	30 – 44 jaar	9.088	9.247	9.355	9.381	9.341	**
	45 – 64 jaar	12.990	13.169	13.156	13.191	13.188	**
	65 jaar en ouder	8.660	8.908	9.160	9.332	9.540	**
	0 - 14 jaar	17,9%	17,7%	17,5%	17,2%	17,10%	**
	15 - 29 jaar	17,5%	17,6%	17,5%	17,5%	17,31%	**
	30 – 44 jaar	19,1%	19,1%	19,2%	19,2%	19,11%	**
	45 – 64 jaar	27,3%	27,2%	27,0%	27,0%	26,98%	**
	65 jaar en ouder	18,2%	18,4%	18,8%	19,1%	19,51%	**
	Aantal huishoudens totaal	20.181	20.531	20.778	20.891	20.999	21.470
	% alleenstaand	33,1%	33,0%	33,4%	33,6%	34,0%	34,7%
	% samenwonend zonder kinderen	29,5%	29,4%	29,3%	29,5%	29,1%	29,5%
	% samenwonend met kinderen	37,4%	37,6%	37,3%	36,9%	36,9%	35,8%
	Uitkeringen sociale zekerheid						
	AOW uitkeringen	8.010	8.170	8.390*	8.550*	8.620*	**
	WAO ontvangers	750	700	630*	580*	550*	**
	WIA uitkeringen	450	480	490*	590*	650*	**
	Wajong ontvangers	630	630	690*	660*	680*	**
WAZ ontvangers	**	**	**	**	**	**	
WW uitkeringen	620	570	660*	400*	350*	**	
Bijstandsuitkeringen (personen)	1.040	1.120	1.610*	1.140*	1.080*	**	
Bijstandsuitkeringen (huishoudens)	870	850	920	870*	840*	**	
Werkloosheid							
% werkzoekenden van de beroepsbevolking	4,4%	4,8%	4,2%	3,5%	3,6%	**	
Aantal leerlingen basisonderwijs	4.664	4.658	4.606	4.572	**	**	
Aantal leerlingen voortgezet onderwijs	4.168	3.990	3.908	**	**	**	
Fysieke structuur	Oppervlakte gemeente in ha	4.827	4.827	4.827	4.827	4.827	4.827
	oppervlakte land	3.896	3.895	3.895	3.892	3.891	3.892
	oppervlakte water	931	932	932	935	936	935
	oppervlakte land	80,7%	80,7%	80,7%	80,6%	80,6%	80,6%
	oppervlakte water	19,3%	19,3%	19,3%	19,4%	19,4%	19,4%
	Woonruimten totaal (excl. recreatie)	19.450	19.942	20.677	21.143	21.553	**
	% koopwoningen	59,5%	59,3%	59,2%	58,6%	**	**
	% sociale huurwoningen	29,7%	28,7%	28,2%	27,8%	**	**
	% particuliere sector	10,8%	12,1%	12,6%	13,6%	**	**
	Lengte wegennet totaal	269	270	273	277	287	**
	Lengte wegennet gemeentelijke- en waterschapswegen	245	247	248	252	261	**
	Lengte wegennet provinciale wegen	10	10	11	11	12	**
	Lengte wegennet rijkswegen	14	14	14	14	14	**
Lengte wegennet gemeentelijke- en waterschapswegen	91,08%	91,48%	90,84%	90,97%	90,94%	**	
Lengte wegennet provinciale wegen	3,72%	3,70%	4,03%	3,97%	4,18%	**	
Lengte wegennet rijkswegen	5,20%	5,19%	5,13%	5,05%	4,88%	**	

T.o.v. van de Begroting 2023 kunnen er afwijkingen in de cijfers zitten, dit komt doordat er nieuwe informatie beschikbaar is.

* Deze gegevens zijn, bij het samenstellen van de begroting, nog niet definitief, maar een schatting.

** Bij het samenstellen van de begroting zijn deze cijfers (nog) niet beschikbaar.

5.4 Totaaloverzicht voorgesteld nieuw beleid

Totaal overzicht nieuw beleid

Taakveld	Naam Aanmelding	2025	2026	2027	2028
0.1 Bestuur	Aanschaf vervangend subsidiepakket voor het Subsidiebureau	43.000	20.000	20.000	20.000
0.1 Bestuur	Aanschaf vervangend subsidiepakket voor het Subsidiebureau	-12.500	-12.500	-12.500	-12.500
0.1 Bestuur	Uitvoeringskosten regioarrangement EHPZ	35.195	37.115		
0.1 Bestuur	Uitvoeringskosten regioarrangement EHPZ	82.100	82.100		
0.1 Bestuur	Doorontwikkeling EHZ-samenwerking			10.000	10.000
0.1 Bestuur	Raadsadviseur participatie	109.900	109.900	109.900	109.900
0.2 Burgerzaken	Voortzetting StembureauApp verkiezingen			25.000	25.000
0.2 Burgerzaken	Organisatie van verkiezingen			87.450	87.450
0.2 Burgerzaken	Organisatie van verkiezingen			67.800	67.800
0.2 Burgerzaken	Applicatiebeheer Burgerzaken			69.250	69.250
0.2 Burgerzaken	Applicatiebeheer Burgerzaken			77.850	77.850
Totaal		257.695	236.615	454.750	454.750

Taakveld	Naam Aanmelding	2025	2026	2027	2028
1.2 Openbare orde en veiligheid	Voortzetten integrale aanpak op Zorg en veiligheid		109.900	109.900	
1.2 Openbare orde en veiligheid	Voortzetten intergemeentelijke aanpak Ondernijning	96.900	96.900	96.900	
1.2 Openbare orde en veiligheid	Voortzetten intergemeentelijke aanpak Ondernijning	-64.600	-64.600	-64.600	
1.2 Openbare orde en veiligheid	Procesregisseur persoonsgerichte aanpak			73.500	73.500
1.2 Openbare orde en veiligheid	Aanstellen beleidsadviseur Ondernijning	109.900	109.900	109.900	
1.2 Openbare orde en veiligheid	Aanstellen beleidsadviseur Ondernijning	5.000	5.000	5.000	5.000
Totaal		147.200	257.100	330.600	78.500

Taakveld	Naam Aanmelding	2025	2026	2027	2028
2.1 Verkeer en vervoer	Aanmelding werkgroepoegankelijkheid	50.000	50.000	50.000	
2.1 Verkeer en vervoer	Regionaal Mobiliteitsfonds	100.000	50.000	50.000	50.000
2.1 Verkeer en vervoer	Verkeersveiligheidsplan	50.000			
2.1 Verkeer en vervoer	Verkeersveiligheidsplan			10.500	21.000
2.1 Verkeer en vervoer	Onderzoek taxistandplaats binnenstad	30.000			
2.1 Verkeer en vervoer	Infrastructuur Sfeerverlichting binnenstad		14.175	14.175	14.175
2.1 Verkeer en vervoer	Hek fietspad Ooster Mheenpad	18.000			
2.1 Verkeer en vervoer	Vervangen beweegbare afsl. binnenstad		44.100	44.100	44.100
2.1 Verkeer en vervoer	Vervangen beweegbare afsl. binnenstad		8.172	8.172	8.172
2.1 Verkeer en vervoer	Vervangen beweegbare afsl Drielanden		25.200	25.200	25.200
2.1 Verkeer en vervoer	Vervangen beweegbare afsl Drielanden		4.644	4.644	4.644
2.2 Parkeren	Straatparkeren ophogen onderhoudsbudget	50.000	50.000	50.000	50.000
2.2 Parkeren	Slagboomparkeren ophogen onderhoudsbudget	56.000	56.000	56.000	56.000
2.2 Parkeren	Houtwal ophogen onderhoudsbudget	65.000	65.000	65.000	65.000
2.2 Parkeren	Uitvoering vergunning/ontheffing parkeren	138.100	138.100		
Totaal		557.100	505.391	377.791	338.291

Taakveld	Naam Aanmelding	2025	2026	2027	2028
3.3 Bedrijvenloket	Uitbreiding formatie accountmanager bedrijven			61.000	61.000
3.4 Economische promotie	Beheer en onderhoud aantrekkelijke routenetwerken			17.000	17.000

Taakveld	Naam Aanmelding	2025	2026	2027	2028
3.4 Economische promotie	Opstellen nieuw evenementenbeleid	35.000			
3.4 Economische promotie	Passend budget voor Heerlijk Harderwijk	85.000	235.000	235.000	235.000
3.4 Economische promotie	Opstellen toeristische visie	35.000			
Totaal		155.000	235.000	313.000	313.000

Taakveld	Naam Aanmelding	2025	2026	2027	2028
4.2 Onderwijshuisvesting	Onderwijshuisvesting programma en overzicht		2.508	2.508	2.508
4.3 Onderwijs	Stimuleren samenwerking onderwijs-arbeidsmarkt			10.000	10.000
Totaal		0	2.508	12.508	12.508

Taakveld	Naam Aanmelding	2025	2026	2027	2028
5.1 Sportbeleid en activering	Structureel voortzetten senioren beweegcoach			65.000	
5.2 buitensportaccommodaties	Vervangen 3 voetbal kunstgrasvelden		192.750		
5.2 buitensportaccommodaties	Vervangen 3 voetbal kunstgrasvelden			52.500	52.900
5.2 buitensportaccommodaties	Vervangen 3 voetbal kunstgrasvelden				
5.2 Sportaccommodaties	Actualisatie subsidieregeling eenmalige investeringen in sportaccommodaties	450.000			
5.3 Cultuur	Aanvullend onderzoek e/o aanvullende expertise t.b.v. besluitvorming binnenpodium	35.000			
5.3 Cultuurpresentatie, Cultuurproductie en Cultuurparticipatie	Viering 80 jaar bevrijding	18.000			
5.3 Cultuurpresentatie, Cultuurproductie en Cultuurparticipatie	Professionalisering organisatie Popschool Harderwijk en fair pay docenten		209.000	209.000	209.000
5.3 Cultuurpresentatie, Cultuurproductie en Cultuurparticipatie	Culturele activiteiten Stichting de Mess		25.000	25.000	25.000
5.3 Cultuurpresentatie, Cultuurproductie en Cultuurparticipatie	structurele subsidie muziekvereniging Kunst na Arbeid		5.000		
5.4 Musea en 5.5 Cultureel erfgoed	Integraal erfgoedbeleid	50.000			
5.5 Cultureel Erfgoed	Structurele subsidie Stichting Joods Erfgoed Harderwijk		5.000		
5.5 Cultureel Erfgoed	Inventarisatie religieus erfgoed	15.000			
5.7 Openbaar groen en buitenrecreatie	Samen kleuren we de stad		55.000	55.000	55.000
5.7 Openbaar groen en buitenrecreatie	Natuur- en groenvisie	45.000	45.000	45.000	45.000
Totaal		613.000	536.750	451.500	386.900

Taakveld	Naam Aanmelding	2025	2026	2027	2028
6.1 Samenkracht en Burgerparticipatie	Voortzetting uitbreiding onafhankelijke clientondersteuning	50.000			
6.1 Samenkracht en Burgerparticipatie	Exploitatiesubsidie MFC de Roef	356.000	333.000	300.000	300.000

Taakveld	Naam Aanmelding	2025	2026	2027	2028
6.1 Samenkracht en Burgerparticipatie	Exploitatiesubsidie MFC de Kiekmure		120.000	110.000	100.000
6.1 Samenkracht en Burgerparticipatie	Exploitatiesubsidie MFC de Kiekmure		-130.000	-130.000	-130.000
6.1 Samenkracht en Burgerparticipatie	Automaatje			34.618	34.618
6.1 Samenkracht en Burgerparticipatie	Automaatje			-34.618	-34.618
6.1 Samenkracht en Burgerparticipatie	Odensehuis			165.000	
6.1 Samenkracht en Burgerparticipatie	Lokale inclusie Agenda / Regenboogbeleid		5.000	50.000	50.000
6.2 Toegang en eerstelijnsvoorziening	Steunouders		10.000	10.000	10.000
6.2 Toegang en eerstelijnsvoorziening	Voortzetting Jongerensportcoach VO en Inschools jongerenwerk	120.000	120.000	120.000	
6.2 Toegang en eerstelijnsvoorziening	Ondersteunen netwerken ouders/kinderen met autisme of meervoudige beperkingen		10.000	10.000	10.000
6.2 Toegang en eerstelijnsvoorziening	Voortzetting Jongerensportcoach VO en Inschools jongerenwerk; dekking HVA	-120.000	-120.000	-120.000	
6.3 Inkomensregelingen	Extra FTE's afhandeling aanvragen minimaregelingen	64.100	64.100		
Totaal		470.100	412.100	515.000	340.000

Taakveld	Naam Aanmelding	2025	2026	2027	2028
7.1 Volksgezondheid	JOGG			32.500	32.500
7.1 Volksgezondheid	Opgroeien in een Kansrijke Omgeving - OKO			40.000	40.000
7.1 Volksgezondheid	Nu Niet Zwanger (NNZ)			30.000	30.000
7.1 Volksgezondheid	Bestendigen formatie gezondheidsbeleid			32.300	32.300
7.2 Riolering	Water-Riolering-Klimaatadaptatie	419.246	888.487	1.545.424	2.465.136
7.2 Riolering	Water-Riolering-Klimaatadaptatie	-419.246	-888.487	-1.545.424	-2.465.136
7.2 Riolering	Water-Riolering-Klimaatadaptatie	370.000	370.000	370.000	370.000
7.3 Afval	Vervanging ondergrondse afvalcontainers			137.550	137.550
7.3 Afval	Vervanging ondergrondse afvalcontainers			-137.550	-137.550
7.4 Milieubeheer	Wettelijke bodemtaken van prov. naar gemeente (OW)	56.547	56.547	56.547	56.547
Totaal		426.547	426.547	561.347	561.347

Taakveld	Naam Aanmelding	2025	2026	2027	2028
8.1 Ruimtelijke ordening	Haalbaarheidsonderzoek ontwikkeling locatie watersportactiviteiten		75.000	25.000	
8.1 Ruimtelijke ordening	Werkbudget ruimtelijk projectenbureau		55.000	55.000	55.000
8.1 Ruimtelijke ordening	Formatiebudget jurist grondzaken en vastgoed			55.000	55.000
8.1 Ruimtelijke ordening	Opstellen huurbeleid	30.000			
8.3 Wonen en Bouwen	Projectbudget uitwerking voorkeurslocatie woonwagens	150.000	150.000		
8.3 Wonen en Bouwen	Structurele onderbezetting beleidsveld Wonen			195.300	195.300
8.3 Wonen en Bouwen	Handhaving zelfbewoningsplicht			162.800	162.800
Totaal		180.000	280.000	493.100	468.100
Totaal programma's		2.806.642	2.892.011	3.509.596	2.953.396

Totaal overzicht ombuigingen

Programma 0	2025	2026	2027	2028
P0-05 Advies audit en interne controle	34.400	34.400	34.400	34.400
P0-09 Sluiten gebouw woensdagavond	8.000	8.000	8.000	8.000
P0-10 Rente inkomsten voorschot Meerinzicht opnemen in begroting	414.000	386.000	358.000	330.000
P0-12B Stelpost BTW-compensatiefonds (BCF) maximaal verhogen (plus)	900.000	1.100.000	1.100.000	1.100.000
P0-13 Stelpost onvoorzien wordt incidenteel	0	161.000	161.000	161.000
P0-18 Beëindigen kindercollege	0	10.000	10.000	10.000
P0-20 Opheffen budget Straatnaamgeving	3.600	3.600	3.600	3.600
P0-21 Tarief 5 jaar rijbewijs	14.000	14.000	14.000	14.000
P0-22 Verhoging tarief eenvoudig huwelijk	11.200	11.200	11.200	11.200
P0-28 Taakstelling bedrijfsvoering Harderwijk (basis)	99.000	534.000	534.000	534.000
P0-30a OZB woningen verhogen met 10% m.i.v. 2025 (basis)	794.000	794.000	805.000	805.000
P0-31a OZB niet-woningen en eigendom gebruikers verhogen met 10% m.i.v. 2025 (basis)	562.500	562.500	562.500	562.500
P0-32 Precariobelasting verhogen met 10%	17.900	17.900	17.900	17.900
P0-33 Reclamebelasting verhogen met 10%	15.000	15.000	15.000	15.000
P0-36a Taakstelling parkeren (basis)	500.000	500.000	500.000	500.000
P0-07 AZC overschot middelen faciliteitenbesluit*	75.000	75.000	75.000	75.000
Totaal	3.448.600	4.226.600	4.209.600	4.181.600

Programma 1	2025	2026	2027	2028
P1-02 Verlagen budget dierenwelzijn	2.500	2.500	2.500	2.500
Totaal	2.500	2.500	2.500	2.500

Programma 2	2025	2026	2027	2028
P2-20 Stoppen met verkeerstellingen	4.639	4.639	4.639	4.639
P2-22 UPV vergoeding prullenbakken legen	35.000	35.000	35.000	35.000
P2-27 Inzet Fietsstewards halveren	10.465	10.465	10.465	10.465
P2-29 Verminderen inzet Gele brigade	9.000	9.000	9.000	9.000
P2-30a Minder baggeren havens	93.000	93.000	93.600	93.600
P2-30b Correctie tarief havens bij voorstel minder baggeren	-31.000	-31.000	-31.000	-31.000
P2-33a Taakstelling ombuiging beheer en onderhoud grijs (basis)	100.000	100.000	100.000	297.000
Totaal	221.104	221.104	221.704	418.704

Programma 3	2025	2026	2027	2028
P3-01 Budget relatie bedrijven (oa bedrijvenontmoetingsdag)	5.500	5.500	5.500	5.500
P3-07 Verlagen Hanzebudget	5.000	5.000	5.000	5.000
P3-12a Verhogen toeristenbelasting 25% (basis)	63.125	63.125	63.125	63.125
Totaal	73.625	73.625	73.625	73.625

Programma 4	2025	2026	2027	2028
P4-01 Subsidie voor peuteropvang versoberen (basis)	20.000	20.000	50.000	70.000
P4-03 Volwasseneducatie/Aanpak laaggeletterdheid versoberen (basis)	50.000	50.000	50.000	50.000
P4-04 Onderwijshuisvesting juridisch kader (nieuwbouw Morgen College)	202.000	202.000	202.000	202.000
Totaal	272.000	272.000	302.000	322.000

Programma 5	2025	2026	2027	2028
P5-04 Subsidie DEVEDO beëindigen	1.000	1.000	1.000	1.000
P5-06 Begroting huuropbrengsten buitensport bijstellen	25.000	25.000	25.000	25.000
P5-11 Sporthuldgingen afschaffen	9.000	9.000	9.000	9.000
P5-12 Budget subsidie archeologiefonds beëindigen	5.100	5.100	5.100	5.100
P5-13 Dotatie (vrije ruimte) reserve Archeologiefonds beëindigen	7.800	7.800	7.800	7.800
P5-15 Budget Onderhoud en aankoop beeldende kunst verlagen	700	700	700	700
P5-32 Stoppen met lijnen zetten op sportvelden	4.800	4.800	4.800	4.800
P5-38 Multiculturele activiteiten verminderen	14.300	14.300	14.300	14.300
P5-40a Taakstelling beheer en onderhoud groen (basis)	100.000	100.000	180.000	260.000
Totaal	167.700	167.700	247.700	327.700

Programma 6	2025	2026	2027	2028
P6-02 Inzet van inwoners	30.000	30.000	30.000	40.000
P6-12 Subsidie stichting Mensen in Nood beëindigen	10.800	10.800	10.800	10.800
P6-21 Aanstellen CJG'er bij huisartsen	50.000	50.000	100.000	100.000
P6-24 Overschot Beschermd wonen	500.000	500.000	500.000	500.000
P6-26 Overschot Dak- en thuislozen	38.500	38.500	38.500	38.500
Totaal	629.300	629.300	679.300	689.300

Programma 7	2025	2026	2027	2028
P7-04 Stoppen met schoolfruit	13.500	13.500	13.500	13.500
P7-06 Stelpost riolering schrappen	51.900	51.900	51.900	51.900
P7-07 Niet meer sparen voor periodieke planvorming (tarief riolering)	41.000	41.000	41.000	41.000
P7-09a Verlaging tarief riolering door effect P7-05 en P7-07	-41.000	-58.500	-75.500	-75.500
P7-10 Subsidieplafond Klimaatadaptieve voorzieningen	60.000	60.000	60.000	60.000
P7-11 afschaffen 2x gratis aanbieden grofvuil milieustraat (tarief afval)	200.000	200.000	200.000	200.000
P7-12 PMD brengpunt milieustraat sluiten (tarief afval)	60.000	60.000	60.000	60.000
P7-13 De energieke stad beëindigen	35.000	35.000	35.000	35.000
P7-14 Subsidie Hortus verlagen	5.000	5.000	5.000	5.000
P7-16 Milieubeheer - deelbudget opheffen	18.300	18.300	18.300	18.300
P7-18 100% Dekking Begraafplaatsen	172.000	172.000	166.000	165.000
P7-19 Verlaging tarief afval door effect P7-11, 12	-260.000	-260.000	-260.000	-260.000
Totaal	355.700	338.200	315.200	314.200

Programma 8	2025	2026	2027	2028
P8-01 Budget omgevingsplan verlagen	30.000	30.000	30.000	30.000
Totaal	30.000	30.000	30.000	30.000
Totaal programma's	5.200.529	5.961.029	6.081.629	6.359.629

5.5 Afkortingenlijst

Afkorting	Betekenis
2-W	'Wat willen we bereiken?' en 'Wat doen we daarvoor?'
Alg.	Algemeen
ANWB	Algemene Nederlandsche Wielrijders Bond
AOW	Algemene Ouderdomswet
APV	Algemeen plaatselijke verordening
AVE	Aanpak Voorkoming Escalatie
AZC	Asielzoekerscentrum
B&O	Bestuur en Organisatie
B&W	Burgemeesters en Wethouders
BAG	Basisregistratie Adressen en Gebouwen
BBV	Besluit Begroting en Verantwoording
Berap	Bestuursrapportage
BG	Begroting
Bibob	bevordering integriteitsbeoordelingen door het openbaar bestuur
BIO	Baseline Informatiebeveiliging Overheid
BNG	Bank Nederlandse Gemeenten
BOA	Buitengewoon Opsporingsambtenaar
BR	Bestemmingsreserve
BRKL	Bestemmingsreserve Kapitaallasten
BRP	Basisregistratie personen
BTW	Belasting Toegevoegde Waarde
BUIG	Gebundelde Uitkering
BV	Besloten Vennootschap
BWMO	Beschermd Wonen en Maatschappelijke Opvang
BZK	Binnenlandse Zaken en Koningsrelaties
CBS	Centraal Bureau Statistiek
CISO	Chief Information Security Officer
CJG	Centrum voor Jeugd en gezin
Co2	Koolstofdioxide
Coelo	Centrum voor Onderzoek van de Economie van de Lagere Overheden
Coll.	College
CROW	Centrum voor Regelgeving en Onderzoek in de Grond-, Water- en Wegenbouw en de Verkeerstechniek.
D&H	Dijkgraaf en Hoogheemraden
d.m.v.	Door middel van
Diftar	Gedifferentieerde Tarieven
DigiD	Digitale Identiteit
DIV	Documentaire Informatievoorziening
DMJOP	Duurzaam Meerjarenonderhoudsplan
DNB	De Nederlandse Bank
DOK	Dynamisch, Onderzoekend en Kindgericht
DSO	digitaal Stelsel Omgevingswet
DUO	Dienst uitvoering Onderwijs
EBS	Energieregistratie- en Bewakingssysteem
EHPZ	Ermelo, Harderwijk, Putten, de waterschappen Vallei, Veluwe en Zuiderzeeland.

EHZ	Ermelo, Harderwijk en Zeewolde
EHZM	Ermelo, Harderwijk, Zeewolde en Meerinzicht
Afkorting	Betekenis
EMU	Economische en Monetaire Unie
ENSIA	Eenduidig Normatiek Single Information Audit
Etc.	Et cetera
Fido	Financiering Decentrale Overheden
FM	Frequentie Modulatie
FTE	Fulltime Equivalent
GALA	Gezond Actief Leven Akkoord
GEM	Ecosysteem en mentale gezondheid
Geo	Geografisch
GFT	Groente- Fruit- en Tuinafval
GGD	Gemeentelijke/Gemeenschappelijke Gezondheidsdienst
GGI	Gemeentelijke Gemeenschappelijke Infrastructuur
GGZ	Geestelijke gezondheidszorg
GHOR	Geneeskundige hulpverleningsorganisatie in de Regio
GVVP	Gemeentelijk Verkeer- en Vervoerplan
Ha	Hectare
HAVO	Hoger Algemeen Voortgezet Onderwijs
HRM	Human Resource Management
Hwijk	Harderwijk
HWK	Harderwijk
I	Incidenteel
I&A	Informatievoorziening en automatisering
I.h.k.v.	in het kader van
I.s.m	in samenspraak met
IBOR	Integraal Beheerplan Openbare Ruimte
ICT	Informatie- en Communicatietechnologie
lenW	Infrastructuur en Waterstaat
IG	Inclusief Groep
IHP	Integraal Huisvestingsplan
Incl.	Inclusief
IPV	Integraal Veiligheidsplan
i.s.m	In samenspraak met
ISNV	Inkoop samenwerking Noordwest-Veluwe
Iv3	Informatie voor derden
JGGZ	Jeugd Geestelijke Gezondheidszorg
JGZ	Jeugdgezondheidszorg
JOGG	jongeren op gezond gewicht
KCC	Klant Contact centrum
KEC	Klant Expertise Centrum
KIOS	Kunstwerken Informatie Onderhoudssysteem
KN	Kadernota
KNAU	Koninklijke Nederlandse Atletiek Unie
KNHB	Koninklijke Nederlandse Hockey Bond
KNVB	Koninklijke Nederlandse Voetbal Bond
LISA	Landelijk Informatiesysteem Arbeidsplaatsen en vestigingen
LTA	Landelijke transitie arrangement
LVB	Licht verstandelijke beperking

m.b.t. met betrekking tot
m.u.v. met uitzondering van

Afkorting Betekenis

MAP Module Arbeidsmarkt Participatie
MBO Middelbaar beroepsonderwijs
MDT Maatschappelijke Diensttijd
MFC Multi functioneel centrum
MIZ Meerinzicht
MJB Meerjarenbegroting
MJBP Meerjarenbeleidsplan Politie
MJOP Meerjarenonderhoudsplan
MKB Midden Kleine Bedrijven
MPvE mobiliteitsprogramma van eisen
MVOI Maatschappelijk Verantwoord Opdrachtgeven en Inkopen
N.a.v. Naar aanleiding van
N.B. Niet Beschikbaar
N.n.b. Nog niet bekend
N.n.t.b. Nog niet te berekenen
N.V.M. Nederlandse Vereniging voor Makelaars
N.v.t. Niet van toepassing
NIS Netwerken en Informatiesystemen
NOG Noord- en Oost Gelderland
NS Nederlandse Spoorwegen
NSVV Nederlandse Stichting voor Verlichtingskunde
NUVAL Nuon, Vitens, Alliander-platform
NV Naamloze Vennotschap
NvO Norm voor opdrachtgeverschap
O.a. Onder andere
O.b.v. Op basis van
OAB Onderwijs Achterstanden beleid
ODNV Omgevingsdienst Noord Veluwe
ODV Omgevingsdienst Veluwe
OKO Opgroeien in een Kansrijke Omgeving
OLP Object Language Program
OM Openbaar ministerie
OMP Operationeel Maatregelen Programma
OMVV Ontwikkelmaatschappij Vitale Vakantieparken
Ov. Overig
OV Openbaar Vervoer
OVV Onderzoeksraad voor Veiligheid
OVIJ Omgevingsdienst Veluwe IJssel
OZB Onroerende zaak belasting
OZB E Onroerende zaak belasting eigenaren
OZB G Onroerende zaak belasting gebruikers
P.M. Pro Memorie
PGA Persoonsgerichte aanpak
PGB Persoonsgebonden budget
PIOFACH Projecten, Informatie, Organisatie, Financiën, Applicaties, Communicatie, Huisvesting
PLOOI Platform Open Overheidsinformatie
PMD Plastic, Metaal en Drankkartons

POC	Percentage of Completion
PRIS	Parkeerroute Informatie systeem
Afkorting	Betekenis
PROG/pr.	Programma
Proo	Primair openbaar onderwijs
PVT	Participatie Verklaringstraject
Rek.	Rekening
RIEC	Regionale informatie- en expertise centra
RMC	Regionaal Meld- en Coördinatiepunt
RO	Ruimtelijke Ordening
RPW	Regionaal Programma Werklocaties
RS4	Regionale samenwerking van 4 Gelderse Gemeenten: Tiel, Harderwijk, Doetinchem en Zutphen
RSG	Rijksscholen gemeenschap
RWS	Rijkswaterstaat
S	Structureel
SaaS	Software as a Service
SAP	Systeemanalyse Programmaontwikkeling
SISA	Single Information Single Audit
SNWV	Stichting Nieuwe Woonvormen
SOK	Samenwerkingsovereenkomst
SPUK	Specifieke uitkering
SROI	Social Return on Investment
STOMP	Stappen, Trappen, OV, MaaS en Prive-auto
T.a.v.	ter attentie van
T.b.v.	ten behoeve van
T.o.v.	ten opzichte van
t/m	tot en met
TIP	Toeristische Informatie Punt
Turap	Tussentijdse rapportage
TV	Taakveld
Uitbr.	Uitbreiding
UVT	Uitvoeringsteam
V(S)O	Voortgezet (Speciaal) Onderwijs
VANG	Van afval naar Grondstof
VIB	Vergunningverlening, Informatievoorziening en Beheer
VNG	Vereniging Nederlandse Gemeenten
VNOG	Veiligheidsregio Noord- en Oost- Gelderland
VO	Voortgezet Onderwijs
VON	Vrij Op Naam
VPB	Vennootschapsbelasting
VRZ	Voorziening
VSV	Voortijdig schoolverlaters
VVN	Veilig verkeer Nederland
VV	Voetbal Vereniging
VVOG	Voetbal Vereniging Ons Genoegen
VWO	Vorbereidend Wetenschappelijk Onderwijs
VWS	Volksgezondheid, Welzijn en Sport
WABO	Wet algemene bepalingen omgevingsrecht
Wajong	Wet Werk en Arbeidsondersteuning Jonggehandicapten
Wams	Wet aanpak meervoudige problematiek sociaal domein

WAO	Wet Arbeidsongeschiktheidsverzekering
WAZ	Wet Arbeidsongeschiktheidsverzekering Zelfstandigen
Afkorting	Betekenis
WGR	Wet Gemeenschappelijke Regelingen
WHEP	Waterschap Vallei en Veluwe Harderwijk, Ermelo en Putten
WHW	Warmtenetwerk Harderwijk
WIA	Wet Werk en Inkomen naar Arbeidsvermogen
WKP	Water- en Klimaatadaptieprogramma
WLZ	Wet langdurige zorg
WMO	Wet Maatschappelijke Ondersteuning
WOB	Wet Openbaarheid van Bestuur
WOO	Wet Open Overheid
WOZ	Waardering Onroerende Zaken
WPG	Wet Politiegegevens
WRO	Wet op de Ruimtelijke Ordening
WSP	Werkgevers Service Punt
WSW	Wet Sociale Werkvoorziening
WW	Werkloosheidsuitkering
ZAP	Zuiveringskring Afvalwaterketen Plan

5.6 Toelichting exploitatieherziening De Sypel

Inleiding

Het zwembad is in maart 2023 geopend en de nieuwe sporthal is per september 2024 in gebruik genomen. Daarom is in dit voorjaar de herziening van de exploitatie opgesteld om in kaart te brengen wat er nodig is aan budget. De herziening omvat het bijstellen van een aantal werkbudgetten zoals schoonmaak en onderhoud. Alle uitgaven en inkomsten van de sporthallen, gymzalen en het zwembad zijn in kaart gebracht. Tot slot zijn ook de effecten van de vervanging van het automatiseringssysteem en de exploitatie van de kiosk meegenomen in deze herziening.

De uitkomsten van de exploitatieherziening zijn verwerkt in de primitieve meerjarenbegroting 2025-2028 omdat er geen moment meer was om de exploitatieherziening voorafgaand aan de begroting 2025-2028 aan te bieden aan de raad. Middels deze oplegger wordt de raad meegenomen in de effecten van de exploitatieherziening van de Sypel. Hieronder wordt ingegaan op de financiële gevolgen van exploitatieherziening en wordt per onderdeel een toelichting gegeven op de bijstelling.

Financiële gevolgen

Om de raad inzicht te geven in de verschillende mutaties die hebben plaatsgevonden is hieronder op hoofdlijnen een analyse opgenomen:

Exploitatieherziening de Sypel

Onderdeel*	Budgettaire effecten			
	2025	2026	2027	2028
1. Exploitatiebegroting Sypel	323.000	312.000	301.000	301.000
2. Exploitatiebegroting 3e sporthal	53.000	50.000	50.000	-19.000
3. Kiosk de Sypel	28.000	28.000	28.000	28.000
4. Exploitatiebegroting gymzalen	30.000	30.000	30.000	30.000
5. Dekkingsmogelijkheden	-181.000	-181.000	-181.000	-181.000
Uitkomst exploitatieherziening	253.000	239.000	228.000	159.000 + nadeel / - voordeel
Ombuigingsvoorstel tariefverhoging Sypel	0	-131.000	-163.000	-195.000
Uitkomst herziening incl. ombuigingsvoorstel	253.000	108.000	65.000	-36.000 + nadeel / - voordeel

* Sinds 1 januari 2019 geldt de btw - sportvrijstelling. Hierdoor is de btw op de kosten niet verrekenbaar via de aangifte maar is deze btw kostprijsverhogend. Via de SPUK Sport kan de btw alsnog gecompenseerd worden. In de exploitatieherziening is hiermee rekening gehouden. Indien deze compensatie in de toekomst niet meer mogelijk is, dan brengt dit een negatief effect mee op de begroting van gemeente Harderwijk.

Hieronder is per onderdeel een toelichting opgenomen:

1. Exploitatiebegroting Sypel

De bijstellingen van de exploitatiebegroting van de Sypel betreft voornamelijk het bijstellen van het onderhoudsbudget en de schoonmaakkosten. Het oude onderhoudscontract stamde uit 2002 en is tijdens de nieuwbouw verlengd geweest. In 2024 is er opnieuw aanbesteed. Doordat het huidige budget ontoereikend was en de afgelopen jaren met de tussentijdse rapportages flink werd bijgesteld, wordt het onderhoudsbudget nu naar het niveau gebracht van de jaarlijkse kosten (bijstelling €181.000). Tevens liggen de schoonmaakkosten hoger (bijstelling €40.000,-). De oorzaken hiervan zijn een toename van het aantal m2 vloeroppervlak en het gevolg van de enorme prijsstijging in de schoonmaakkosten (loonstijgingen van externe personeel).

Met de exploitatieherziening zijn ook alle inkomsten en uitgaven doorgelicht in de begroting van de Sypel. Dit heeft ertoe geleid dat op een aantal onderdelen de begroting om een bijstelling vraagt. Het betreft het naar beneden bijstellen van de huuropbrengsten van Sypel I en II en de multifunctionele ruimte, deze waren te hoog opgenomen in de begroting. Wel is de inspanningsverplichting opgenomen om elk jaar meer huurinkomsten te genereren (nadeel in 2025 €42.000,- en loopt af naar €19.400 in 2028). Daarnaast is vanuit eerdere advisering een taakstelling opgenomen binnen de bedrijfsvoering budgetten (bijstelling ca. €28.000,-), echter blijkt deze in de praktijk niet invulbaar. Tot slot heeft er een bijstelling plaatsgevonden het budget voor de afvalverwerking, vervanging materialen sporthal, nieuw kassasysteem en een verhoging van de verzekeringspremie in verband met de nieuwbouw (tezamen €32.000,-)

2. Exploitatiebegroting 3e sporthal

In de exploitatiebegroting van de 3e sporthal zijn de kosten en opbrengsten meegenomen die de 3e sporthal met zich meebrengt. Aan de kostenkant is dit: formatie voor de sporthalbeheerder (bijstelling €30.000), schoonmaakkosten (€36.000) en energiekosten (€38.000). Aan de opbrengstenkant is rekening gehouden met de verhuur van de sportverenigingen en het gebruik van Landstede (€51.000). Dit is ook de reden dat vanaf 2028 de exploitatiebegroting een voordeel laat zien. Landstede heeft echter de intentie uitgesproken om mogelijk al vanaf september 2025 te gaan huren, maar dit moet formeel nog overeengekomen worden. Indien dit doorgang zal vinden zal dit leiden tot een positieve bijstelling van de begroting. De afschrijvingskosten en kosten voor groot onderhoud zijn reeds opgenomen binnen de begroting (ca. €280.000,-).

3. Kiosk de Sypel

In 2023 is een kiosk gerealiseerd in het zwembad bij de Sypel. Omdat destijds onvoldoende bekend was hoe de kosten en opbrengsten zich zouden ontwikkelen, is destijds de exploitatiebegroting van de Kiosk neutraal verwerkt in de begroting. De cijfers in 2024 laten zien dat begrote inkomsten op termijn behaald kunnen worden, de uitgaven op personele inzet naar beneden bijgesteld kunnen worden, maar dat de taakstelling/stelpost deels niet in te vullen blijkt te zijn omdat meer inkomsten of minder uitgaven niet reëel zijn. Per saldo is in de exploitatieherziening een bijstelling opgenomen van €28.000,-.

4. Exploitatiebegroting Gymzalen

Met de exploitatieherziening zijn ook de begrotingen doorgelicht van de gymzalen. Per saldo vraagt dit om een structurele bijstelling van €30.000 per jaar. De reden hiervan is tweeledig: met de komst van de 3e sporthal vindt er een verschuiving plaats van verenigingen die voorheen in een van de gymzalen de ruimte huurden en nu overstappen naar de 3e sporthal. Dit zorgt voor inkomstenderving binnen de begroting van de gymzalen, maar voor inkomsten bij de 3e sporthal. Deze kruisbestuiving is daarom betrokken bij de exploitatie herziening. Tot slot zijn de schoonmaakkosten gestegen als gevolg van een nieuwe partij en prijsstijgingen als gevolg van CAO ontwikkelingen.

5. Dekkingsmogelijkheden

Tot slot is in de exploitatieherziening ook gekeken naar besparingen en dekkingsmogelijkheden.

Aan de uitgaven budgetten is een besparing mogelijk van afgerond €82.000,- welke ingezet is voor de exploitatieherziening. Aan de inkomsten is een bijstelling mogelijk in de begroting van afgerond €99.0000. Dit is voornamelijk het gevolg doordat het nieuwe zwembad meer bezoekers trekt en we meer opbrengsten binnen zien komen in 2024 dan begroot. We verwachten dat deze trend zich door zal zetten.

Ombuigingsopgave en afsluiting

In de ombuigingsopgave zijn een tweetal voorstellen gedaan voor een stapsgewijze tariefverhoging van de Sypel. Het eerste voorstel ziet toe op een tariefverhoging voor het recreatief zwemmen (opbrengsten verhoging van €100.000 vanaf 2026 oplopend tot €133.500 vanaf 2028) en het tweede voorstel ziet toe op een tariefverhoging voor de zwemlessen (verhoging van €31.000 in 2026 oplopend tot €61.000 vanaf 2028). Indien de uitkomst van de exploitatieherziening betrokken wordt bij de ombuigingsvoorstellen kan worden geconcludeerd dat de ombuigingsvoorstellen voor de tariefverhogingen bij de Sypel benodigd zijn voor de uitkomsten van de exploitatieherziening.

Tot slot zou het op termijn mogelijk kunnen zijn om één of meerdere gymzalen af te stoten vanwege Sypel III, dit zal de exploitatie gunstig beïnvloeden. De uitwerking hiervan zal plaatsvinden bij de uitvoering van het IHP.

Met de bijstelling van de exploitatie van de Sypel zijn zowel de uitgaven als de inkomsten naar een reëel niveau gebracht, dit zorgt voor een goede basis om de Sypel duurzaam te kunnen exploiteren.